

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

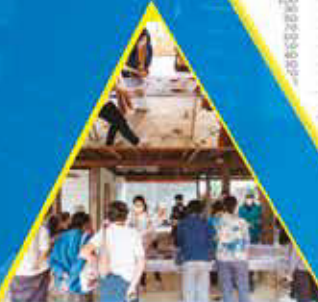
“มหาวิทยาลัยชั้นนำ
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
อย่างยั่งยืน”

KRU

ISSN 2286-7589 (Print)

ISSN 2985-2994 (Online)

องค์ความรู้ในการศึกษาวิจัย
Knowledge in Research
PCFSI

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Journal of Kanchanaburi Rajabhat University
วารสารวิชาการระดับชาติ ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2
รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567

คณะผู้จัดทำวารสาร

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.มนต์ชัย เทียนทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน	มหาวิทยาลัยรังสิต
ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิ ชัยวัฒน์สิน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะกรรมการบริหารวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ีย์ สุขขาวนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัตตาวัลย์ จำปา
ดร.ปิยะพร พิทักษ์ตันสกุล
นางอัมพร ไชยศรี

ฝ่ายจัดการ

ดร.ปิยะพร พิทักษ์ตันสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัตตาวัลย์ จำปา
นางอัมพร ไชยศรี
นางสาวลำอานงค์ ชูศรี
นายเรวัตตะ กิจจานุรักษ์
นางปัทมา ชัคคัตถ์
นางวันวิสา ไบบัว
นางสาวปัทมา บุญอินทร์
นางสาวสุนันทา แก้วสอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 70 หมู่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ 71190

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับนี้เป็นวารสารประจำปีครั้งที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการให้อาจารย์ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สนใจได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาสังคม การท่องเที่ยว และบริบทอื่น ๆ ทั้งในรูปของบทความวิชาการ และบทความวิจัย

สาระในวารสารฉบับนี้ จำนวน 13 บทความ ประกอบด้วยบทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง และบทความวิจัย จำนวน 10 เรื่อง ประกอบด้วย บทความวิจัยด้านการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค จำนวน 2 เรื่อง บทความวิจัยด้านการศึกษา จำนวน 2 เรื่อง บทความวิจัยด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม จำนวน 2 เรื่อง บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 2 เรื่อง บทความวิจัยด้านสื่อและกระบวนการผลิตภาพยนตร์ จำนวน 1 เรื่อง และบทความวิจัยด้านกีฬาและความยั่งยืน จำนวน 1 เรื่อง เป็นบทความจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบัน แสดงให้เห็นถึงความสนใจ การศึกษาวิจัยที่หลากหลาย มีเนื้อหาบทความที่มีคุณภาพและน่าสนใจ สำหรับนักวิชาการและผู้สนใจทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ความคิดเห็นจากบทความวิจัย และผลงานวิชาการอื่น ๆ แต่ละเรื่องนำเสนอในวารสารฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนโดยตรง กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีหน้าที่จัดการดำเนินการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 3 ราย จัดพิมพ์ และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้ให้ความสนใจติดตามวารสารของเราอย่างต่อเนื่อง พบกันใหม่ฉบับหน้า

ศาสตราจารย์ ดร.มนต์ชัย เทียนทอง
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ	หน้า
ทิศทางการบริหารจัดการองค์การภาครัฐไทยและการบริการสาธารณะสมัยใหม่	3
จิรัชญา ไทยสยาม ชนัญนันท์ ถิ่นเดิม พรรณณา ปิยะนิละพลิน กฤษญา ประยูรไทย รวิภัทร ชุ่นแสง และ โชติ บดีรัฐ	
นโยบายและมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กจากการเผาไร่อ้อย : กรณีศึกษา	16
เขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี	
พวงรัตน์ เชื้อรบ ชาญสตรพัชร กุลเนตร ทองมี และ สุดารัตน์ โคตรวงศ์	
แนวความคิดมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อทางสังคมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ:	28
กรณีศึกษา บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	
ปวีณา นิลพงษ์	
บทความวิจัย	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ	38
สุภา จิรวัฒนานนท์	
พฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Y ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรี่ส์ว่าเป็นพรีเซนเตอร์	51
นฤตม ต่อเทียนชัย โสภิตา วระนิล วริศรา กลมทุกสิ่ง และ ฤติชนก รุ่งเรืองไมตรี	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการงานทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงินของนักศึกษา	61
สาขาการบัญชี ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	
อรทัย ท้ามา อารยา เจริญพร อรอนงค์ จิระกุล และ สมาน สืบบุษ	
ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดฐานสมรรถนะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	71
เพื่อพัฒนานักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น	
สายหยุด ภูบุญ และ วรณัฐ นิลเขต	
ผลของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนไหวที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษา	82
วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี	
กิตติศักดิ์ เมฆปั้น	
การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล	93
ศุภโชค อ่อนแห นันต์ จรเจริญ มาลินี คำเครือ ฌรณงค์ พันธุ์คง วียะดา พลชัย และ พิศาล คงเอียด	
การออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมลือธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก	107
บ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	
ปฐมพงศ์ เศวตศิริ และ เจษฎา สายสุข	
แนวทางการพัฒนาระบบการถ่ายทำวิดีโอทัศนียภาพในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์	116
ในเขตกรุงเทพมหานคร	
อมรเทพ สุกญา	
SNG: รูปแบบอวตารความปรกติเชื่อมต่อธรรมชาติท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	127
(Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	
ชยุต ภาวนันท์กุล	
การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน	140
อานนท์ วันลา และ ชนานันต์ สมานทิไธ	

ทิศทางการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐไทยและการบริการสาธารณะสมัยใหม่

DIRECTIONS FOR MANAGEMENT OF THAI GOVERNMENT ORGANIZATIONS AND MODERN PUBLIC SERVICES

จิรัชญา ไทยสยาม¹⁾, ชนัญนันท์ ถิ่นเดิม²⁾, พรณนภา ปีตะนิละผลิน³⁾, กฤษฎา ประยูรไทย⁴⁾, รวิภัทร ชุ่นแสง⁵⁾ และ โชติ บดีรัฐ⁶⁾

¹⁾⁻⁵⁾ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁶⁾ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Jiratchaya Thaisayam¹⁾, Chanutnan Thinderm²⁾, Phannapha Pitaneelapalin³⁾, Kritsada Phayoonthai⁴⁾, Rawiphath Sunsang⁵⁾, and Chot Bodeerat⁶⁾

¹⁾⁻⁵⁾ Department of Public Administration, Pibulsongkram Rajabhat University

⁶⁾ Adviser Department of Public Administration, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: nattehottest@gmail.com

Receive : July 3, 2024

Revised: October 17, 2024

Accepted: September 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ เรื่อง ทิศทางการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐไทยและการบริการสาธารณะสมัยใหม่ มุ่งนำเสนอประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโลกที่ส่งผลต่อการทำงานของภาครัฐ ที่เปลี่ยนแปลงทิศทางการพัฒนาระบบราชการที่สำคัญและกรณีศึกษาในต่างประเทศ ลักษณะสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการบริหารภาครัฐของไทยในบริบทกระแสโลกาภิวัตน์และทิศทางการบริหาร องค์กรภาครัฐไทย และการบริการสาธารณะสมัยใหม่ การบริหารขององค์กรภาครัฐสมัยใหม่จะต้องเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (citizen-centricity) มีความชัดเจนในวิสัยทัศน์และพันธกิจ ประชาชนจะไม่ใช่แค่ลูกค้าผู้รับบริการจากภาครัฐ แต่เป็นหุ้นส่วน (partner) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ (collaborator) และผู้ร่วมผลิต (co-producer) นอกจากนี้ หน่วยงานจะต้องมีความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพภายในและประสิทธิภาพการให้บริการภายนอก มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มียุทธศาสตร์ใหม่สำหรับการสร้างการเติบโตและการพัฒนาไขว่กันระหว่างสาขาต่าง ๆ กันมากขึ้น เนื่องจากวาระการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบองค์รวม คุณสมบัติหลักขององค์กรภาครัฐสมัยใหม่ จึงต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ คือ มีนวัตกรรมการทำงาน (innovative) มีความสามารถในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ มีแนวคิดและรูปแบบการทำงานบริการ และทำให้มีผลกระทบที่ดีในวงกว้าง มีความคล่องตัวตอบสนองการเปลี่ยนแปลง (agile) สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานได้ตามสถานการณ์ทั้งในเชิงการปฏิบัติการ การตอบสนองเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงได้อย่างเหมาะสมและทันการณ์ มีการบริหารจัดการต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกันข้ามหน่วยงานข้ามประเทศ (connected) สามารถทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ ทั้งระหว่างสาขา ระหว่างประเทศ ระหว่างหน่วยงาน มีความโปร่งใส (transparent) มีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติการและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากในยุคต่อไปจะเป็นยุคแห่งความไว้วางใจและความถูกต้อง การที่องค์กรภาครัฐมีความโปร่งใสจะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการปฏิบัติการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น องค์กรภาครัฐในอนาคตทั่วโลกจะมีการปรับตัวสูงขึ้นเพื่อรองรับกับความท้าทายในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายและซับซ้อน โดยเฉพาะการมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ตั้งง่าย ยุบง่าย

ใช้เทคโนโลยีเก่ง ทำงานเป็นเครือข่าย มีนวัตกรรม มีความน่าเชื่อถือและโปร่งใส เพื่อสามารถตอบสนองประชาชน
ในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนาประเทศร่วมกัน

คำสำคัญ: ทิศทางการบริหารจัดการ องค์กรภาครัฐ การบริการสาธารณะ

ABSTRACT

This academic article on the direction of management of Thai public sector organizations and modern public services aims to present important issues, including changes in the global environment that affect the work of the public sector, important directions for the development of civil service systems and case studies abroad, important characteristics of changes in Thai public administration in the context of globalization, and directions for management of Thai public sector organizations and modern public services. Management of modern government organizations must be citizen-centric and clear in its vision and mission. People are not just customers receiving government services; they must be regarded as partners, collaborators and co-producers. In addition, the agency must strike a balance between internal efficiency and external service efficiency. New strategies must aim to create more cross-sectoral growth and development as the development agenda evolves to become more holistic. The main characteristics of modern government organizations must therefore consist of important qualities, namely being innovative and having the ability to work creatively. Concepts and formats for service work must create good impacts on a wide scale, have the agility to respond to changes and make adjustments to unexpected events appropriately and in a timely manner. Effective cost management includes the ability to connect across agencies and across countries in collaborative networks with various sectors. Transparency results in reliability in an era of trust and authenticity. Being transparent in government organizations will help build trust. Public organizations around the world will need to adjust to challenges in various fields to become flexible and agile, easy to set up and break away, good at technology and networking, innovative, reliable and transparent in order to respond to the people as partners in the joint development of the country.

Keywords: Management direction, government organizations, public services

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เป็นกระแสหลัก
ของโลกตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 2010 ไปถึงช่วงปี ค.ศ. 2030
ที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงชัดเจน รวดเร็วรุนแรง
ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและ

กระทบต่อการทำงานของรัฐบาลในทุก ๆ ประเทศทั่วโลก
โดยกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ อาทิ การเปลี่ยนแปลง
ของเทคโนโลยีที่ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการ
เชื่อมผู้คนเข้าหากันอย่างไร้ขอบเขต และการพัฒนา
เทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้ทำลาย แนวทางการทำงาน

ในรูปแบบเดิม ๆ ให้สูญเสียความสามารถในการอยู่รอดทางเศรษฐกิจโลกเกิดการจัดระเบียบใหม่ขึ้นเพื่อสร้างชีวอำนาจทางเศรษฐกิจขึ้นมาถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ในทางสังคมเกิดการขยายตัวของเมืองใหญ่ มีจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในสัดส่วนผู้สูงอายุ ในขณะที่ทรัพยากรขาดแคลน จากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก เหล่านี้คือ ความเคลื่อนไหวของสภาพแวดล้อมกระแสหลัก ที่กำลังเกิดขึ้นตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 มีแนวโน้มชัดเจนและรุนแรงมากขึ้น ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทายในการทำงาน เพื่อพัฒนาประเทศ การกำหนดนโยบายมีความสลับซับซ้อน มีเงื่อนไขและปัจจัยเกี่ยวข้องที่กว้างมากขึ้น ภาครัฐพึงทำความเข้าใจตระหนัก และหามาตรการเตรียมพร้อมในการรับมือในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

แนวโน้มหลัก ๆ ของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโลกที่ส่งผลต่อการทำงานของภาครัฐที่เปลี่ยนแปลง มีรายละเอียดดังนี้ (Choi, 2001)

1. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร พบว่าประชากรของประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาในปัจจุบันมีอัตราการเกิดลดลง ในขณะที่ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากเทคโนโลยีองค์ความรู้ ด้านสาธารณสุขดีขึ้น ทำให้จำนวนผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในทุกประเทศ โดยคาดว่าจำนวนประชากรโลกที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันในอัตราร้อยละ 8 เป็น ร้อยละ 13 ในปี ค.ศ. 2030 ทำให้แต่ละประเทศก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลต่อการทำงานของรัฐบาลในการตัดสินใจกำหนดนโยบายด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมทั้งการกำหนดการใช้จ่ายเงินของรัฐในด้านสุขภาพ หลายประเทศประสบปัญหาด้านการจัดการกับนโยบายสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในผู้สูงวัยมีการบูรณาการนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุเข้ากับนโยบายด้านแรงงานโดยการนำเงินกองทุนส่วนหนึ่งจากการจ่ายประกันสังคม

ของวัยทำงานไปใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุ ประเด็นท้าทายคือ ประชาชนจะตั้งคำถามต่อภาครัฐว่า หากรัฐบาลนำกองทุนไปจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุพวกเขาจะมีเงินเดือนไว้ใช้จ่ายในวัยชราหรือไม่ ซึ่งรัฐบาลเองจะต้องหาทางออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการที่จะหางานและรายได้ที่เหมาะสมสำหรับวัยทำงาน รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อรองรับการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพผู้สูงอายุ

2. การตระหนักถึงภาวะปัจเจกบุคคล ประชาชนมีความเป็นปัจเจกสูงขึ้นโดยมีปัจจัยสำคัญหลัก ได้แก่

2.1 การครอบครองและเข้าถึงเทคโนโลยี รวมทั้งการเข้าถึงแหล่งข้อมูลบนช่องทางเว็บไซต์ได้สะดวก

2.2 ประชาชนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีการอ่านออกเขียนได้มากขึ้น ทำให้เกิดการเลื่อนสถานะทางสังคมมีงานทำ และรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประชากรในประเทศกำลังพัฒนาที่ได้รับการยกระดับพัฒนาเข้าสู่กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 ในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้บุคคลรับทราบในสิทธิและหน้าที่ของประชาชนและมีความคาดหวังต่อภาครัฐสูงขึ้น ต้องการความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการทำงานของภาครัฐ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การรับทราบข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ประเด็นท้าทายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านนี้คือประชาชนจะตั้งคำถามต่อภาครัฐ ว่ารัฐบาลทำอะไรบ้างเพื่อปรับปรุงบริการสำหรับภาคประชาชน และมีแนวทางในการส่งมอบบริการอย่างไรให้คุณภาพชีวิตของผู้คนดีขึ้น รวมทั้งภาครัฐจะต้องหาทางรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและพิทักษ์สิทธิส่วนบุคคลของประชาชนอย่างไร

2.3 เทคโนโลยีที่มีสมรรถนะสูงมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) ที่เข้ามาเปลี่ยนโฉมหน้าสังคมในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

พบว่า มูลค่าการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีมูลค่าสูงกว่าพันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 2030 และจะทวีมูลค่ามากขึ้นโดยยากที่จะคาดการณ์ในอนาคต ซึ่งเทคโนโลยีขั้นสูงในปัจจุบัน นำมาสู่การสร้างโอกาสใหม่ ๆ รวมทั้งการเปิดโอกาสของภาครัฐในการนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการสินค้าและบริการสาธารณะ รัฐต้องมีวิธีการจัดการและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลขนาดใหญ่หรือ Big Data เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและใช้ประโยชน์ช่องทางสื่อสารออนไลน์ นำซอฟต์แวร์มาใช้ในการเข้าถึงการให้บริการ และติดต่อสื่อสารกับประชาชนรวมทั้งภาครัฐ ต้องปรับปรุงทักษะของบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง ประเด็นท้าทาย คือ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงรุนแรง จะมีพลังในการทำลายแนวทางการทำงานในรูปแบบเดิม ๆ ให้ความไปจากโครงสร้างของเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่า Disruptive Technology อาจส่งผลให้กลุ่มแรงงานที่มีทักษะแบบดั้งเดิมไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอีกต่อไป ดังนั้นประชาชนจะตั้งคำถามต่อภาครัฐว่างานที่เหมาะสมกับประชากรในอีก 10 ปีข้างหน้า คืออะไร และประชากรในยุคปัจจุบันจะต้องปรับตัวอย่างไร

2.4 การเชื่อมโยงของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในอนาคตการค้าขายและเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ จะมีแนวโน้มการขยายตัวของตลาดทุนระหว่างประเทศ ในสัดส่วนร้อยละ 30 ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งสิ่งที่รัฐบาลต้องทำคือการเสริมศักยภาพให้กับภาคธุรกิจเสริมความเข้มแข็งทางการเงินภายในประเทศ ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลจะต้องพัฒนาและเจรจาข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ ปรับปรุงกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการลดหย่อนกฎระเบียบที่จะเอื้อต่อการค้าระหว่างประเทศ วิจัย พัฒนาและผลักดันตลาดแรงงานฝีมือขั้นสูง พัฒนาทักษะแรงงานในประเทศ ซึ่งทั้งหมดนี้หากปราศจากการสร้างจุดแข็ง หรือยกระดับ

ความสามารถแล้วก็จะขาดโอกาสในการสร้างการแข่งขันทางธุรกิจ ประเด็นท้าทายด้านนี้ คือ ประชาชนจะตั้งคำถามต่อภาครัฐ ว่าจะมีวิธีการอย่างไร ในการช่วยเหลือและยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการภายในประเทศให้ก้าวไปสู่เวทีระดับนานาชาติ และผลักดันการค้าระหว่างประเทศให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง และภาครัฐจะมีมาตรการอย่างไรให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินของประชาชนในประเทศ

2.5 หนี้สาธารณะ เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญของรัฐบาลที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการทำงานทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการสร้างหนี้สาธารณะเป็นการวัดความสามารถของรัฐบาลในการนำหนี้ดังกล่าวมาใช้จ่ายเพื่อนำไปสู่การจัดการสินค้า และบริการสาธารณะ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยรัฐบาลเองจะต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมและรับผิดชอบต่อภาระหนี้ดังกล่าวด้วย โดยพบว่า ในปี ค.ศ. 2035 รัฐบาลทุกประเทศ มีแนวโน้มการสร้างหนี้สาธารณะกว่าร้อยละ 98 ของ GDP โดยพบข้อมูลที่น่าสนใจคือ ในอัตราร้อยละ 3.3 ของหนี้สาธารณะในประเทศกำลังพัฒนา และร้อยละ 4.5 ในประเทศพัฒนาแล้ว จะถูกใช้ไปในการแก้ไขปัญหาสังคมผู้สูงอายุ นอกเหนือจากนั้นรัฐบาลทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มการสร้างหนี้สาธารณะเพื่อกระตุ้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการสาธารณะ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวท้าทายภาครัฐว่าจะต้องสร้างความยั่งยืนทางการคลัง รัฐบาลจะต้องวางแผนการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพสร้างวินัยในการใช้งบประมาณต้องตั้งกองทุนการเงินเพื่อสำรองและประกันความมั่นคงในการใช้จ่ายเงินที่สำคัญคือผู้นำและนักการเมืองต้องมีจริยธรรม มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับความยั่งยืนทางการคลัง ประเด็นท้าทายคือ ภาครัฐ (โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว) มีแนวทางอย่างไรในการหาเงินมาชดเชยหนี้สาธารณะ โดยเฉพาะในช่วงเวลาแห่งภาวะ

ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวในปัจจุบัน รัฐบาลมีวิธีการ
อย่างไรในการสร้างสมดุลระหว่างความต้องการในการ
ลงทุนเพื่อการพัฒนากับการลดระดับหนี้สาธารณะให้อยู่
ในภาวะที่สมดุล และที่สำคัญความชอบธรรมถึงการให้
คนในรุ่นตนเองต้องรับภาระหนี้สาธารณะที่รัฐบาลใช้ไป
ลงทุนในการก่อสร้างเพื่อให้บริการสาธารณะที่จะตกอยู่
กับคนรุ่นหลัง

2.6 แนวโน้มอำนาจทางเศรษฐกิจ ตลาดเกิดใหม่
และการถ่วงดุลของพลังทางเศรษฐกิจ ไม่ได้ผูกขาด
กับกลุ่มประเทศยักษ์ใหญ่หรือประเทศที่พัฒนาแล้วอย่าง
เช่น สหรัฐอเมริกา หรือสหภาพยุโรปเพียงกลุ่มเดียว
อีกต่อไป แต่พบว่า มีตลาดเกิดใหม่ที่เจริญเติบโต
และพัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น จีน และอินเดีย โดยในปี
ค.ศ. 2030 ประชากรจีนและอินเดียรวมกันเป็นสัดส่วน
ถึงร้อยละ 35 ของประชากรโลก ซึ่งจะมีส่วนแบ่ง
ทางการตลาดในการ ค้าขายกว่าร้อยละ 57 ของ GDP โลก
ในปี ค.ศ. 2030 รวมทั้งการเคลื่อนไหวภาคธุรกิจ
ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาและกลุ่มประเทศยากจน
จะมีกำลังการบริโภคเพิ่มมากขึ้น เข้ามามีอิทธิพล
และเป็นกลุ่มทางธุรกิจทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับ
การลงทุนซึ่งปรากฏการณ์นี้กลายเป็นการจัดระเบียบ
ข้าทางธุรกิจโลก เกิดการถ่วงดุลอำนาจในทางเศรษฐกิจ
รูปแบบใหม่ กล่าวคือเกิดการถ่วงดุลอำนาจระหว่าง
กลุ่มธุรกิจยักษ์ใหญ่เดิม (สหรัฐอเมริกา) กับกลุ่มธุรกิจใหม่
(จีน) ทำให้รัฐบาลจะต้องมีการปรับตัวอย่างว่องไว
และชาญฉลาดในการสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับ
ผู้ประกอบการภายในประเทศ ยกกระดับศักยภาพ
ผู้ประกอบการ พัฒนาสินค้าและบริการของไทย
ให้สนองต่อตลาดในกลุ่มต่าง ๆ รัฐบาลและสถาบัน
ระหว่างประเทศทั้งหลายจะต้องทำงานแบบร่วมมือกัน
ประเด็นท้าทาย คือ ภาครัฐว่าจะมีแนวทางตอบรับ
และรับมือกับการจัดระเบียบของทิศทางเศรษฐกิจโลก
ในรูปแบบดังกล่าวอย่างไร และจะจัดการกับความร่วมมือ
ของผู้ประกอบการคู่ค้า หรือกลุ่มลูกค้าต่างชาติที่ไหลบ่า
เข้ามาอย่างไรให้ยังคงรักษาผลประโยชน์ประชาชน

ในประเทศ

2.7 การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศของโลก
มีสาเหตุสำคัญมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซ
เรือนกระจก ทำลายชั้นบรรยากาศส่งผลให้อุณหภูมิโลก
เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ
และการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ
ที่ยากต่อการคาดการณ์ โดยในปี ค.ศ. 2030 อุณหภูมิโลก
มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 2-3 องศาเซลเซียส ซึ่งมีผล
ต่อการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก การเพิ่มขึ้นของระดับ
น้ำทะเลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและสัตว์
กว่า 50 สายพันธุ์ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งปัญหานี้
ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับจุลภาค โดยรัฐบาลประเทศใด
ประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ท้าทายต่อรัฐบาลทุกประเทศ
ที่ต้องทำงานร่วมกันเพื่อการลดการปล่อยคาร์บอน
จึงทำให้มีระบบการจัดเก็บภาษีก๊าซเรือนกระจกเพื่อมา
ชดเชยการทำลายธรรมชาติ รวมทั้งรัฐบาลในแต่ละ
ประเทศจะต้องสร้างนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง รัฐบาลต้องวาง
ยุทธศาสตร์ประเทศระยะยาวในด้านการส่งเสริม
ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและพลังงานทดแทน
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประเด็นท้าทาย คือ รัฐบาล
มีความพยายามมากพอหรือไม่ในการลดคาร์บอนไดออกไซด์
และรัฐบาลจะมีแนวทางอย่างไรในการช่วยเหลือ
ปกป้อง ทรัพยากรตลอดจนการหามาตรการป้องกัน
สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในอนาคต

2.8 ความเสี่ยงต่อความมั่นคงในรูปแบบ
การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อ
การร้ายไซเบอร์ ภัยรูปแบบใหม่ ประเด็นท้าทาย คือ
รัฐบาลมีความพยายามมากพอหรือไม่ในการลดและ
แก้ไขปัญหาอาชญากรรม และรัฐบาลจะมีแนวทาง
อย่างไรในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ

ดังนั้น สถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป
อย่างรวดเร็วในปัจจุบันจึงถือเป็นชนวนสำคัญที่ทำให้
ภาครัฐและระบบราชการทั้งในประเทศไทยและ
ต่างประเทศต้องทบทวนการดำเนินงานว่าสามารถ

รับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ และสามารถเตรียมรับมือกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตของโลกพลวัตนี้ได้อย่างไร เพื่อให้สามารถวางแผนทางการพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ จึงเริ่มจากการศึกษาทิศทางการพัฒนาระบบราชการที่สำคัญและกรณีศึกษาที่ดีจากต่างประเทศเพื่อประกอบการวางแผนทางการพัฒนาระบบราชการไทย โดยเฉพาะการบริหารงานในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรภาครัฐไทยให้ทันสมัยเทียบเท่าสากลต่อไป

ทิศทางการพัฒนาระบบราชการที่สำคัญและกรณีศึกษาในต่างประเทศ

ระบบราชการในอนาคตจำเป็นจะต้องมีโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นขึ้นขึ้นกับเป้าหมายและลักษณะบทบาทภารกิจที่แตกต่างกันเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงแบบพลวัต นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการกำหนดทิศทางการดำเนินกิจการสาธารณะร่วมกัน รวมทั้ง มีการแบ่งบทบาทภารกิจความรับผิดชอบตามความเหมาะสมซึ่งแนวโน้มในการพัฒนาระบบราชการเพื่อสร้างขีดความสามารถให้กับระบบราชการไทย และนำไปสู่ระบบราชการในอนาคตจำเป็นจะต้องดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563)

1. การสร้างรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการบริการทางออนไลน์ เพื่อพัฒนาการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ (Public Service Efficiency) โดยต้องพัฒนาระบบ ข้อมูลภาครัฐที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric) ข้อมูลมีการเก็บอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงทุกหน่วยงานรัฐอย่างครบวงจร และสามารถเปิดให้สาธารณะตรวจสอบเพื่อปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่องตามหลักการ เปิดเผยและโปร่งใสในภาครัฐ (Openness and Transparency)

กรณีศึกษาที่ดีในการดำเนินงานด้านการสร้างรัฐบาลดิจิทัล คือ การดำเนินงานของประเทศเอสโตเนีย (Estonia) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคนิค (Development of Technical Infrastructure) ที่สำคัญ ได้แก่ การวางระบบระบุตัวตนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Identification) และบัตรประชาชนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic ID Card) ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในประเทศเอสโตเนียเข้าถึงบริการออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาโครงการเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูล แห่งชาติ หรือ The X - Road Platform ในปี ค.ศ. 2001 เพื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน (Data Exchange Platform) ทั้งข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและรวมไปถึงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของประชากรเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลด้านการให้บริการสาธารณะในรูปแบบบริการออนไลน์แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญมีความปลอดภัยสูงสุด อย่างไรก็ตามการให้บริการออนไลน์แก่ประชาชนก็สร้างความท้าทายในการดำเนินงานในแง่ของการปรับตัวของประชากรผู้สูงอายุและประชากรในชนบทห่างไกลที่ขาดทักษะหรือบางกลุ่มไม่เชื่อมั่นต่อการใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ภาครัฐให้บริการ (Jacobs and Astrakhan, 2006) เช่นเดียวกับรัฐบาลเกาหลีใต้ที่มีการดำเนินงานด้านการสร้างรัฐบาลดิจิทัล ด้วยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐภายใต้ e-Government หรือที่เรียกว่า รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ คือ วิธีการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐปรับปรุงการบริการให้แก่ประชาชน โดยมีแนวคิดการพัฒนามุ่งเน้นไปที่สามเป้าหมายหลักเพื่อสร้าง e-Government ได้แก่ 1) ขยายขอบเขตการบริการของรัฐ 2) สร้างระบบการบริหารราชการฐานการตลาดที่ส่งเสริมภาคธุรกิจ 3) มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเสรีมากขึ้น อาทิ การประยุกต์ใช้การรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Approval)

และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document) และการขยายฐานการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ให้มากขึ้น (Choi, 2001)

2. การแก้ไข ทบทวน รายละเอียดของกฎหมาย กฎระเบียบ โดยก่อนออกกฎหมายต้องดำเนินการประเมินผลกระทบกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) และหลังออกกฎหมายมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ การยกเลิกการบังคับใช้กฎหมายหรือระเบียบที่ไม่จำเป็น (Regulatory Guillotine) พร้อมทั้งเร่งพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของ RIA และ Regulatory Guillotine รวมทั้งให้มีการพัฒนาหน่วยงานกลางในการตรวจสอบมาตรฐานรายงาน RIA และ Regulatory Guillotine เพื่อให้เกิดการประเมินที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาระบบข้อมูลกลางเชื่อมโยงกฎหมายของทุกหน่วยงาน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ต่อร่างกฎหมายได้ ตลอดจนใช้ทางเลือกอื่นแทนการออกกฎหมาย

กรณีศึกษาการยกเลิกการบังคับใช้กฎหมาย หรือระเบียบที่ไม่จำเป็น (Regulatory Guillotine) ในประเทศเกาหลีใต้ ถือเป็นกรณีศึกษาที่ดีในแง่ของการดำเนินการ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูป กฎระเบียบ (Regulatory Reform Commission: RCC) เพื่อสนับสนุน และติดตาม การยกเลิกกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น พร้อมทั้งมีหน้าที่ประเมินคุณภาพของกฎระเบียบที่รัฐบาลกลางออกประกาศกำหนด อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าวก็มีความท้าทายที่ต้องให้ความสนใจ เนื่องจากมีการตั้งข้อสังเกตว่า การดำเนินงานเน้นแต่ปริมาณหรือจำนวนของกฎระเบียบที่ถูกยกเลิกมากกว่าให้ความใส่ใจกับคุณภาพในแง่ของความจำเป็นว่าต้องมีกฎระเบียบนั้นต่อไปหรือไม่ (Choi, 2001)

3. การสร้างสภาพแวดล้อมในการเสริมสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการกระจาย

อำนาจให้สังคมริเริ่มและรัฐเข้าไปเกื้อหนุนโดยภาครัฐ ไม่เข้าไปดำเนินการในสิ่งที่ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถทำได้ที่อยู่แล้วให้มองภาคสังคมเป็นภาคที่ทำงานร่วมกัน กรณีศึกษาที่ดีด้านการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน คือ การดำเนินงานของสหราชอาณาจักร (United Kingdom) ด้านการพัฒนาระบบบริการสาธารณะแบบเปิด (Open Public Service) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการสาธารณะให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ พร้อมทั้งสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น) องค์กรภาคเอกชน และภาคประชาชนมีแนวทางในการปฏิบัติที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การเพิ่มทางเลือกในการรับบริการให้แก่ประชาชน 2) การกระจายอำนาจสู่หน่วยงานขนาดเล็กและส่วนท้องถิ่น 3) การเสริมสร้างความหลากหลายของผู้ให้บริการสาธารณะ 4) การเสริมสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณะ และ 5) การเป็นผู้ให้บริการที่มีความรับผิดชอบ (Jacobs and Astrakhan, 2006)

4. การปรับวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงาน อาทิ การนำ Sandbox มาขับเคลื่อนการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะยึด Agenda Based เป็นหลักเพื่อตอบโจทย์ Area Based ไม่ติดกฎระเบียบเพิ่มความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน และจะต้องรองรับด้วยกฎหมายเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ตลอดจนปกป้องผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ

กรณีศึกษาวัฒนธรรมการทำงานที่มีความยืดหยุ่น และมีวัตถุประสงค์หลักที่จะทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ให้เป็นไปได้ คือ กรณีศึกษากระทรวงแห่งความเป็นไปได้ (Ministry of Possibilities) ของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (United Arab Emirates : UAE) ซึ่งเป็นการดำเนินงานในรูปแบบกระทรวงเสมือนจริง ประกอบด้วย 4 กรมชั่วคราว และใช้เครื่องมือ/หลักการทำงาน

ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และการทำงานแบบคล่องตัว (Agility) (Jacobs and Astrakhan, 2006)

ลักษณะสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการบริหารภาครัฐของไทยในบริบทกระแสโลกาภิวัตน์

1. สภาพปัญหาทั่วไปขององค์กรภาครัฐของไทย และแนวทางแก้ไขในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย และโลก ไม่ว่าจะเป็นการย้ายฐานการผลิตของบริษัทข้ามชาติเข้ามาสู่ประเทศไทย การเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและการบริการและโดยเฉพาะการขยายตัวของระบบการค้าและการเคลื่อนไหวของเงินทุนแบบเสรีนั้น ทำให้ธุรกิจเอกชน หน่วยงานราชการและองค์กรการเมืองมีความสลับซับซ้อนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น จึงเกิดความจำเป็นสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะต้องเพิ่มสมรรถภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะการเปลี่ยนแปลงจะนำมาซึ่งการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความอยู่รอด นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและรุนแรงทำให้หลายประเทศที่ไม่ปรับตัวตามต้องประสบกับปัญหามากมาย แต่ระบบบริหารราชการยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ยังคงใช้วิธีการบริหารงานในลักษณะแบ่งตามหน้าที่ซึ่งเกิดปัญหาด้านการบริหารตามมาหลายประการ เพราะการบริหารภาครัฐตามแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ที่มีลักษณะสำคัญ คือ การแบ่งงานตามภาระหน้าที่ และมีการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นรูปพีระมิดเป็นสาเหตุสำคัญก่อให้เกิดปัญหาต่อการทำงานขององค์กรภาครัฐของไทยสรุปได้ดังนี้ (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ, 2545) ขนาดที่ขยายใหญ่โตตามอายุองค์กรภาครัฐของไทยที่มีอายุเพิ่มมากขึ้น ทำให้สายการบังคับบัญชา มีการกำกับดูแลหลายชั้น ส่งผลให้การทำงานขององค์กร

ภาครัฐมีขึ้นตอนมาก การทำงานล่าช้าทำให้เกิดความสิ้นเปลือง

2. กฎหมายกำหนดให้องค์การสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน แต่เนื่องจากองค์การใหญ่โตซับซ้อน มีภารกิจหลายด้าน ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถกำกับดูแลได้อย่างครบถ้วน ส่งผลให้การทำงานขาดความรอบคอบและมีความเสี่ยงสูง (High Risk) ก่อให้เกิดความบกพร่องต่องาน และเกิดความเสียหายต่อราชการ ประเทศและสังคมไทย

3. องค์กรภาครัฐ ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การทำงานยิ่งทวีความซับซ้อนและสร้างความซับซ้อนเกิดขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้นจนเกิดความเทอะทะ อึดอัด และขาดประสิทธิภาพสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช้เหตุเป็นการสูญเสียทรัพยากรของประเทศไทยโดยรวม

4. การจัดโครงสร้างเป็นรูปพีระมิดทำให้หน่วยงานระดับล่างมีความสับสนเพราะข้อมูลล่าช้าและไม่ทันต่อสถานการณ์ เกิดความไม่ชัดเจนระหว่างบทบาทของตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กร

5. หน่วยงานราชการมักไม่สามารถปรับเปลี่ยนการบริหารงาน หรือปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยและภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มีความหลากหลายและมีความซับซ้อน

6. การปรับปรุงหน่วยงานราชการทำได้ยาก เนื่องจากเป็นระบบที่แข็งตัวมีมาอย่างยาวนาน การเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งจึงต้องใช้ความพยายามทรัพยากรมากและใช้เวลานาน จนผู้ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงเกิดความล่าช้าและทอดถอยจนลืมนึกไปในที่สุด

7. หน่วยงานราชการทำงานอย่างเอกเทศ ขาดการประสานเชื่อมต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยงานที่กำหนดทิศทางและนโยบาย ไม่อาจเชื่อมต่อกับหน่วยงานที่มีมากมายซึ่งอยู่กระจัดกระจาย และเมื่อระบบการทำงานไม่ทันสมัย ไม่เป็นระบบ จึงมีผลให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้งานเสร็จโดยไม่คำนึงถึงผลลัพธ์ของงาน

อย่างจริงจัง ประกอบกับการขาดระบบการตรวจสอบ
วัดผลที่ชัดเจน จึงทำให้การปฏิบัติราชการขาดเอกภาพ
และมิได้เน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของงาน จะสอดคล้อง
ตามความต้องการของประชาชนและสังคม

8. หน่วยงานราชการระดับกระทรวงและกรม
ในส่วนกลาง เน้นการทำงานเชิงปฏิบัติการเป็นหลัก
โดยมีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางไม่ว่าจะเป็น
เรื่องการจัดสรรงบประมาณ การออกแบบโครงการ
และบริการ รวมทั้งการจัดการด้านบุคคล

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาหลักของการบริหาร
ภาครัฐของไทย คือ ความล่าช้าเนื่องจากเป็นระบบ
ที่ใช้มาเป็นระยะเวลานาน และขาดการปรับปรุง
ตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
จึงไม่สอดคล้องกับการพัฒนาของเอกชนและสังคมโลก
ลักษณะความล่าช้าสามารถสรุปได้ว่า องค์กรภาครัฐ
ของไทยจะมีโครงสร้างองค์กรที่มีขนาดใหญ่ สลับซับซ้อน
ขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความคล่องตัวในการ
ปฏิบัติการกิจและความสามารถในการปรับเปลี่ยน
ตามยุคสมัย และการรวมอำนาจการผูกขาด โดยรัฐ
ยังเป็นการขึ้นและแทรกแซงกลไกตลาด ส่งผลให้
ภาคเอกชนขาดการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2541) ได้อธิบาย
ปัญหาของระบบบริหารงานภาครัฐของไทยที่มีปัญหา
ที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ การที่ประชาชนส่วนใหญ่
ไม่พอใจในการให้บริการของหน่วยงานราชการ
ในขณะเดียวกัน ภายใต้ข้อจำกัดของโครงสร้าง
และระเบียบต่าง ๆ ข้าราชการไม่อาจตอบสนอง
ความต้องการของประชาชนได้เต็มที่ การขาดความสามารถ
ในการตอบสนองความต้องการนี้ จึงสะท้อนให้เห็น
ความจำเป็นในการปฏิรูป เพราะหากขาดการแก้ไขปัญหา
อย่างจริงจังแล้ว ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็น
ประชาชน ข้าราชการ หรือนักการเมืองจะต้องเผชิญ
กับความสูญเสียร่วมกันทั้งสิ้น

จากปัญหาพื้นฐานขององค์กรภาครัฐของไทย
ข้างต้น จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขด้วยการเปลี่ยนแปลง

ครั้งสำคัญ ทั้งโครงสร้าง ระบบงาน และวัฒนธรรม
ไปพร้อม ๆ กัน การเปลี่ยนแปลงองค์การภาครัฐของไทย
โดยใช้การปฏิรูประบบราชการ วัตถุประสงค์ 6 ประการ
ดังนี้ (จุมพล นิมิพานิช, 2550, 416-417)

1) ยกระดับขีดความสามารถและสร้างประสิทธิภาพ
โดยรวมของหน่วยงานราชการเพื่อที่ภาครัฐจะสามารถ
นำบริการที่ดีมีคุณภาพสู่ประชาชน

2) มีระบบการทำงานและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลสูงเท่าเทียมกับมาตรฐานสากล

3) สร้างและฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชน
และสังคมต่อระบบราชการ

4) สร้างระบบราชการให้ตอบสนองต่อความต้องการ
ที่หลากหลายของประชาชน

5) มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
คุ้มค่า และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6) สนับสนุนภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน
ให้เติบโต มีความเข้มแข็ง และเป็นกลไกหลักในการ
พัฒนาประเทศ

ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายสูงสุดของการปฏิรูปภาครัฐ คือ
เพื่อให้ประชาชนคนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ความเป็นอยู่
ที่ดีมีความสุข สังคมไทยมีเสถียรภาพ และชาติไทย
มีเกียรติภูมิได้รับความน่าเชื่อถือ และมีความสามารถสูง
สำหรับการแข่งขันในเวทีโลก

ดังนั้น จึงถือเป็นยุคแห่งการปฏิรูประบบราชการ
ตามแนวทางการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public
Management : NPM) ที่มีการปฏิรูปการดำเนินการ
ในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ การปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณ
แบบมุ่งเน้นผลงานและผลสัมฤทธิ์ การปรับเปลี่ยน
ระบบบริหารบุคคล การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและ
ค่านิยมในการบริหารงานภาครัฐ และพัฒนาให้เกิด
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)
(พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ อิชณณภูมิ สุทธิพงษ์ประชา,
2559, 59-63) ต่อมาเมื่ออิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัล
ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้คนในสังคมมากยิ่งขึ้น
ภาครัฐจึงได้ประกาศนโยบายประเทศไทย 4.0

เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนาประเทศ ให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่หนึ่งในโลก โดยเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ให้มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรมใหม่เข้าสู่กระบวนการคิดและการผลิตนำไปสู่แนวคิดการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (ศูนย์บริการวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563, 15)

ทิศทางการบริหารองค์กรภาครัฐไทยและการบริการสาธารณะสมัยใหม่

การบริหารองค์การในยุคปัจจุบันจึงมีอาจที่จะใช้วิธีการแบบดั้งเดิมที่เคยใช้มาในอดีต องค์กรจะต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวตลอดเวลา (นำพล ม่วงอวยพร, 2561, 45) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารของประเทศต่าง ๆ ในโลกเชื่อมถึงกันได้สะดวกขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ทำให้การแข่งขันของประเทศต่าง ๆ นั้นหมดไป ตรงกันข้ามกลับยิ่งทำให้การแข่งขันของประเทศต่าง ๆ รุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการที่ประเทศต่าง ๆ สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ ต้องอาศัยความมีประสิทธิภาพขององค์กรภาครัฐ ที่ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบาย ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ จนผลักดันจากประเทศกำลังพัฒนาขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำของโลกได้อย่างสาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์ เป็นต้น ต่างมีระบบราชการและกลไกภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะต้องแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ แล้ว องค์กรภาครัฐยังจะต้องปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าของภาคเอกชนและองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ด้วย เพื่อเสริมและเกื้อหนุนให้ภาคธุรกิจได้พัฒนาไปอย่างก้าวไกล ในขณะที่ประชาชนหรือผู้รับบริการก็จะมีคามคาดหวังที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ต่อการบริการของภาครัฐ จึงทำให้ภาครัฐไม่อาจหยุดนิ่งได้ต้องปรับตัวและมีนวัตกรรมในการทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะขับเคลื่อนองค์กรภาครัฐได้อย่างไร ในเมื่อวัฒนธรรมการทำงานของคนในองค์กรภาครัฐยังเคยชินกับ

การทำงานแบบเดิม ในการยึดกฎ ระเบียบเป็นหลัก เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน การขาดบรรยากาศในการส่งเสริมให้ข้าราชการคิดใหม่ ทำใหม่ ขาดวัฒนธรรมองค์กรในการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม

ดังนั้น การพลิกโฉม (Transform) บทบาทภาครัฐหรือระบบราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและรองรับโมเดลการพัฒนาประเทศไทย 4.0 โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อันจะทำให้ระบบราชการสามารถเป็นที่วางใจ และเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ ได้แก่

1. เปิดกว้าง และเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) โดยต้องมีความเปิดเผย โปร่งใสในการทำงาน บุคคลภายนอกสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ หรือมีการแบ่งปันข้อมูล และสามารถเข้ามาตรวจสอบการทำงานได้ ตลอดจนเปิดกว้างให้กลไกหรือภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมและถ่ายโอนภารกิจที่ภาครัฐไม่ควรดำเนินการเองออกไปให้แก่ภาคส่วนอื่น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนโดยการจัดระเบียบความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างให้สอดคล้องกับการทำงานในแนวระนาบ ในลักษณะของเครือข่ายมากกว่าตามสายการบังคับบัญชาในแนวดิ่ง ขณะเดียวกันก็ยังคงเชื่อมโยงการทำงานภายในภาครัฐด้วยกันเอง ให้มีเอกภาพและสอดคล้องประสานกัน ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
2. ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) โดยทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า ตั้งคำถามกับตนเองเสมอว่า ประชาชนจะได้อะไร มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาความต้องการและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยไม่ต้องรอให้ประชาชนเข้ามาติดต่อขอรับบริการหรือร้องขอความช่วยเหลือจากทางราชการ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากข้อมูลของทางราชการและระบบดิจิทัลสมัยใหม่ในการจัดบริการสาธารณะที่ตรงกับ

ความต้องการของประชาชน พร้อมทั้งอำนวยความสะดวก โดยมีการเชื่อมโยงกันเองของทางราชการ เพื่อให้บริการต่าง ๆ สามารถเสร็จสิ้นในจุดเดียว ประชาชนสามารถเรียกใช้บริการของทางราชการได้ตลอดเวลาตามความต้องการของตน และผ่านการติดต่อได้หลายช่องทาง ผสมผสานกัน ไม่ว่าจะเป็นติดต่อด้วยตนเอง อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์โซเชียลมีเดียหรือแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์มือถือ

3. มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) โดยต้องทำงานอย่างเตรียมการณไวล่วงหน้า มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง สร้างนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่ม และประยุกต์องค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาใช้ในการตอบโต้กับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันเพื่อสร้างคุณค่า ความยืดหยุ่น และความสามารถในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นสำนักงานสมัยใหม่รวมทั้งทำให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อการปฏิบัติราชการ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม กับบทบาทของตน เช่นเดียวกับสถาบันอนาคตไทยศึกษา (2564) ที่เห็นว่าองค์กรภาครัฐในอนาคตควรมีรูปแบบโมเดล FAST Government ซึ่งประกอบด้วย

1. หน่วยงานมีลำดับชั้นการตัดสินใจลดน้อยลง (Flatter) โดยองค์กรภาครัฐในอนาคตต้องเป็นองค์กรที่มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาหรือตัดสินใจลดน้อยลงทำได้ 4 วิธี คือ

1.1 เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม (citizen engagement) ลดระยะห่างระหว่างภาครัฐและประชาชนผ่านสื่อสังคม โทรศัพท์มือถือ และเครื่องมืออื่น ๆ

1.2 ปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ (administrative efficiency) ลดลำดับชั้นระหว่างการบริหารงานชั้นสูงและบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ

1.3 ปรับกระบวนการตัดสินใจ (decision-making process) ให้กระบวนการตัดสินใจตั้งอยู่บนฐานของข้อมูล ปรับลดขั้นตอนการตัดสินใจที่ลดลง

1.4 ทำงานร่วมกันทั้งภายในรัฐบาลและระหว่างรัฐ เอกชนและประชาชน การสร้างเครือข่ายร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2. มีความคล่องตัว กระฉับกระเฉง ว่องไว (Agile) โดยองค์กรภาครัฐในอนาคตจะต้องมีความคล่องตัว ยืดหยุ่น และมีความสามารถในการปรับตัวสูง ต้องสามารถจัดโครงสร้างองค์กรให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างรวดเร็ว สามารถจัดรูปแบบและคณะทำงานขึ้นมาเพื่อตอบสนองความท้าทายได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงความสามารถในการปรับโครงสร้างองค์กร และการปรับกระบวนการทำงานขององค์กรได้ เช่น สามารถยกเลิกหรือยุบองค์กร (de-organize) ตัวเองได้ และจัดใหม่เพื่อสนองภารกิจใหม่ หรือที่มักเรียกกันว่า “องค์กรยุคใหม่ต้องตั้งง่าย ยุบง่าย”

3. มีประสิทธิภาพและทันสมัย (Streamlined) องค์กรภาครัฐในอนาคตต้องสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างทันสมัย ประหยัด มีประสิทธิภาพ ใช้การแบ่งปันทรัพยากร เช่น การบริหารบุคลากรร่วมกัน จัดบริการสาธารณะร่วมกัน และใช้เทคโนโลยีร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานได้บรรลุตามพันธกิจอย่างมีประสิทธิภาพและมีนวัตกรรม

4. มีความสามารถด้านเทคโนโลยี (Tech-enabled) โดยองค์กรภาครัฐในอนาคตต้องมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการปฏิบัติการด้วยเทคโนโลยีและขีดความสามารถของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย กรอบการทำงานทั้งในด้านนโยบาย กฎระเบียบ และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ต้องสามารถออกแบบปรับเปลี่ยนใหม่ให้มีความสอดคล้องกับพลวัตของโลก มีความสามารถตอบสนองการทำงานแบบเครือข่าย ความร่วมมือการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การบริหารขององค์กรภาครัฐสมัยใหม่จะต้องเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (citizen-centricity) มีความชัดเจนในวิสัยทัศน์และพันธกิจ ประชาชนจะไม่ใช่แค่ลูกค้า ผู้รับบริการจากภาครัฐ แต่เป็นหุ้นส่วน (partner) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ (collaborator) และผู้ร่วมผลิต (co-producer) นอกจากนี้ หน่วยงานจะต้องมีความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพภายในและประสิทธิภาพการให้บริการภายนอก มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมียุทธศาสตร์ใหม่ สำหรับการสร้างศรัทธาและการพัฒนาไขว้กัน ระหว่างสาขาต่าง ๆ กันมากขึ้น เนื่องจากวาระการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นแบบองค์รวม คุณสมบัติหลักขององค์กรภาครัฐแห่งอนาคตจึงต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ คือ มีนวัตกรรมการทำงาน (innovative) มีความสามารถในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ มีแนวคิดและรูปแบบการทำงานบริการ และทำให้มีผลกระทบที่ดีในวงกว้างมีความคล่องตัวตอบสนองการเปลี่ยนแปลง (agile) สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานได้ตามสถานการณ์ ทั้งในเชิงการปฏิบัติการ

การตอบสนองเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงได้อย่างเหมาะสม และทันการณ์ มีการบริหารจัดการต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกันข้ามหน่วยงานข้ามประเทศ (connected) สามารถทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ ทั้งระหว่างสาขาระหว่างประเทศ ระหว่างหน่วยงานมีความโปร่งใส (transparent) มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากในยุคต่อไปนี่จะเป็นยุคแห่งความไว้วางใจและความถูกต้อง การที่องค์กรภาครัฐมีความโปร่งใสจะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการปฏิบัติการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น องค์กรภาครัฐในอนาคตในทั่วโลกจะมีการปรับตัวสูงขึ้น เพื่อรองรับกับความท้าทายในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น คุณสมบัติหลัก ๆ ขององค์กรภาครัฐจะใกล้เคียงกับองค์กรภาคเอกชนสมัยใหม่มากขึ้น โดยเฉพาะการมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ตั้งง่าย ยุบง่าย มีความสามารถด้านเทคโนโลยี ทำงานเป็นเครือข่ายมีนวัตกรรมมีความน่าเชื่อถือและโปร่งใส เพื่อสามารถตอบสนองประชาชนในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนาประเทศร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล นิหมพานิช. (2550). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นำพล ม่วงอวยพร. (2561). การขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐ (M.P.A , D.P.A.). ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 14, 2566, จาก <http://rcim.rmutr.ac.th/?p=11572>.
- พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ อัจฉริณ สุทธิพงษ์ประชา. (2559). พัฒนาการการบริหารภาครัฐของไทย : จากอดีตสู่อนาคต. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2563). รายงานการทบทวนบทบาทภาครัฐในอนาคต. เสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ สำนักงาน ก.พ. (2545). แนวทางการบริหารราชการยุคใหม่ของรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หัวหน้ากลุ่มภารกิจ และอธิบดี. กรุงเทพฯ : พลิกรีสเซ็นเตอร์.
- สำนักงาน ก.พ.ร. (2547). รายงานประจำปี 2003 ม.ป.ท.
- สถาบันอนาคตไทยศึกษา. (2564). future of Government: องค์กรภาครัฐแห่งอนาคต. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 10, 2567, จาก <https://www.thailandfuture.org/post/future-of-government>.

- Choi, D. (2001). **A Radical Approach to Regulatory Reform in Korea**. Retrieved from OECD: www.oecd.org.
- Jacobs, S., and Astrakhan, I. (2006). **Effective and Sustainable Regulatory Reform: The Regulatory Guillotine in Three Transition and Developing Countries**. Retrieved May 10, 2567, from Research Gate: https://www.researchgate.net/publication/240611736_Effective_and_Sustainable_Regulatory_Reform_The_Regulatory_Guillotine_in_Three_Transition_and_Developing_Countries.

นโยบายและมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก จากการเผาไร่อ้อย : กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

POLICIES AND LEGAL MEASURES TO SOLVE THE PROBLEM OF FINE PARTICLES FROM BURNING SUGARCANE FIELDS : CASE STUDY OF KANCHANABURI PROVINCE

พวงรัตน์ เชื้อรบ ชาญสตพัชร¹⁾, กุลเนตร ทองมี²⁾ และ สุดารัตน์ โคตรวงศ์³⁾

¹⁾อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²⁾⁻³⁾นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Poungrat Cheaurob Chansatapat¹⁾, Kullanet Thongmee²⁾ and Sudarat Khotwaong³⁾

¹⁾Lecturer of Laws ,Faculty of Humanities and Social Sciences Kanchanaburi Rajabhat University

²⁾⁻³⁾Bachelor's degree student of Laws ,Faculty of Humanities and Social Sciences Kanchanaburi Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: poungrat@kru.ac.th

Receive : May 16 , 2024

Revised: May 31, 2024

Accepted: June 07, 2024

บทคัดย่อ

ประเด็นมลพิษทางอากาศอันเกิดจากฝุ่น PM2.5 เกินค่ามาตรฐานในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวอ้อย ของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเรื่องที่กระทบต่อสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยมากเป็นอันดับหนึ่งของเขตพื้นที่ภาคกลาง โดยมีพื้นที่ปลูกอ้อยจำนวน 734,280 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6 ของพื้นที่จังหวัด ด้วยพื้นที่ปลูกอ้อยจำนวนมากเมื่อเกษตรกรทำการเก็บเกี่ยวอ้อยโดยวิธีการเผาใบในช่วงเวลาเดียวกันจึงก่อให้เกิดสะสมของฝุ่นละอองขนาดเล็กจำนวนมากลอยอยู่ในอากาศจนสามารถมองเห็นฝุ่นละอองขนาดเล็กนั้นได้ด้วยตาเปล่า ทั้งนี้แม้วิธีการเก็บเกี่ยวอ้อยจะสามารถเก็บเกี่ยวได้สองวิธีคือการเก็บเกี่ยวอ้อยสดและการเก็บเกี่ยวโดยมีการเผาใบก่อน แต่เนื่องจากการตัดอ้อยสดจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการเผาใบอ้อยก่อนตัด เกษตรกรบางรายจึงหลีกเลี่ยงการตัดอ้อยสดและยังคงใช้วิธีการเผาอ้อยก่อนตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิต

จากการศึกษาถึงแนวนโยบายและมาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน พบว่า ในส่วนแนวนโยบายมีการบัญญัติครอบคลุมในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ หน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงานระดับจังหวัด ส่วนมาตรการทางกฎหมายที่มีบทลงโทษสำหรับผู้ก่อให้เกิดฝุ่นควันพบว่า มีกฎหมายหลายฉบับที่ยังคงใช้บังคับ แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า การกำหนดลักษณะของการกระทำความผิด และลักษณะของความเสียหายที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองไม่เป็นไปตามบริบทของการกระทำของเกษตรกรที่กฎหมายควรมุ่งเน้นคุ้มครองความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของคนในพื้นที่ ซึ่ง ณ ปัจจุบันยังไม่มียกกฎหมายฉบับใดที่มีการบัญญัติถึงการกระทำความผิดและกำหนดบทลงโทษในลักษณะนี้ไว้อย่างชัดเจน สิ่งที่ดำเนินการมีเพียงการปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่เดิมเท่านั้น จากการศึกษาข้อมูลครั้งนี้จึงได้มีข้อเสนอแนะ 3 ประการคือ 1. ควรปรับแก้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หมวด 4 การควบคุมมลพิษ ส่วนที่ 4 มลพิษทางอากาศและเสียง มาตรา 64-68 ให้ครอบคลุมมลพิษทางอากาศด้านอื่นโดยเฉพาะประเด็นการเผาในที่โล่ง และกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม 2. กำหนด

นโยบายสร้างความร่วมมือกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ เกษตรกรชาวไร่อ้อยและภาคอุตสาหกรรม 3. ศึกษาการบังคับใช้ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่อง การกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า เพราะสาเหตุใดแม้จะมีการใช้มาตรการดังกล่าวตั้งแต่ปี 2562 แต่ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง ในจังหวัดกาญจนบุรี ยังคงเกินกว่าค่ามาตรฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือปรับปรุงต่อไป

คำสำคัญ: เผาไร่อ้อย ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ฝุ่น PM 2.5

ABSTRACT

The issue of air pollution caused by PM 2.5 dust exceeding the standard during the sugarcane harvest season in Kanchanaburi Province is a matter that affects health and hygiene and the well-being of the people in the area. This is because Kanchanaburi Province is the largest sugarcane growing area in the central region, with the total of 734,280 rai for sugarcane planting areas. When farmers harvest sugarcane by burning the leaves first, it causes the accumulation of a lot of fine particles floating in the air to the point that the fine particles can be seen with the naked eye. There are two methods of harvesting sugarcane, namely harvesting fresh sugarcane and harvesting by burning the leaves first. However, because cutting fresh sugarcane costs more than burning sugarcane leaves before cutting, some farmers avoid cutting fresh sugarcane and use the method of burning sugarcane before cutting to reduce production costs.

From studying the policy guidelines and legal measures currently in effect, it was found that in the policy section there were provisions covering all levels, whether at the national, central or provincial levels. As for legal measures, there are many laws enforcing penalties upon those who cause smoke. But these measures focused on the offense and not on the damage to the environment and the people's health. Currently, there is no law that criminalizes this type of offense and stipulates punishment. What is being practiced now is the application of existing laws. In this study, three recommendations were made: 1) The National Environmental Quality Promotion and Preservation Act, B.E. 2535, Section 4, Pollution Control, Part 4, Air and Noise Pollution, Sections 64-68 should be revised to cover other aspects of air pollution, especially the issue of incineration and appropriate punishments; 2) Policies should be set to create cooperation between people in the area including sugarcane farmers and the industrial sector; and 3) The enforcement of Kanchanaburi Provincial Announcements should be studied regarding the determination of areas and measures to control the impact of fine particles, and why, despite the use of such measures since 2019, the dust standard values in Kanchanaburi Province still exceed the standard values, in order to arrive at further improvement.

Keywords: burn sugarcane fields, fine particles, PM 2.5

บทนำ

แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ไฟป่า ฝุ่นควันจากประเทศเพื่อนบ้าน การเผาในที่โล่ง โดยกิจกรรมของแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล โดยฤดูกาลในแต่ละภาค มีช่วงเวลาแตกต่างกัน เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองจะเกิดในช่วงประมาณเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน โดยฝุ่นละอองในพื้นที่มาจากยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่ง ส่วนภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนมกราคม-พฤษภาคม ซึ่งมีแหล่งกำเนิดหลักจากไฟป่า และการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรประเภทข้าว ข้าวโพด และอ้อยหมอกควันข้ามแดนและการจราจรในเขตเมืองใหญ่ ในส่วนของภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองจะอยู่ในช่วงเวลาประมาณเดือนมกราคม-พฤษภาคม ซึ่งมีแหล่งกำเนิดหลักมาจากการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรประเภทอ้อย ข้าว และข้าวโพด รองลงมา คือ การจราจรในเขตเมืองใหญ่และภาคใต้ช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนกรกฎาคม-กันยายน อันเกิดจากไฟไหม้ป่าพรุและฝุ่นละอองข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2564, 9) ซึ่งพฤติกรรมของเกษตรกร ในการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นอ้อย ข้าว หรือข้าวโพด ในหลาย ๆ พื้นที่ทั้งเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง กลายเป็นแหล่งกำเนิดสำคัญของฝุ่นละอองขนาดเล็กซึ่งย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น ๆ เอง

สำหรับจังหวัดกาญจนบุรีช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตฝุ่นละอองขนาดเล็กจะเป็นช่วงเวลาประมาณเดือนมกราคม-พฤษภาคม ซึ่งแหล่งกำเนิดหลักเกิดจากการเผาวัสดุทางการเกษตร ข้อมูลจากสำนักงานปัส

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พบว่า พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่

- 1) ข้าว จำนวน 219,438 ตัน (พื้นที่เพาะปลูก 367,782 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 605 กก./ไร่)
- 2) อ้อยโรงงาน จำนวน 4,573,353 ตัน (พื้นที่เพาะปลูก 702,225 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 7,070 กก./ไร่)
- 3) มันสำปะหลัง จำนวน 1,901,962 ตัน (พื้นที่เพาะปลูก 561,216 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,305 กก./ไร่)
- 4) ยางพารา จำนวน 22,693 ตัน (พื้นที่เพาะปลูก 137,412 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 180 กก./ไร่)
- 5) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 62,942 ตัน (พื้นที่เพาะปลูก 88,895 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 713 กก./ไร่)
- 6) สับปะรด จำนวน 50,007 ตัน (พื้นที่เพาะปลูก 25,198 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,967 กก./ไร่ (สำนักงานปัส

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2566, 3)

ดังจะเห็นได้ว่า อ้อยเป็นพืชที่มีพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตทางการเกษตรมากที่สุด โดยมีพื้นที่เพาะปลูก 702,225 ไร่ ผลผลิตมากถึง 4,573,353 ตัน ซึ่งย่อมสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัดกาญจนบุรีได้เป็นอย่างมาก ดังนั้นในแง่มุมทางด้านเศรษฐกิจย่อมไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีที่ก่อให้เกิดรายได้และควรได้รับการดูแลและสนับสนุนต่อไป แต่เมื่อมองในมุมของสิ่งแวดล้อมหากพิจารณาจากปริมาณพื้นที่ในการเพาะปลูกที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากถึง 702,225 ไร่ ย่อมส่งผลให้กิจกรรมบางอย่างของเกษตรกรที่ทำพร้อมกันตามช่วงฤดูกาลจะเกิดผลกระทบเป็นวงกว้างได้ เช่น การเผาอ้อยไม่ว่าจะเป็นการเผาด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ของเกษตรกรไร่อ้อยแต่กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดฝุ่นละออง ครอบคลุมในพื้นที่โดยรอบ และด้วยเหตุพื้นที่ปลูกอ้อยที่มีจำนวนมหาศาลภายในจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อมีการเผาอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่จึงเกิดเป็นสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กสะสม ในพื้นที่จนกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัด อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทความวิชาการนี้ได้จัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในการสะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากการเก็บเกี่ยวอ้อยด้วยการเผา ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีความรุนแรงในระดับที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพต่อคนในพื้นที่ รวมถึงการศึกษาถึงแนวโน้มนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตอ้อยด้วยการเผา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาด้านกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องและนำเสนอแนวทางในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อไม่ให้สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กรุนแรงไปกว่าเดิม และเพื่อลดมลพิษทางอากาศในภาพรวมของจังหวัดกาญจนบุรี

สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กของจังหวัดกาญจนบุรี

จากรายงานสถานการณ์การปลูกอ้อย ปีการผลิต 2565/66 จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรมพบว่า ในปีการผลิต 2565/66 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยในเขตพื้นที่สำรวจ รวม 47 จังหวัด จำนวน 11,398,823 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2564/65 จำนวน 376,475 ไร่ โดยในเขตพื้นที่ภาคกลางมีพื้นที่เพาะปลูกอ้อย จำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 3,039,792 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2564/65 จำนวน 48,460 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.62 โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้นมากที่สุด 3 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ลพบุรี และสุพรรณบุรี โดยจังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ปลูกอ้อยมากเป็นอันดับหนึ่งของเขตพื้นที่ภาคกลาง โดยมีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 734,280 ไร่ และมีการส่งออกมากถึง 4,573,353 ตัน

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลการเพาะปลูกและการส่งออกอ้อย ย่อมแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าอ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นพืช

ที่สร้างอาชีพและรายได้ให้คนในท้องถิ่น ได้ทั้งภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากการเพาะปลูกอ้อยนั้นเป็นการเพาะปลูกเพื่อนำไปสู่การผลิตน้ำตาลเป็นสำคัญ ทั้งนี้ตั้งแต่กระบวนการในการปลูกอ้อยจนถึงกระบวนการในการผลิตน้ำตาลล้วนสร้างอาชีพและก่อให้เกิดรายได้กับคนในท้องถิ่น ดังนั้นในแง่เศรษฐกิจอ้อยจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี อย่างไรก็ตาม แม้อ้อยจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจกับจังหวัดกาญจนบุรี แต่เมื่อมองไปที่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ในกระบวนการเก็บเกี่ยวอ้อยของเกษตรกร ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่อย่างมาก เพราะสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองในช่วงเวลาประมาณเดือนมกราคม-พฤษภาคม ของเขตพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งหมายรวมถึงจังหวัดกาญจนบุรีนั้น มีแหล่งกำเนิดหลักมาจากการเผาเศษวัสดุการเกษตรประเภทอ้อย (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2564, 9) แม้ว่า การเก็บเกี่ยวอ้อยสามารถเก็บเกี่ยวได้สองวิธี คือ การเก็บเกี่ยวอ้อยสดและการเก็บเกี่ยว โดยการเผาใบก่อน แต่พบว่า วิธีการเก็บเกี่ยวที่เป็นที่นิยมของเกษตรกร คือ การเผาโดยเหตุผลที่เกษตรกรเลือกวิธีการเก็บเกี่ยวด้วยการเผาแทนการเก็บเกี่ยวด้วยวิธีการทั่วไป เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานหรือขาดคนงานตัดอ้อย เนื่องจากการตัดอ้อยสดมีความยากลำบาก ต้องใช้เวลานานในการเก็บเกี่ยววน ทำให้การตัดอ้อยล่าช้า (สุพิตร กิ่งไทร, 2560, 3) ประกอบกับเกษตรกรบางส่วนไม่สามารถใช้รถตัดอ้อยได้เนื่องจากรถตัดอ้อยมีราคาแพง และมีจำนวนไม่เพียงพอเกษตรกรบางรายจึงหลีกเลี่ยงการตัดอ้อยสด และยังคงใช้วิธีการเผาอ้อยก่อนตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิต (กลุ่มปฏิบัติการที่ 2 หลักสูตรนักบริหารระดับสูง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นบส.ฯ รุ่นที่ 3, 2563, 3)

สำหรับจังหวัดกาญจนบุรีในฤดูกาลตัดอ้อยจะกลายเป็นจังหวัดที่มีภาพของเกษตรกรไร้อ้อยที่เก็บเกี่ยวอ้อยด้วยวิธีการเผาก่อนตัดจนปรากฏเป็น

ฝุ่นควันที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ซึ่งเมื่อศึกษาถึงสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 ของจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศ กรมควบคุมมลพิษ ตั้งอยู่ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ได้ตรวจวัดและเก็บข้อมูลคุณภาพอากาศ ช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนสิงหาคม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายเดือนของฝุ่นละอองขนาดเล็ก ในปี พ.ศ. 2565 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 77 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรในเดือนมกราคม ซึ่งเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ในบรรยากาศทั่วไป โดยได้กำหนดให้ค่ามาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน จะต้องไม่เกิน 37.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ผลกระทบจากการเผาอ้อยนั้นได้ปรากฏอย่างเด่นชัดผ่านเสียงสะท้อนของประชาชนในพื้นที่ ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น มีชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน จากปัญหาการเผาอ้อยเป็นประจำทุกปี ส่วนใหญ่มีทั้งคนที่ตั้งใจจุดไฟเผาเพื่อให้ง่ายในการตัดอ้อย แต่บางส่วนก็ถูกลักลอบเผาโดยผู้ไม่หวังดี นอกจากนี้ยังได้มีการโพสต์เชิญชวนให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนจากการเผาอ้อย มารวมตัวกันไปยื่นหนังสือต่อจังหวัดเพื่อให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันได้รับความเดือดร้อนหนักมากขึ้นทุกวัน รายงานข่าวแจ้งว่า สำหรับสาเหตุที่ทำให้คุณภาพอากาศในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีในหลายอำเภอพุ่งสูงขึ้น ในครั้งนี้มีปัจจัยหลักมาจากการเผาอ้อยซึ่งไม่เพียงทำให้หมอกควันฟุ้งกระจายเท่านั้น ยังทำให้เกิดฝุ่นละอองปลิวลอยกระจายไปตามลม กระทั่งไปตกใส่บ้านเรือนราษฎรและในเขตชุมชนต่าง ๆ จนทำให้ได้รับความเดือดร้อนขณะเดียวกันมีการร้องเรียนแจ้งให้ทางอำเภอและจังหวัดกาญจนบุรีเร่งแก้ปัญหาดังกล่าว แต่ที่ผ่านมานอกจากจะไม่ได้มีการตอบสนองเท่าที่ควรแล้ว ปรากฏว่ายังมีเกษตรกรผลัดเปลี่ยนกันเผาอ้อยต่อเนื่องทุกวัน (มติชนออนไลน์, 2563) จากการเผาอ้อย

ของเกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศดังกล่าวมาข้างต้นย่อมเกิดข้อคำถามเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการทางกฎหมายของรัฐในการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของคนในพื้นที่ และในขณะเดียวกันการเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดก็ควรได้รับการสนับสนุนเช่นเดียวกัน

แนวนโยบายของรัฐและมาตรการทางกฎหมาย

1. แนวนโยบายของรัฐ

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

จากพระราชโองการประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมครอบคลุมประเด็น ดังนี้

1) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

2) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยประเด็นดังกล่าวได้มุ่งเน้นในการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อม ด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

จากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกำหนดแผนย่อยที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

2) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

3) แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยในประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2566-2580) ในส่วนของการจัดการคุณภาพอากาศ เสี่ยง และความสิ้นเปลือง มีแนวทางและเป้าหมายที่สอดคล้องกับแนวโน้มสถานการณ์ในอนาคตทั้งในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว

1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการ และการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยได้เห็นถึงปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ที่ส่วนใหญ่มาจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ อาทิ การเผาขยะหรือวัสดุ การเกษตรในที่โล่ง ไอเสียจากรถยนต์ การเผาไหม้จากเครื่องยนต์ดีเซล การปล่อยก๊าซเสียในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงภัยธรรมชาติอย่างไฟป่า เป็นมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นและมีปริมาณเกินค่ามาตรฐานเป็นประจำทุกปี

1.4 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

ในประเด็นนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการ

คุณภาพอากาศ ได้มีการกำหนดให้มาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพอากาศ โดยพัฒนามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศ และมาตรฐานการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยเฉพาะเขตพื้นที่พิเศษที่มีปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ รวมทั้งทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่เข้มข้นขึ้น และพัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศให้ครอบคลุมประเภทมลพิษทางอากาศ ที่มีผลกระทบต่อควบคุม เฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงเครือข่าย การแสดงข้อมูลแบบต่อเนื่อง (Real time) และรายงานสู่สาธารณะให้รับทราบ และลดปริมาณการปล่อยมลพิษทางอากาศจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยส่งเสริมและสนับสนุนภาคเกษตรกรรม ให้มีการหมุนเวียนวัสดุอินทรีย์ ควบคุมไม่ให้มีการเผาในที่โล่ง และลดการใช้สารเคมี

1.5 แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษ ด้านฝุ่นละออง” พ.ศ. 2562-2567

ในปี พ.ศ. 2562 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง พ.ศ. 2562-2567 โดยได้มีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมและลดมลพิษจากการเผาในที่โล่ง/ภาคการเกษตรซึ่งมาตรการระยะยาว (พ.ศ. 2565-2567) ให้มีการกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการจัดการเศษวัสดุจากการทำเกษตรประเภทต่าง ๆ โดยให้มีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้มีการเผาในที่โล่ง ห้ามไม่ให้มีการเผาในที่โล่งและเผาขยะโดยเด็ดขาด ให้มีการพิจารณาการพัฒนาระบบหรือยกระดับโดยผนวกมิติด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารสำหรับพืชเกษตร ที่มีกัมมีการเผาวัสดุการเกษตรก่อนหรือหลังการเก็บเกี่ยว ให้มีความเข้มงวดขึ้น ใช้มาตรการหรือกลไกทางเศรษฐศาสตร์หรือ

มาตรการทางสังคมผลักดันให้เกิดแนวทางรับซื้อสินค้าจากเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานทางการเกษตร การใช้มาตรการทางสังคมกับผู้ปลูกอบเผาป่า การประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ที่มีการเผา กำหนดมาตรการทางกฎหมายโดยการออกระเบียบ กำหนดให้โรงงานน้ำตาลรับอ้อยไฟไหม้ เข้าหีบได้ไม่เกินร้อยละ 0-5 ต่อวัน ภายในปี พ.ศ. 2565 เพื่อให้อ้อยไฟไหม้หมดไปภายในปี พ.ศ. 2565 ป้องกันไฟป่าและจัดการไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพของท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อไม่ให้มีการกำจัดโดยการเผา ควบคุมเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อของสถานพยาบาลเพื่อไม่ให้มีการกำจัดโดยการเผาในที่โล่ง กำหนดแนวทางการจัดการปุ๋ยไนโตรเจน รวมถึงปรับปรุงการจัดการมูลสัตว์ในภาคปศุสัตว์

1.6 ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่องการกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5

ตามหนังสือที่ กจ 0014.2/ว18780 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 เรื่อง ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่อง การกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้วยจังหวัดกาญจนบุรีประสบปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชนเกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีสาเหตุจากการเผาในที่โล่ง การเกิดไฟป่าหมอกควันและการคมนาคมขนส่ง จึงได้กำหนดมาตรการด้านการบริหารจัดการอ้อยและโรงงานน้ำตาล ดังนี้

1. สำหรับพื้นที่ในเขตควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ตามข้อ ก. ขอให้เกษตรกรชาวไร่อ้อย งดเผาอ้อยอย่างเด็ดขาดและเตรียมความพร้อมในการเตรียมแปลงปลูกอ้อยใหม่เพื่อรองรับกับเครื่องจักรเก็บเกี่ยวอ้อย

2. สำหรับพื้นที่นอกเขตควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ขอความร่วมมือเกษตรกรชาวไร่อ้อย ให้งดเผาอ้อยเพื่อมิให้เกิดฝุ่นละออง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยต่อเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง และกรณีเกษตรกรชาวไร่อ้อยต้องรื้อต่อเพื่อปลูกอ้อยใหม่ (อ้อยปลูก) ให้เตรียมแปลงปลูกอ้อยใหม่ เพื่อรองรับกับเครื่องจักรเก็บเกี่ยวอ้อย

3. ให้โรงงานน้ำตาลทั้ง 8 แห่ง ดำเนินการจัดทำแผนการตัดอ้อยสดและแผนงานในการสนับสนุนรถตัดอ้อยประจำฤดูกาลเก็บเกี่ยวอ้อย รวมถึงสนับสนุนวิธีการตัดอ้อยสดทุกรูปแบบ ภายในรัศมี 10 และ 20 กิโลเมตร ตามเอกสารแนบท้ายประกาศ เพื่อใช้ในการตรวจติดตามให้เป็นไปตามแผนงานที่ทางโรงงานน้ำตาลเสนอไว้

1.7 แผนเผชิญเหตุมลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2566

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการการกำหนดมาตรการดำเนินการและแนวทางแก้ไข ในประเด็นด้านการป้องกันลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมด้านเผชิญเหตุ และด้านฟื้นฟูหลังจากสถานการณ์เข้าสู่สภาวะปกติ โดยมาตรการทางกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้ทำให้เกิดหมอกควันและฝุ่นละออง อันเป็นการสร้างเหตุรำคาญแก่ประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนด

2. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเผาอ้อย

2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเผาอ้อยปรากฏใน หมวด 4 การควบคุมมลพิษ ส่วนที่ 4 มลพิษทางอากาศและเสียง มาตรา 64 - 68 เท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 64 ถึงมาตรา 67 เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐาน

มาตรา 68 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อย อากาศเสียงรังสี หรือมลพิษอื่นใดที่อยู่ในสภาพเป็นควัน ไอ ก๊าซ เขม่า ฝุ่นละออง เถ้าถ่าน หรือมลพิษอากาศในรูปแบบใด ออกสู่บรรยากาศไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนด

ในส่วนของมาตรการการลงโทษในประเด็นมลพิษทางอากาศ ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 102-103 ดังนี้

มาตรา 102 ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 65 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 103 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 67 ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

2.2 ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ แม้เป็นของตนเองจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 14,000 บาท”

2.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

มาตรา 25 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(4) การกระทำใดๆ อันเป็นเหตุ ให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่ง มีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใดจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ”

มาตรา 28 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชนให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควร ตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควร จะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้ มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้ ในกรณีที่ไม่มีกรปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจระงับเหตุรำคาญนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก และถ้าเหตุรำคาญเกิดขึ้นจากการกระทำการละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้วก็ได้”

2.4 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

มาตรา 130 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดเผาหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ภายในระยะ 500 เมตรจากทางเดินรถเป็นเหตุให้เกิดควันหรือสิ่งอื่นใดในลักษณะที่ทำให้ไม่ปลอดภัยแก่จราจรในทางเดินรถนั้น”

วิเคราะห์นโยบายของรัฐและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเผาอ้อย

แนวนโยบายของประเทศไทยเริ่มจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นการกล่าวถึงประเด็นสิ่งแวดล้อมในภาพรวม ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้มีการกล่าวถึงความสำคัญในประเด็นของมลพิษทางอากาศอันเกิดจากฝุ่น PM2.5 ซึ่งเป็นการเน้นย้ำในประเด็นของการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศบราซิล ซึ่งเป็นประเทศที่มีการปลูกอ้อยมากที่สุดของโลก ได้มีการประกาศใช้มาตรการสีเขียวโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อม และสมาคมอุตสาหกรรมการผลิตอ้อยแห่งบราซิลได้ร่วมทำข้อตกลงของมาตรการทางด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยได้ส่งเสริมการผลิตและอุตสาหกรรมอ้อยอย่างยั่งยืน (วรรณวิภา แก้วประดิษฐ์, 2564, 81-82) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดแนวนโยบายของรัฐที่มุ่งหมายควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่ชัดเจนมาก ในส่วนของแนวนโยบายและแผนในระดับจังหวัด ที่หน่วยงานของจังหวัดกาญจนบุรีที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในประเด็นมลพิษทางอากาศอันเกิดจากฝุ่นละอองได้มีการกำหนดมาตรการค่อนข้างครอบคลุมในหลากหลายมิติตั้งแต่ระดับจังหวัดและหน่วยงานระดับจังหวัดที่มีการออกนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่การดูแลของตน โดยจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการออกประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่อง การกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ซึ่งแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2562 และยังคงถูกหยิบยกมาใช้ในทุกปีในช่วงเวลาที่เป็นฤดูกาลเก็บเกี่ยวอ้อยที่จังหวัดกาญจนบุรี จะมีค่ามาตรฐานทางอากาศเกินกว่าค่ามาตรฐาน โดยได้มีการกำหนดมาตรการที่ครอบคลุมทั้งส่วนของเกษตรกรชาวไร่อ้อย และโรงงานน้ำตาลผู้รับซื้ออ้อยไว้โดยละเอียด

อีกทั้งยังได้กำหนดมาตรการส่งเสริมเพื่อให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวอ้อยด้วยวิธีที่ดีสุด เช่น ออกมาตรการสนับสนุนในเรื่องเครื่องตัดอ้อย และประสานกับโรงงานอ้อยเพื่อจูงใจในเรื่องราคารับซื้ออ้อยที่จะให้ราคาสูงกว่าอ้อยที่เก็บเกี่ยวโดยวิธีการเผาสดและนอกจากจังหวัดแล้วหน่วยงานภายในจังหวัดก็ได้มีการออกแผนการปฏิบัติด้วยได้แก่ แผนเผชิญเหตุมลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็กจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566 ดังจะเห็นได้ว่าในส่วนของมาตรการและแผนการปฏิบัตินั้น รัฐได้ให้ความสำคัญไล่เรียงลงมาตามลำดับชั้นจึงนับได้ว่านโยบายและแผนของหน่วยงานระดับจังหวัด ต่างให้ความสำคัญในประเด็นมลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาอ้อยเป็นอย่างมาก ซึ่งมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้อย่างครอบคลุมไม่ว่าจะเป็นมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่อ้อยหรือมาตรการที่เกี่ยวกับโรงงานน้ำตาล ซึ่งกรณีดังกล่าว นับเป็นความพยายามอย่างมากในการเข้าไปดูแลในทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง

เมื่อพิจารณาปริมาณฝุ่น PM 2.5 ของจังหวัดกาญจนบุรี ยังคงเกินค่ามาตรฐาน จึงควรดำเนินการวิเคราะห์เชิงลึกถึงปัญหา สาเหตุที่ทำให้การแก้ไขปัญหา ยังไม่เป็นไปตามมาตรการที่วางไว้ อาทิ ความสมบูรณ์ของมาตรการความร่วมมือของทุกภาคส่วน ความเข้มแข็งของการบังคับใช้ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่องการกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องถูกนำไปศึกษาต่อไป

สำหรับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บทในการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมในประเด็นที่เกี่ยวกับการเผาอ้อยซึ่งถือเป็นมลพิษทางอากาศนั้น ได้ถูกกำหนดไว้ใน หมวด 4 ว่าด้วยมลพิษทางอากาศ และเสียง ซึ่งบัญญัติในมาตรา 64-68 แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของมาตรา 64-68 แล้ว พบว่า ในมาตรา 64 ถึงมาตรา 67 เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมในส่วน

ของยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศที่เกินกว่ามาตรฐานเท่านั้น แต่ไม่มีการกล่าวถึงแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศในรูปแบบอื่นแต่อย่างใด ทั้งที่แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศอาจเกิดได้จากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็น ยานพาหนะ การเผาในที่โล่ง โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งมีเพียงเขตพื้นที่เมืองเท่านั้นที่มีปัญหามลพิษทางอากาศจะเกินมาตรฐานเพราะเหตุจากยานพาหนะ แต่ในส่วนอื่นของประเทศที่ไม่ใช่เขตพื้นที่เมืองจะพบว่า สาเหตุหลักปัญหาของปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก จะเกิดจากการเผาในที่โล่ง โดยเฉพาะการเผาในส่วนของภาคเกษตรกรรม แต่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีการบัญญัติ คุ้มครองการเกิดมลพิษทางอากาศที่เกิดจากแหล่งกำเนิดอื่น

ในส่วนของการมาตรการทางกฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญาอื่น ๆ พบว่ามีกฎหมายหลายฉบับที่อาจใช้เป็นบทลงโทษ ในกรณีที่เกษตรกรทำการเผาอ้อยได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์แห่งการลงโทษแล้ว สามารถพิจารณาได้ดังนี้ มาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นมาจากโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยบนท้องถนนของประชาชน ดังนั้นการทำให้เกิดควั่นจนเป็นความไม่ปลอดภัยแก่การจราจรจึงต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 130 ส่วนพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในมาตรา 25 และมาตรา 28 กฎหมายได้มุ่งเน้นกำหนดบทลงโทษในกรณีของการกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ส่วนมาตรา 220 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความเสียหายที่กฎหมายมุ่งเน้นจะคุ้มครองนั้น เป็นเรื่องของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งวัตถุประสงค์แห่งการลงโทษในประเด็นของการเผาอ้อยนั้น ไม่ควรมุ่งเน้นไปที่ประเด็นความเสียหายของทรัพย์สิน หรือการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ แต่ควรเป็นการกำหนดบทลงโทษที่สอดคล้องความเสียหายที่มุ่งเน้นจะคุ้มครองนั้น คือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสุขภาพอนามัยของคนในพื้นที่ ดังจะเห็นว่า

กฎหมายที่นำมาบังคับใช้ในกรณีที่มีเหตุเกษตรกรเผาอ้อยนั้น เป็นกฎหมายเก่าที่มีอยู่แล้ว มาบังคับใช้กับกรณีของการเผาอ้อย ซึ่งหากมองในแง่ของวัตถุประสงค์ของการลงโทษแล้วพบว่า ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ควรจะมีมุ่งป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

บทสรุป

อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในท้องถิ่นจึงนับเป็นพืชที่มีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้นการแก้ไขปัญหามลพิษขนาดเล็กหากมองเพียงแง่มุมมองของสิ่งแวดล้อม ย่อมไม่ใช่เรื่องยากที่จะแก้ไข แต่เมื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผูกโยงกับเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องปากท้องของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในท้องถิ่น การแก้ปัญหาย่อมไม่ใช่เรื่องง่ายและจะมองเพียงแง่มุมมองเดียวไม่ได้ เมื่อมองถึงเหตุผลของเกษตรกรที่ยังหลีกเลี่ยงวิธีการเก็บเกี่ยวอ้อยแบบสดแทนการเผา เนื่องจากการเก็บเกี่ยวอ้อยสดนั้นมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานสูง และการตัดอ้อยสดโดยใช้เครื่องตัดอ้อยกลายเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนสูงขึ้นทำให้เกษตรกรยังคงเลือกใช้วิธีการเก็บเกี่ยว โดยวิธีการเผาแต่ทั้งนี้ หากให้เกษตรกรมองแต่เพียงต้นทุนกำไรของตนแต่ฝ่ายเดียว โดยละเลยเรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนทั้งจังหวัด ย่อมเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามาตรการเชิงนโยบาย พบว่า มีนโยบายตั้งแต่ต้นนโยบายระดับประเทศ นโยบายจากหน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบต่างได้ดำเนินการจัดทำนโยบายและแผนการที่สอดคล้องกัน กระทั่งมาถึงหน่วยงานระดับจังหวัดที่มีการกำหนดนโยบายไว้อย่างครอบคลุมรอบด้านแต่ก็ยังคงพบว่า ฝุ่นละอองขนาดเล็กในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ณ ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวอ้อยก็ยังคงเกินค่ามาตรฐาน

ในส่วนของการมาตรการทางกฎหมาย พบว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำในการเผาอ้อยในหลายฉบับ แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำและความเสียหายที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองในกฎหมายเหล่านั้นพบว่า

เป็นการคุ้มครองในส่วนของบริษัทสินค้าความปลอดภัย ในการจราจร และความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งการนำ บทลงโทษดังกล่าวมาใช้ในการกระทำที่เป็นการเผาไร้อยู่ อันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศและ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนในชุมชนนั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดลักษณะของการกระทำและ การกำหนดบทลงโทษที่ไม่เหมาะสม ซึ่ง ณ ปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มีการบัญญัติถึงการกระทำ ความผิดและกำหนดบทลงโทษในลักษณะนี้ สิ่งที่ปฏิบัติ อยู่ตอนนี้ คือ การที่หน่วยงานรัฐกำกับเจ้าหน้าที่ในการ สอดส่องดูแลการเผาไร้อยู่และให้ปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้ว แก่ผู้กระทำผิด แต่ทั้งนี้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การแก้ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กจากการเผาไร้อยู่ นั้น หากมุ่งเน้นใช้มาตรการบังคับทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว โดยละเลยที่จะแก้ปัญหาข้อจำกัดของเกษตรกรไร้อยู่ เท่ากับเป็นการผลักภาระในเรื่องนี้ให้กับเกษตรกร เพียงฝ่ายเดียว ท้ายที่สุดแล้วแม้จะสามารถแก้ปัญหา มลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็กได้ก็อาจทำให้ระบบ เศรษฐกิจของจังหวัดเสียหายได้ ดังนั้นการกำหนด มาตรการทางกฎหมายควรมีการกำหนดโทษที่เหมาะสม มีมาตรการด้านอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อลด ข้อจำกัดของเกษตรกรด้วยอันจะนำไปสู่การพัฒนา ให้จังหวัดกาญจนบุรี สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2564ก). (ร่าง) เอกสารประกอบการพิจารณา การปรับปรุงมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็กเกิน 2.5 ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไป. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 21, 2565, จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2021/01/pcdnew-2021-01-28_08-42-24_325315.pdf.
- กลุ่มปฏิบัติการที่ 2 หลักสูตรนักบริหารระดับสูง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นบส.กษ) รุ่นที่ 3. (2563). การศึกษา แนวทางและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นจากการเผาไร้อยู่. สถาบันเกษตรวิชาการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ข้อเสนอแนะ

1. ปรับแก้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในหมวด 4 การควบคุมมลพิษ ส่วนที่ 4 มลพิษทางอากาศและเสียง โดยเพิ่มความคุ้มครองสำหรับมลพิษทางอากาศที่มาจาก แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศด้านอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ ยานพาหนะที่มีการกำหนดไว้แล้ว โดยเฉพาะการเผา ในที่โล่งที่เป็นเหตุแห่งการเกิดมลพิษทางอากาศ ในหลายพื้นที่ และควรมีการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม กับการกระทำด้วย
2. กำหนดนโยบายสร้างความร่วมมือกันระหว่าง ภาคอุตสาหกรรม ประชาชน และเกษตรกรชาวไร้อยู่ เพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันเพื่อให้ทุกฝ่ายจะสามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข
3. ศึกษาการบังคับใช้ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่องการกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบ จากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ของจังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์เชิงลึกถึงปัญหาสาเหตุว่า เพราะสาเหตุใด แม้จังหวัดกาญจนบุรีจะมีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 แต่ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง ในจังหวัด กาญจนบุรีก็ยังเกินกว่าค่ามาตรฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุงต่อไป

- จังหวัดกาญจนบุรี. (2566). ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่องการกำหนดพื้นที่และมาตรการควบคุมผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5. ค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2566, จาก <https://www.opsmoac.go.th/kanchanaburi-news-preview-452991792843>.
- วรรณวิภา แก้วประดิษฐ์. (2564). การจัดการใบอ้อยเพื่อลดฝุ่นละอองขนาดเล็กและส่งเสริมการผลิตอ้อยอย่างยั่งยืน. วารสารแก่นเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 49 (1), 76-86.
- ศรัณย์พัทตร์ แก้วเพชร. (2564). การรับรู้และพฤติกรรมการตอบสนองพฤติกรรมการตอบสนองต่อฝุ่นละอองขนาดเล็ก 2.5 ไมครอน (PM 2.5) : กรณีศึกษากลุ่มมอเตอร์ไซค์รับจ้างในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) สหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา กิ่งไทร. (2560). ผลกระทบของการเผาอ้อยในเขตพื้นที่เมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง ภาควิชาการการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกาญจนบุรี. (2566). แผนเผชิญเหตุมลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566. ค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2566, จาก <https://backofficeminisite.disaster.go.th/>.

แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อ
ชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ: กรณีศึกษา บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

MARKETING ORIENTATION CONCEPT IN RELATION TO CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN BUILDING A POSITIVE CORPORATE REPUTATION: A CASE STUDY OF THE SIAM CEMENT PUBLIC COMPANY LIMITED

ปวีณา นิลพงษ์*

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Paveena Nilphong

Logistic Management Department, Business School, University of the Thai Chamber of Commerce.

*Corresponding author e-mail: pavena20@hotmail.com

Receive : March 17, 2024

Revised: May 27, 2024

Accepted: August 20, 2024

บทคัดย่อ

การมุ่งเน้นการตลาด มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การมุ่งเน้นด้านลูกค้า 2. การมุ่งเน้นด้านการแข่งขัน และ 3. การประสานงานภายใน ตามแนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดมีวัตถุประสงค์เพื่อองค์กรสามารถดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ (2) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย (3) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรม และ (4) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกุศล เมื่อผู้บริหารและนักการตลาดให้ความสำคัญกับลูกค้าเพื่อจะมุ่งเน้นตอบสนองลูกค้าด้วยการรับผิดชอบต่อสังคม โดยการมุ่งเน้นการตลาดมีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมยังอยู่ในความสนใจขององค์กรทั่วโลกและประเทศไทย เพราะการดำเนินธุรกิจขององค์กรส่วนใหญ่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลเชิงบวกต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ลูกค้า ผู้ถือหุ้น พนักงาน สาธารณชนทั่วไป รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ เป็นสิ่งที่มีมูลค่าสูงมากที่ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างยั่งยืน ตามบทความนี้นำเสนอการประยุกต์ใช้แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผลเชิงบวก ด้านชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีชื่อเสียงในด้านเป็นองค์กรธุรกิจแรกที่ได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในดัชนีความยั่งยืนของ Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) และมีชื่อเสียงในฐานะองค์กรธุรกิจจากการจัดอันดับต่อเนื่องยาวนานที่สุด 19 ปีติดต่อกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547

คำสำคัญ: การมุ่งเน้นการตลาด ความรับผิดชอบต่อสังคม ชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

ABSTRACT

The marketing orientation consists of 3 components: 1) customer orientation, 2) competitive orientation, and 3) inter-functional coordination. The purpose of marketing orientation is to execute the business effectively and efficiently, and to keep the organization updated and adapt to any changes in order to be able to lead the market in all situations. The marketing orientation is related to social responsibility in 4 aspects: 1) economic responsibility, 2) legal responsibility, 3) ethical responsibility, and 4) philanthropic responsibility. In order to respond to customers' needs, corporate social responsibility is a useful device of marketing orientation. Corporate social responsibility has become of great interest to organizations around the world and Thailand. They realize that their business operations affect the society and the environment in both direct and indirect ways. Therefore, they have to focus on the issues of corporate social responsibility, which positively affect the stakeholders, namely customers, shareholders, employees and communities as well as the reputation of the organizations. Corporate reputation has high intangible value, which supports and sustains business operations in the long run. This article presents how to adapt the marketing orientation concept relating to corporate social responsibility in building positive corporate reputation. SCG Plc. is the first Thai organization which has been listed on the Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) for 19 consecutive years since 2004.

Keywords: marketing orientation, corporate social responsibility, corporate reputation.

บทนำ

การบริหารการตลาดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างยอดขายและผลกำไรสูงสุดให้กับองค์กร ซึ่งผลของการดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญด้านการตลาดที่มุ่งเน้นยอดขายโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การขายสินค้าที่เร่งการผลิตที่มีผลต่อภาวะโลกร้อนที่เกิดจากอุตสาหกรรม การผลิตที่ต้องใช้พลังงานความร้อนสูงที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือปัญหาการใช้แรงงานสตรีและเด็กในกลุ่มอุตสาหกรรมหนัก โดยปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อองค์กรที่ดำเนินธุรกิจที่ได้สร้างปัญหาตามที่ได้กล่าวข้างต้นด้วย ซึ่งกระแสของกลุ่มคนในสังคมมีการเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ผ่านมามองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (nonprofit organization

หรือย่อว่า NGO) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินธุรกิจที่ต้องไม่หวังผลกำไรหรือผลประโยชน์ด้านการเงินเพียงอย่างเดียว แต่ต้องตระหนักถึงความสำคัญและความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้บริหารและนักการตลาดควรจะบริหารธุรกิจโดยใช้แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผลเชิงบวกต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจเพื่อความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ

การมุ่งเน้นการตลาด (Marketing Orientation)

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการตลาด (Marketing Concept) ได้เผยแพร่และได้รับการยอมรับตั้งแต่ปี ค.ศ.1950s (सानิตย์ หนูนิล และคณะ, 2559, 309) ในประเด็นหน้าที่การตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการ

และร่วมรับผิดชอบที่มีต่อลูกค้า ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายการตลาดในเวลาต่อมาแนวคิดการตลาดถูกนำไปประยุกต์ใช้สนับสนุนการบริหารงานของทั้งองค์กร (Pirithiviraj and Kajendra, 2010, 110) ซึ่งการมุ่งเน้นการตลาดได้ถูกประยุกต์จากแนวคิดการตลาดเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าและส่งมอบให้กับลูกค้าขององค์กรตามความหมายของการมุ่งเน้นการตลาดคือ การบริหารงานที่มุ่งเน้นตอบสนองความต้องการสูงสุดของลูกค้าเมื่อนักการตลาดให้ความสำคัญกับความต้องการของลูกค้าแล้วยังต้องคำนึงถึงคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าและบริการด้วย โดยต้องติดตามสถานการณ์การแข่งขันและความเคลื่อนไหวของคู่แข่ง เพื่อกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่สามารถสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่งโดยจะต้องมีการประสานงานภายในองค์กรรวมถึงการเปิดเผยข้อมูลการตลาดให้กับหน่วยงานภายในองค์กรได้รับทราบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจตามการมุ่งเน้นการตลาด มี 3 องค์ประกอบหลัก (Narver and Slater, 1990, 21) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การมุ่งเน้นด้านลูกค้า (Customer Orientation)

การกำหนดลูกค้ากลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการวิจัย เพื่อศึกษาทำความเข้าใจ ค้นพบวิธีการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า เพื่อส่งมอบความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า โดยการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การส่งมอบบริการที่เหนือความคาดหวังของลูกค้า การกำหนดราคาที่เหมาะสมกับลูกค้า การจัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการที่อำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า การส่งเสริมการตลาดที่ให้ความรู้กับลูกค้า รวมถึงบริการหลังการขายที่มีประสิทธิภาพ

2. การมุ่งเน้นด้านการแข่งขัน (Competitive Orientation) นักการตลาดควรศึกษาติดตาม

ความเคลื่อนไหวกิจกรรมการตลาดของคู่แข่งเพื่อใช้เป็นแนวทางวางแผนบริหารการใช้ทรัพยากรขององค์กรธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่สามารถรักษาตำแหน่งการตลาดที่เหนือกว่าคู่แข่งในทุกด้าน ซึ่งนักการตลาดควรกำหนดแผนการตลาดที่มีความแตกต่างที่สร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันกับคู่แข่ง

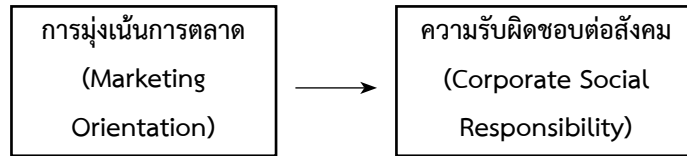
3. การประสานงานภายใน (Inter-Functional

Coordination) คือ การประสานงานในระดับต่าง ๆ

ภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการตลาด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งมอบคุณค่าสูงสุดให้กับลูกค้า ซึ่งการประสานงานภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการบูรณาการที่เกี่ยวกับระบบการทำงานที่มีศักยภาพที่สร้างสรรค์นวัตกรรมการให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลของการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ตามแนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดมีวัตถุประสงค์เพื่อองค์กรสามารถดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถปรับองค์กรธุรกิจให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาความเป็นผู้นำด้านการตลาด ซึ่งเชื่อมโยงแนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดกับความรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อผู้บริหารและนักการตลาดให้ความสำคัญกับลูกค้าจะมุ่งเน้นตอบสนองลูกค้าด้วยการรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมจัดเป็นกลยุทธ์ที่มีแนวคิดที่เชื่อมโยงกับแนวคิดการมุ่งเน้นตลาด (สานิตย์ หนูนิล และคณะ, 2559, 309) โดยการมุ่งเน้นการตลาดมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคม ตามภาพที่ 1 การมุ่งเน้นการตลาดส่งผลเชิงบวกต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาพที่ 1 การมุ่งเน้นการตลาดส่งผลเชิงบวกต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility)

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR เริ่มต้นในช่วงที่เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตโดยไม่ให้ความสำคัญด้านจริยธรรม ซึ่งตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมต่อต้านการดำเนินธุรกิจที่หวังผลด้านการเงินโดยไม่ให้ความสำคัญกับผลด้านลบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและสังคมในวงกว้าง (Iszatt - White and Sauanders, 2014; Mostovicz et al., 2009, 455) ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นวิธีการที่องค์กรใช้ในการดำเนินธุรกิจเพื่อผลทางเศรษฐกิจในขณะเดียวกันได้มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน (Carroll, 1991) หรือเป็นที่รู้จักในชื่อพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคม (The Pyramid of Corporate Social Responsibility) ตามรายละเอียดดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ (Economic Responsibility) คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมในการสร้างผลกำไรให้กับองค์กรถือเป็นความรับผิดชอบต่อพื้นฐานที่สำคัญของธุรกิจ
2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย (Legal Responsibility) คือ การปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด
3. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรม (Ethical Responsibility) คือ การปฏิบัติกระทำที่ขัดกับศีลธรรมอันดีของสังคม

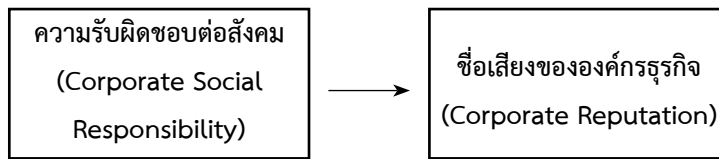
4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกุศล (Philanthropic Responsibility) คือ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีขององค์กรโดยการพัฒนาชุมชน และคุณภาพของคนในสังคม

ผลของความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

ตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เริ่มเผยแพร่ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2542 เป็นผลจากอิทธิพลขององค์กรธุรกิจในกลุ่มประเทศตะวันตก ส่วนในประเทศไทยนั้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 20 ปี ที่ผ่านมามีการเผยแพร่ภาพขององค์กรธุรกิจที่ให้ความสำคัญด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีความเข้มข้นมากขึ้น ซึ่งพิจารณาจากจำนวนหน่วยงานหรือสถาบันทั้งภาครัฐและเอกชนโดยองค์กรเอกชนต่าง ๆ ได้ส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การมอบรางวัลให้กับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการจัดอบรมสัมมนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Prayukvong and Olsen, 2009, 12) โดยประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในความสนใจขององค์กรทั่วโลกและประเทศไทยเพราะการดำเนินธุรกิจขององค์กรส่วนใหญ่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลเชิงบวกต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ลูกค้า ผู้ถือหุ้น พนักงาน (Adeyemo et al., 2013, 58) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2559, 48) รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อชื่อเสียง

ขององค์กรธุรกิจเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์สูงมากที่ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างยั่งยืน ตามภาพที่ 2

ความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลเชิงบวกต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

ภาพที่ 2 ความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลเชิงบวกต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

ชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ (Corporate Reputation)

การบริหารทรัพยากรขององค์กรธุรกิจที่ใช้ทฤษฎีฐานทรัพยากรขององค์กร (Resource-Based View Theory of the Firm) อธิบายความสำคัญของบทบาททรัพยากรที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจในยุคที่มีการแข่งขันรุนแรง ถ้าองค์กรใดสามารถบริหารการใช้ทรัพยากรและมีการใช้ความสามารถ (Capacity) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแล้ว จะช่วยเพิ่มความสามารถที่เหนือกว่าคู่แข่งในตลาดเดียวกัน โดยลักษณะสำคัญของความสามารถ และทรัพยากรขององค์กรธุรกิจช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ได้แก่ ความหายาก (Rarity) ลอกเลียนแบบได้ยาก (Imitability) และไม่สามารถทดแทนได้ง่าย (Non-substitutable) (Barney, 1991, 106) ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบด้วยทรัพยากรที่ใช้ดำเนินธุรกิจและความสามารถที่มีคุณค่าขององค์กรที่ส่งผลเชิงบวกในด้านชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

ชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจจึงเป็นผลรวมการรับรู้ต่อคุณค่าขององค์กรที่เกิดจากการสั่งสมมาเป็นเวลานานตามมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ เช่น การได้รับความเชื่อถือด้านผลการดำเนินงานในฐานะองค์กรที่มีศักยภาพจากเจ้าของและผู้ถือหุ้น การได้รับความเชื่อมั่นด้านการงานที่มีประสิทธิภาพของพนักงาน การได้รับความไว้วางใจด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการที่ดีเยี่ยมขององค์กรจากลูกค้า รวมถึงการได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (सानิตย์ หนูนิล และคณะ, 2559, 321; Dowling, 2001)

องค์กรธุรกิจในปัจจุบันใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นกลยุทธ์ในการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยวิธีการสร้างและเพิ่มคุณค่าให้เกิดการรับรู้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ลูกค้า ผู้ถือหุ้น พนักงาน สาธารณชน เป็นต้น โดยองค์กรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ให้บริการที่เหนือความคาดหวังของลูกค้า การดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยการสร้างชื่อเสียง และความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้กับองค์กร ซึ่งผู้บริหารและนักการตลาดกำหนดประเด็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นกลยุทธ์การตลาดหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างและรักษาชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีผลต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจพบว่า การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านเชิงกลยุทธ์ การบริหารธุรกิจที่เน้นความถูกต้องอย่างเหมาะสม การให้ความสำคัญการมุ่งเน้นความสำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับองค์กร ทั้งในด้านภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคมภายในและภายนอกองค์กรธุรกิจ (Gholami, 2011, 149) มีการศึกษาผลของความรับผิดชอบต่อสังคมที่สร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันในด้านชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ และความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวแปรที่ส่งผ่าน (El-Garaihy et al., 2014, 112) ยังมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านแรงงานกับชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจพบว่า การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างมีความรับผิดชอบการเปิดเผยข้อมูลธุรกิจอย่างโปร่งใสการบริหารแรงงานสัมพันธ์ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การดูแลด้านสุขภาพและความปลอดภัยเป็นปัจจัยเชิงบวกที่ส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ (Odriozola et al., 2015, 239) หรือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ (Pérez, 2015, 18) จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีชื่อเสียงขององค์กร SCG ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจประกอบด้วยปัจจัยด้านสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ให้บริการหลังการขายที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า การดำเนินธุรกิจที่ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่สามารถตรวจสอบได้ ความมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ ที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่อสังคมและช่วยเหลือกิจกรรมในชุมชน (ปาณัฏ เงามฉาย และ รุ่งนภา พิตรปรีชา, 2555, 23) ตามการวิเคราะห์วรรณกรรมข้างต้นจึงสรุปว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลเชิงบวกต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผลเชิงบวกต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ผู้เขียนบทความวิชาการนี้เรียบเรียงข้อมูลเพื่อนำเสนอตามรายงานประจำปี บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ปี 2565 และการทบทวนวรรณกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ โดยผู้เขียนได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลเชิงบวกต่อชื่อเสียง

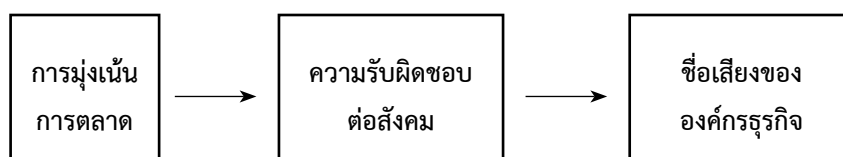
ขององค์กรธุรกิจ ได้แก่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG ตามรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ 1. การมุ่งเน้นด้านลูกค้า (Customer Orientation) โดย SCG ให้ความสำคัญกับสินค้าของบริษัทในเครือที่มีคุณภาพดี และส่งมอบบริการที่เหนือความคาดหวังของลูกค้าที่สร้างความประทับใจให้ลูกค้ากลับมาซื้อและใช้สินค้าหรือบริการขององค์กรธุรกิจอย่างต่อเนื่อง 2. การมุ่งเน้นด้านการแข่งขัน (Competitive Orientation) เมื่อการตลาดระดับโลก (Global Marketing) เปิดกว้างมากขึ้น SCG ได้เตรียมความพร้อมโดยประกาศวิสัยทัศน์ในปี ค.ศ. 2006 ว่าใน ปี ค.ศ. 2015 เป็น Leader ใน ASEAN โดยกำหนดให้พนักงานระดับสูงจำนวนครึ่งหนึ่งต้องมีการทำงานจริงในต่างประเทศเพื่อให้มีประสิทธิภาพด้าน Cross Cultural และมีมุมมอง เรื่อง Global Setting เกี่ยวกับการบริหาร SCG ที่รวมสินค้าวัสดุก่อสร้างทั้งหมดเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศและเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ใช้ขับเคลื่อนองค์กรและสินค้าภายใต้แบรนด์ SCG สู่การเป็นผู้นำใน ASEAN ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ตราช้าง เป็นรูปแบบเดียวกับตราช้างหกลี้ม กำกับด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ SCG เพื่อเชื่อมโยงแบรนด์สินค้าเข้ากับแบรนด์องค์กรให้เป็นแบรนด์เดียวอย่างเป็นรูปธรรมช่วยลูกค้าทุกกลุ่มให้จำง่ายขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ 3. การประสานงานภายใน (Inter-functional Coordination) ความสำเร็จของการบริหาร SCG ต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่บริหาร และพนักงานในทุกระดับในการประสานงานภายใน ตามข้อความวิสัยทัศน์ของบริษัท เอสซีจี จำกัด (มหาชน) “ภายในปี 2558 SCG จะเป็นองค์กรที่ได้รับการยกย่องในฐานะเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมที่นำร่องมาด้วยและเป็นแบบอย่างด้านบรรษัทภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ตามแนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่ดำเนินธุรกิจ ที่สร้างความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม ตามรายละเอียด ดังนี้ 1. ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ (Economic Responsibility) SCG ได้สร้างความสมดุลด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยการนำ ขยะมูลฝอยจากชุมชนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทน เพื่อแก้ปัญหาสังคมและช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจที่ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ พลังงาน 2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย (Legal Responsibility) SCG ตระหนักและให้ความสำคัญ ด้านความปลอดภัยสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ที่ต้องปฏิบัติตามได้กฎหมาย และระเบียบข้อกำหนด ในการดำเนินธุรกิจ 3. ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านจริยธรรม (Ethical Responsibility) การเชื่อมโยง ความรับผิดชอบต่อสังคมมีนัยสำคัญต่อจริยธรรม ในการดำเนินธุรกิจ โดยการบริหารจัดการน้ำ การจัดการ ของเสีย หรือวัสดุเหลือใช้การบริหาร การใช้พลังงาน เพื่อความปลอดภัย รวมถึงการผลิตสินค้าที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมและ 4. ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการกุศล (Philanthropic Responsibility) โดย SCG อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนจำนวนมาก ที่เดินทางมาร่วมถวายสักการะพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพื้นที่ทองสนามหลวง โดยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร สร้างสุขาน็อกดาวน์กึ่งถาวรที่สามารถเคลื่อนย้าย โครงสร้างทั้งหมดไปติดตั้งในสถานที่อื่นได้ โดยใช้ นวัตกรรมที่ทันสมัยของ SCG ที่สามารถสร้างอย่างเร่งด่วน ให้แล้วเสร็จได้ในเวลาเพียง 3 วัน และเปิดให้บริการ ตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม 2559 ที่บริเวณใกล้พระบรม

มหาราชวังและบริเวณโดยรอบสนามหลวง รวมแล้ว 5 จุด โดยแยกเป็นสุขาชาย-หญิง พร้อมห้องน้ำเพื่อผู้พิการ และผู้สูงอายุ รวมทั้งบริการดูแลรักษาความสะอาด ตลอด 24 ชั่วโมง

กิจกรรมการตลาดที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมช่วยส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็ง ให้ภาคประชาสังคม ได้แก่ กิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำ กิจกรรมธนาคารขยะ หรือ SCG Education Clinic และกิจกรรมส่งเสริมอาชีพของชุมชนที่ส่งผลให้ชุมชน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีความสุขได้อย่างยั่งยืน จากความเป็นผู้นำตลาดของ SCG ในภูมิภาคอาเซียน ที่มุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจโดยมุ่งเน้นการตลาดควบคู่ไปกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความเจริญ ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ซึ่งชื่อเสียงขององค์กรที่ได้รับ คือ เป็นองค์กรธุรกิจแรกในประเทศไทยที่ได้รับการคัดเลือก ให้อยู่ในดัชนีความยั่งยืนของ Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) จากการประเมินโดย Robeco Sustainable Asset Management (RobecoSAM) โดยชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจจากการจัดอันดับต่อเนื่อง ยาวนานที่สุดนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 เป็นระยะเวลา 19 ปีติดต่อกันอย่างต่อเนื่องตามรายงานประจำปี บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ปี พ.ศ. 2565 (www.scg.co.th) โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด การมุ่งเน้น การตลาด และความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลเชิงบวก ต่อชื่อเสียงขององค์กร บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG ตามภาพที่ 3 การประยุกต์ใช้แนวคิด การมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผลเชิงบวกต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

ภาพที่ 3 การประยุกต์ใช้แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์ กับความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผลเชิงบวกด้านชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ

สรุป

การใช้แนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างผลเชิงบวกด้านชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ ซึ่งเริ่มต้นจากการมุ่งเน้นการตลาดได้ถูกประยุกต์จากแนวคิดการตลาดเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าหรือบริการและได้ส่งมอบให้กับลูกค้าขององค์กรธุรกิจ เมื่อนักการตลาดให้ความสำคัญกับความต้องการของลูกค้าแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าและบริการ โดยยังต้องติดตามสถานการณ์การแข่งขันและความเคลื่อนไหวของคู่แข่งเพื่อกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่สามารถสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งจะต้องมีการประสานงานภายในองค์กรธุรกิจ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลการตลาดให้กับหน่วยงานภายในองค์กรธุรกิจได้รับทราบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจตามการมุ่งเน้นการตลาด มี 3 องค์ประกอบหลักดังนี้

1. การมุ่งเน้นด้านลูกค้า (Customer Orientation)
2. การมุ่งเน้นด้านการแข่งขัน (Competitive Orientation)
- และ 3. การประสานงานภายใน (Inter-Functional Coordination)

ตามแนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดมีวัตถุประสงค์เพื่อองค์กรสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถปรับปรุงองค์กรธุรกิจให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาความเป็นผู้นำด้านการตลาดซึ่งเชื่อมโยงแนวคิดการมุ่งเน้นการตลาดกับความรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อผู้บริหารและนักการตลาดให้ความสำคัญกับลูกค้าแล้วจะมุ่งเน้นตอบสนองลูกค้าด้วยการรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมมากขึ้นด้วย โดยการมุ่งเน้นการตลาดมีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นวิธีการที่องค์กรใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อผลทางเศรษฐกิจในขณะเดียวกันก็ได้มีส่วนช่วยพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนตามองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ (Economic Responsibility) 2. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย (Legal Responsibility) 3. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรม (Ethical Responsibility) และ 4. ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกุศล (Philanthropic Responsibility)

ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมยังอยู่ในความสนใจขององค์กรทั่วโลกและประเทศไทย เพราะการดำเนินธุรกิจขององค์กรธุรกิจส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลเชิงบวกต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ลูกค้า ผู้ถือหุ้น พนักงาน สาธารณชน รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีมูลค่าสูงมากที่ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างยั่งยืน เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG ที่เริ่มดำเนินธุรกิจตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2456 ซึ่งในปัจจุบันจัดเป็นกลุ่มบริษัทชั้นนำของอาเซียนที่ได้ดำเนินธุรกิจมากกว่า 100 ปี

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน. (2559). **ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อความยั่งยืนขององค์กร** (พิมพ์ครั้งที่ 3). ค้นเมื่อ ตุลาคม 18, 2566, จาก <https://setsustainability.com//download/rd7ajlx1w5sgbku>.
- บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). (ม.ป.ป.). **บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) รายงานประจำปี 2565 แบบ 56-1 one report**. ค้นเมื่อ ธันวาคม 2, 2566, จาก <https://scc.listedcompany.com/misc/one-report/2022/20230228-scc-one-report2022-th.pdf>.

- ปานัถ เงามาย, และ รุ่งนภา พิตรปรีชา. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีชื่อเสียงของเอสซีจี ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 5 (1), 21-43.
- सानิตย์ หนูนิล วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ จันทนา แสนสุข. (2559). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ: ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10 (2), 304-321.
- Adeyemo, S., Oyebamiji, F., and Alimi, K. (2013). An evaluation of factors influencing corporate social responsibility in Nigerian manufacturing companies. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, 2 (6), 54-63.
- Barnett, M. L., Jermier, J. M., and Lafferty, B. A. (2006). Corporate reputation: The definitional landscape. *Corporate Reputation Review*, 9 (1), 26-38. doi:10.1057/palgrave.crr.1550012.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17 (1), 99-120, doi:10.1177/014920639101700108.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34 (4), 39-48. doi:https://doi.org/10.1016/0007-6813(91)90005-G.
- Dowling, G. (2001). *Creating corporate reputations: Identity, image, and performance*. Oxford: Oxford University Press.
- El-Garaihy, W. H., Mobarak, A.-K. M., and Albahussain, S. A. (2014). Measuring the impact of corporate social responsibility practices on competitive advantage: A mediation role of reputation and customer satisfaction. *International Journal of Business and Management*, 9 (5), 109-124, doi:10.5539/ijbm.v9n5p109.
- Gholami, S. (2011). Value creation model through corporate social responsibility (CSR). *International Journal of Business and Management*, 6 (9), 148-154, doi:10.5539/ijbm.v6n9p148.
- Ismail, M., Ibnu Kassim, M., Rozi Mohd Amit, M., and Mohd Rasdi, R. (2014). Orientation, attitude, and competency as predictors of manager's role of CSR-implementing companies in Malaysia. *European Journal of Training and Development*, 38 (5), 415-435, doi:10.1108/EJTD-09-2013-0100.
- Iszatt-White, M., and Saunders, C. (2014). *Leadership*. Oxford: Oxford University Press.
- Kotler, P. T., and Armstrong, G. (2020). *Principles of marketing* (18th ed.). Harlow: Pearson Education.
- Kotler, P., and Keller, K. L. (2021). *Marketing management* (16th ed.). Boston: Pearson.
- McDaniel, C., Lamb, C. W., and Hair, J. F. (2012). *Marketing essentials* (7th ed.). Australia: South-Western/Cengage Learning.
- Mostovicz, I., Kakabadse, N., and Kakabadse, A. (2009). CSR: The role of leadership in driving ethical outcomes. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 9 (4), 448-460, doi:10.1108/14720700910984990.

- Narver, J. C., and Slater, S. F. (1990). The effect of a market orientation on business profitability. **Journal of Marketing**, **54** (4), 20–35, <https://doi.org/10.2307/1251757>.
- Odriozola, M. D., Martín, A., and Luna, L. (2015). The relationship between labour social responsibility practices and reputation. **International Journal of Manpower**, **36** (2), 236-251, doi:10.1108/IJM-03-2013-0039.
- Pérez, A. (2015). Corporate reputation and CSR reporting to stakeholders. **Corporate Communications: An International Journal**, **20** (1), 11-29, doi:10.1108/CCIJ-01-2014-0003.
- Pirithiviraj, J. C. D., and Kajendra, K. (2010). Relationship between market orientation and corporate social responsibility with special reference to Sri Lankan financial sector. **Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences**, **1**(2), 107-113, <https://hdl.handle.net/10520/EJC133838>.
- Prayukvong, P., and Olsen, M. (2009). Research paper on promoting corporate social responsibility in Thailand and the role of volunteerism. In **The network of NGO and Business Partnerships for Sustainable Development, commissioned by UNDP**. Retrieved from [https://scholar.google.co.th/scholar_url?url=https://ngobiz.org/picture/File/Final%2520%2520Report%2520on%2520CSR%2520Development%2520in%2520Thailand%2520\(Original%2520Version\).doc&hl=th&sa=X&ei=iQaNZc6-MaGJ6rQP9_y8yAg&scisig=AFWwaeahLZrdZV5Xh-p0taoQvp5V&oi=scholar](https://scholar.google.co.th/scholar_url?url=https://ngobiz.org/picture/File/Final%2520%2520Report%2520on%2520CSR%2520Development%2520in%2520Thailand%2520(Original%2520Version).doc&hl=th&sa=X&ei=iQaNZc6-MaGJ6rQP9_y8yAg&scisig=AFWwaeahLZrdZV5Xh-p0taoQvp5V&oi=scholar).

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

INFLUENCING OF MARKETING MIX FACTORS TOWARD ON THE DECISION OF PASSENGERS TO USE SERVICING LOW COST AIRLINES

สุภา จิรวัฒนานนท์*

นักวิชาการอิสระ

Supa Jirawattananont

Independent Academic

*Corresponding author e-mail: aungjira@icloud.com

Receive : June 22, 2024

Revised: August 27, 2024

Accepted: September 30, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ การวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก จำนวน 420 คน จากผู้โดยสารซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนในสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมานและ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย อายุ 21-30 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีความคิดเห็นในภาพรวมระดับมากต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ($\bar{X}$ = 3.94) การตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.04) การบริการ ($\bar{X}$ = 3.98) และผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.44* (DE = 0.44*) ระดับนัยสำคัญ $P < 0.05$ จากข้อเสนอแนะว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด หรือ 7P's ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ด้วยการพัฒนาบุคลิกภาพให้มีมาตรฐาน หรือทันสมัยเพื่อการดึงดูดความสนใจและการให้บริการเพื่อคุณภาพที่ดี 2) ราคา ควรรักษาระดับราคาให้คงที่และควรมีโปรโมชั่นตามฤดูกาล 3) ช่องทางการจัดจำหน่ายควรเพิ่มช่องทางให้มีความหลากหลายมากขึ้นให้ทันสมัยไปตามเทคโนโลยีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ 4) การส่งเสริมการตลาด เรื่องอัตราค่าโดยสารตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับตัวสินค้าของขำรวยหรือรายการอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ ให้ผู้โดยสารรับรู้ได้อย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้โดยสาร ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจและความต้องการในการใช้บริการ หรือการกลับมาใช้บริการซ้ำ ๆ ซึ่งจะเกิดเป็นความภักดีต่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ต่อไป 5) พนักงานบริการ ควรมีการจัดการฝึกอบรมด้านทักษะและเทคนิคอยู่เสมอเพื่อพัฒนาศักยภาพการให้บริการที่ดีมีคุณภาพสร้างความประทับใจให้กับผู้โดยสาร 6) กระบวนการ ควรมีขั้นตอนที่อำนวยความสะดวกให้ผู้โดยสารได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและสะดวกสบาย 7) ควรมีมาตรฐานในการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ภายในห้องโดยสารเพื่อให้ผู้โดยสารมีความพึงพอใจในการตัดสินใจกลับมาใช้บริการในครั้งต่อไป ซึ่งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 องค์ประกอบ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการบินต้นทุนต่ำในภาพรวมทั้งหมด

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด การตัดสินใจ การบริการ สายการบินต้นทุนต่ำ

ABSTRACT

The objective of this research was to study the marketing mix factors that influence the decision of passengers to use low-cost airlines. Based on convenience sampling, this quantitative research surveys 420 samples of passengers whose exact population was not known at Don Mueang Airport in Bangkok. The data were analyzed using descriptive statistics, inferential statistics (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) and the Structural Equation Model (SEM). The results revealed that most of passengers were male, aged between 21-30 years, and married, had a bachelor's degree, and worked in a company with the income between 20,001-30,000 baht. The results also revealed a high level of the marketing mix factors ($\bar{X}$ = 3.94), decision ($\bar{X}$ = 4.04), and services ($\bar{X}$ = 3.98), which could be interpreted that the marketing mix factors directly influenced the decision of passengers to use low-cost airlines, with the Path Coefficient equals to 0.44* (DE = 0.44*) at the significance level of $P < 0.05$. The marketing mix factors or 7P's included: 1) Product: Develop a standard and modern appearance in order to attract attention and provide good quality service; 2) Price: A constant price level should be maintained, with seasonal promotions; 3) Distribution Channels: Channels of distribution should be added to be more diverse and up to date using technology to benefit service users; 4) Marketing Promotion: Fare rates and details about souvenirs and food and beverage items should be made clear to passengers in order to respond to their needs, which will affect their decision making and desire to use the service as well as their loyalty to that product in the future; 5) Service Staff: Staff should be trained to have the skill to provide good quality service and create a good impression on passengers; 6) Process: Quick, accurate and convenient steps should be taken for passenger facilitation; and 7) Standard: There should be a standard for arranging various materials and equipment within the cabin so that passengers were satisfied and return to use the service in the future. All the 7 elements of the marketing mix influence passengers on decision making to use low-cost airlines as a whole.

Keywords: marketing mix, decision, service, low-cost airlines

บทนำ

ธุรกิจการบิน (Airline Business) เป็นธุรกิจรูปแบบหนึ่งของการขนส่งและการเดินทางทางอากาศที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งทำให้การขนส่งสินค้าและการเดินทางมีความสะดวกสบาย รวมทั้งประหยัดเวลา ในปี 2546 ธุรกิจสายการบินในประเทศไทยได้เกิดขึ้น โดยเริ่มจากสายการบินแอร์เอเชีย ซึ่งพร้อมด้วยประสบการณ์ในธุรกิจสายการบิน

ต้นทุนต่ำ มีการเปิดตัวเป็นทางเลือกในการเดินทางด้วยเครื่องบิน ที่มีค่าโดยสารถูกกว่าสายการบินปกติและนำมาซึ่งการรู้จักกับคำว่า “สายการบินต้นทุนต่ำ” (Low Cost Airline) แม้ว่าสายการบินต้นทุนต่ำของไทยจะเปิดให้บริการได้ไม่นานแต่ก็นับว่า ได้รับความนิยมจากผู้ใช้บริการภายในประเทศเป็นจำนวนมากซึ่งธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำเป็นธุรกิจอีกประเภทหนึ่งที่มีการให้บริการในการคิดค่าโดยสารต่ำ โดยอาศัย

การบริหารงานต้นทุนต่ำได้ประสบความสำเร็จอย่างมาก ด้วยรูปแบบของสายการบินต้นทุนต่ำจะแตกต่างจากรูปแบบสายการบินอื่น ๆ คือ สายการบินทั่วไปมุ่งเน้นการให้บริการแบบหรูหรา สะดวกสบาย และเก็บค่าโดยสารในอัตราที่สูง ส่วนสายการบินต้นทุนต่ำจะมุ่งเน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่จำเป็นต้องออกไปเพื่อให้สามารถกำหนดอัตราค่าโดยสารต่ำมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดการแข่งขันในภาคธุรกิจการบินและระบบการขนส่งแบบอื่น ๆ มากขึ้นตลอดทั้งทางด้านคุณภาพ ราคา และการบริการ (กุลวรรณ อาจกล้า, 2558, 111) อันก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการขนส่งทางอากาศมีความเจริญเติบโตก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีความต้องการอรรถประโยชน์ในด้านเวลา ภาพพจน์ และสถานที่ซึ่งสายการบินต้นทุนต่ำมีแนวโน้มเป็นที่ยอมรับการตอบสนองจากผู้บริโภคมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสภาวะการณ์ด้านเศรษฐกิจการราคาน้ำมันโลกที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลาส่งผลให้ค่าโดยสารของรถโดยสารสาธารณะเดินทางระหว่างจังหวัดปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจกับการเดินทางทางอากาศมากขึ้น อันเนื่องจากการช่วยประหยัดเวลาในการเดินทางและความตรงต่อเวลาได้เป็นอย่างดี ด้วยความนิยมจากการใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำเป็นที่นิยมจากคนไทยและคนต่างชาติในประเทศและช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางทางเครื่องบินมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวระดับกลางและระดับล่างที่มีงบการเดินทางจำกัดรวมทั้งสามารถขยายเส้นทางท่องเที่ยวได้ครอบคลุมมาก ซึ่งในอนาคตสายการบินต้นทุนต่ำเหล่านี้จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้มีความสามารถมากขึ้นและสายการบินต้นทุนต่ำไม่เพียงแต่ประสบความสำเร็จ แต่ยังสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ได้แม้ในสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำในขณะเดียวกันตลาดของสายการบินต้นทุนต่ำมีการแข่งขันกันสูง

(Chareonsettasilp and Wu, 2013) และรุนแรงขึ้น ซึ่งแต่ละสายการบินมุ่งเน้นที่จะเรียกลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระตุ้นให้มีผู้โดยสารเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก อันเป็นผลพลอยได้โดยรวมทั้งด้านเศรษฐกิจของประเทศ อันก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการขนส่งทางอากาศ มีความเจริญเติบโตก้าวหน้าขึ้น ในขณะเดียวกันปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Factors) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานทางการตลาดและกิจการสามารถควบคุมได้ ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการว่าสามารถสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ อันก่อให้เกิดประทับใจความจงรักภักดีด้วยการกลับมาใช้บริการซ้ำอีกของผู้โดยสาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

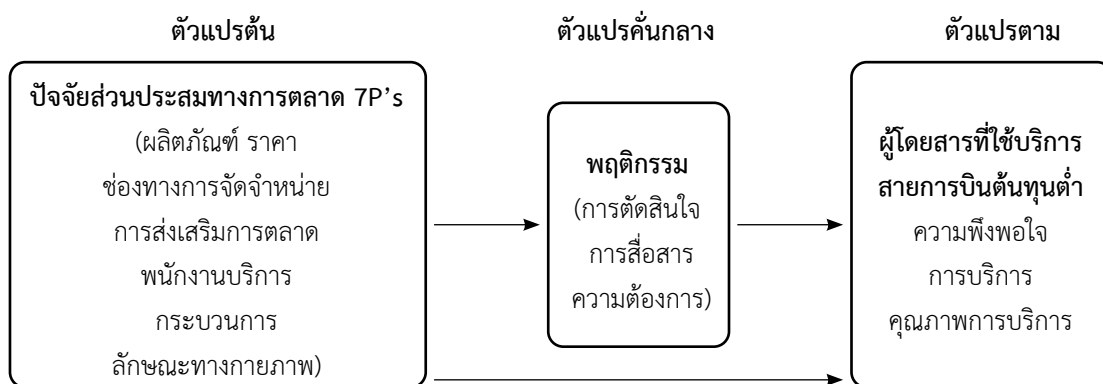
ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านพื้นที่ ภายในบริเวณสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. ด้านประชากร ได้แก่ ผู้โดยสารที่ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ เช่น สายการบินนกแอร์ (Nok Air) และแอร์เอเชีย (Air Asia) เป็นต้น
3. ด้านเนื้อหา เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาด 7P's การตัดสินใจและการบริการของผู้โดยสารที่ใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ

กรอบแนวคิด การวิจัยนี้มาจากแนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix หรือ 7P's) ของ Kotler (1997) หมายถึง ตัวแปร หรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ มักจะนำมาใช้ร่วมกัน

เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) เป็นต้น การใช้ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจด้านบริการประกอบด้วยปัจจัย 7 ตัว (7P's) คือ 1) ผลิตภัณฑ์และบริการ 2) ราคา 3) การจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการตลาด 5) พนักงานบริการ 6) กระบวนการ 7) การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546, 434) แนวคิดและทฤษฎีการบริการของ Kotler (2000) กล่าวว่า การบริการ หมายถึง กิจกรรม หรือปฏิบัติการใด ๆ ที่กลุ่มบุคคลหนึ่งสามารถนำเสนอให้อีกกลุ่มหนึ่ง

ซึ่งไม่สามารถจับต้องได้และไม่ได้ส่งผลของความ เป็นเจ้าของสิ่งใด เป็นกิจกรรม ผลประโยชน์ หรือ ความพึงพอใจที่สนองตอบต่อความต้องการแก่ลูกค้าทางกายภาพ เป็นส่วนใหญ่ บาร์นาร์ด (Barnard, 1938) กล่าวว่า เป็นกระบวนการทางตรรกวิทยาในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือกโดยอาศัยเหตุผล และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางเลือกนั้น ๆ ให้เหลือเพียงทางเลือกเดียว Simon (1997) กล่าวว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการของกิจกรรม การหาโอกาสที่จะตัดสินใจหาทางเลือกโดยเน้นระบบข้อมูลและสารสนเทศ โดยการนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางไปสู่การปฏิบัติ และการเลือกที่เหมาะสมซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติจากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

สมมติฐาน H1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการ สายการบินต้นทุนต่ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจด้วยการนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างกรอบแนวคิดและทดสอบสมมติฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ที่สามารถ

ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเป็นสำคัญ ในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนหรือประชากรที่ไม่สามารถนับจำนวนได้ (Infinite Population) จึงใช้สูตรคำนวณ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, 46)

$$\begin{aligned}\text{สูตร } n &= \frac{(0.05)(1-0.05)(1.96)^2}{0.05^2} \\ &= 384.16 \\ &= 385\end{aligned}$$

ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวน 385 ตัวอย่าง และเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้จากความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่จะได้มานั้นได้เพิ่มเป็น จำนวน 400 ตัวอย่าง จากผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำและในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่เพราะโอกาสที่ตัวแปร จะมีการแจกแจงเป็นปกติมากกว่ากลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กกว่า ซึ่งโดยปกติในการวิเคราะห์สถิติประเภทพหุตัวแปร ว่าควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่า ของตัวแปร (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2554, 38) ดังนั้นจะได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 420 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 420 ชุด โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามในส่วนที่วัดความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาด พฤติกรรม ทักษะคติของผู้โดยสาร แบ่งออกเป็น 5 ระดับ เพื่อใช้ในการแปลความดังนี้ (ซูโจ คูหารัตน์ไชย, 2542, 7-10) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสำคัญยิ่งต่อความถูกต้องน่าเชื่อถือ และการยอมรับข้อมูล หรือค่าของตัวแปรซึ่งการวัดคุณภาพของเครื่องมือขึ้นอยู่กับลักษณะสำคัญ ได้แก่

1. ความเที่ยงตรง (Validity) เป็นความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) คือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความชัดเจน ถูกต้อง รวมถึงการพิจารณาสำนวนภาษาที่ใช้ในข้อความว่าสอดคล้องกับลักษณะและวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ก่อนที่จะนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้ง จึงนำไปใช้จริง

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) การแสดงถึงความคงที่แน่นอนในการวัดด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยการนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) มีดังนี้

ปัจจัย	Item Total Correlation: ITC	Reliability
ส่วนประสมทางการตลาด	0.4340-0.9021	0.9809
พฤติกรรม	0.7542-0.8727	0.9398
ทักษะคติของผู้โดยสาร	0.4592-0.8995	0.9524

ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พบว่าแบบสอบถามทุกส่วนมีค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง

0.9398 ถึง 0.9809 ซึ่งผ่านเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 1990, 203) และยังให้

ค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Total Correlation : ITC) อยู่ระหว่าง 0.4340 ถึง 0.9021 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป (นิคม วัฒนสมเสียง, 2550, 6-7) จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) จัดทำแบบสอบถาม
- 2) นำแบบสอบถามให้ผู้ตอบกรอกข้อมูล
- 3) ระยะเวลาส่งและรับแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์ วิธีดำเนินการโดยผู้วิจัยได้เข้าไปในพื้นที่บริเวณสนามบินดอนเมืองด้วยตัวเองเพื่อทำการเก็บข้อมูลในขณะเดียวกันเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแต่ละชุดจะทำการตรวจสอบในเวลานั้นว่าแบบสอบถามแต่ละชุดได้ทำการกรอกข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างและสมบูรณ์ทุกชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเฉลี่ย เป็นต้น

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน โพรดักต์โมเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. โมเดลสมการโครงสร้าง การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากการประเมินความกลมกลืนของโมเดลแบบข้อมูลเชิงประจักษ์ ในภาพรวม

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 420 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 251 คน ร้อยละ 59.75 อายุ 21-30 ปี จำนวน 163 คน ร้อยละ 38.75 สถานภาพสมรส จำนวน 224 คน ร้อยละ 53.25 การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 255 คน ร้อยละ 60.75 เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 185 คน ร้อยละ 44.00 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 110 คน ร้อยละ 26.25 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's การตัดสินใจและการบริการตามตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (n=420)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ผลิตภัณฑ์	3.88	0.58	มาก
ราคา	3.97	0.61	มาก
ช่องทางการจัดจำหน่าย	4.08	0.69	มาก
การส่งเสริมการตลาด	3.98	0.65	มาก
พนักงานบริการ	3.94	0.62	มาก
กระบวนการ	3.88	0.64	มาก
ลักษณะทางกายภาพ	3.86	0.66	มาก
ภาพรวม	3.94	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดของสายการบินต้นทุนต่ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) พิจารณา

เป็นรายด้านพบว่า อันดับแรก คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือ การส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.98$) และราคา ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามพฤติกรรม (n=420)

พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การสื่อสาร	3.94	0.72	มาก
ความต้องการ	3.97	0.68	มาก
การตัดสินใจ	4.04	0.83	มาก
ภาพรวม	3.98	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นต่อพฤติกรรม อยู่ในระดับมากโดยภาพรวม ($\bar{X} = 3.98$) พิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อันดับหนึ่ง คือ การตัดสินใจ

($\bar{X} = 4.04$) ต่อมา คือ ความต้องการ ($\bar{X} = 3.97$) และ สุดท้ายคือ การสื่อสาร ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามทัศนคติของผู้โดยสาร (n=420)

ทัศนคติ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การบริการ	3.98	0.67	มาก
คุณภาพการบริการ	3.94	0.63	มาก
ความพึงพอใจ	4.05	0.68	มาก
ภาพรวม	3.99	0.55	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวม ระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.05$) ต่อมา คือ การบริการ ($\bar{X} = 3.98$) และสุดท้าย คือ คุณภาพ การบริการ ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ ประกอบด้วย

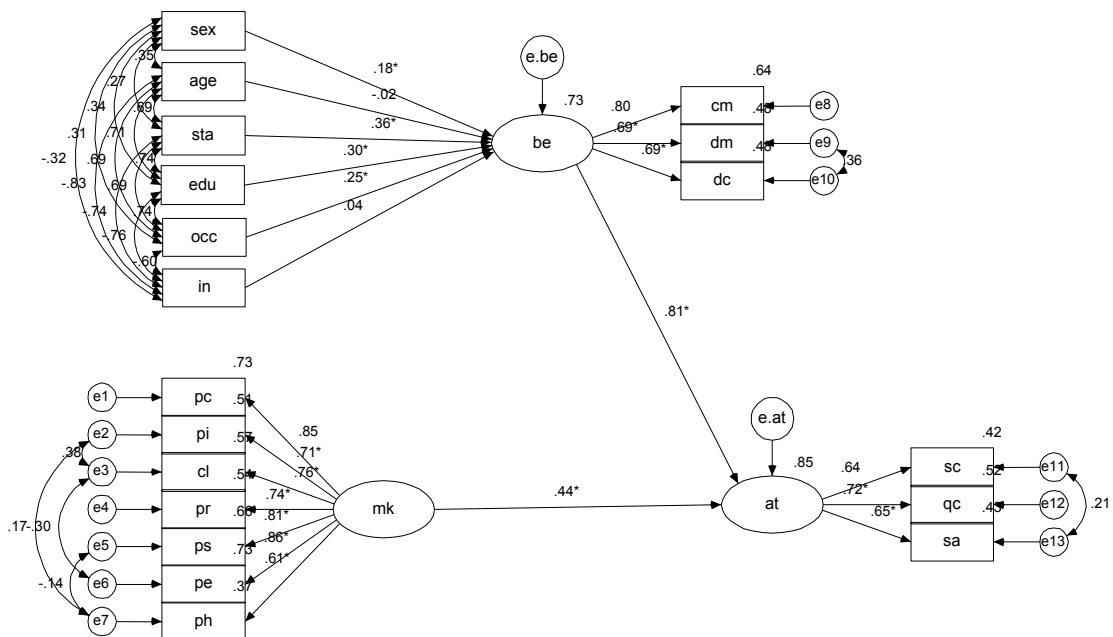
ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงานบริการ กระบวนการลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 7 ตัวแปร อยู่ระหว่าง 0.428* ถึง 0.744* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$)

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรม การสื่อสารความต้องการ การตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 3 ตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.505* ถึง 0.664* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$)

ความคิดเห็นต่อทัศนคติ การบริการ คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดจำนวน 3 ตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.553* ถึง 0.628* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$)

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด พฤติกรรมและทัศนคติต่างมีค่าความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 ทำให้ไม่เกิดสถานะสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2551, 224-227) ดังนั้น ค่าความสัมพันธ์จึงเหมาะสมสำหรับนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis: SEM)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis: SEM)

(χ^2/df) = 2.168, GFI = 0.937, AGFI = 0.915, RMR = 0.049, RMSEA = 0.043

* $P < 0.05$

ภาพที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

การพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วยความ
กลมกลืนของโมเดลในภาพรวม พบว่า ค่าสถิติ ไค-สแควร์/
ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.168
ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ น้อยกว่า 3 ดัชนีกลุ่ม
ที่กำหนดไว้ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 พบว่า ดัชนีทุกตัว

ได้แก่ GFI = 0.937, AGFI = 0.915, NFI = 0.907,
IFI = 0.924, CFI = 0.923 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดดัชนี
ที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 พบว่า ดัชนี
RMR = 0.049 และ RMSEA = 0.043 ซึ่งผ่านเกณฑ์
ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 5 แสดงค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์
		โมเดล (Model)
χ^2/df	<3	2.168
GFI	≥ 0.90	0.937
AGFI	≥ 0.90	0.915
NFI	≥ 0.90	0.907
IFI	≥ 0.90	0.924
CFI	≥ 0.90	0.923
RMR	<0.05	0.049
RMSEA	<0.05	0.043
สรุป		กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity)
ในแต่ละองค์ประกอบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพล
ต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบิน
ต้นทุนต่ำ จากการออกแบบวิธีการวิจัยเมื่อนำผลลัพธ์ที่ได้
มาพิจารณาแยกส่วนโดยในส่วนของโมเดลการวัด
(Measurement Model) มีดังนี้

ส่วนประสมทางการตลาด (Mk) ประกอบด้วย
ผลิตภัณฑ์ (pc) ราคา (pi) ช่องทางการจัดจำหน่าย (cl)
การส่งเสริมการตลาด (pr) พนักงานบริการ (ps)
กระบวนการ (pe) ลักษณะทางกายภาพ (ph) ต่างมี
ความสอดคล้องกับส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งเป็น
ตัวแปรแฝง (น้ำหนักปัจจัยตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์)
และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) โดยให้
ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.612
ถึง 0.857 และแต่ละปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปร

ของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ระหว่าง ร้อยละ 37.5
ถึง 73.5

พฤติกรรม (Be) ประกอบด้วย การสื่อสาร (cm)
ความต้องการ (dm) การตัดสินใจ (dc) ต่างมี
ความสอดคล้องกับพฤติกรรมซึ่งเป็นตัวแปรแฝง
(น้ำหนักปัจจัยตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) และ
มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) โดยให้ค่าน้ำหนัก
ปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.690 ถึง 0.800
และแต่ละปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของ
พฤติกรรมอยู่ระหว่าง ร้อยละ 47.6 ถึง 63.9

ทัศนคติของผู้โดยสาร (At) ประกอบด้วย
การบริการ (sc) คุณภาพการบริการ (qc) ความพึงพอใจ
(sa) ต่างมีความสอดคล้องกับทัศนคติของผู้โดยสาร
ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง (น้ำหนักปัจจัยตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป
(ค่าสัมบูรณ์) และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$)
โดยให้ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง

0.645 ถึง 0.719 และแต่ละปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของทัศนคติของผู้โดยสารอยู่ระหว่างร้อยละ 41.6 ถึง 51.6

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำจากกรอบแนวคิดการวิจัยในแต่ละองค์ประกอบต่างมีความตรง (Validity) ทั้งนี้เนื่องจาก ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) มีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) (Kline, 1994) ซึ่งสรุปได้ว่า สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (Square Multiple Correlation: R^2) หรือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าสถิติที่มีค่าสูง แสดงว่าแบบจำลองมีความเที่ยงตรง (Joreskog and Sorbom, 1993) ดังนั้นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($DE = 0.44^*$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศชาย อายุ 21-30 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) การตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) การบริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ จากโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง $DE = 0.44^*$ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เนื่องจากการพิจารณาแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ถึงร้อยละ 40 ย่อมถือได้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่ดีและยอมรับได้ เนื่องจากมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) เท่ากับ 0.847 หรือคิดเป็นร้อยละ 84.7 (0.847×100) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป ย่อมถือได้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ดีและยอมรับได้ (Saris and Strenkhorst, 1984) ซึ่งสามารถนำไปพิสูจน์สมมติฐาน H1 ได้ดังนี้

สมมติฐาน H1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.44^* ($DE = 0.44^*$) ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.54$) ซึ่งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดประกอบไปด้วย ช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.08$) การส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.98$) ราคา ($\bar{X} = 3.97$) พนักงานบริการ ($\bar{X} = 3.94$) กระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.88$) และลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.86$) องค์ประกอบทั้ง 7 ประการนี้จากความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมดซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix หรือ 7P's) ของ Kotler (1997) ว่าหมายถึง ตัวแปร หรือเครื่องมือทางการตลาด สามารถควบคุมได้มักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) กระบวนการ (Process)

(ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546, 434) ว่าการใช้ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจด้านบริการประกอบด้วยปัจจัย 7 ตัว (7P's) คือ 1) ผลิตภัณฑ์และบริการ 2) ราคา 3) การจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการตลาด 5) พนักงานบริการ 6) กระบวนการ 7) การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ เป็นต้น และสอดคล้องกับบทความวิจัยของ พัชรภูมิ สุทธิจินตทิพย์ (2564, 72) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสินเชื่อบริการสินเชื่อมือสอง : การสร้างแนวคิดการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด อาทิ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคา ด้านกระบวนการ ด้านกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมการตลาดซึ่งพบว่า ปัจจัยทางการตลาดและส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรม การเลือกใช้บริการของผู้บริโภค ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงานบริการ กระบวนการและลักษณะทางกายภาพ ทั้ง 7 องค์ประกอบมีความสำคัญและความสัมพันธ์ต่อผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ นอกจากนี้จะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้โดยสารที่ใช้บริการในเรื่องราคาค่าตัวโดยสาร การสั่งซื้อ หรือการจองตั๋วเครื่องบินทางช่องทางการจัดจำหน่ายต่าง ๆ พนักงานบริการทั้งภาคพื้นดินและบนเครื่อง ความสะอาด ความเป็นระเบียบในห้องโดยสาร ฯลฯ จากระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้ง 7 องค์ประกอบ ฉะนั้นอาจสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทุกด้านนั้นมีความสำคัญและมีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด หรือ 7P's ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ ด้วยการพัฒนารูปลักษณ์ให้มีมาตรฐานหรือทันสมัยเพื่อการดึงดูดความสนใจและการให้บริการ

เพื่อคุณภาพที่ดี 2) ราคา ควรรักษาระดับราคาให้คงที่และควรมีโปรโมชั่นตามฤดูกาล 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย ควรเพิ่มช่องทางให้มีความหลากหลายมากขึ้น และทันสมัยไปตามเทคโนโลยีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ 4) การส่งเสริมการตลาด เรื่องอัตราค่าโดยสาร ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับตัวสินค้าของข้าวไร่ หรือรายการอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ ให้ผู้โดยสารรับรู้ได้อย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้โดยสารซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจและความต้องการในการใช้บริการหรือการกลับมาใช้บริการซ้ำ ๆ ซึ่งจะเกิดเป็นความภักดีต่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ต่อไป 5) พนักงานบริการ ควรมีการจัดการฝึกอบรมด้านทักษะและเทคนิคอยู่เสมอเพื่อพัฒนาศักยภาพการให้บริการที่ดีมีคุณภาพสร้างความประทับใจให้กับผู้โดยสาร 6) กระบวนการควรมีขั้นตอนที่อำนวยความสะดวกให้ผู้โดยสารได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และสะดวกสบาย 7) ควรมีมาตรฐานในการจัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในห้องโดยสารเพื่อให้ผู้โดยสารมีความพึงพอใจในการตัดสินใจกลับมาใช้บริการในครั้งต่อไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 องค์ประกอบมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในภาพรวมทั้งหมด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบสายการบินในประเทศ ซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยมีสายการบินต้นทุนต่ำ เพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศที่เข้ามาทำการจัดตั้ง ดำเนินการบินและทำการแข่งขันกับสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศไทย กล่าวคือ อาจจะเป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันระหว่างสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศไทย เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศกับคุณภาพการบริการของสายการบินต่างชาติที่เข้ามาทำการบินในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กุลวรรณ อาจกล้า. (2558). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าสายการบินต้นทุนต่ำ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 6 (4), 109-121.
- ชูใจ คูหารัตนไชย. (2542). สถิติเบื้องต้น (Introduction to Statistics). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 13 ปรับปรุงใหม่ล่าสุด). กรุงเทพฯ: บิซิเนสอาร์แอนด์.
- นิคม ถนอมเสียง. (2550). การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม. เอกสารประกอบการอบรม, ภาควิชาสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรภูมิ สุทธิจินตทิพย์. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสินเชื่อบริษัทมือสอง: การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย. e-Proceedings 3rd National and International Virtual Conference on Multidisciplinary Research. 20 August 2021, Manisa Celal Bayar University, Turkey. 72-78.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เลี่ยงเชียง.
- สุภมาส อังสุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- Charoensettasilp S. and C. Wu. (2013). Attitude and Needs of Thai People in Selecting Domestic Low Cost Airlines. American Journal of Industrial and Business Management, 3, 178-184.
- Cronbach, L. J. (1990). Essential of Psychological Testing. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers, Inc.
- Joreskog. K. G. and Sorbom. (1993). Lisrel 8: Structural Equation Modeling with the Simplis Comman Language. Chicago: Software International.
- Kline, P. (1994). An Easy Guide to Factor Analysis. London & NY: Routledge.
- Kotler, P. (2000). Marketing Management. The Millennium Edition: Northwestern University.
- _____. (1997). Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control. 9th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Saris. W.E. and Strenkhorst. L. H. (1984). Causal Modeling Non Experimental Research: An Introduction to the Lisrel Approach. Dissertation Abstract International. 47(7), 2261-A.
- Chester I. Barnard. (1938). The Functions of the Executive. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Herbert A. Simon. (1997). Administrative Behavior. 4th ed. New York: The Free Press.

พฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Y ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซนเตอร์

BEHAVIOR OF GENERATION Y CONSUMERS TOWARDS PURCHASING DECISIONS USING Y SERIES ACTORS AS THE PRESENTER

นฤดม ต่อเทียนชัย¹⁾, โสภิตา วรรณิล²⁾, วริศรา กลมทูลสิง³⁾ และ ฤดีชนก รุ่งเรืองไมตรี⁴⁾

¹⁾⁻⁴⁾คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Narudom Torthienchai¹⁾, Sopida Woranin²⁾, Warisara Klomtooksing³⁾ and Ruedecheanok Rungruangmaitree⁴⁾

¹⁾⁻⁴⁾Instructor in Business School, University of the Thai Chamber of Commerce

*Corresponding author e-mail: narudom_tor@utcc.ac.th

Receive : July 16, 2024

Revised: September 20, 2024

Accepted: October 04, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Y ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซนเตอร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีพรีเซนเตอร์ และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด แรงจูงใจ และทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีพรีเซนเตอร์ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 คน ที่มีอาศัยในกรุงเทพมหานคร และมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซนเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อทราบถึงสัดส่วนประชากร ระดับและความถี่ในด้านต่าง ๆ และวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซนเตอร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า ด้านการสื่อสารการตลาดพบว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารแบรนด์ แรงจูงใจ และทัศนคติที่มีต่อศิลปินที่ชื่นชอบส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซนเตอร์ (Decision Making) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด และศิลปินที่เป็นพรีเซนเตอร์ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศจากการนำเอานักแสดงซีรีส์วายมาเป็นพรีเซนเตอร์ทำให้เกิดทัศนคติที่มีต่อแบรนด์ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อ

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้บริโภค เจเนอเรชันวาย การตัดสินใจซื้อ นักแสดงซีรีส์วาย พรีเซนเตอร์

ABSTRACT

The research on the behavior of Generation Y consumers towards the decision to buy products with Y series actors as presenters aims to study the behavior of consumers that affect the decision to buy products endorsed by those presenters and to study the factors of marketing communication, motivation, and attitude that affect the decision to buy products endorsed by those presenters. This study is a quantitative research study using a questionnaire as a tool to

collect data from a sample group of 280 people living in Bangkok and having purchased products with Y series actors as presenters. The data were analyzed through a descriptive data analysis to find out the population proportion, level, and frequency in various aspects and a multiple linear regression analysis to find the relationship of various factors that affected the decision to buy products with Y series actors as presenters of the sample group.

The research results found that in terms of marketing communication, the use of social media to communicate the brand, motivation, and attitudes towards favorite artists significantly affected the decision to buy products with Y series actors as presenters statistically. It can be said that social media, marketing communication factors, and artists who were the presenters affected the credibility and image of the brand that promoted gender equality from using Y series actors as presenters, resulting in attitudes towards the brand and resulting in purchasing decisions.

Keywords: consumer behavior, generation Y, purchase decision, Y series actors, presenter

บทนำ

ประเทศไทยในอุตสาหกรรมบันเทิงมีการส่งออกคอนเทนต์ประเภทหนัง ซีรีส์ ละคร และเพลงอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันอุตสาหกรรมบันเทิงไทยพัฒนา และแข็งแกร่งขึ้นมาก สามารถผลิตผลงานได้เป็นจำนวนมากและหลากหลาย ตอบโจทย์ผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ศิลปินไทยได้รับความนิยมในหลายประเทศทั่วโลก ดร.สุกานดา เหลืองอ่อน กล่าวในผู้จัดการออนไลน์ (2022) ถึงเรื่องอุตสาหกรรมสื่อบันเทิงไว้ว่าสื่อบันเทิงและนักแสดงไทยเป็นที่นิยมในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านและจีน จนได้รับการขนานนามว่าเป็น Thai Wind ปัจจุบันประเทศไทยถือเป็นผู้นำด้านการผลิตคอนเทนต์ซีรีส์วายระดับโลกและเป็นอันดับ 1 ในเอเชีย โดยได้รับความนิยมมากในไต้หวัน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์รวมถึงประเทศในลาตินอเมริกา โดยพบว่ามียอดค่าตลาดรวมไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท ละคร ซีรีส์ เพลง ละครไทยบางเรื่องที่ถูกซื้อลิขสิทธิ์ไปฉายในต่างประเทศลิขสิทธิ์ไปผลิตซ้ำ ภาพยนตร์บางเรื่องได้รับการยอมรับในระดับโลก ยิ่งไปกว่านั้นซีรีส์วายที่เป็นอีกหนึ่งในปัจจุบันที่ทำให้ชาวต่างชาติหันมาสนใจคอนเทนต์ความบันเทิงจากประเทศไทยมากยิ่งขึ้น และทำให้การส่งออกคอนเทนต์

ความบันเทิงของไทยหลากหลายขึ้นด้วย เนื่องจากเป็นคอนเทนต์เฉพาะกลุ่มวงการบันเทิงของหลาย ๆ ประเทศยังไม่ยอมรับที่จะผลิตขึ้นเอง ผู้บริโภคที่ให้ความสนใจจึงต้องมาดูของประเทศไทย นอกจากรับชมผลงานแล้วยังชื่นชอบดาราศิลปินไทยด้วย จนทำให้เกิดการติดตามผลงานของคนคนนั้นไปเรื่อย ๆ ทำให้ซีรีส์วายสัญชาติไทยขายดีเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก จนกลายเป็นตลาดส่งออกซึ่งประเทศไทยยังเป็นผู้นำตลาดคอนเทนต์วายอยู่ ด้วยเนื้อหาที่ไม่มีกฎเกณฑ์ ไม่จำกัดอายุ ทำให้ตอบโจทย์ผู้บริโภคต่างชาติที่หาดูไม่ได้ในประเทศตัวเอง ประเทศไทยจึงมีชื่อเสียงเรื่องดินแดนแห่งความหลากหลายทางเพศ แต่ปัจจุบันซีรีส์วายไม่ได้มีเพียงประเทศไทยที่ผลิต และส่งออกคู่แข่งที่ผลิตซีรีส์วายยังมีทั้งซีรีส์จีน และซีรีส์เกาหลีมากขึ้นกว่าเดิมในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาได้ขยายวงกว้างมากขึ้น พัฒนามาจากคอนเทนต์เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นวัยทำงาน จนกลายเป็นกระแสหลัก จนก่อให้เกิดวัฒนธรรมแบบใหม่ที่เรียกว่าเศรษฐกิจธุรกิจสื่อเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลาย ทางเพศ (Y Economy) ทั้งยังสร้างการส่งออกความบันเทิงไปยังตลาดต่างประเทศทำให้สร้างรายได้มหาศาล ทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ชาวบ้านไร่ ช่างพ่

(2023) กล่าวในประชาชาติธุรกิจถึงเรื่อง การเติบโตของซีรีส์ว่า การเติบโตอีกอย่างที่เป็นตัวชี้วัดคือ คุณภาพที่ในยุคแรกนั้นถูกตราเป็นซีรีส์เกรดบี แต่ตอนนี้ทุกอย่างเกิดจากการปั้น การยกระดับอุตสาหกรรม และการลงทุนที่มากขึ้น และเอกลักษณ์ของอุตสาหกรรมซีรีส์ว่า คือ ปฏิสัมพันธ์ของแฟนคลับกับอุตสาหกรรม แฟนคลับจะมีส่วนร่วมและพื้นที่ในทุกขั้นตอนตั้งแต่คัดเลือกนักแสดง (Casting) ไปจนถึงกิจกรรมร่วมกับผู้ที่ติดตามศิลปิน (Fan Meeting) สินค้าหลาย ๆ แปรพันธุ์หันมาทำการตลาดโดยใช้นักแสดงซีรีส์ว่ามากขึ้น เนื่องจากฐานแฟนคลับที่มาก ไม่ใช่เพียงแค่สาววาย แต่ยังเป็นกลุ่มของวัยรุ่นและวัยทำงานหลาย ๆ แปรพันธุ์ มีการกระตุ้นยอดขายด้วยการจัดโปรโมชั่นหรือ การทำการตลาด ที่เจาะกลุ่มแฟนคลับโดยตรง มีทั้ง การซื้อของเพื่อลุ้นรับการจับมือกับศิลปิน หรืออื่น ๆ ถือว่าเป็นการกระตุ้นยอดขายของแบรนด์นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมถึงความนิยมนักแสดงซีรีส์ว่า ไม่ได้มีเพียงในประเทศไทย แต่ยังมีฐานแฟนคลับ กระจายไปทั่วโลก หลายแบรนด์จึงใช้ข้อดีนี้เพื่อทำการตลาดที่มีพรเซนต์เป็นนักแสดงซีรีส์ว่าเพิ่มสูงขึ้น (ฉัตรชัย พิศพล, 2022, 42-50)

ดังนั้นด้วยความสำคัญของอัตราการเติบโตของการยอมรับกลุ่มคนผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในประเทศไทยมีอัตราที่เติบโตสอดคล้องกับกำลังซื้อที่มีความเติบโต จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Y ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์ว่า เป็นพรเซนต์เพื่อเป็นประโยชน์ ในการวางแผนการสื่อสารการตลาดของแบรนด์ ที่เป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจในการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีพรเซนต์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด แรงจูงใจ และทัศนคติที่ส่ง ผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีพรเซนต์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาจากการศึกษาผลงานวิจัยจากฐานข้อมูลการวิจัยบนอินเทอร์เน็ต (Internet) ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อศึกษาความหมาย องค์ประกอบของตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสื่อสารการตลาด (Marketing Communication), แรงจูงใจ (Motivation), ทัศนคติ (Attitude) และตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) รวมถึง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จากงานวิจัยที่มีการศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าว ตามสมมุติฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาออกแบบเครื่องมือในการวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้า ที่ใช้นักแสดงซีรีส์ว่าเป็นพรเซนต์ผ่านวิธีการสุ่มพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random) และ กรองข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจากข้อคำถาม คัดกรองโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์ว่าเป็นพรเซนต์ จำนวน 280 คน ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมุ่งศึกษา พฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์ว่าเป็นพรเซนต์ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีตัวแปรอิสระ คือ การสื่อสารการตลาด (Marketing Communication) แรงจูงใจ (Motivation) และทัศนคติ (Attitude) และตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรี่ย์ว่าเป็นพรีเซนเตอร์ ผ่านวิธีการสุ่มพื้นที่กลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random) จำนวน 280 คน ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ที่กระจายแบบสอบถามในช่องทางสื่อสังคมออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questioner) โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องบนฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Internet) ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำมากำหนดขอบเขตในการวิจัยด้านเนื้อหาและนำมาเป็นกรอบในการออกแบบสอบถามในการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการตอบแบบเลือกตัวเพียงคำตอบเดียว ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และช่องทางการติดตามศิลปิน

ส่วนที่ 2-5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด แรงจูงใจ ทัศนคติและการตัดสินใจซื้อตามลำดับ ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 23 ข้อ โดยการวัดตัวแปรแบบ Interval scale ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert (1967) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ได้แก่

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

2. นำแบบสอบถามดำเนินการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.95 (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชานีประศาสน์, 2547) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาร์ชมีค่าเท่ากับ 0.97 (วิจิต อุอัน, 2554, 132)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ได้กำหนดสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้ในการบรรยายข้อมูลหรือผลลัพธ์จากการรวบรวมแบบสอบถาม หรือการสำรวจโดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) นอกจากนี้ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวัดระดับข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การสื่อสารการตลาด แรงจูงใจ ทัศนคติ และการตัดสินใจซื้อสินค้า หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่มีมากกว่า 1 ตัวแปรที่มีต่อตัวแปรตาม เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการสื่อสารการตลาด แรงจูงใจ และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อตามสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น

เพศหญิง ร้อยละ 66.1 และเพศชายร้อยละ 33.9 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 48.2 และมีอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 44.6 และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท ร้อยละ 51.8 ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.9 มีรายได้ตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไป โดยช่องทางการรับรู้สินค้า ที่มีนักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซ็นเตอร์นั้น ส่วนใหญ่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 52.1 และโฆษณาบนแอปพลิเคชันสตรีมมิ่ง

(Spotify, Joox เป็นต้น) ร้อยละ 33.2

2. ผลการวิเคราะห์การสื่อสารการตลาด แรงจูงใจ และทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีนักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซ็นเตอร์ของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลแสดงดังตารางที่ 1-4 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีนักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซ็นเตอร์จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ด้านที่	การสื่อสารการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สื่อสังคมออนไลน์	3.88	0.67	มาก	1
2	การโฆษณา	3.81	0.69	มาก	2
3	การส่งเสริมการขาย	3.79	0.74	มาก	3
รวม		3.83	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 การสื่อสารการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ การโฆษณา ($\bar{X} = 3.81$) และการส่งเสริมการขาย ($\bar{X} = 3.79$)

ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการตอบรับ การสื่อสารการตลาดจากตราสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมา คือ การสื่อสารการตลาดในรูปแบบการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีนักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซ็นเตอร์จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ด้านที่	แรงจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ความต้องการ	3.67	0.96	มาก	2
2	แรงขับ	3.72	0.85	มาก	1
3	เป้าหมาย	3.50	0.88	มาก	3
รวม		3.63	0.60	มาก	

จากตารางที่ 2 การสื่อสารการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ แรงขับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมา คือ ความต้องการ ($\bar{X} = 3.67$)

และเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแรงขับภายในทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้ามากที่สุด รองลงมา คือ ความต้องการที่เกิดจากการรับรู้ปัญหา และเป้าหมายที่นำไปสู่การตัดสินใจซื้อตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มินักแสดงซีรีส์วาย เป็นพรินเตอร์จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ด้านที่	ทัศนคติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ความเชื่อ	3.50	0.96	มาก	3
2	ความรู้สึ	3.54	0.93	มาก	2
3	ความตั้งใจ	3.62	0.73	มาก	1
รวม		3.55	0.74	มาก	

จากตารางที่ 3 การสื่อสารการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความตั้งใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา คือ ความรู้สึ ($\bar{X} = 3.54$) และความเชื่อ ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่มีต่อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรินเตอร์จากความตั้งใจที่เกิดจากพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพรินเตอร์ รองลงมา คือ ความรู้สึและความเชื่อตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มินักแสดงซีรีส์วายเป็นพรินเตอร์ จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ด้านที่	การตัดสินใจซื้อ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	บริการของเจ้าหน้าที่	3.79	0.91	มาก	3
2	ราคาของสินค้า	4.05	0.87	มาก	1
3	ประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้า เช่น สรรพคุณ	3.91	0.95	มาก	2
4	ชื่นชอบพรินเตอร์	3.76	0.91	มาก	4
5	เคยมีประสบการณ์การใช้สินค้ามาก่อน	3.47	0.89	มาก	5
รวม		3.79	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4 การตัดสินใจซื้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ราคาของสินค้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้า ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ ชื่นชอบพรินเตอร์

($\bar{X} = 3.76$) และเคยมีประสบการณ์การใช้สินค้ามาก่อน ($\bar{X} = 3.47$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าในด้านการตัดสินใจซื้อ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับราคาของสินค้ามากที่สุด รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ได้จากสินค้า บริการของเจ้าหน้าที่ ความชื่นชอบพรินเตอร์ และประสบการณ์ในอดีตตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม

ลำดับ	ตัวแปรอิสระ		S.D.	B	p-value	แปรผล
1	การสื่อสารการตลาด	3.83	0.62	-0.047	0.438	ไม่ยอมรับสมมุติฐาน
2	แรงจูงใจ	3.63	0.60	0.216	0.002	ยอมรับสมมุติฐาน
3	ทัศนคติ	3.55	0.74	0.295	<0.001	ยอมรับสมมุติฐาน

ตัวแปรตาม : การตัดสินใจซื้อ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสื่อสารการตลาด แรงจูงใจและทัศนคติ ที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีพรีเซ็นเตอร์เป็นศิลปินในซีรีส์สำหรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศของผู้บริโภค Generation Y พบว่า แรงจูงใจและทัศนคติของผู้บริโภค Generation Y ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีพรีเซ็นเตอร์เป็นศิลปินในซีรีส์สำหรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยมีค่า น้ำหนัก (B) เท่ากับ 0.216 และ 0.295 มีค่า p-Value มีค่าเท่ากับ 0.002 และน้อยกว่า 0.001 แสดงให้เห็นถึงทิศทางที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ที่สอดคล้องกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมาจากแรงขับเคลื่อนทางแรงจูงใจที่เกิดจากนักแสดงที่ชื่นชอบ ที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม โดยการตัดสินใจซื้อสินค้า ที่นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซ็นเตอร์ขณะที่การสื่อสารการตลาดไม่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า น้ำหนัก (B) เท่ากับ -0.047 และค่า p-Value มีค่าเท่ากับ 0.438

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรีส์วายเป็นพรีเซ็นเตอร์ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า การสื่อสารการตลาดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือแรงจูงใจ และทัศนคติตามลำดับ โดยสามารถอธิบายได้ว่า ในด้านการสื่อสารการตลาดแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย

มีการเข้าถึงสื่อทางการตลาด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Akbar et al., (2019) และ Gómez et al., (2019) กล่าวว่า นักสื่อสารการตลาดมีหน้าที่สร้างการรับรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการรับรู้ที่นักการตลาดที่สื่อสารการตลาดไปยังผู้บริโภค จากการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านสื่อสังคมออนไลน์ คือ ด้านที่กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงได้มากที่สุด สอดคล้องกับ Meire et al., (2019) และ Tellis et al., (2019) ที่กล่าวว่าแบรนด์สามารถสร้างขึ้นมาเองและแบ่งปันผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับ Appel et al., (2020) และ Jia et al., (2020) ที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นการโฆษณาในเครือข่ายสังคมที่ช่วยอธิบายการแพร่กระจายความคิดและผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่ประสบความสำเร็จโดยใช้คนที่มีความเสี่ยง ในการเปลี่ยนความคิดแม้ว่าการสื่อสารการตลาด จะส่งผลต่อการเข้าถึงแบรนด์สินค้าในระดับมาก แต่กลับไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค อาจเกิดจากกระบวนการตัดสินใจซื้อที่พบว่า ผู้บริโภคยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องราคาเป็นสิ่งที่สำคัญ และพรีเซ็นเตอร์ของสินค้านั้น ๆ เป็นเรื่องท้าย ๆ แสดงให้เห็นว่าต่อให้แบรนด์มีพรีเซ็นเตอร์ที่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้บริโภคหนุ่มๆ สิ่งทีแบรนด์จะได้เป็นเพียงการสร้างการรับรู้ เนื่องจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคยังให้ความสำคัญในเรื่องของราคา ประโยชน์จากสินค้าและการบริการเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในการศึกษารั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารการตลาดไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

อย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับ รวิกร สยามมิกดิ์ (2016) กล่าวว่า ผู้บริโภคจะมีการคิดไตร่ตรองตามความต้องการ โดยสืบค้นข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจนเกิดการตัดสินใจซื้อ ซึ่งสิ่งที่ซื้อจะเกิดความพึงพอใจหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวผู้บริโภคซึ่งสอดคล้องกับ หทัยรัตน์ เทพภักดี (2016) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อเป็นการคัดสรรสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยผ่านการตัดสินใจเลือกสินค้าและบริการที่มีข้อมูลของสินค้า และบริการเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

จากการศึกษาพบว่า ด้านแรงจูงใจของผู้บริโภค Generation Y พบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ โดยเฉพาะในด้านแรงจูงใจที่พบว่า อยู่ในระดับมากโดยฟรีเซนต์เตอร์ที่แบรนด์เลือกมาสามารถสร้างความสนใจกับกลุ่มผู้บริโภคได้ แต่หากฟรีเซนต์เตอร์มีบุคลิกสอดคล้องกับบุคลิกภาพแบรนด์จะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ สอดคล้องกับ Myers (1970) และ Davidoff (1987) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลโดยมีการวางแผนเป้าหมายที่มีผลในเชิงปฏิบัติแบบเป็นรูปธรรมจากการศึกษาพบว่าในกระบวนการตัดสินใจพบว่า หากผู้บริโภคมีประสบการณ์การใช้สินค้ามาก่อน หากเมื่อเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจซื้ออีกครั้ง ฟรีเซนต์เตอร์ที่ชื่นชอบจะมีผลต่อการเรียกความสนใจจากผู้บริโภคได้เป็นอย่างดีนำไปสู่การตัดสินใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับ Evans (1971) และ Daft (2000) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสภาวะที่เกิดจากความต้องการภายในซึ่งเป็นการปลุกเร้าหรือเคลื่อนไหวตามความต้องการในรูปแบบพฤติกรรม นั่นคือการตัดสินใจซื้อซึ่งสอดคล้องกับ สุจรรยา น้ำทองคำ (2015) กล่าวว่า เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการจะทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ

จากการศึกษาพบว่า ด้านทัศนคติของผู้บริโภค Generation Y พบว่า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจากการศึกษาภายใน

ด้านทัศนคติพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแบรนด์ มีการแสดงถึงความเท่าเทียมทางเพศออกมาเป็นรูปธรรม เช่น สี การสื่อสารการตลาด สอดคล้องกับ Gibson (2000) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นส่วนยึดติดแน่นกับบุคลิกภาพในทัศนคติที่เป็นโครงสร้างองค์รวมไปถึงฟรีเซนต์เตอร์จากนักแสดงในซีรีส์สำหรับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ เป็นต้น ในระดับมากทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกเชิงบวกกับแบรนด์สินค้า สอดคล้องกับ Ajzen (1988) กล่าวว่า เป็นการตอบสนองต่อสถานที่ บุคคล หรือเหตุการณ์ทางอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นอกจากความรู้สึกแล้ว ทัศนคติ ยังส่งผลต่อความเชื่อถือในแบรนด์ที่ส่งผลในการตัดสินใจซื้อสินค้านั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Doob (1967) และ Schermerhorn (2000) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นแรงจูงใจจากการตอบสนองของบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งเร้า จนทำให้เกิดรูปแบบต่าง ๆ ของพฤติกรรมในภายหลังโดยการตอบสนองผ่านพฤติกรรมการซื้อที่เกิดจากความพึงพอใจ สอดคล้องกับ จรรยา น้ำทองคำ (2015) กล่าวว่า เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการจะทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ

นอกจากนี้การศึกษาพบว่า การตัดสินใจซื้อผู้บริโภคมีการพิจารณาราคา ประโยชน์จากสินค้าและบริการเป็นส่วนสำคัญซึ่งสอดคล้องกับ Kotler (2000) กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อ หมายถึง เป็นการประเมินทางเลือกจากตัวเลือกต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้บริโภคที่ต้องการซื้อสินค้า และ Hawkins and Mothersbaugh (2013) กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อเป็นการประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภครับรู้มา ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาตัดสินใจเลือกโดยการตัดสินใจนั้นจะได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยต่าง ๆ จากบุคคลหรือสภาพแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ภาคเอกชนควรให้ความสำคัญในด้านความหลากหลายทางเพศให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับกฎหมายสมรสเท่าเทียม ทั้งนี้การแสดงถึงความเท่าเทียมทางเพศต้องไม่แสดงถึงการเลือกข้าง เนื่องจากเรื่องรสนิยมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์แบรนด์ในระยะยาว ทั้งนี้ควรศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่อยู่ในกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศถึงความต้องการ เพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มดังกล่าวเพื่อใช้ในการวางแผนทางการตลาด อีกทั้งการเลือกใช้ผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) ควรมีการเลือกจากภาพลักษณ์ของผู้มีอิทธิพลทางความคิดที่มีความสอดคล้องของแบรนด์ เพื่อเชื่อมโยงผู้บริโภคมาสู่แบรนด์ผ่านผู้มีอิทธิพลทางความคิดเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดทัศนคติที่ดีต่อแบรนด์ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อสินค้าของแบรนด์ ซึ่งแสดงถึงผลการดำเนินงานทางการตลาดขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ

2. ภาครัฐบาลควรให้ความสำคัญกับเรื่องของความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสอดคล้องกับกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ผู้ที่มีความหลากหลาย

ทางเพศการส่งเสริมภาคธุรกิจผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น Pride Month และงานอื่น ๆ ที่อาจสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศได้มากขึ้นนอกเหนือจากรายได้ที่ได้มาจากการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ เช่น งานจัดแสดงประเภท Unisex เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ที่ผลิตและจำหน่ายโดยผู้ประกอบการภายในประเทศ ให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาถึงสินค้าที่มีพรินเตอร์เป็นนักแสดงที่อยู่ในซีรีส์วาย ซึ่งค่อนข้างกว้าง ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งถัดไป ควรเจาะจงประเภทสินค้าเพื่อทราบถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งจะทราบผลการศึกษาในรูปแบบสถิติในมุมของผู้บริโภคเท่านั้น โดยในการศึกษาค้นคว้าต่อไปควรศึกษาในลักษณะการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) เพื่อทราบข้อมูลทั้งจากภาคธุรกิจ และผู้บริโภคเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลประโยชน์ต่อภาคธุรกิจมากยิ่งขึ้นเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย พิศพล. (2022). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรับชมซีรีส์วายของผู้บริโภค Generation Z . วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 5 (3), 42–50. <https://doi.org/10.14456/issc.2022.5>.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สุจรรยา น้ำทองคำ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคสื่อออนไลน์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รวีกร สยามมิกดิ์. (2559). กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อน้ำแร่บรรจุขวดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หทัยรัตน์ เทพภักดี. (2559). การสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของ ผู้บริโภค ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2565). ซีรีส์วายซอฟต์แวร์เพาเวอร์ ไทยตลาดหลักโลก. ค้นเมื่อ ธันวาคม 4, 2566, จาก [https:// mgronline.com/business/detail/9650000057127](https://mgronline.com/business/detail/9650000057127).

- ชาวบ้านไร่ ชัชพงศ์. (2566). **ซีรีส์วายไทย ขอฟัดฟาวเวอร์ทรงพลัง เดบโตระดับโลก**. ค้นเมื่อ ธันวาคม 4, 2566, จาก <https://www.prachachat.net/d-life/news-1402239>.
- วิจิต อุ๋น. (2554). **การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Ajzen, I. (1988). **Attitudes, Personality, and Behavior**. Chicago: IL: Dorsey.
- Akbar, M. B., French, J., and Lawson, A. (2019). Critical review on social marketing planning approaches. **Social Business**, 9 (4), 361–393. <https://doi.org/10.1362/204440819X15633617555894>.
- Appel, G., Grewal, L., Hadi, R., and Stephen, A.T. (2020). The future of social media in marketing. **Journal of the Academy of Marketing Science**, 48 (1), 79–95.
- Doob, A. N., and Macdonald, G. E. (1979). Television viewing and fear of victimization: Is the relationship causal? **Journal of Personality and Social Psychology**, 37 (2), 170–179. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.2.170>.
- Linda L. Davidoff. (1987). **Introduction To Psychology (3rded.)**. New York: MCGRAW-HILL BOOK.
- Daft, R.L. (2000). **Organization Theory and Design**. 7th Edition, South-Western Publishing, Ohio.
- Evans, M.T. (1971). **Managing the new managers**. **Personnel Administration**, 5 (7), 31-38.
- Gibson, E. J. (2000). Perceptual Learning in Development: Some Basic Concepts. **Ecological Psychology**, 12, 295-302. https://doi.org/10.1207/S15326969ECO1204_04.
- Gómez, M., Lopez, C., and Molina, A. (2019). An integrated model of social media brand engagement. **Computers in Human Behavior**, 96, 196–206.
- Hawkins, Del I., Mothersbaugh, David L.. (2013). **Consumer Behavior : building marketing strategy (Ed. 12th)**. New York: McGraw Hill.
- Jia, X., Hung, K. and Zhang, K. (2020). “**Celebrity fans in China: motives, characteristics and marketing impacts**”, in Wang, C.L. (Ed.), **Handbook of Research on the Impact of Fandom in Society and Consumerism**, IGI Global, Hershey, PA, pp. 104-126.
- Kotler, P. (2000). **Marketing management (10th ed.)**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Likert, Rensis. (1967). **The Human Organization: Its Management and Value**. New York: McGraw-Hill Book.
- Myers, M. C. (1970). **Every Employee a Manager**. New York: McGraw-Hill.
- Meire, M., Hewett, K., Ballings, M., Kumar, V. and Van den Poel, D. (2019), “The role of marketer-generated content in customer engagement marketing”, **Journal of Marketing**, 83 (6), 21-42.
- Schermerhorn, John R.; James G. Hunt; and Richard N. Osborn. (2000). **Organizational Behavior**. USA: John Wiley & Sons.
- Tellis, G.J., MacInnis, D.J., Tirunillai, S. and Zhang, Y. (2019). “What drives virality (sharing) of online digital content? The critical role of information, emotion, and brand Prominence”, **Journal of Marketing**, 83 (4), 1-20.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชารายงานทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน ของนักศึกษาสาขาการบัญชี ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT IN FINANCIAL REPORTING AND FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS FOR ACCOUNTING STUDENTS THROUGH PROBLEM-BASED LEARNING

อรัญญ์ ทาม้า¹⁾, อารยา เจริญพร²⁾, อรอนงค์ จิระกุล³⁾ และ สมาน สืบนุช⁴⁾

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Orathai Tumma¹⁾, Araya Charoenporn²⁾, Onanong Jirakul³⁾ and Samarn Seubnuch⁴⁾

Institute of Vocational Education Central Region 4

*Corresponding author e-mail: pornpimon4436@gmail.com

Receive : July 25, 2024

Revised: September 03, 2024

Accepted: October 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาการรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสอนโดยใช้แนวคิดปัญหาเป็นฐานในรายวิชาการรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน 3) เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนในบทเรียนรายวิชาการรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงินให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการบัญชีชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนในรายวิชาการรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี ภาคการศึกษาที่ 2/2565 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการสอน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบ Paired t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักศึกษาด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน โดยการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบ PBL ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.67) โดยเฉพาะในด้านความชัดเจนของสื่อ เนื้อหาที่เข้าใจง่าย และการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด การจัดการเรียนการสอน ยังส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงออกความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเอกสารประกอบการสอน พบว่า มีคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.32) โดยบทที่ 8 เรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำกำไร ได้รับคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.28) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการใช้เอกสารประกอบการสอนร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบ PBL เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์แผนการศึกษาแห่งชาติและการสอนในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาการรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

ABSTRACT

This research aimed to 1) compare the academic achievement between pre- and post-learning from problem-based learning in financial reporting and financial statement analysis, 2) study the satisfaction of students towards teaching using the problem-based approach in financial reporting and financial statement analysis, and 3) develop quality and efficiency of teaching materials in financial reporting and financial statement analysis lessons. The sample used in the research was 60 second-year Diploma in Accounting students enrolled in the financial reporting and financial statement analysis course at Suphan Buri Vocational College in the second semester of 2022. The research instruments included academic achievement tests, satisfaction questionnaires, and quality assessment forms for teaching materials. The statistics used in the research included means, standard deviations, and Paired t-tests. The results of the research found that 1) The post-learning achievement of students with teaching materials in financial reporting and financial statement analysis by problem-based learning was higher than before learning; and 2) The students were satisfied with the teaching method using the problem-based learning method at the highest level ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.67). When considering each item, it was found that the students' post-learning achievement was significantly higher than before learning at the .01 level. In addition, the students were most satisfied with PBL teaching ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.67), especially in terms of media clarity, easy-to-understand content, and the use of various assessment methods, which received the highest average score. The teaching and learning management also encouraged students to express their opinions, analyze their thoughts, and learn by themselves effectively. In the development of teaching materials, it was found that the quality was at a very good level ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.32), with Chapter 8, on profit efficiency analysis, receiving the highest score ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.28). The research results indicate that the use of teaching materials together with the PBL learning method is a good practice to promote learning in line with the national education strategy and teaching in the 21st century.

Keywords : academic achievement development, problem-based, financial reporting and financial statement analysis subjects.

บทนำ

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม ความก้าวหน้าทางวิทยาการในทุกด้านกลายเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะในระบบการศึกษาซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาประชากรให้มีทักษะและคุณภาพที่เหมาะสมในการรับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2560) ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้รับการยอมรับและนำมาใช้ในวงการศึกษากว้างขวางโดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ในยุคดิจิทัล (Trilling and Fadel, 2009, 47-49)

ในประเทศไทย การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้การพัฒนากำลังคนยุค 4.0 มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่ประกอบด้วย 3Rs (การอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์) และ 8Cs (การคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร การเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเปลี่ยนแปลง) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) แนวทางเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยผู้สอนต้องเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน (Robinson, 2011, 102)

อย่างไรก็ตาม สภาพที่เป็นจริงในหลายพื้นที่ยังขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัย ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน (ปรัชญา ภัทรไพฑูรย์, 2562, 35) การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)

ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการงานทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงินของนักศึกษาสาขาการบัญชี โดยเน้นการเสริมสร้างทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้และการทำงานในศตวรรษที่ 21 (Hmelo-Silver, 2004, 237)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาการงานทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสอนโดยใช้แนวคิดปัญหาเป็นฐานในรายวิชาการงานทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน
3. เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนในบทเรียนรายวิชาการงานทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงินให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ลงเรียนในรายวิชาการงานทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน ภาคการศึกษาที่ 2/2565 จำนวน 60 คน
2. ขอบเขตเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา คือ รายวิชาการงานทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน สาขาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
3. ขอบเขตพื้นที่
นักศึกษาสาขาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4
4. ขอบเขตเวลา
ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม 2565 - กุมภาพันธ์ 2566

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียน กับหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน ในรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสอนโดยใช้แนวคิดปัญหาเป็นฐานในรายวิชา รายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

3. เอกสารประกอบการสอนในบทเรียน รายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยระหว่าง เดือนตุลาคม 2565 - กุมภาพันธ์ 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

1. จากกรณีศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเริ่มต้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาของแต่ละบทเรียน โดยใช้ระยะเวลา ตลอดภาคการศึกษา 2/2565

2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนชุดเดียวกัน การทดสอบหลังเรียน จะทำการจัดแบบทดสอบสลับตัวเลือกและเรียงลำดับ ข้อใหม่ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานในแต่ละบท

3. นำคะแนนหลังเรียนมาวิเคราะห์

4. สิ้นสุดภาคเรียนแจ้งคะแนนและให้นักศึกษา ทำแบบสอบถามความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ตามแนวคิดของ Benjamin Bloom (1984) การเรียนรู้ของผู้เรียนแบ่งเป็น 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis)

การสังเคราะห์ (Synthesis) การประเมินค่า (Evaluation) นำมาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนบทละ 15 ข้อ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานรายวิชา คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (หลักสูตรปรับปรุงปี 2563)

1.2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ แบบทดสอบ ด้านความชัดเจน ความถูกต้อง ของภาษา ความสอดคล้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) โดยผลจากการประเมินโดย ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน อยู่ในเกณฑ์ ระหว่าง 0.60-1.00

1.3 นำไปทดสอบกับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวเป้าหมาย จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจ จำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-0.70 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.85 และ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบพบว่า ค่าความเชื่อมั่น มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.88 และจัดพิมพ์ แบบทดสอบและใช้ในการเก็บรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการ การเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้สอบถามนักศึกษาหลังเรียน และตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของข้อคำถามแต่ละข้อด้วยค่า ความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) อยู่ระหว่างระหว่าง 0.64-0.92 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์

3. บทเรียนของเอกสารประกอบการสอน รายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน รหัสวิชา 3201-2104 ประกอบด้วย 10 บทเรียนบทที่ 1 เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงบการเงิน บทที่ 2 การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน บทที่ 3 งบการเงิน เปรียบเทียบ บทที่ 4 การหาร้อยละของยอดรวม บทที่ 5 การวิเคราะห์อัตราส่วน บทที่ 6 การวิเคราะห์สภาพคล่อง

บทที่ 7 การวิเคราะห์สภาพเสี่ยง บทที่ 8 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการหากำไร บทที่ 9 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บทที่ 10 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินเพื่อใช้ในการจัดทำแผนการสอนรวม 18 สัปดาห์โดยได้กำหนดโครงสร้างออกแบบเอกสารให้มีส่วนประกอบชัดเจน เช่น บทนำ เนื้อหา แบบฝึกหัด และบทสรุป เขียนเนื้อหาให้ครอบคลุมตามหลักสูตร โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การทำกรณีศึกษา หรือ การอภิปรายกลุ่ม และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเอกสารก่อนเผยแพร่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลจากนักศึกษา

1.1 การเก็บข้อมูลก่อนเริ่มเรียน Pre-test (ทดสอบก่อนเรียน) จัดการทดสอบนักศึกษา จำนวน 60 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการงานทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน ในภาคการศึกษาที่ 2/2565 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อวัดความรู้พื้นฐานก่อนการเรียน

1.2 บันทึกคะแนนและข้อมูล ผลคะแนนที่ได้จะบันทึกเพื่อใช้เปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

1.3 กระบวนการสอน นักศึกษาจะเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ตลอดภาคการศึกษาโดยผู้สอนจะจัดให้มีกรณีศึกษาและสถานการณ์จำลองเพื่อให้นักศึกษาวเคราะห์และแก้ปัญหาในแต่ละบทเรียน โดยจะเชื่อมโยงกับเนื้อหาทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน จัดกิจกรรมเสริม เช่น การอภิปรายกลุ่ม การทำกรณีศึกษา และการนำเสนองาน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจในเนื้อหา

1.4 การเก็บข้อมูลหลังการเรียน Post-test (ทดสอบหลังเรียน): เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในภาคการศึกษา จะทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เดียวกันกับที่ใช้ใน Pre-test แต่จะมีการสลับตัวเลือกและเรียงลำดับข้อใหม่

เพื่อป้องกันการจดจำคำตอบและวัดผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงหลังการเรียนรู้

1.5 การเปรียบเทียบคะแนน เปรียบเทียบคะแนนระหว่าง Pre-test และ Post-test เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา และนำคะแนนหลังเรียนมาวิเคราะห์หาผลต่างเพื่อดูความก้าวหน้าในการเรียน

2. การเก็บข้อมูลความพึงพอใจ

2.1 แจกแบบสอบถามความพึงพอใจให้กับนักศึกษาหลังการเรียนการสอน เพื่อวัดความคิดเห็นต่อการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยประเมินในหลายด้าน เช่น การจัดลำดับเนื้อหา ความชัดเจนของสื่อการสอน การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย การเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงออกความคิดเห็น

2.2 ผลจากแบบสอบถามจะนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวัดระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษา

3. การเก็บข้อมูลคุณภาพของเอกสารการสอน

การประเมินคุณภาพของเอกสารการสอน : ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ในวิชานี้ โดยผู้เชี่ยวชาญจะประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน 4 ด้าน คือ ความชัดเจนของเนื้อหา คุณภาพของข้อมูล รูปแบบการจัดทำ และความถูกต้องของภาษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติการทดสอบ Paired t-test สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจงเลือกมาเพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test และ Post-test) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวกัน

2. ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายความพึงพอใจ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 ไม่พึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 ไม่พึงพอใจมากที่สุด

3. ประสิทธิภาพของบทเรียนในเอกสารประกอบการสอนรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงินจากการใช้ (E1/E2) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยมีเกณฑ์การแปลผลจากค่าเฉลี่ยของการประเมิน และเกณฑ์การแปลผล การวิเคราะห์หาคุณภาพของบทเรียนรายวิชารายงานทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 บทเรียนมีคุณภาพดีเยี่ยม
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 บทเรียนมีคุณภาพดี
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 บทเรียนมีคุณภาพปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 บทเรียนมีคุณภาพต่ำ
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 บทเรียนมีคุณภาพแย่มาก

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนสอนก่อนเรียนกับหลังเรียนจากการบูรณาการการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)

คะแนน	n	$\bar{x}$	S.D.	d	(S.D._d)
ก่อนเรียน	60	16.45	2.69	16.56	2.48
หลังเรียน	60	33.01	2.24		

จากตารางที่ 1 แสดงว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ การเรียนหลังเรียนซึ่งจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (เฉลี่ยรวม)		ระดับ ความพึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. หัวข้อเรื่องในการสอนมีลำดับและความต่อเนื่องของเนื้อหาสอดคล้องกัน	4.68	0.69	มากที่สุด
2. มีกระบวนการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความสนใจต่อการเรียนรู้	4.65	0.74	มากที่สุด
3. สื่อมีความชัดเจน เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.88	0.59	มากที่สุด
4. มีการยกตัวอย่างเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ แก่นักศึกษา	4.48	0.68	มาก
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.45	0.70	มาก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน จากการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชารายงานทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชา รายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (เฉลี่ยรวม)		ระดับ ความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
6. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็น	4.65	0.79	มากที่สุด
7. ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย	4.85	0.72	มากที่สุด
8. ประโยชน์ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้	4.55	0.71	มากที่สุด
9. เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน	4.52	0.64	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.60	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชา รายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน ในด้านสื่อมีความชัดเจน เนื้อหาเข้าใจง่าย ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.59) ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.72) หัวข้อเรื่องในการสอนมีลำดับและความต่อเนื่องของเนื้อหาสอดคล้องกับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.69) เปิดโอกาสให้นักศึกษา

ได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็น ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.79) มีกระบวนการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความสนใจต่อการเรียนรู้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.74) ประโยชน์ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.71) เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.64) มีการยกตัวอย่างเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์แก่นักศึกษา ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.68) และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของบทเรียนรายวิชา รายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		ระดับคุณภาพ
	$\bar{X}$	S.D.	
บทที่ 1 : เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงบการเงิน	4.45	0.27	ดีมาก
บทที่ 2 : การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน	4.50	0.9	ดีมาก
บทที่ 3 : งบการเงินเปรียบเทียบ	4.44	0.32	ดีมาก
บทที่ 4 : การหาร้อยละของยอดรวม	4.55	0.33	ดีมากที่สุด
บทที่ 5 : การวิเคราะห์อัตราส่วน	4.48	0.29	ดีมาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของบทเรียนรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		ระดับคุณภาพ
	$\bar{X}$	S.D.	
บทที่ 6 : การวิเคราะห์สภาพคล่อง	4.45	0.27	ดีมาก
บทที่ 7 : การวิเคราะห์สภาพเสี่ยง	4.39	0.18	ดีมาก
บทที่ 8 : การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการหากำไร	4.67	0.28	ดีมากที่สุด
บทที่ 9 : การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน	4.42	0.24	ดีมาก
บทที่ 10 : งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน	4.38	0.31	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.48	0.32	ดีมาก

จากตารางที่ 3 แสดงการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนโดยวัดจากคุณภาพของบทเรียนเอกสารประกอบการสอนรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงินมีคุณภาพ ภาพรวมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพของบทเรียนรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน บทที่ 8 : การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการหากำไร ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.28) บทที่ 4 : การหาร้อยละของยอดรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.33) บทที่ 2 : การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.90) บทที่ 5 : การวิเคราะห์

อัตราส่วน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.29) บทที่ 1 : เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงบการเงิน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.27) บทที่ 6 : การวิเคราะห์สภาพคล่อง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.27) บทที่ 3 : งบการเงินเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.32) บทที่ 9 : การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.24) บทที่ 7 : การวิเคราะห์สภาพเสี่ยง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.18) และบทที่ 10 : งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.31)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน

การหาประสิทธิภาพของบทเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	เกณฑ์
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	50	41.24	83.55 (E1)	80
คะแนนหลังเรียน (E2)	40	35.01	82.54 (E2)	80

จากตารางที่ 4 พบว่า การพัฒนาบทเรียนรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงินมีประสิทธิภาพ ของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 83.55/82.54 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชารายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงินพบว่า หลังจากใช้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชารายงานทางการเงิน

และการวิเคราะห์ทางการเงิน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาสูงขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้น จาก 16.45 เป็น 33.01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1984) ที่ระบุว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหา เป็นฐานช่วยพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ในหลายระดับ ตั้งแต่การรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ ไปจนถึง การวิเคราะห์ และประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Muangseengarm, et al., (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่า การใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหตุผล คือ การเรียนรู้แบบปัญหา เป็นฐานส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เชิงลึกและการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานใน รายวิชารายงาน ทางการเงินและการวิเคราะห์ทางการเงิน ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาแสดงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.67) โดยเฉพาะในด้านความชัดเจน ของสื่อและเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.59) และการใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.72) เหตุผล คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้น การมีส่วนร่วมและการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดง ความคิดเห็นช่วยเพิ่มความสนใจและความสามารถในการ เรียนรู้ นอกจากนี้ความพึงพอใจยังสัมพันธ์ กับการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Preededilok (1986) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนรู้สึกว่า สิ่งที่เรียนมีประโยชน์

3. การพัฒนาบทเรียนรายวิชารายงานทางการเงิน และการวิเคราะห์ทางการเงินบทเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยอิง ตามหลักสูตรและมาตรฐานการสอน 4 ด้าน ได้แก่ เนื้อหา คุณภาพ รูปแบบ และภาษา ได้รับการประเมิน ว่ามีคุณภาพโดยรวมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.32) โดยบทที่มีคุณภาพสูงสุด ได้แก่ บทที่ 8

เรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำกำไร ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.28) ซึ่งการพัฒนาบทเรียนอย่างเป็นระบบ ช่วยให้เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และตอบสนองต่อการประเมินผล เหตุผล คือ การออกแบบ และการพัฒนาบทเรียนที่มีมาตรฐานช่วยเพิ่ม ความชัดเจนและประสิทธิผลในการเรียนรู้ สอดคล้อง กับงานวิจัย ของ Arslan et al., (2020) ที่ระบุว่า การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ที่มีแบบฝึกหัดและ การประเมินผลสะท้อนกลับช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันการศึกษาอื่นควรพิจารณารูปแบบ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) ไปปรับใช้ในรายวิชาที่ต้องการพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา โดยเฉพาะ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ จริง เช่น การบัญชี การเงิน และวิชาที่เน้นการวิเคราะห์ ข้อมูล

1.2 ควรพัฒนาและใช้สื่อการสอนที่ชัดเจน เนื้อหาที่เข้าใจง่าย และการประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาส ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกระหว่าง การเรียน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองใช้การเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐานในวิชาอื่นที่มีลักษณะเนื้อหาหรือรูปแบบ การสอนที่แตกต่างกัน เพื่อประเมินความเหมาะสม และประสิทธิภาพในบริบทต่าง ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผสมผสาน
การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยี
การเรียนการสอนออนไลน์ (Blended Learning)

เพื่อศึกษาว่าการใช้ทั้งสองรูปแบบร่วมกันจะเพิ่ม
ประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญภักดี และ ภาไพกาญจน์ อินทร์น้อย. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
สาขาการบัญชีจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์. *Journal of
Industrial Business Administration*, 3 (2), 21-29.
- กาญจนา บุญภักดี และ ภาไพกาญจน์ อินทร์น้อย. (2557). เทคนิคการเขียนตำราสำหรับนักเขียนหน้าใหม่.
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม, 13 (3), 194-199.
- Arslan, O., Inan, F., A., and Cheon, J. (2020). "Design and Development of a Web-Based Instruction
for Professional Development in Higher Education." *Proceedings of Society for
Information Technology & Teacher Education International Conference*,
Waynesville, NC, USA.
- Barrow, H. S. (2000). *Problem-based learning applied to Medical Education*. Revised edition.
Illinois: School of Medicine, Southern Illinois University.
- Black, P., and Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education:
principles, policy & practice*, 5 (1), 7-74.
- Bloom, B. S. (1984). The 2 sigma problem: The search for methods of group instruction as effective
As one-to-one tutoring. *Educational researcher*, 13 (6), 4-16.
- Likert, R. (1970). *A Technique for the Measurement of Attitude* In G.F. Summer (Ed).
Attitudes measurement. New York : Rand McNally.
- Muangseengarm, O., Tuntiwongwanich, S., and Kiddee, K. (2020). "Development of analytical thinking
By problem-base learning with e-learning on two-dimensional array for vocational
certificate students" *Journal of Industrial Education*, 19 (3), 11-20. (in Thai).
- Preededilok, K. (1986). *Organizational management theory*. Bangkok: ThanaPrinting. [in Thai].

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

THE NEED OF COMPETENCY-BASED EARLY CHILDHOOD EDUCATION CURRICULUM DEVELOPMENT USING THE COMMUNITY AS A BASE.

สายหยุด ภูปุย¹⁾ และ วรณช นิลเขต²⁾,

¹⁾⁻²⁾คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์,

Saiyut Phupuy¹⁾ and Voranuch Ninkhet²⁾

¹⁾⁻²⁾Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University,

Corresponding author e-mail: saiyutton@gmail.com

Receive : July 25, 2024

Revised: September 11, 2024

Accepted: October 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนานักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น กลุ่มเป้าหมายจำนวน 105 คน ประกอบด้วยผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยโครงการผลิตครูรัก (ษ์) ถิ่น สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 14 คน นักศึกษาทุนโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น รุ่น 1 และรุ่น 2 จำนวน 58 คน และผู้ใช้บัณฑิตประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และตัวแทนจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดโรงเรียนปลายทางบรรจุในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบจดบันทึก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาความต้องการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ สมรรถนะด้านการสื่อสาร สมรรถนะด้านการทำงานร่วมกับชุมชน สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน สมรรถนะด้านการเงิน ธุรการและงานพัสดุสำนักงานของโรงเรียน และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยควรเป็นหลักสูตรมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) โดยเน้นสมรรถนะของนักศึกษาในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่นเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนโดยจัดกิจกรรมสอดแทรกในรายวิชากลุ่มวิชาเอกเลือกนวัตกรรมการพัฒนาครูรัก (ษ์) ถิ่น 4 รายวิชา ประกอบด้วย รายวิชาการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย รายวิชาการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน สังคมในการจัดการศึกษาปฐมวัย รายวิชาพหุวัฒนธรรมศึกษาและรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ฐานสมรรถนะ ชุมชนเป็นฐาน นักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the need of developing competency-based early childhood education curriculum using the community as a base to develop the scholarship students in the Kru Rak Thin Project. The target group of 105 people consisted of 14 university lecturers in early childhood education, 58 scholarship students from class 1 and class 2 of Kru Rak Thin Project, and 33 employers of graduates including school directors, mentors and 33 representatives from the Provincial Office of Education in charge of the Kru Rak Thin Project. The research tools included questionnaires and a note taking form. The statistics employed to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and content data analysis.

The results revealed that, from the stakeholders' point of view, the most desirable characteristics of graduates were communication competency, community collaboration competency, mixed-class instruction competency, digital technology competency, community development research competency, and school finance, administration and procurement competency. Moreover, the early childhood education curriculum should be designed as an outcome-based program, emphasizing the competencies of students in the Kru Rak Thin Project as well as community development by adding 4 Innovative Elective courses to develop Kru Rak Thin, namely Local Learning Management According to the King's Science for Early Childhood Development, Family, Community, Society Involvement in Early Childhood Education Management, Multicultural Education, and Wisdom for Local Development.

Keywords: needs, early childhood education curriculum, competency-based, community-based, scholarship students in the Kru Rak Thin Project

บทนำ

การศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาของเด็กทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากแนวคิดนี้มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต นอกจากนี้การใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรยังเป็นวิธีการที่ช่วยสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและน่าสนใจสำหรับเด็ก โดยชุมชนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าทั้งจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และบุคลากร

ในชุมชนสภาการศึกษาแห่งชาติกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในวิสัยทัศน์ (Vision) ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560, น.ฉ) การจัดการศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และประสบการณ์ชีวิตครูผู้สอน จึงต้องมีทักษะในการค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในงานสอน

ของตนเอง คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ในฐานะที่เป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครูได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินโครงการผลิตและพัฒนาครู ในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 จากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จำนวน 2 รุ่น ประกอบด้วย นักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น รุ่นที่ 1 จำนวน 32 คน และนักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น รุ่นที่ 2 จำนวน 26 คน รวม 2 รุ่น จำนวน 58 คน ซึ่งเจตนารมณ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาตามมาตรา 5(3) และมาตรา 5 (6) ที่ระบุให้กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาต้องเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพื้นฐานและศักยภาพที่แตกต่างกัน ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษาวิจัย หรือค้นคว้าแนวทางในการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรู้และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาโดยมีแรงจูงใจที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู โดยตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนยากจนที่มีศักยภาพและมีจิตวิญญาณ ความเป็นครูได้เรียนครูจนจบปริญญาตรีอย่างมีคุณภาพ และกลับไปเป็นครูในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลซึ่งเป็นท้องถิ่นของตนเอง โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลที่จำเป็นต้องยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ร่วมกันของครูและนักเรียนตั้งแต่เริ่มโครงการ สนับสนุนการปรับกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันผลิตและพัฒนาครู

(ราชกิจจานุเบกษา, 2561) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เป็นหลักสูตรที่ผลิตนักศึกษาครูให้เป็นครูมืออาชีพด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยและเมื่อได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการเป็นหน่วยผลิต และพัฒนาครูในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ให้เป็นครูเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ในปีการศึกษา 2562 จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562 ที่เปิดการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบันนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, 1) ที่ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปวิชาชีพครูเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำหนดสาระสำคัญในการผลิตครู การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง มุ่งเน้นที่ครูมืออาชีพ ครูที่มีคุณภาพ ครูที่รักในวิชาชีพ และพร้อมที่จะเรียนรู้พัฒนาตนเอง พัฒนาระบบการเรียนรู้อันให้ผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพซึ่งหลักสูตรการศึกษาศาสตร์ของคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีข้อจำกัดตรงที่รายวิชาไม่มีความสอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น ที่ต้องการพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูนักพัฒนาชุมชนทำงานร่วมกับชุมชนได้ และสามารถบูรณาการเรื่องของท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะของความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งปัจจุบันสถาบันการศึกษาในหลายประเทศได้นำหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) มาใช้ในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อควบคุมคุณภาพของบุคลากร

ในอาชีพต่าง ๆ มีการกำหนดเกณฑ์ ความสามารถ ที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานตามที่ต้องการเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาในด้านทักษะความสามารถ เจตคติและค่านิยม (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2557, 1) ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 2-3) มีหลักการในการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติโดยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดีมีวินัยและสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ดังนั้น กระบวนการผลิตครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษามุ่งพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีใจรักและศรัทธา ในวิชาชีพครูต้องได้เรียนรู้จากปัญหาในห้องเรียน ที่ท้าทายและได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ (coaching) จากครูพี่เลี้ยงที่เชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพครู (ประวิต เอราวรรณ์, 2558) การจัดการเรียนรู้จึงควรออกแบบ ที่เน้นการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและเป็นองค์รวม (Broad-based and Holistic Learning) เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็น

ปัญหาในโลกที่เป็นจริงโดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ เข้าด้วยกันกับบริบทชีวิตโดยมีการประเมินผลตามสภาพจริง ที่วัดความเข้าใจมากกว่าเนื้อหาและผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการประเมินตนเองมีการเชื่อมโยงหลักสูตรให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งในระดับเดียวกัน ต่างระดับกันและกับชุมชนภายนอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) การพัฒนาครู ต้องพัฒนาให้มีศักยภาพ เป็นครูเพื่อศิษย์ต้องไม่ใช่แค่มีใจเอาใจใส่ศิษย์เท่านั้น ยังต้องมีทักษะในการจุดไฟ ในใจศิษย์ให้รักการเรียนรู้ ให้สนุกกับการเรียนรู้หรือ ให้การเรียนรู้สนุก หรือกระตุ้นอยากให้อ่านต่อไป ตลอดชีวิตการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม สาระวิชาเพื่อไปสู่การเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2555, 15) แนวคิด การจัดการเรียน การสอนแบบชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และเชื่อมโยงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น ของตนเองได้เรียนรู้จากเรื่องจริง ปฏิบัติจริงจนเกิด กระบวนการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย อีกทั้งยังส่งเสริม ให้มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน เกิดความรักและเห็นคุณค่า ของชุมชนท้องถิ่น (Fleck, 2011) การพัฒนาหลักสูตร ฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่ออกแบบขึ้น โดยมุ่งผลลัพธ์ การเรียนรู้ ประเมินสมรรถนะได้จากการปฏิบัติเพื่อแสดง ให้เห็นสมรรถนะหรือความสามารถในสถานการณ์จริง ก่อให้เกิดประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงซึ่งคน จะมีสมรรถนะที่แท้จริงจะต้องเกิดจากประสบการณ์ ที่สั่งสมมาตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (2015, 21) ที่ว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้เรียนจะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์จากบริบทต่าง ๆ ของการเรียนรู้ ทั้งจากในสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมในสังคม

อยู่เสมอ ความรู้จึงเป็นผลจากการผสมผสานระหว่างวิธีการเรียนโดยการรับ และการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเป็นวงจรรู้ซ้ำ ๆ โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว แต่ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ ในแต่ละสถานการณ์ซึ่งการพัฒนา นักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากนักศึกษาในกลุ่มนี้จะต้องไปทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นที่โรงเรียนปลายทางบรรจุ จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาไปปรับใช้ในการพัฒนา การเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพ

ดังนั้นการผลิตและพัฒนาครูเพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพ ต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง อาทิ ครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร ผู้เรียน โรงเรียนเครือข่าย ชุมชนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนทรัพยากร เพื่อการลงทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องได้ครู ที่มีคุณภาพ มีความสามารถสูง ได้รับการพัฒนาทั้ง ภาควิชาการทฤษฎีและภาคการฝึกปฏิบัติ มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และสอดคล้องนโยบายของกองทุน เพื่อความเสมอภาค ทางการศึกษา (กสศ.) ที่มุ่งหวัง “ผลิตครูเพื่อพัฒนา ชุมชนรัก (ษ์) ท้องถิ่น” การจัดการเรียนการสอนจึงต้อง อาศัยการเรียนรู้จากชุมชนการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นหลัก เน้นให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจากสถานการณ์ที่พบ ในชุมชนนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนเพื่อให้ สามารถทำงานได้กับทุกภาคส่วนในสังคมได้อย่าง มีความสุข ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัย กาฬสินธุ์ จึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิด ฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนานักศึกษาทุน ในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของคณะศึกษาศาสตร์และ นวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ให้มีรายวิชา ที่สอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาเพื่อเป็นครูนักพัฒนา ชุมชน สามารถบูรณาการเรื่องของท้องถิ่นสู่การจัด การเรียนรู้ปฐมวัย ในห้องเรียนและมีสมรรถนะเป็นครู นักจัดการเรียนรู้ร่วมกับการพัฒนาชุมชนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 1.1 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นหน่วยผลิต นักศึกษาครูในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น
 - 1.2 โรงเรียนปลายทางบรรจุของนักศึกษา โครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของเครือข่าย ในการผลิตและใช้บัณฑิตครูในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น
2. กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มเป้าหมาย ออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ในมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โครงการผลิตครูรัก (ษ์) ถิ่น สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 14 คน และนักศึกษา ทุนโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น รุ่น 1 และรุ่น 2 จำนวน 58 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการ เป็นผู้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในโครงการผลิต นักศึกษาครูรัก (ษ์) ถิ่น
 - 2.2 กลุ่มผู้ใช้นิตติประกอบด้วยผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และตัวแทนจากสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดของโรงเรียนปลายทางบรรจุ ในโครงการ ครูรัก (ษ์) ถิ่น จำนวน 33 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, 43-45)

ตามจำนวนโรงเรียนปลายทางบรรจุของนักศึกษา
ในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น

3. ด้านเนื้อหาหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562 คณะศึกษาศาสตร์
และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ
และเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ
แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับ
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย
2 ข้อใหญ่ดังนี้ ข้อที่ 1 ความต้องการให้พัฒนาหลักสูตร
โดยต้องการที่จะพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในด้านใดบ้าง
มีข้อคำถามย่อย 7 ด้าน คือ สมรรถนะด้านการสื่อสาร
ด้านการทำงานร่วมกับชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน
แบบคละชั้น ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการวิจัย
เพื่อพัฒนาชุมชน ด้านการเงินและด้านงานธุรการ
งานพัสดุสำนักงานของโรงเรียน และข้อที่ 2 มีความต้องการ
พัฒนาหลักสูตรปฐมวัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีข้อคำถาม
ย่อย 8 ข้อ คือ สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ
วิถีชีวิตของชุมชน ฝึกอบรมครูให้สามารถใช้ทรัพยากร
ชุมชนในการสอนใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการเรียน
การสอน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการจัด
การเรียนรู้ในชุมชน การพัฒนาหลักสูตรจะต้องได้รับ
การสนับสนุนจากองค์กรในชุมชน การใช้ประโยชน์
จากสถานที่ในชุมชนเป็นสถานที่เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้
ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน รายวิชาที่จะจัด
การเรียนการสอนจะต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่อง
ของชุมชนโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
กับตัวแปร (Index of item-objective congruence:
IOC) ซึ่งต้องมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.67 จึงจะ

นำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการวิเคราะห์
ข้อมูลพบว่า แต่ละข้อได้ค่า IOC ที่ 1.00 สามารถนำไป
ใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 วิธี
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสำรวจ (Survey) ใช้แบบสอบถาม
จำนวน 105 ฉบับ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับ
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
กับนักศึกษาทุนโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น รุ่น 1 และรุ่น 2
จำนวน 58 คน อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย จำนวน 14 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน
ครูที่เลี้ยง และตัวแทนจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
ของโรงเรียนปลายทางบรรจุในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น
จำนวน 33 คน

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)
โดยจัดประชุมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อถอดบทเรียน
สะท้อนผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช
2562 และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริม
สมรรถนะผู้เรียนในการเป็นครูนักพัฒนาชุมชน
เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 ในรูปแบบออนไลน์
โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ใช้หลักสูตร
ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย จำนวน 14 คน และนักศึกษา
ทุนโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น รุ่น 1 และรุ่น 2 จำนวน 58 คน
และ 2) กลุ่มผู้บัณฑิตประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน
ครูที่เลี้ยงและตัวแทนจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
โรงเรียนปลายทางบรรจุในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น
จำนวน 33 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ
ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด,
2560, 121)

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานผู้วิจัยใช้การสำรวจ (Survey) โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) จัดประชุมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามแนวคิดฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการใช้แบบสอบถาม พบว่า จัดส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด จำนวน 105 ฉบับ ได้กลับคืนมา จำนวน 85 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 59 เพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 41 อายุผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงอายุ 36-45 มากที่สุด จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 มีผลการวิเคราะห์ดังนี้ ข้อที่ 1 ความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรโดยต้องการที่จะพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในด้านใดบ้าง พบว่า มีความต้องการให้พัฒนาสมรรถนะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .70) โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ลำดับแรกคือ สมรรถนะด้านการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .74) สมรรถนะด้านการทำงานร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .72) สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .73) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .63) สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .74) สมรรถนะด้านการเงินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .60) สมรรถนะด้านงานธุรการและงานพัสดุ สำนักงานของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .72) และข้อที่ 2 มีความต้องการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .67) โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดลำดับแรก คือ สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .65) ฝึกอบรมครูให้สามารถใช้ทรัพยากรชุมชนในการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .68) ใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .54) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการจัดการเรียนรู้ในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .74) การพัฒนาหลักสูตรจะต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .60) การใช้ประโยชน์จากสถานที่ในชุมชนเป็นสถานที่เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .80) ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .60) และรายวิชาที่จะจัดการเรียนการสอนจะต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องของชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .72) จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วยการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการสื่อสารการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมกับชุมชน การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น การพัฒนากิจกรรมเชื่อมโยงกับชุมชน และใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการจัดการเรียนการสอนซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม นำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน พบว่า 1) จุดเด่นของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมา คือ เป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางเนื้อหา เนื้อหาความรู้มีเยอะมาก ผู้เรียนได้เรียนรู้จากทฤษฎี 2) ข้อจำกัดของการเรียนในหลักสูตร มีรายวิชาเยอะมากและเนื้อหาอัดแน่น เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ต้องครอบคลุมทุกอย่าง เพื่อเตรียมความพร้อม สู่การเป็นทั้งครูปฐมวัยหัวใจรัก (ษ์) ถิ่น และครูนักพัฒนาชุมชน ระยะเวลาการเรียนรู้

ที่น้อย ทำให้ต้องอัดแน่นทั้งเนื้อหาของรายวิชาและภาระงานที่มีตัวกำหนด คือ เวลา รวมถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มเติมต่าง ๆ ทำให้รู้สึกกดดันและอาจทำได้ไม่ดีพอ และไม่เต็มที่ วิชาที่เรียนไม่ครอบคลุมกับเด็กในชุมชน และบางวิชาเน้นทฤษฎีจนเกินไป บางรายวิชาไกลตัวผู้เรียนไม่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตจริงได้ 3) ข้อเสนอแนะให้ปรับบางรายวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกันให้ปรับเป็นหนึ่งรายวิชา 4) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องตรงกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น และ 5) การใช้ชุมชนเป็นฐานควรเป็นหลักสูตรมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาในโครงการครุรัก (ษ์) ถิ่นเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน โดยจัดทำรายวิชาเป็นกลุ่มวิชาเอกเลือกเพื่อพัฒนาครุรัก (ษ์) ถิ่น ประกอบด้วย 1) รายวิชาการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) รายวิชาการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน สังคม ในการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) รายวิชาพหุวัฒนธรรมศึกษา และรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และ 4) รายวิชาที่เกี่ยวกับการทำเอกสารของโรงเรียน เช่น งานพัสดุ การเงิน และจัดรายวิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ การพูด สื่อสารภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะให้ผู้พัฒนาหลักสูตรไปตรวจสอบรายวิชาในหลักสูตรปฐมวัย ถ้ามีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน ควรปรับหรือรวมให้เป็นหนึ่งรายวิชา ถ้าไม่มีให้ทำเพิ่มเติมและเสนอขอให้เป็น การปรับปรุงหลักสูตรเล็กน้อยก็สามารถทำได้เช่นกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์จากแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้จัดกลุ่มเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนบนฐานการเรียนรู้ชุมชนได้ 4 กลุ่ม ใหญ่ ๆ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

(Community Participation) นักศึกษาจะต้องเข้าไปเรียนรู้ในชุมชนเพื่อนำความรู้ที่มีในชุมชนมาออกแบบ บทเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งจะต้องใช้สมรรถนะในการสื่อสารกับคนในชุมชนและมีทักษะในการเข้าชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน 2) การพัฒนาสมรรถนะที่เน้นปฏิบัติจริง (Practical Competency) ในกลุ่มวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาโครงการครุรัก (ษ์) ถิ่นทุกรายวิชาจะต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในคำอธิบายรายวิชาเนื้อหาในทฤษฎีและปฏิบัติ ควรมีสัดส่วน 40 : 60 คือ ทฤษฎี 40 ปฏิบัติ 60 3) การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาทักษะในอนาคต (Future Skill for Preparation) ในทุกรายวิชาและรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะต้องส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล งานธุรการ งานพัสดุ งานการเงินในโรงเรียน เพราะ นักศึกษากลุ่มนี้จะไปบรรจุในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งขาดแคลนบุคลากรจำเป็นต้องมีทักษะเหล่านี้ 4) การสร้างนักศึกษาทุนที่มีคุณภาพ (Scholarship Students Creating Quality) การส่งเสริม และพัฒนา นักศึกษาทุนให้มีสมรรถนะนักจัดการเรียนรู้ด้านปฐมวัย บนฐานการเรียนรู้ชุมชน ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเริ่มตั้งแต่หลักสูตรในมหาวิทยาลัย ครูผู้สอน โรงเรียนปลายทางบรรจุซึ่งมีผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยส่งเสริมให้นักศึกษาใช้ศักยภาพของตนเองในการส่งเสริมให้โรงเรียนกับชุมชนทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และ 5) การปรับปรุงและประเมินอย่างต่อเนื่อง (Improvement and Evaluation) การจะให้นักศึกษามีสมรรถนะนักจัดการเรียนรู้ปฐมวัย บนฐานชุมชนนั้นจะต้องมีการติดตามประเมินผล ทุกกระบวนการผลิต ตั้งแต่หลักสูตร การใช้หลักสูตร และการติดตามผลการใช้หลักสูตรในระดับโรงเรียน โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองเด็กและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินทุกขั้นตอนของการผลิตบัณฑิตครูในโครงการครุรัก (ษ์) ถิ่น ซึ่งจากข้อมูลที่ได้ทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ และ
นวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เห็นแนวทาง
ในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการพัฒนา
สมรรถนะนักศึกษาครูในโครงการ คุรุรัก (ษ์) ถิ่น ให้เป็นครู
นักจัดการเรียนรู้ปฐมวัย ในการใช้ชุมชนเป็นฐาน
การเรียนรู้ และกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลมีความต้องการ
ให้พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนบนฐานชุมชนโดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีด้านที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก
คือ การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติจริง
ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการสื่อสาร
การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมกับชุมชน การจัดการเรียนการสอน
แบบคละชั้น การพัฒนากิจกรรมเชื่อมโยงกับชุมชน
และใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
ถึงแม้ผู้ใช้หลักสูตรและผู้ใช้บัณฑิตจะมีความพึงพอใจ
อยู่ในระดับมากก็ตาม แต่หลักสูตรก็มีข้อบกพร่อง
ที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของโครงการผลิตและพัฒนาครู
ในโครงการ คุรุรัก (ษ์) ถิ่น ตามเจตนารมณ์ของกองทุน
เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เพื่อสนับสนุน
การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ตามมาตรา 5
(3) และมาตรา 5 (6) ที่ระบุให้กองทุนเพื่อความเสมอภาค
ทางการศึกษาต้องเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพ
และประสิทธิภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียน
การสอนพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามพื้นฐานและศักยภาพ
ที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณภา
โคตรพันธ์ และ ญัฐจิตาภรณ์ ชาตรี (2567) วิจัยเรื่อง
การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
ของนักศึกษาครู ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
5 ขั้น ใช้ชื่อ PALEC คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2
ขั้นวิเคราะห์ชุมชน ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4
ขั้นประเมิน และสะท้อนผล ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปสู่การ

ประยุกต์ใช้ผลการประเมินความเหมาะสมของ
กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
4.53 และผลการพัฒนาสมรรถนะการสร้างสื่อและ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาครูในศตวรรษ
ที่ 21 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการสร้างสื่อ
และนวัตกรรมการเรียนรู้หลังการใช้กระบวนการจัด
การเรียนรู้ในทุกด้านสูงกว่าก่อนการใช้กระบวนการ
จัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสื่อและ
นวัตกรรมการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 และข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง
รายวิชา ให้สอดคล้องกับนโยบายของกองทุนเพื่อความ
เสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่มุ่งหวัง “ผลิตครู
เพื่อพัฒนาชุมชนรัก (ษ์) ถิ่นถิ่น” ของสาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โดยจะต้องปรับปรุงหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย อาจจะเพิ่มชุดรายวิชาในกลุ่มวิชา
บังคับเลือก ประกอบด้วย 4 รายวิชา คือ รายวิชา
การจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนา
เด็กปฐมวัย รายวิชาการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน
สังคมในการจัดการศึกษาปฐมวัย รายวิชาพหุวัฒนธรรม
ศึกษา และรายวิชาภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ซึ่งเนื้อหาวิชาเหล่านี้จะต้องเพิ่มเติมเนื้อหาสาระตามที่
ผู้ใช้หลักสูตรและผู้ใช้บัณฑิต ต้องการให้เกิดในคำอธิบาย
รายวิชา และยังพบว่าหลักสูตรที่ผ่านมาเป็นหลักสูตร
ที่มีคุณภาพ แต่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
ของหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น
หลายด้าน ยังไม่เพียงพอ ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอน
ในสถาบันผลิตและพัฒนาครูจะสำเร็จผลได้ ต้องเกิดขึ้น
จากการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบการศึกษาความต้องการ
ของผู้ใช้บัณฑิตจึงต้องการให้พัฒนาหลักสูตรเป็น
หลักสูตรมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)
เพื่อจะได้ประเมินสมรรถนะผู้เรียนให้เห็นผลอย่างแท้จริง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรส ชูศรี และคณะ (2567,
215-216) วิจัย เรื่องรูปแบบนำเสนอการพัฒนาทักษะ

การวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรม
การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูรัก (ษ์) ถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้
ทักษะการวิจัย โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของนักศึกษา
ครูรัก (ษ์) ถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวชี้ทักษะการวิจัย
โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้
ประกอบไปด้วย ทักษะทางวิชาชีพ 24 ตัวบ่งชี้ และ
ทักษะทางอารมณ์ 16 ตัวบ่งชี้ 2) รูปแบบมีวัตถุประสงค์
เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมสำหรับการพัฒนา
โรงเรียนปลายทาง และชุมชนตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา
ครูรัก (ษ์) ถิ่น สามารถใช้ทักษะการวิจัยในการสร้าง
นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้อง

กับบริบทชุมชน รูปแบบมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับ
การทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน
ในการสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้จากงานตามสภาพจริง
ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัย
ในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการนำไปสู่การปรับปรุง
หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป
โดยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ตอบสนอง
ต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)
อย่างแท้จริงและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
และนโยบายของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
(กสศ.) ที่มุ่งหวัง “ผลิตครูเพื่อพัฒนาชุมชนรัก (ษ์) ถิ่น

แผนภาพ : องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
ตามแนวคิดฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนานักศึกษาทุนในโครงการครูรัก (ษ์) ถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตร
บนฐานสมรรถนะโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้สอนต้องม
ีความรู้ความเข้าใจในบริบทชุมชนท้องถิ่นและเข้าไป
มีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการวางแผนการจัดการเรียน
การสอนร่วมกับชุมชนโดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการ
ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชน
ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีความเข้าใจและมีสมรรถนะ

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้น
ความสามารถในการออกแบบเนื้อหาวิชาที่มี
ความสอดคล้องกับบริบทชุมชน และพัฒนาความสามารถ
ของผู้เรียนในด้านความเป็นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน
และการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย ภายใต้บริบทของชุมชน
ท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : องค์การคลังสินค้าพัฒนา (ร.ส.พ.).
- _____. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.(2557). กรอบและแนวทางการจัดทำหลักสูตรตามความสามารถ. ค้นเมื่อ กันยายน 15, 2567, จาก <http://home.dsd.go.th/techno/trainingsystem>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2558). ระบบการผลิตครูโดยใช้โรงเรียนสุภาพะเป็นฐาน. วารสารวิชาการคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 1 (1), 28-29.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก.(N.3-4); (10 พฤษภาคม พ.ศ. 2561).
- วรรณภา โคตรพันธ์ และ ณัฐฐิตาภรณ์ ชาตรี. (2567). การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การสร้าง สื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาครูในศตวรรษ ที่ 21 โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU, 11 (1), 559-573.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- เสาวรส ชูศรี อุทัยวรรณ ดอกพรม สมภัสสร บัรรอด สุรงค์ มั่นยานนท์ และ อนุชาต ชื่นจิตร. (2567). รูปแบบ การพัฒนาทักษะการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ครุรัก (ษ์) ถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. Muban Chombueng Rajabhat University Research Journal (Humanities and Social Science), 12 (1), 215-230.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2552). สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551). กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Flecky,K. (2011). Foundations of service learning. Jones and Bartlett . Retrieved June 20, 2022, from http://samples.jbpub.com/9780763759582/59582_CH01_FINAL.pdf.
- Kolb, D. (2015). Experiential learning: Experience as the Source of Learning and Development. Pearson Education: New Jersey, USA.

ผลของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

THE EFFECT OF MOVING MEDITATION TRAINING ON EMOTIONAL INTELLIGENCE AND KRAKOK PATTERN DRAWING IN STUDENTS AT SUPHANBURI COLLEGE OF FINE ARTS

กิตติศักดิ์ เมฆปั้น*

วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Kittisak Mekpa

Suphanburi College of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute

*Corresponding author e-mail: makpan6879@gmail.com

Receive : March 11, 2024

Revised: April 22, 2024

Accepted: May 14, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครนักศึกษาของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน โดยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน ฝึกการวาดภาพลายกระหนกเพียงอย่างเดียว 30 นาที กลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน ฝึกการวาดภาพลายกระหนกควบคู่กับโปรแกรมการสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงผลด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำโดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า

1. เครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) เท่ากับ 1.00 และเมื่อนำไปทดลองใช้ (try out) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการทดลองในระยะที่ 2 สามารถฝึกตามโปรแกรมได้
2. ผลของความฉลาดทางอารมณ์และคะแนนความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก ของกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนภายหลังการฝึกตามโปรแกรม 8 สัปดาห์
3. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยสังเกตได้จากคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบและให้คะแนน อีกทั้ง ผลการทดสอบความแตกต่างก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยสามารถบ่งบอกได้ชัดเจนว่าการฝึกกับเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ นั้นสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และความสามารถในการวาดภาพลายกระหนกได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : สมาธิแบบเคลื่อนที่ ความฉลาดทางอารมณ์ การวาดภาพลายกระหนก

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) To develop tools and programs of moving meditation training; and 2) To study and compare the effects of moving meditation training on emotional intelligence and Lai Kranok drawing of Suphan Buri Chang Silpa College students. The sample group were 40 volunteer students aged 18 years and over of Suphanburi College of Fine Arts. They were divided into 2 groups: a control group of 20, only focusing on drawing the Kranok pattern for 30 minutes and an experimental group of 20, focusing on both drawing the Kranok pattern and a moving meditation program created by the researcher for a period of 8 weeks. The data was analyzed using means, standard deviation, one-way analysis of variance, one-way analysis of variance with repeated measurements, setting p value at 0.05.

Results:

1. The face validity of the tools and programs of moving meditation training was at 1.00, and when trying out, it was found that students at the Suphanburi College of Fine Arts, who were not the actual sample group in the second phase of the experiment could be trained according to the program.
2. The results of emotional intelligence and drawing ability scores of the samples showed a clear trend of improvement after training, according to the 8-week program.
3. The comparison results showed that the average of emotional intelligence and the ability to draw the Kanok pattern indicated a clear improvement observed from the scores the experts inspected and rated. In addition, the results of the test of differences before training, after the 4th week of training, and after the 8th week of training were significantly different at the 0.05 level. The results of this study clearly indicated that training with moving meditation tools and programs could develop emotional intelligence and the ability to draw the Kranok pattern.

Keywords: moving meditation, Emotional Quotient, draw the Kranok pattern

บทนำ

ศิลปกรรมไทยตั้งแต่อดีตจวบจนกระทั่งในปัจจุบันนั้น แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่งดงามของความเป็นชาติไทย ยังคงมีการแสดงให้เห็นอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ เช่น วัด วิหาร ซึ่งนับวันศิลปกรรมไทยที่เป็นผลงานเชิงประจักษ์เหล่านี้ ได้มีการชำรุดเสียหายไปตามกาลเวลา ด้วยปัจจัยต่าง ๆ เป็นผลให้ในฐานะที่เป็นประชาชนไทยควรที่จะตระหนักถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นการเร่งด่วน

มิฉะนั้นอาจจะเป็นผลให้ศิลปวัฒนธรรมไทยที่งดงาม และได้รับการยอมรับจากนานาชาติอาจจะไม่หลงเหลืออีก (ประยูร อุลุชาฎะ, 2541; ธีรพัฒน์ บุญเนื่อง และ อภิชาติ พลประเสริฐ, 2560, 108-122) ในการศึกษา ศิลปกรรมไทยในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาและวิธีการเขียนลวดลายไปจากเดิม มีความหลากหลายทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้เพียงบางส่วน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดต่อไป แนวทางของความสร้างสรรค์

ส่งผลให้ในปัจจุบันนี้ผู้ที่ศึกษาศิลปกรรมไทยไม่มีกรอบยึดและระเบียบวิธีการในงานศิลปกรรมที่ชัดเจนอันเนื่องมาจากงานศิลปกรรมไทยนั้นมีความสลับซับซ้อน ลึกซึ้งละเอียด มีแบบแผนทั้งรูปแบบ วิธีการ รวมไปถึงรูปแบบและอัตราส่วน สัดส่วนของลวดลาย วิธีการเขียนลวดลายซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัยของการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งประเภทลวดลายของการวาดภาพนั้นอาจจะรวมไปถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น ๆ ที่จะแสดงออกมาในผลงาน (สมปอง อัครวงษ์, 2550, 30)

ในปัจจุบันวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรีมุ่งเน้นการจัดการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “เป็นสถาบันที่จัดการศึกษาทางด้านศิลปกรรม โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับระดับชาติและนานาชาติ” และในหลักสูตรนั้นได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านศิลปกรรม เน้นให้เป็นคนดี มีปัญญามีศักยภาพทั้งในด้านการศึกษาต่อ รวมทั้งสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ อีกทั้งยังมีวัตถุประสงค์ในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทางด้านศิลปกรรม มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยที่รักการออกกำลังกาย มีความสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยได้มีการเปิดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้ไปทำการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ได้มีการแบ่งหมวดหมู่ออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดกระหนก หมวดนารี หมวดกระบี่ และหมวดคชหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระหนก นาง ช้าง ลิง (ประภัสสร แยมอรุณ, 2555, 10) ลวดลายกระหนกในสมัยก่อนนั้นมีความยุ่งยากในการค้นคว้าที่จะหาข้อมูลเนื่องจากขาดเอกสารที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการทบทวนวรรณกรรม ประกอบกับผู้สอนหลายท่านมีแนวทางการสอนที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปในหลากหลายรูปแบบ เป็นผลให้เป็นการยากต่อการกำหนดมาตรฐาน

ในการวาดลวดลายกระหนก (โพธิ์ ใจอ่อนนุ่ม, 2549, 59) จึงเป็นที่มาของการศึกษาการร่างภาพลายกระหนกในครั้งนี้เพื่อเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยที่อาจจะค้นคว้าหาความรู้ได้ยากยิ่งขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันนี้ตามที่ได้ค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ยังคงมีการขาดหายไปของเทคนิคการวาดภาพลายกระหนกจึงเป็นการเร่งด่วนที่จะพัฒนาให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทยที่ยังไม่แพร่หลายนักตามหลักการวาดภาพนั้นจะต้องมีความตั้งใจ มีการใช้สมาธิเป็นพิเศษในการวาดภาพ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ อาจจะกล่าวได้ว่าสมาธิกับการวาดภาพนั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการวาดภาพเนื่องจากจะต้องมีการควบคุมการทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย เช่น การควบคุมระบบประสาทและกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือกล้ามเนื้อแบบละเอียด (fine neuromuscular control) ซึ่งถ้าหากผู้รังสรรค์ผลงานไม่สามารถควบคุมสมาธิในการวาดภาพได้ อาจจะทำให้เกิดการกระตุ้นของร่างกายส่งผลให้การวาดภาพนั้นอาจจะมีคุณภาพที่ลดลง สมาธินั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญสำหรับการวาดภาพที่สามารถทำให้ผู้รังสรรค์ผลงานวาดภาพออกมาได้ดี (พัชรี ทองคำพานิช และ ฉัตรตระกูล ปานอุทัย, 2565, 39-56) ซึ่งสมาธิ คือ การที่มีความตั้งใจต่อสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ ดังนั้นการมีสมาธิต่อสิ่งที่กำลังกระทำอยู่จึงมีความสำคัญต่อการแสดงความสามารถ (สมบัติ กาญจนกิจ และ สมหญิง จันทฤทธิ์, 2542, 252) สมาธิกับการวาดภาพนั้นเป็นของคู่กัน หากผู้รังสรรค์ผลงาน มีสมาธิดีจะทำให้มีจิตใจที่มั่นคงเพิ่มมากขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าการวาดภาพลายกระหนกจะต้องใช้สมาธิในการวาดภาพเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นการที่ใช้สมาธิแบบเคลื่อนที่ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพขึ้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญและเพื่อเป็นแนวทางในการสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม และทำนุ

บำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยของผู้วาดภาพลายกระหนก
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาและศึกษาผล รวมทั้ง
เปรียบเทียบผลการฝึกตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
โดยคาดว่าจะผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้เห็นถึงประโยชน์
ในแง่ของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่จะช่วยในการ
พัฒนาความสามารถด้านการวาดภาพลายกระหนกได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิ
แบบเคลื่อนที่
2. เพื่อศึกษาผลและเปรียบเทียบผลของการฝึก
สมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์
และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษาวิทยาลัย
ช่างศิลปสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักในการสร้าง
เครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่
จากนั้นทำการศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรม
การฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความฉลาดทาง
ลายกระหนก แบ่งการดำเนินการเป็นออกเป็น 2 ระยะ
ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างเครื่องมือและโปรแกรม
การฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

- ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือฝึกสมาธิ
แบบเคลื่อนที่
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมการฝึกที่ใช้
ร่วมกับเครื่องมือการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่

ระยะที่ 2 การศึกษาและเปรียบเทียบผล
ของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความฉลาด
ทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษา
วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

กลุ่มประชากร

เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 161 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัคร
ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน โดยกาหนด
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ได้จากการ
คำนวณ โดยใช้โปรแกรม G*power เวอร์ชัน 3.1.9.4
การกำหนดกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากอำนาจการทดสอบ
(power of the test) ที่ 0.80 และค่าขนาดของ
ผลกระทบ (effect size) ที่ 1.18 โดยการคำนวณอ้างอิง
จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง การสร้างอุปกรณ์และ
โปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผล
ต่อความสามารถในการยิงปืน (พัชรี ทองคำพานิช และ
ฉัตรตระกูล ปานอุทัย, 2565, 39-56) กำหนดความมี
นัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 10 คน
และเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัย
ได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่ม ๆ ละ 10 คน
รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 40 คน โดยวิธี
การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากนั้น
ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน
ภายหลังจากได้ทำการสุ่มมาแล้วจะทำการทดสอบ
การวาดภาพลายกระหนก และความฉลาดทางอารมณ์
และทำการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม และนำมา
เรียงลำดับ 1- 40 จากนั้นทำการแบ่งกลุ่มโดยวิธีการเลือก
เข้ากลุ่มแบบสลับเลขคู่กับเลขคี่เพื่อให้ก่อนการทดลอง
กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับความสามารถในการวาด
รูปลายกระหนกไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มควบคุมจะเป็น
กลุ่มที่ทำการฝึกการวาดภาพลายกระหนก และกลุ่ม
ทดลองจะเป็นกลุ่มที่ทำการฝึกการวาดภาพลายกระหนก
ควบคู่กับโปรแกรมการสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้น

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้
มีดังนี้

2.1 ระยะที่ 1

- ตัวแปรอิสระ (independent variable)
ได้แก่ กระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ
ของอุปกรณ์ และโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่

- ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่
อุปกรณ์และโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่
ที่มีคุณภาพ

2.2 ระยะที่ 2

- ตัวแปรอิสระ (independent variable)
ได้แก่ โปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ เป็นระยะเวลา
8 สัปดาห์ ประกอบด้วย การฝึกการวาดภาพลายกระหนก
และการฝึกการวาดภาพลายกระหนกควบคู่กับโปรแกรม
การสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

- ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่
คะแนนทักษะการวาดภาพลายกระหนก โดยวัดผล
ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวาดภาพ
ลายกระหนก (ค่าเฉลี่ยคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน
3 ท่าน) และความฉลาดทางอารมณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
(โปรแกรมนี้ได้ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ตามรูปแบบ
การหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity
index: CVI) เท่ากับ 1.00

2. โปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้น (โปรแกรมนี้ได้ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ
ตามรูปแบบการหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา
(content validity index : CVI) เท่ากับ 1.00

3. แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์สำหรับผู้ใหญ่ อายุ 18-60 ปี (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2545, 267-279)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในกระบวนการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมี
รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่
สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย และปรึกษา
ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องฝึกสมาธิ
แบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ

2. ร่างกระบวนการสร้างเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่
สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ ให้ที่ปรึกษางานวิจัย
และผู้เชี่ยวชาญทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ได้ตรวจสอบ
และให้ข้อเสนอแนะจากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มา
ปรับปรุงแก้ไขก่อนดำเนินการสร้างเครื่องฝึกสมาธิ
แบบเคลื่อนที่

3. ดำเนินการสร้างเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่
สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ โดยผู้วิจัย
ได้ทำการปรึกษา และร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญทางด้าน
อิเล็กทรอนิกส์

4. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของอุปกรณ์ฝึก
จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. นำเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึก
สมาธิในการวาดภาพมาปรับปรุง แก้ไขตามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ
ได้ให้ข้อเสนอแนะ และดำเนินการทดลองใช้ (try out)
กับนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่างจริงในการทดลองในระยที่ 2 จำนวน 10 คน

6. ให้ที่ปรึกษางานวิจัยได้ตรวจสอบและให้
ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข
เพื่อให้ได้เครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึก
สมาธิในการวาดภาพที่มีคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับ
เครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิ
ในการวาดภาพ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
เพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับเครื่องฝึกสมาธิ
แบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ

2. ร่างโปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับเครื่องฝึกสมาธิ
แบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ
ให้ที่ปรึกษางานวิจัยได้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

3. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ สำหรับ การฝึกสมาธิในการวาดภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

4. นำโปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่มาปรับปรุง แก้ไขตามของผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ ข้อเสนอแนะและดำเนินการทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจริงในการทดลองในระยะที่ 2 จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

5. ให้ที่ปรึกษางานวิจัยได้ตรวจสอบและให้ ข้อเสนอแนะ โดยนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้โปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพ ที่มีคุณภาพ จากนั้นนำมาเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 เพื่อยืนยันถึงประสิทธิผลของเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ และโปรแกรมการฝึกที่สร้างขึ้นต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรม โดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา หนังสือรับรองเลขที่ SCPHYLIRB-2566/267 โดย ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มควบคุม จะเป็นกลุ่มที่ฝึกการวาดภาพลายกระหนกเพียงอย่างเดียว

และกลุ่มทดลอง จะเป็นกลุ่มที่ฝึกการวาดภาพลายกระหนก ควบคู่กับการฝึกตามโปรแกรมฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสริม โดยทำการฝึกเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Window คำนวณค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การคำนวณ หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของข้อมูลเบื้องต้น ก่อนการฝึก และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4, 8

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างภายในกลุ่ม

3. ทดสอบความความมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี โดยแสดงผลในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการทดสอบความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง		ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์		ภายหลังการทดลอง 8 สัปดาห์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มควบคุม (n = 20)	8.15	3.19	7.88	2.75	8.25	2.83
กลุ่มทดลอง (n = 20)	8.25	3.61	10.28	3.50	12.33	3.50

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบความสามารถในการ

วาดภาพลายกระหนก ก่อนการทดลอง เท่ากับ 8.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.19 ภายหลังการทดลอง

4 สัปดาห์ เท่ากับ 7.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.75 และภายหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ เท่ากับ 8.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.83 ส่วนในกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง เท่ากับ 8.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 3.61 ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ เท่ากับ 10.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.50 และ ภายหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ เท่ากับ 12.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.50

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของคะแนนจากการทดสอบความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก ช่วงก่อนการฝึก

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ช่วงก่อนการทดลอง					
กลุ่มควบคุม	20	8.15	3.19	-0.09	0.93
กลุ่มทดลอง	20	8.25	3.61		
ช่วงภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4					
กลุ่มควบคุม	20	7.88	2.78	-2.41	0.02*
กลุ่มทดลอง	20	10.28	3.50		
ช่วงภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8					
กลุ่มควบคุม	20	8.25	2.83	-4.06	0.00*
กลุ่มทดลอง	20	12.33	3.50		

*P < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง มีผลการทดสอบความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในทางกลับกันช่วงภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียวเพื่อทดสอบความแตกต่างของการทดสอบ ความสามารถในการวาดภาพลายกระหนกภายในกลุ่มควบคุม (n=20) ก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	f	p
ระหว่างกลุ่ม	2	1.44	0.72	0.08	0.92
ภายในกลุ่ม	57	489.18	8.58		
รวม	59	490.62	3.50		

*P < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบความสามารถในการวาดภาพลายกระหนกภายในกลุ่มช่วงก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8

ของกลุ่มควบคุม พบว่า ความสามารถในการวาดภาพลายกระหนกในช่วงก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบความแตกต่างของการทดสอบ ความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก ภายในกลุ่มทดลอง (n=20) ก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	f	p
ระหว่างกลุ่ม	2	166.75	83.38	6.69	0.00*
ภายในกลุ่ม	57	712.73	12.50		
รวม	59	879.48			

*P < 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบความสามารถในการวาดภาพลายกระหนกภายในกลุ่มช่วงก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลอง พบว่า ความสามารถในการวาดภาพลายกระหนกในช่วงก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ช่วงก่อนการทดลอง

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนการทดลอง		ภายหลังการทดลอง สัปดาห์ที่ 4		ภายหลังการทดลอง สัปดาห์ที่ 8	
	t	Sig.	t	Sig.	t	Sig.
ด้านดี						
1.1 การควบคุมตนเอง	1.22	0.90	-2.51	0.02*	-2.46	0.02*
1.2 เห็นใจผู้อื่น	-0.18	0.86	-3.33	0.00*	-2.97	0.01*
1.3 รับผิดชอบ	-0.41	0.68	-3.15	0.00*	-4.78	0.00*
ด้านเก่ง						
2.1 มีแรงจูงใจ	0.35	0.73	-0.96	0.34	-0.82	0.42
2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	-0.15	0.88	-1.87	0.07	-1.66	0.11
2.3 สัมพันธภาพ	0.38	0.70	-0.21	0.84	-0.35	0.73
ด้านสุข						
3.1 ภูมิใจตนเอง	0.74	0.46	-0.28	0.78	-0.78	0.44
3.2 พอใจชีวิต	0.90	0.93	-1.62	0.22	-2.89	0.01*
3.3 สุขสงบทางใจ	0.07	0.94	-0.45	0.65	-2.83	0.01*

*P < 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ก่อนการทดลองความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ช่วงก่อนการทดลอง พบว่า ช่วงก่อนการทดลอง ในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ทั้ง 3 ด้าน และทุกด้านย่อยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภายหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 4 ความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง พบว่า ช่วงภายหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 4 ในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองด้านเก่ง ได้แก่ ด้านมีแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา และด้านสัมพันธภาพ ด้านสุข ได้แก่ ด้านภูมิใจตนเอง ด้านพอใจชีวิต และด้านสุขสงบทางใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกันด้านดี ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านเห็นใจผู้อื่น และด้านรับผิดชอบ นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภายหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง พบว่า ช่วงภายหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองด้านเก่ง ได้แก่ ด้านมีแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา และด้านสัมพันธภาพ ด้านสุข ได้แก่ ด้านภูมิใจตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกันด้านดี ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านเห็นใจผู้อื่น และด้านรับผิดชอบ และด้านสุข ได้แก่ ด้านพอใจชีวิต และด้านสุขสงบทางใจนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ พร้อมทั้งศึกษาและเปรียบเทียบของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนก ของนักศึกษวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี และทำการทดสอบความสามารถในการวาดภาพ

ลายกระหนกและความฉลาดทางอารมณ์ ช่วงก่อนการฝึก ภายหลังสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังสัปดาห์ที่ 8 แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก และความฉลาดทางอารมณ์ จากการฝึกด้วยเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น มีคุณภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเครื่องมือและโปรแกรมทั้งสองรายการนี้ได้ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ตามรูปแบบการหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index: CVI) เท่ากับ 1.00 ทั้งสองรายการ เป็นไปตามที่ พชร ทองคำพานิช และ กาญจนา กาญจนประดิษฐ์ (2564) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างเครื่องมือเพื่อที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการฝึกหรือการทดสอบ มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการนำเครื่องมือมาตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมานั้นมีคุณภาพ และสามารถใช้ในการฝึกหรือทำการทดสอบได้อย่างแท้จริง เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ ควรมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาไม่ต่ำกว่า 0.80 (Polit et al., 2007) เมื่อทำการฝึกกับเครื่องมือและโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์นั้น พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการวาดภาพลายกระหนก มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยสังเกตได้จากคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญ ได้ทำการตรวจสอบและให้คะแนนอีกทั้งผลการทดสอบ ความแตกต่างก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 นั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การฝึกการวาดภาพลายกระหนกควบคู่กับโปรแกรมการฝึกที่ใช้ร่วมกับเครื่องฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่สำหรับการฝึกสมาธิในการวาดภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการวาดภาพได้ดีกว่าการฝึกตามโปรแกรมการวาดภาพลายกระหนกเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับ

การศึกษาของ พัชรี ทองคำพานิช และ ฉัตรตระกูล ปานอุทัย (2565) ที่พบว่า เมื่อทำการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ควบคู่กับโปรแกรมการฝึกซ้อมยิงปืนของสมาคมกีฬายิงปืนจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์นั้น ส่งผลให้ความสามารถในการยิงปืน ภายหลังจากการที่ได้ทำการฝึกเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สามารถพัฒนาความสามารถในการยิงปืนให้กับนักกีฬาที่ยิงปืนได้ อีกทั้งความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อได้รับการฝึกตามโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่นั้น ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์มีแนวโน้มที่พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นสังเกตได้จากความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดีทุกด้านย่อย ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านเห็นใจผู้อื่นและด้านรับผิดชอบ ด้านสุขในด้านย่อย ได้แก่ ด้านพอใจชีวิต และด้านสุขสงบทางใจพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของเมย์เยอร์และปีเตอร์ ซาโลว์ (Mayer and Peter Salovey) (1997) ที่ได้กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลในการที่จะไหวทันความคิด ความรู้สึก และสภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น นอกเหนือจากการติดตามกำกับควบคุมได้แล้ว บุคคลพึงรู้จักจำแนกแยกแยะ และใช้ข้อมูลเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์เพื่อชี้นำความคิดและการกระทำของตนเอง โดยเป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมิน และแสดงอารมณ์ออกมาได้เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัตรตระกูล ปานอุทัย (2566) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง กิจกรรมทางกายแบบออนไลน์ที่ส่งผล

ต่อสมรรถภาพทางกาย ความฉลาดทางอารมณ์ และ คุณภาพชีวิตของเยาวชน ที่ได้พบว่า เมื่อเยาวชนได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมทางกายนั้นสามารถที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ฌอนอมส์คัตต์ จิรายุสวัสด์ (2556) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถรู้เท่าทันตามความเป็นจริงถึงสภาวะของจิตซึ่งมีอารมณ์เข้ามาประกอบปรุงแต่งจิต และมีความสามารถควบคุมจิต ตลอดจนจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ได้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเมื่อได้ทำการฝึกการวาดภาพลายกระหนกควบคู่กับโปรแกรมการสมาธิแบบเคลื่อนที่นั้นสามารถที่จะพัฒนาทักษะการวาดภาพลายกระหนกและยังพัฒนาสภาวะทางอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาลวดลายของเส้นลวดให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับหมวดหมู่ของการวาดภาพทั้ง 4 หมวด ได้แก่ หมวดกระหนก หมวดนารี หมวดกระบี่ และหมวดคชะ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระหนก นาง ช้าง สิง

2. ควรนำเครื่องมือการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ และโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่สร้างขึ้นใช้ในนักเรียน นักศึกษา ที่มีความชื่นชอบในการวาดภาพ เพื่อเป็นการเน้นการฝึกสมาธิ เพื่อพัฒนาความสามารถ และศักยภาพของผู้วาดภาพให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรตระกูล ปานอุทัย. (2563). *ตำราจิตวิทยาการกีฬา*. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี.
- _____. (2566). *กิจกรรมทางกายแบบออนไลน์ที่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกาย ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตของเยาวชน*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี.
- ฌอนอมส์คัตต์ จิรายุสวัสด์. (2556). *EQ ดี ทำอะไรก็สำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ธวัชดินทร์ บุญเนื่อง และ อภิชาติ พลประเสริฐ. (2017). การพัฒนาแบบฝึกการวาดลวดลายกระหนกสำหรับนักศึกษา ศิลปะระดับปริญญาตรี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12 (2), 108-122.
- ประภัสสร แยมอรุณ. (2555). *การร่างภาพศิลปะไทย ชุด พระ นาง ยักษ์ สิง และสัตว์หิมพานต์*. กรุงเทพฯ: แปลน พรินติ้ง .

- ประยูร อุลุชาฎะ. (2541). **วิวัฒนาการของศิลปะ น. ณ ปากน้ำ**. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- โพธิ์ ใจอ่อนน้อย. (2549). **คู่มือลายไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรีย์ ทองคำพานิช และ กาญจนา กาญจนประดิษฐ์. (2564). การสร้างชุดอุปกรณ์และโปรแกรมการฝึกที่พัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว สำหรับนักกีฬาเซปักตะกร้อ. **วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ**, 22 (3), 303-319.
- พัชรีย์ ทองคำพานิช และฉัตรตระกูล ปานอุทัย. (2565). การสร้างอุปกรณ์และโปรแกรมการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนที่ที่ส่งผลต่อความสามารถในการยิงปืน. **วารสารมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ**, 14 (3), 39-56.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์สัมพันธ์. (2545). การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับคนไทยอายุ 12-60 ปี. **วารสารสมาคมจิตเวชแห่งประเทศไทย**, 47 (4), 267-279.
- สมบัติ กาญจนกิจ และสมหญิง จันทรุไทย. (2542). **จิตวิทยาการกีฬา แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมปอง อัครวงษ์. (2550). **จิตรกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- Mayer J. D. and Salovey D. J. (1997). **What Is Emotional Intelligence?" in Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications**. New York: Basic Book.
- Polit, D.F., Beck, C.T. and Owen, S.V. (2007). Is the CVI an Acceptable Indicator of Content Validity? Appraisal and Recommendations. **Research in Nursing & Health**, 30, 459-467.

การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล

DEVELOPMENT OF A SCHOOL BANKING APPLICATION TO SUPPORT OPERATIONS IN THE DIGITAL ERA

ศุภโชค อ่อนแห¹⁾, นีรุต จรเจริญ^{2*)}, มาลินี คำเครือ³⁾, ณรงค์ พันธุ์คง⁴⁾, วียะดา พลชัย⁵⁾ และ พิศาล คงเอียด⁶⁾

¹⁾นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²⁻⁶⁾สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Suphachok Oonhae¹⁾, Nirut Jorncharoen²⁾, Malinee Kumkrua³⁾, Narong Punkong⁴⁾, Wiyada Pollachai⁵⁾ and Pisan Khongaed⁶⁾

¹⁾Bachelor of Management Science Program in Business Computer, Kanchanaburi Rajabhat University

²⁻⁶⁾Department of Business Computer, Faculty of Management Science, Kanchanaburi Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: jorncharoen@kru.ac.th

Receive : May 31, 2024

Revised: September 3, 2024

Accepted: October 3, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล 2) ประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล และ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยพัฒนาและออกแบบระบบโดยใช้ทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development Life Cycle : SDLC) ประเมินคุณภาพและความพึงพอใจด้วยทฤษฎีความสำเร็จของระบบสารสนเทศ DeLone and McLean เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรม Glide Apps ใช้ภาษา java script ในการเขียนโปรแกรม และ Canva ในการออกแบบหน้าจอแสดงผล ผู้วิจัยใช้แบบประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และแบบประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งาน จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนสามารถลงชื่อและสมัครเข้าใช้งานได้ มีระบบจัดการฝาก-ถอนเงิน สามารถตรวจสอบรายการหลังจากการทำรายการฝาก-ถอนเงิน แสดงยอดเงินคงเหลือรายบุคคล และผู้ดูแลระบบสามารถทำการเพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลในแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนได้ ซึ่งตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน 2) ผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.27) และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.15)

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน ธนาคารโรงเรียน การทำงานในยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop a school banking application to support operations in the digital era, 2) to assess the quality of a school banking application to support operations in the digital era, and 3) to assess users' satisfaction of a school banking application to support operations in the digital era. The researcher developed and designed the system by using the Systems Development Life Cycle (SDLC) principle. To assess the quality and satisfaction, the DeLone and McLean Information Systems Success Model was used. The research data consisted of Glide Apps Program which utilizes JavaScript for programming, and Canva for designing the user interface. The researcher used a quality assessment form from 3 experts and a satisfaction assessment form from 30 users. The data were analyzed by descriptive statistics such as percentage, mean and standard deviation.

The results showed that 1) the school banking application allows users to register and sign in. It features a system for managing deposits and withdrawals, enabling users to check transaction details after making deposits or withdrawals, and view their individual account balances. Additionally, the admin can add, delete, and edit information within the school banking application, as per the users' requirements; 2) As for the quality assessment results of the application, it was found that the average in all aspects was at a high level ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.27); and 3) As for user satisfaction assessment results of the application, it was found that the overall average in all aspects was at the highest level ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.15).

Keywords: application, school banking, operations in the digital era

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทกับการดำรงชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการในการใช้งาน การติดต่อสื่อสาร การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น เกิดการจัดสรรกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพลดความเสี่ยง มีการทำงานที่ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น สามารถจัดการข้อมูลที่มีจำนวนมากให้เป็นระเบียบ ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์

นอกจากนั้นแล้ว การนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยทำงานยังสามารถช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในแง่มุมมองของการได้รับคุณค่าและสิ่งตอบแทนที่คุ้มค่าที่สุด เพราะการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบอย่างมาก หากองค์กรมีการนำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานย่อมจะช่วยให้องค์การสามารถนำสารสนเทศที่ได้มาประกอบการตัดสินใจได้ง่ายมากขึ้น และส่งผลทำให้การตัดสินใจได้ผลดีมากยิ่งขึ้นอีกด้วย (adslthailand.com, 2563)

การพัฒนาแอปพลิเคชันในยุคดิจิทัล จึงเกิดความท้าทายในการพัฒนา เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วผู้ใช้มีความต้องการที่หลากหลาย

นักพัฒนาแอปพลิเคชันจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสร้างแอปพลิเคชันที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน สามารถพัฒนาระบบงานเดิมให้เกิดเป็นระบบงานใหม่ที่ลดขั้นตอนการทำงานที่เกิดความซับซ้อน ใช้งานง่าย สะดวก และรวดเร็ว สามารถทำงานได้ตลอดเวลา มีการให้บริการคลาวด์มากขึ้น เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่น ประหยัดค่าใช้จ่าย และง่ายต่อการจัดการข้อมูล การพัฒนา แอปพลิเคชันควรคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานเป็นหลัก ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบพัฒนา และใช้งานเพื่อป้องกันข้อมูลผู้ใช้งานเกิดการสูญหาย

โดยปัจจุบันธนาคารโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดเทศบาล จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการจัดบันทึกการออมลงบนกระดานที่มีผู้ดูแลด้านการฝากเงินเพียงผู้เดียว นักเรียนหรือผู้ปกครองสามารถทราบถึงข้อมูลการฝากได้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ดูแลธนาคารโรงเรียน ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหาย หรือถูกทำลาย จะไม่สามารถกู้คืนข้อมูลได้เกิดความลำบากในการจัดการ การค้นหาข้อมูลย้อนหลังต้องใช้เวลาในการจัดเรียงข้อมูลและการสืบค้น การบันทึกข้อมูลการออมลงไปในกระดานสามารถทำให้เกิดข้อผิดพลาด เช่น การคำนวณผิดพลาด การเขียน ไม่ชัดเจนอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการติดตามยอด กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลการเงิน จากข้อมูลที่จัดบนกระดาน จะไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชันที่สามารถช่วยวิเคราะห์แนวโน้มและพฤติกรรมออมได้โดยอัตโนมัติ

ผู้วิจัยจึงได้คิดริเริ่มที่จะพัฒนาด้วยการนำเอาแอปพลิเคชันที่ใช้งานบนสมาร์ตโฟนมาช่วยในการบันทึกการออมและช่วยในการทำให้นักเรียน และผู้ปกครองสามารถเห็นความเคลื่อนไหวของบัญชีได้ตลอดเวลา ลดความซับซ้อนและระยะเวลาการทำงาน มีการจัดการข้อมูลที่เป็นระเบียบเพื่อให้ง่ายต่อการจัดการ การค้นหา และเพิ่มประสิทธิภาพด้านความปลอดภัย

เพื่อความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน และเพื่อเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้แอปพลิเคชันที่ตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานและสอดคล้องกับการสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้คิดริเริ่มการสร้างแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนบนสมาร์ตโฟน ด้วยโปรแกรม Glide Apps เพื่อความสะดวกสบายให้กับคุณครู นักเรียน ในการฝากเงินและตรวจสอบ รายการต่าง ๆ ลดความซับซ้อนและระยะเวลาในการทำการ เพิ่มประสิทธิภาพด้านความปลอดภัยมากขึ้น แอปพลิเคชันสามารถทำงานได้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล
2. เพื่อประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และกลุ่มผู้ใช้งานที่เป็นครูและนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดกาญจนบุรี
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ราย ครูและนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 ราย
2. ขอบเขตโปรแกรมและภาษาที่ใช้
 - 2.1 Glide Apps
 - 2.2 java script
 - 2.3 Canva

3. ขอบเขตด้านความสามารถ

- 3.1 ลงชื่อเข้าใช้งานด้วยชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน
- 3.2 การจัดการข้อมูลผู้ใช้งาน
- 3.3 การจัดการการฝาก-ถอนเงิน
- 3.4 การตรวจสอบรายการฝาก-ถอนเงิน
- 3.5 การแสดงยอดเงินคงเหลือ ณ ปัจจุบัน
- 3.6 การรายงานแสดงยอดเงินคงเหลือ
- 3.7 ระบบสามารถแสดงข้อมูลต่อไปนี้
 - 3.7.1 ข้อมูลผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบ
 - 3.7.2 ข้อมูลรายการฝากเงิน ถอนเงิน
 - 3.7.3 ข้อมูลเกี่ยวกับรายงานจำนวนเงิน

ที่คงเหลือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาและออกแบบโดยใช้ทฤษฎีวงจรการพัฒนากระบวนการสารสนเทศ (System Development Life Cycle : SDLC) ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ (Souvik, 2019)

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหาขององค์กร (Problem Recognition) ผู้วิจัยดำเนินการค้นหาปัญหาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากบุคลากรเกี่ยวกับปัญหาในการรับฝาก-ถอนเงินของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่า ในปัจจุบันธนาคารโรงเรียนได้มีการบันทึกการออมเงินด้วยการลงรายการบนกระดาษ ผู้ดูแลระบบจะเห็นรายการเคลื่อนไหวได้เพียงผู้เดียว จึงทำให้นักเรียนหรือผู้ปกครองไม่สามารถเห็นรายการเคลื่อนไหวของการออมเงินในแต่ละครั้ง ในบางครั้งจึงผิดพลาดที่เกิดขึ้น เช่น สมุดบันทึกสูญหาย หรือลืมจดบันทึกรายการออมเงินทำให้ข้อมูลสูญหายไม่สามารถเรียกกลับได้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) การพัฒนาระบบแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนมีการวิเคราะห์ เปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุปว่า ควรพัฒนาระบบงานหรือไม่ โดยมีการศึกษาความเป็นไปได้มีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

- ความเป็นไปได้ทางเทคนิค พบว่า 1) มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแอปพลิเคชัน 2) มีผู้เชี่ยวชาญด้านความสามารถในการใช้งานแอปพลิเคชัน 3) ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ 4) ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้งานนั้นไม่มีอุปสรรค หรือปัญหาที่จะก่อให้เกิดการทำงานที่ไม่สามารถเข้ากันได้ 5) ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ สามารถรองรับเวอร์ชันการทำงานในอนาคตได้

- ความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ พบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันใช้โปรแกรมและภาษา ได้แก่ Glide Apps, java script และ Canva จึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาโปรแกรม ทำให้สามารถลดต้นทุนในการหาซอฟต์แวร์ลงไปได้ และสามารถลดการใช้กระดาษเพื่อสนองนโยบายประหยัดพลังงาน จึงมีความเหมาะสมที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ระบบมีความเสถียรในการทำงานสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และใช้วางแผนการลดการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ ได้

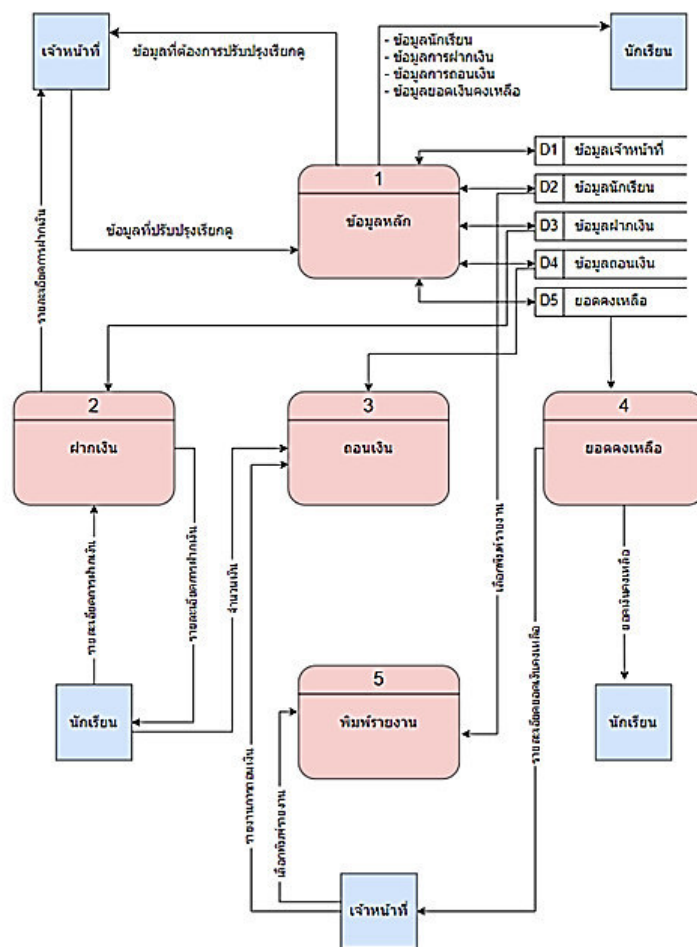
- ความเป็นไปได้ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนมีการพัฒนาข้อมูลให้ถูกต้องตรงความต้องการของผู้ใช้งาน ปรับรูปแบบโครงสร้างการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถพัฒนาและใช้งานได้จริงและมีการเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างเป็นกระบวนการงานเพื่อให้เกิดฐานข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระดับปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระบบ (Analysis) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการ โดยทำการวิเคราะห์ระบบงานเดิม และรวบรวมความต้องการในการพัฒนาเพื่อนำมาวิเคราะห์และออกแบบแอปพลิเคชัน

จากการสอบถามบุคลากรและผู้ใช้งานสามารถสรุปความต้องการได้ว่าผู้ใช้งานต้องการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงระบบงานเดิมลดการจดบันทึกลงในกระดาษ ผู้ดูแลระบบและผู้ใช้งานต้องการความแม่นยำ

ในการทำงาน ลดความเสี่ยงที่จะทำให้ข้อมูลเกิดการสูญหาย ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดสามารถทำได้ผ่านสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต ที่เชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต จากความต้องการของผู้ใช้งานสามารถนำมาวางแผนการพัฒนาระบบใหม่ได้ดังนี้

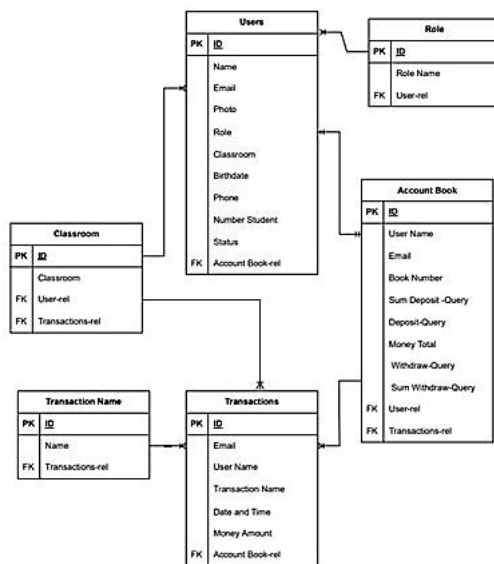
- การพัฒนาระบบงานใหม่จะมีการปรับขั้นตอนการดำเนินงานใหม่ คือ 1) ผู้ใช้งานระบบตรวจสอบจำนวนเงินฝาก-ถอน และยอดคงเหลือในบัญชี 2) ผู้ใช้งานระบบไม่สามารถแก้ไขข้อมูลใด ๆ ได้ 3) ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขข้อมูลทั้งหมดของการฝาก-ถอนเงิน และจำนวนยอดเงินคงเหลือ 4) ผู้ดูแลระบบสามารถพิมพ์รายงานรายละเอียดรายการฝาก-ถอนเงิน และจำนวนยอดเงินคงเหลือ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพกระแสข้อมูล ระดับที่ 1 Data Flow Diagram Level 1

- การออกแบบจำลองข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในระบบโครงสร้างของฐานข้อมูลและภาพรวมของ Entity ทั้งหมดและ

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Entity ในฐานข้อมูล ER-Diagram ของระบบ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภาพ ER-Diagram ระบบธนาคารโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบระบบ (Design) ผู้วิจัยได้ออกแบบหน้าจออินเทอร์เน็ต (Graphical user interface: GUI) ให้ใช้งานง่าย สะดวกต่อการใช้งาน การทำงานของระบบจะแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ดูแลระบบ อาจารย์ และผู้ใช้งานทั่วไปโดยผู้ดูแลระบบสามารถกรอกรายละเอียดเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลผู้ใช้งาน แอปพลิเคชันทั้งหมด การทำรายการถอนเงิน การทำรายการฝากเงิน การแจ้งยอดคงเหลือในบัญชีของนักเรียนทั้งหมด ในส่วนของอาจารย์สามารถทำการเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลของนักเรียนในระดับชั้นของตนเอง ทำรายการฝาก-ถอนเงิน แจ้งยอดคงเหลือผ่านระบบสมุดบัญชีธนาคารของนักเรียนในแต่ละรายบุคคล ผู้ใช้งานทั่วไปสามารถทำได้เพียงดูความเคลื่อนไหวของการทำรายการฝาก-ถอนเงินได้เพียงอย่างเดียว

การออกแบบการจัดการบริหารระบบ มีการออกแบบความปลอดภัยและการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงในส่วนต่าง ๆ โดยการออกแบบการจัดการบริหารระบบนั้นเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใช้งาน

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาและทดสอบ (Development & Test) ผู้วิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันโดยใช้โปรแกรม Gilde Apps , Java script และ Canva จากนั้นทำการ

ทดสอบหาข้อผิดพลาด (Testing) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ราย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จนมั่นใจว่าถูกต้องและตรงตามความต้องการ หากพบว่า มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นจากการทำงานต้องปรับแก้ไขให้เรียบร้อย พร้อมใช้งานก่อนนำไปติดตั้งใช้จริง และผู้วิจัยจัดทำคู่มือการใช้งานและนำแอปพลิเคชันที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งผู้ใช้งานแอปพลิเคชันจริง จำนวน 30 ราย

ขั้นตอนที่ 6 การติดตั้ง (Implementation) ระบบที่ได้ผ่านการทดสอบเพื่อประเมินคุณภาพ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงทำการติดตั้งแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด และติดตั้งของเจ้าหน้าที่ในส่วนของผู้ดูแลระบบ และติดตั้งแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ของนักเรียนในส่วนของผู้ใช้งานที่สามารถเข้าแอปพลิเคชันเพื่อตรวจสอบเคลื่อนไหวยอดเงินคงเหลือในบัญชีของตนได้

ขั้นตอนที่ 7 การซ่อมบำรุงระบบ (System Maintenance) ภายหลังจากระบบงานได้ใช้งานเป็นที่เรียบร้อย ระบบงานยังคงต้องได้รับการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตลอด และมีระบบ Backup ข้อมูลในแอปพลิเคชันทุกวัน หากมีข้อผิดพลาด

กับแอปพลิเคชันในส่วนของการให้นักเรียนให้แจ้งทางเจ้าหน้าที่ดูแลระบบเพื่อจะได้ตรวจสอบ และแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนพัฒนาด้วยโปรแกรมและภาษา ได้แก่ Glide Apps ใช้ภาษา java script ในการเขียนโปรแกรมและ Canva ในการออกแบบหน้าจอแสดงผล

2) แบบประเมิน ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่

2.1) แบบประเมินคุณภาพสำหรับผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะของแบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นดังนี้ 1) ด้านคุณภาพด้านสารสนเทศ (Information Quality) 2) ด้านคุณภาพด้านระบบ (System Quality) 3) ด้านความตั้งใจและการใช้งานแอปพลิเคชัน (Intension to use) 4) ด้านการรักษาความปลอดภัยของแอปพลิเคชัน (Security Test) ซึ่งแบบประเมินนี้สร้างขึ้นโดยใช้แบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศ DeLone and McLean (Information Systems Success Model) (DeLone., 2003)

2.2) แบบประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งาน มีลักษณะของแบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ มีเนื้อหา ดังนี้ 1) ด้านความตั้งใจและการใช้งานแอปพลิเคชัน (Intension to use) 2) ด้านคุณภาพด้านสารสนเทศ (Information Quality) 3) ด้านผลประโยชน์ที่ได้รับ (Net Benefits) 4) ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน (User Satisfaction) 5) ด้านคุณภาพด้านระบบ (System Quality) และ 6) ด้านคุณภาพด้านการบริการ (Service Quality)

โดยแบบประเมินทั้ง 2 ชุด ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ราย โดยข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ทุกข้อ และการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้งาน โดยใช้แบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศ DeLone and McLean (Information Systems Success Model) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพ ซึ่งเก็บจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ราย และการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งาน จำนวน 30 ราย โดยแบบประเมินที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ และผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลความหมายใช้เกณฑ์ประเมินผล โดยอิงเกณฑ์หาค่าเฉลี่ยเมื่อทำการวิเคราะห์แปลผล และกำหนดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ซึ่งมีช่วงกว้างเท่า ๆ กัน และสามารถคำนวณได้ดังนี้ (Fisher, 1998)

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 น้อยที่สุด

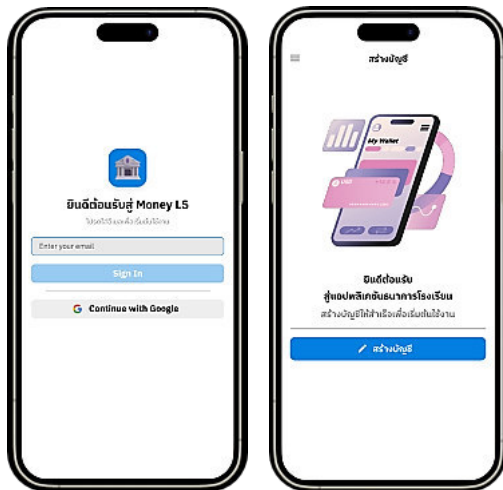
ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน

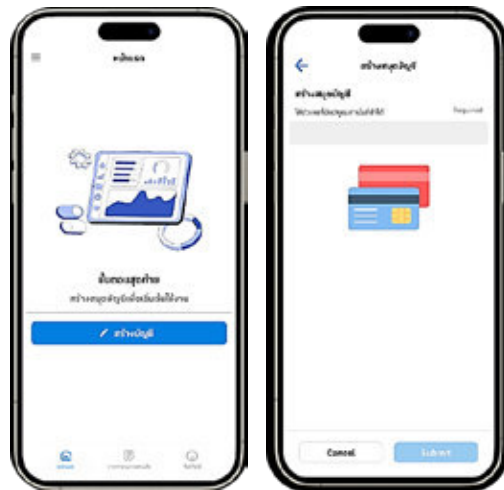
1.1 แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนสร้างพัฒนาด้วยโปรแกรม Glide Apps, java script และ Canva

1.2 แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน สามารถลงชื่อและสมัครเข้าใช้งานได้ มีระบบจัดการการฝาก-ถอนเงิน แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนสามารถตรวจสอบรายการหลังจากการทำรายการฝาก-ถอนเงินในระบบ แสดงยอดเงินคงเหลือของแต่ละบุคคล ณ ปัจจุบัน และผู้ดูแลระบบสามารถทำการแก้ไข เพิ่ม ลบ ข้อมูลในแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนได้

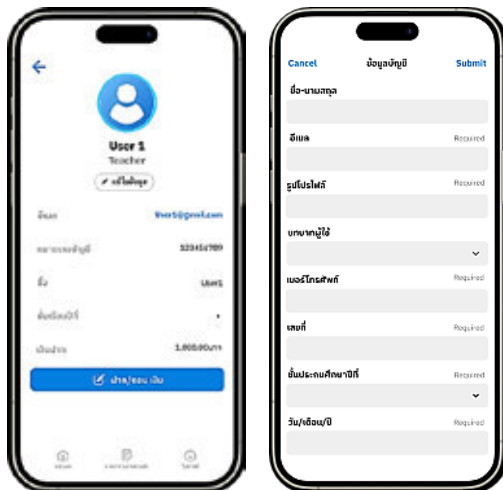
จากขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล แสดงดังภาพที่ 3-11

ภาพที่ 3 แสดงหน้าแรกลงชื่อเข้าใช้งานและ
การสร้างหน้าบัญชี

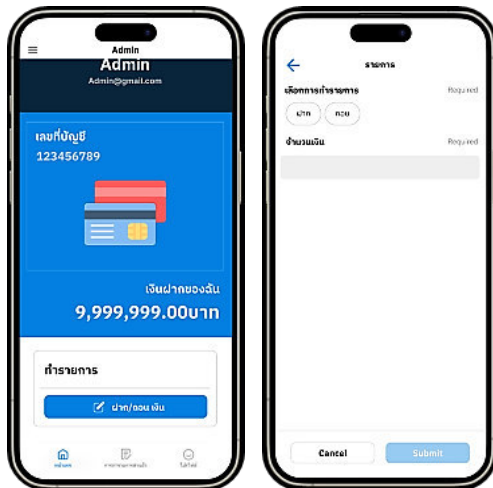
ภาพที่ 4 แสดงหน้าการสร้างสมุดบัญชีของผู้ใช้งาน

ภาพที่ 5 แสดงหน้าแสดงการจัดการข้อมูลผู้ใช้งาน

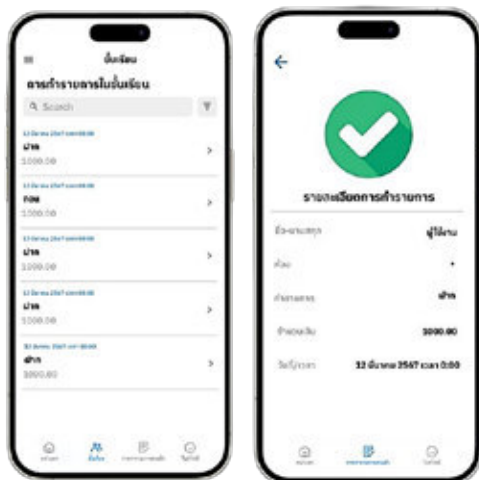
ภาพที่ 6 แสดงหน้าแสดงการจัดการข้อมูลในชั้นเรียน
ของครูและหน้ารายละเอียดการทำรายการ

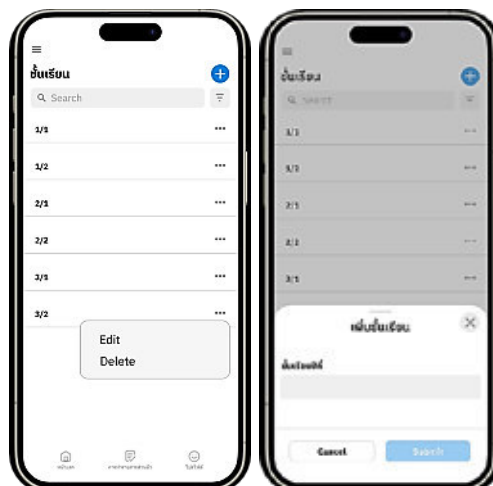
ภาพที่ 7 แสดงหน้าสมุดบัญชีการทำรายการฝาก-ถอนเงิน
และหน้าการทำรายการฝาก-ถอนเงิน

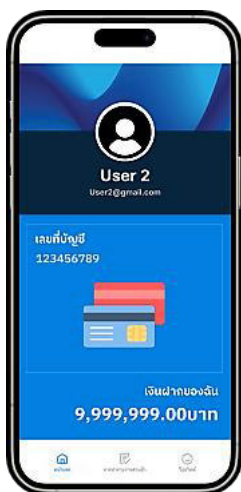
ภาพที่ 8 แสดงหน้าการลบบัญชี
และหน้ารายการรอกการอนุมัติลบบัญชี

ภาพที่ 9 แสดงหน้ารายการทำการฝาก-ถอนเงิน
และรายละเอียดการทำรายการ

ภาพที่ 10 แสดงหน้าแสดงการเพิ่ม แก้ไขข้อมูล
ในชั้นเรียน

ภาพที่ 11 หน้าแสดงยอดคงเหลือในบัญชี

2. ผลการประเมินคุณภาพแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล

ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แบบประเมินสร้างขึ้นโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศ DeLone and McLean (Information Systems Success

Model) โดยแบบประเมินที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ และผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) พบว่าคุณภาพของแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.27) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพ (n=3)

ประเด็นประเมินคุณภาพ	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านคุณภาพด้านสารสนเทศ (Information Quality)	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ด้านคุณภาพด้านระบบ (System Quality)	4.98	0.22	มากที่สุด
3. ด้านความตั้งใจ และการใช้งานแอปพลิเคชัน (Intension to use)	4.89	0.16	มากที่สุด
4. ด้านการรักษาความปลอดภัยของแอปพลิเคชัน (Security Test)	4.33	0.24	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน	4.80	0.27	มากที่สุด

3. ผลการประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งานแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล

ผู้วิจัยนำแอปพลิเคชันไปประเมินจากผู้ใช้งานจริงจำนวน 30 ท่าน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 18 คน

คิดเป็นร้อยละ 60 และเป็นเพศหญิง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นนักเรียน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 และเป็นครู จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ โดยแบบประเมินที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบมาตราประเมินค่า

(Rating Scale) ของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ และผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจ

ของผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.15) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจ (n=30)

ประเด็นประเมินคุณภาพ	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านคุณภาพด้านสารสนเทศ (Information Quality)	4.84	0.16	มากที่สุด
2. ด้านคุณภาพด้านระบบ (System Quality)	4.81	0.14	มากที่สุด
3. ด้านคุณภาพด้านการบริการ (Service Quality)	4.81	0.16	มากที่สุด
4. ด้านความตั้งใจ และการใช้งานแอปพลิเคชัน (Intension to use)	4.87	0.18	มากที่สุด
5. ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน (User Satisfaction)	4.82	0.14	มากที่สุด
6. ด้านผลประโยชน์ที่ได้รับ (Net Benefits))	4.83	0.16	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน	4.83	0.15	มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยพัฒนาและออกแบบระบบโดยใช้ทฤษฎีวงจรพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development Life Cycle : SDLC) ประเมินคุณภาพและความพึงพอใจด้วยทฤษฎีความสำเร็จของระบบสารสนเทศ DeLone and McLean (Information Systems Success Model) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรม Glide Apps ใช้ภาษา java script ในการเขียนโปรแกรม และ Canva ในการออกแบบหน้าจอแสดงผล

แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนสามารถลงชื่อและสมัครเข้าใช้งานได้ มีระบบจัดการฝาก-ถอนเงินสามารถตรวจสอบรายการหลังจากการทำรายการฝาก-ถอนเงิน แสดงยอดเงินคงเหลือรายบุคคลและผู้ดูแลระบบสามารถทำการเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลในแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนได้ ซึ่งตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน

ผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน

การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล อภิปรายผลได้ดังนี้

1) การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ลดความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาดและง่ายต่อการใช้งาน โดยแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนจะแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ดูแลระบบ 2) ครูที่ควบคุมดูแล 3) ผู้ใช้งาน ผู้ดูแลระบบจะสามารถเข้าสู่ระบบและจัดการข้อมูลการใช้งานของบุคคลที่เข้ามาใช้งานแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนได้ทั้งหมด สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลการทำงานได้ทั้งหมด กำหนดบทบาทการทำงานว่าบุคคลนี้เป็นผู้ดูแล ครู หรือผู้ใช้งานสามารถรายงานผลการทำงานได้ตลอดเวลา มีการค้นหาข้อมูล

การกรอกข้อมูล เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานรวมถึงการประหยัดเวลาและลดความซับซ้อนในการทำงานของระบบ ก่อนการลบข้อมูลจะมีการยืนยัน 2 ครั้ง เป็นการป้องกันการลบข้อมูลโดยตัวระบบจะยังไม่สามารถลบข้อมูลผู้ใช้งานได้แบบถาวรจนกว่าผู้ดูแลระบบจะทำการยืนยันการลบข้อมูล ในส่วนของครูสามารถเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลนักเรียนในระดับชั้นของตนเอง ที่ทำการดูแล สามารถทำรายการฝาก-ถอนเงินให้กับนักเรียน และระบบ แสดงยอดรายการการทำรายการฝาก-ถอนเงิน ในตัวรายงานจะแสดงชื่อ-นามสกุล ของนักเรียนที่มาทำรายการฝาก-ถอนเงิน หมายเลขแสดงห้องเรียน การทำรายการว่าทำรายการถอนหรือรายการฝาก จำนวนเงินที่ทำรายการและแสดงวันที่และเวลาการทำรายการในส่วนของผู้ใช้งานทั่วไป เมื่อเข้าสู่ระบบแล้วระบบจะแสดงหน้าสมุดบัญชีของตนเองโดยมีรายละเอียดในสมุดบัญชีจะประกอบไปด้วย ชื่อผู้ใช้งาน อีเมล เลขที่บัญชีและยอดคงเหลือในบัญชีทั้งหมด สามารถดูรายละเอียดการทำรายการฝาก-ถอนเงินของตนเอง

การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) 7 ขั้นตอน (Souvik, 2019) ประกอบไปด้วย 1) การค้นหาปัญหาขององค์กร 2) การศึกษาความเหมาะสม 3) การวิเคราะห์ระบบ 4) การออกแบบระบบ 5) การพัฒนาและทดสอบ 6) การติดตั้ง 7) การซ่อมบำรุง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิ ประจิตร และคณะ (2566) เรื่อง การพัฒนาระบบแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนปากบึงสิงโต ตำบลสิงโตทอง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สำหรับการพัฒนาที่มีการใช้หลักการวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ 7 ขั้นตอน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาระบบนี้ขึ้น คือ การพัฒนาและทดสอบ (Development & Test) จากผู้ใช้งานจริงเป็นขั้นตอนการพัฒนาจัดทำแอปพลิเคชันด้วยโปรแกรม Glide Apps, Canva และ

java script เพื่อพัฒนาให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการทดสอบหาข้อบกพร่อง (Testing) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จนมั่นใจว่าถูกต้องและตรงตามความต้องการ หากพบว่า มีข้อบกพร่องเกิดขึ้นจากการทำงานของแอปพลิเคชัน ต้องปรับแก้ให้เรียบร้อย ก่อนนำไปประเมินคุณภาพและความพึงพอใจจากการใช้งานได้ดีที่สุด และเป็นที่ยอมรับจากผู้ใช้งาน มิฉะนั้นเมื่อถึงการส่งมอบแอปพลิเคชันจะพบปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับและการนำไปใช้หากผู้วิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันไปเพิ่มความยุ่งยากและความซับซ้อนในการใช้งานมากเกินไป อาจส่งผลให้ไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ถูกต้องยอด หรือนำไปใช้งานจริง หากเป็นเช่นนั้น การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารจะเป็นการพัฒนาที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือผู้ใช้งานแอปพลิเคชันจะไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแอปพลิเคชันในครั้งนี้ โดยกระบวนการทดสอบระบบนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย จันทะ และคณะ (2566) เรื่อง ระบบจองห้องประชุมออนไลน์ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มี การทดสอบระบบและทดสอบซอฟต์แวร์ในลักษณะเช่นเดียวกันจึงส่งผลให้ระบบสามารถทำงานอย่างครอบคลุมตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้ดี และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการข้อมูลพนักงานเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นและยังช่วยลดการใช้ทรัพยากร ที่ไม่จำเป็นลงไป

ผู้วิจัยได้พัฒนาแอปพลิเคชันให้เหมาะสมกับระบบงานและความต้องการของผู้ใช้งาน ลดทรัพยากรที่ไม่จำเป็น เกิดระบบงานใหม่ที่นำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้กับระบบงานเดิม ลดความเสี่ยงในการเกิดข้อผิดพลาดสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก

2) การประเมินคุณภาพแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ภาพรวมแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด โดยในด้านคุณภาพได้มีการพัฒนาจากงานวิจัยของ สุนิ ประจิตร และคณะ (2566) เรื่อง การพัฒนาระบบ

แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนปากบึงสิงโต ตำบลสิงโตทอง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้พัฒนาแอปพลิเคชันให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น ลดความซับซ้อนในการทำงาน โดยการทำงานของแอปพลิเคชันนั้นสามารถทำงานได้ภายในแอปพลิเคชันตัวเดียว โดยให้ผู้ดูแลระบบกำหนดบทบาทผู้ที่เข้ามาใช้งานรายบุคคลได้โดยตรงทันที ไม่ต้องทำการแยกตัวแอปพลิเคชันออกเป็น 2 ระบบ แอปพลิเคชันสามารถทำงานได้จบในระบบเดียว มีการจัดการข้อมูลที่เป็นระเบียบง่ายต่อการค้นหา แยกประเภทหมวดหมู่การทำงานที่ชัดเจนมีความถูกต้องแม่นยำที่สูงขึ้น มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่สูงขึ้น จึงได้แอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนที่มีคุณภาพและสามารถใช้งานได้จริง

3) การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน ซึ่งผลการประเมินจากผู้ใช้งาน จำนวน 30 ท่าน โดยภาพรวมของการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สำราญ และคณะ (2566) เรื่อง การสร้างสมการพยากรณ์การยอมรับการใช้แอปพลิเคชัน MyMo ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้ใช้งานได้รับข้อมูลหลังจากการทำรายการฝาก-ถอนเงิน ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ต้องการมีการแจ้งยอดคงเหลือมีความถูกต้องแม่นยำและชัดเจนแอปพลิเคชันเข้าถึงง่ายมีความพร้อมในการใช้งานตลอดเวลา แอปพลิเคชันมีการแจ้งรายละเอียดการทำรายการตลอดเวลา มีการพัฒนาในส่วนของการจัดการบทบาทผู้ใช้ภายในไฟล์งานเดียวกัน ซึ่งการพัฒนาแอปพลิเคชันลักษณะนี้จะช่วยให้จัดการข้อมูล และการทดสอบการใช้งานได้สะดวกมากกว่าการพัฒนาโปรเจกต์แบบหลายไฟล์ และได้มีการพัฒนาในส่วนของการยืนยันตัวตนด้วย Email ซึ่งสามารถแยกและจัดเก็บข้อมูลผู้ใช้งานรายบุคคลได้ อีกทั้งยังมีการตรวจสอบความครบถ้วนของการกรอกข้อมูลผู้ใช้ ซึ่งในส่วนนี้

ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ป้องกันการกรอกข้อมูลไม่ครบถ้วนของผู้ใช้งานโดยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนภัทร กันทวงศ์ และคณะ (2566) เรื่อง การพัฒนาระบบการทำบัญชีกองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำบัญชีชุมชน ในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน พบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาระบบงานจากเดิมที่ใช้การจดลงบนกระดาษ ซึ่งมีความล่าช้า และอาจเกิดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้มาก จึงนำมาสู่การใช้งานผ่านแอปพลิเคชันที่มีความสะดวก ลดความซับซ้อน ลดระยะเวลาในการใช้งานได้มากกว่า พร้อมทั้งลดความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนั้น การนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการทำงานในยุคดิจิทัล จะช่วยส่งผลให้เกิดกระบวนการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในแง่มุมมองการได้รับคุณค่าและสิ่งตอบแทนที่คุ้มค่าที่สุด เพราะการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบอย่างมาก หากองค์กรมีการนำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงาน จะช่วยให้องค์กรสามารถนำสารสนเทศที่ได้มาประกอบการตัดสินใจได้ง่ายมากขึ้น และส่งผลทำให้การตัดสินใจได้ผลดีมากยิ่งขึ้นอีกด้วย สุดท้ายแล้วจะเป็นกลไก อีกหนึ่งกลไกในการขับเคลื่อนการสนับสนุน การทำงานที่ส่งผลเกิดประสิทธิภาพที่ดีในสภาพแวดล้อมของการทำงานในยุคดิจิทัล (adslthailand.com, 2563)

ข้อเสนอแนะ

1. การนำข้อมูลมาใช้ Glide app ควรมีการสำรองข้อมูลไว้หลาย ๆ ชุดเพื่อเป็นการป้องกันการดำเนินงานผิดพลาด Glide app ในอนาคตอาจมีการอัปเดตการนำข้อมูลมาแสดงให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้
2. เพิ่มขอบเขตการทำงานของการดำเนินการข้อมูลการคำนวณข้อมูลต่าง ๆ นั้นยังมีข้อจำกัดอยู่

3. เพิ่มความอิสระในการตกแต่งให้มากขึ้น
การจัดวางเครื่องมือต่าง ๆ ควรมีความเป็นอิสระมากกว่านี้
ในส่วนนี้ Glide app ยังขาดความไม่อิสระด้านการตกแต่ง
UI ของแอปพลิเคชัน

4. การสร้างฐานข้อมูลของแอปพลิเคชันนั้น
การใช้ BLANK Table ของทาง Glide app นั้นจะมี
ความเสถียรมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย จันท๊ะ นิรุตต์ จรเจริญ มาลินี คำเครือ และ วิยะดา พลชัย. (2566). **ระบบจองห้องประชุมออนไลน์ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูธร จังหวัดสุพรรณบุรี**. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 9 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 9 มีนาคม 2566. หน้า 1602-1618.
- ธนภัทร กันทวงศ์ กัสมา กาซ็อน วัฒนา ยืนยง ปานฉัตร อาการักษ์ และ นิรุตต์ ชัยโชค. (2566). การพัฒนาระบบการทำบัญชีกองทุนออมทรัพย์หมู่บ้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำบัญชีชุมชนในจังหวัดเชียงราย. **วารสารวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 6 (2), 587-610.
- สุณี ประจิตร, อโณทัย บุญยะบุรณ์, ขวัญวรา โพธิวาระ และเอกชัย ศิริเลิศพรรณนา. (2566). การพัฒนาระบบแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียน กรณศึกษา โรงเรียนปากบึงสิงโตตำบลสิงโตทอง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร**, 6 (1), 23-32.
- adslthailand.com. (2563). **การพัฒนาองค์กรโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้**. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 19, 2567, จาก <https://www.adslthailand.com/post/7737>.
- DeLone, W. H., and McLean, E. R. (2003). The DeLone and McLean model of information systems success: A ten-year update. **Journal of Management Information Systems**, 19 (4), 9-30.
- Fisher, J. M. (1998). First Grader's Perception of Their Learning: A Qualitative Study of Motivation for Literacy. **Dissertation Abstract International**, 59 (06), 1903-A: December.
- Souvik. (2019). **7 Stages/Phases of the Software Development Life Cycle (SDLC)**. Retrieved July, 19, 2024, from <https://www.rswebsols.com/tutorials/programming/stages-phases-software-development-life-cycle-sd>.

การออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก บ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี DESIGN AND DEVELOPMENT OF NATURAL DYED COTTON FABRIC PATTERNS WITH ECO PAINTING TECHNIQUE FOR SOUVENIRS AT BAN BUA NGAM, DET UDOM DISTRICT, UBON RATCHATHANI PROVINCE.

ปทุมพงศ์ เสวตศิริ¹⁾ และ เจษฎา สายสุข²⁾

¹⁾⁻²⁾คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,

Patompong Savadsiri¹⁾ and Jessada Saisuk²⁾

¹⁾⁻²⁾Faculty of industrial Technology, Ubon Ratchathani Rajabhat University,

*Corresponding author e-mail : Vespachiiz888z@gmail.com

Receive : June 19, 2024

Revised: September 3, 2024

Accepted: September 30, 2024

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยการออกแบบ และพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำเอาภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ และเสน่ห์ของพื้นที่ ที่มีทั้งแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต ให้เป็นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในงานโครงการวิจัยการออกแบบ และพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษา และผลที่ได้ดังนี้ 1) ศึกษารูปแบบ ลวดลายการออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 2) ศึกษาการตลาด และอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 3) จัดทำต้นแบบและประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้จัดการประชุม สืบถาม และการอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดองค์ความรู้ในงานวิจัยได้ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนสามารถไปพัฒนาต่อยอด และเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเองจากการสำรวจความคิดเห็นด้านการออกแบบและการผลิต ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปต้นแบบ โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างรูปแบบกลุ่มอาชีพ ได้แก่ รับราชการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ พนักงานบริษัท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 อื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และผลจากการวิเคราะห์ต้นแบบลวดลายผ้าพันคอกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี รูปแบบการ Free From ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.71 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

คำสำคัญ: พัฒนา รูปแบบ ลวดลาย หัตถกรรมผ้าฝ้าย ย้อมสีธรรมชาติ ของที่ระลึก

ABSTRACT

This research project utilized the wisdom and identity that represent the local charm of tourist attractions, culture, lifestyle to create souvenirs based on the natural tie-dyed cotton patterns with ECO PAINTING techniques of Ban Bua Ngam, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province. The study was conducted according to the following steps: 1) Study the design patterns and development of natural dyed cotton fabrics with ECO PAINTING techniques of Ban Bua Ngam, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province; 2) Study marketing and community identity to promote the products of Ban Bua Ngam, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province; 3) Create prototypes and evaluate the satisfaction towards the natural color cotton weaving souvenirs at Ban Kum District, Khong Chiam District, Ubon Ratchathani Province. The researchers organized meetings, surveys and workshops to transfer knowledge from the research. Products developed from the research could be further developed by the community. A survey of opinions on the design and production of the prototype of a sample of occupational groups of 15 civil servants (50 percent), 13 company employees (43.3 percent), and 2 people of other occupations (6.7 percent) revealed that the scarf pattern of the cotton weaving group using natural colors in Ban Bua Ngam, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province received the mean score of 4.61, which was at the highest level.

Keywords: development, pattern, cotton handicrafts, natural dyes, souvenirs

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีนโยบายการส่งเสริมแผนยุทธศาสตร์ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการสร้าง/ขยายตลาด เพื่อเป็นการสนับสนุนผลิตภัณฑ์จากฐานรากของชุมชน เพื่อความยั่งยืนในฐานเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ระดับฐานรากของประเทศ โดยมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 โดยการนำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติการพัฒนา 13 หมายเหตุในการพลิกโฉมประเทศมาเป็นแกนในการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้แปลกใหม่และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและชุมชนพึ่งพาตัวเองได้ ประเด็นหลักของการพัฒนางานวิจัยชิ้นนี้ได้้นำเอาประเด็นหลัก

ของแผนยุทธศาสตร์ฯ แบ่งตาม 4 มิติ การพัฒนาเป็นแกนในการพัฒนางานวิจัย อันได้แก่ (1) ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย (2) โอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ (3) ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4) ปัจจัยสำคัญในการพลิกโฉมประเทศ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับแนวทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ การใช้ทุนและองค์ความรู้ที่มีอยู่ของชุมชนมาพัฒนาและต่อยอดให้เกิดความยั่งยืนชุมชน (ศศิธร วิศพันธุ์, 2562) โดยการนำองค์ความรู้การทอผ้ามาเพิ่มเทคนิคกระบวนการย้อมผ้าเทคนิค ECO PAINTING ซึ่งเป็นการย้อมผ้าโดยการสีกัดสีไปไม้จากธรรมชาติเพื่อสร้างลวดลายบนผืนผ้า ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีพื้นที่เป็นเมืองท่องเที่ยวรอง และยังมีโครงการเป็นเมือง

นิคมอุตสาหกรรมในอนาคต ซึ่งกรณีศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี มาเป็นกลุ่มที่จะมีการพัฒนาในผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ภายในชุมชนให้มีความน่าสนใจและมีความยั่งยืน โดยอาศัยองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมมาต่อยอดเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน รูปแบบสำหรับการพัฒนางานวิจัย ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้อันประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษา ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบ เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบ
3. การออกแบบโดยร่างแบบตามแนวคิดในการออกแบบให้มีรูปแบบสวยงาม ทันสมัย และเหมาะสม กับสตรีวัยทำงาน
4. การพัฒนาแบบร่าง เพื่อนำไปสู่กระบวนการ สร้างต้นแบบ
5. การถ่ายทอดความรู้โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนากระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ให้กับกลุ่ม
6. การประเมินผลโดยนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ มาศึกษาความพึงพอใจจากกลุ่ม

กลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี จัดอยู่ในเขตพื้นที่ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี อาทิเช่น อุโมงค์ต้นไม้ วัดป่าไทรงาม เป็นต้น ซึ่งเป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว และยังเป็นเส้นทาง เศรษฐกิจที่ประชากรในพื้นที่สามารถจะหารายได้ เพื่อยกระดับค่าครองชีพ โดยอาศัยการดึงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายเพื่อหารายได้เพิ่มเติม ประกอบกับนโยบายในการสร้างเมืองนิคมอุตสาหกรรม ในอนาคต จึงทำให้กับคนในชุมชนสามารถขยายโอกาส ทางการจัดจำหน่าย ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้ควบคู่ ไปกับความเจริญในอนาคต กลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี มีการผลิตผ้าเองโดยทางกลุ่มจะนำฝ้ายมาทอเป็นผ้าผืน

และผ้าคลุมไหล่เพื่อจัดจำหน่ายเป็นสินค้าของชุมชน และชุมชนยังขาดการนำเอาทรัพยากรในชุมชนมาเป็น ผลิตภัณฑ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนมาส่งเสริม และ สร้างความน่าสนใจในการจำหน่ายเพิ่มเติมเพื่อเป็น ทางเลือกให้กับกลุ่มผู้บริโภคและตลาดใหม่ ๆ และ ยังขาดการสร้างสรรคัลวดลายที่มาจากอัตลักษณ์ ของกลุ่มชุมชนเอง ซึ่งส่งผลให้กลุ่มทอผ้าฝ้าย จากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ยังขาดความชัดเจน ในเอกลักษณ์ ซึ่งควรจะถ่ายทอดให้กลุ่มลูกค้าได้ทราบถึงที่มา และอัตลักษณ์ของผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของชุมชน กลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์จัดทำกรออกแบบและ พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติเพื่อเป็นสินค้า ต้นแบบของชุมชน กลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน และยังเป็นยกระดับ การจำหน่ายให้กับผู้บริโภคกลุ่มใหม่ให้ทางชุมชน เพื่อยกระดับค่าครองชีพชุมชนและการพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบ ลวดลายการออกแบบและ พัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาการตลาด และอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อใช้ในการออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ของกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี
3. จัดทำต้นแบบและประเมินความพึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสี่ธรรมชาติ บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการศึกษาขอบเขตของการวิจัย เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เป็นระยะเวลา 1 ปี ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติในพื้นที่ อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ผ้าผืนที่ไม่มีการย้อม ผ้าผืนที่ย้อมสีเดียว และผ้าผืนที่มีการย้อมสีโดยการสกรีนลงลายจากเทคนิคต่าง ๆ

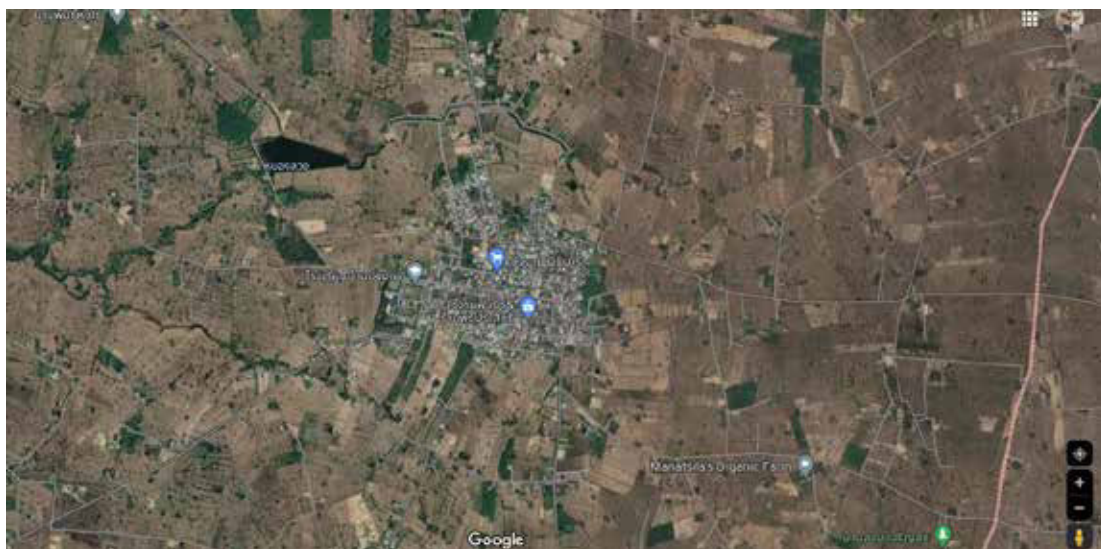
2. รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติในท้องถิ่น และเอกลักษณ์ในพื้นที่ โดยอาศัยการสำรวจจากข้อมูลของหน่วยงาน กรมพัฒนาชุมชน

จังหวัด และอุตสาหกรรมภาคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี

3. รวบรวมข้อมูลกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติ ได้แก่ การมัดย้อม การทำผ้าลายขิด การมัดย้อมเทคนิคอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับงานวิจัย

4. รวบรวมข้อมูลการออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของกลุ่มผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติ โดยอาศัยการสำรวจจากข้อมูลของหน่วยงานกรมพัฒนาชุมชน จังหวัด และอุตสาหกรรมภาคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี

5. รวบรวมข้อมูลการตลาดเพื่อสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 1 แสดงพื้นที่การเก็บข้อมูลในงานวิจัย บ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เอาไว้ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติในพื้นที่ อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ว่ามีกี่ประเภท

2. ศึกษาข้อมูลเอกลักษณ์อีสาน ในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติ

3. วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติในท้องถิ่น และเอกลักษณ์อีสาน

4. ศึกษากระบวนการผลิตผ้าฝ้ายทอมือจากธรรมชาติ

5. สรุปผลการศึกษาและนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบ

6. สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์

7. ประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

8. รายงานผลวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ไม่ใช้สถิติในการวิเคราะห์ เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่นักวิจัยนิยมใช้ ได้แก่ การจำแนกหรือการจัดกลุ่ม ข้อมูล การเปรียบเทียบเหตุการณ์ การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น

เอกสารในงานวิจัยการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานีครั้งนี้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบการจำแนกข้อมูลระดับจุลภาค

ภาพที่ 2 การเก็บข้อมูลในงานวิจัย แบบการจำแนกข้อมูลระดับจุลภาค

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามต้นแบบลวดลายผ้าพื้นคอ กลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี อันประกอบด้วย ข้อมูลจากช่วงอายุ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์อายุของกลุ่มตัวอย่างระดับของอายุของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 อายุระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อายุระหว่าง 36-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3

สรุปผลการวิเคราะห์อายุของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอายุที่มากที่สุด คือ อายุระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และข้อมูลการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์

ข้อมูลจากช่วงอายุ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามค่าความถี่ ต่อรูปแบบและการใช้งานตารางแสดงข้อมูลแบบสอบถาม ต้นแบบลวดลายผ้าพื้นคอกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี รูปแบบการ Free From ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.71 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์อายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน (N)	ค่าร้อยละ (%)
21-25 ปี	6	20
26-30 ปี	8	26.7
31-35 ปี	10	33.3
36-40 ปี	2	6.7
41 ขึ้นไป	4	13.3
รวม	30	100

ตารางที่ 2 ตารางแสดงตัวอย่างแบบสอบถามค่าความถี่ ต่อรูปแบบและการใช้งาน ต้นแบบหัตถกรรมผ้าฝ้าย ย้อมสีธรรมชาติ บ้านกุ่ม อำเภोजึงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ข้อมูลทั่วไป	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. แนวคิดในการออกแบบ นำเอาอัตลักษณ์ชุมชนท้องถิ่นไปเป็นลวดลายในผลิตภัณฑ์	✓				
2. การออกแบบและพัฒนาารูปแบบลวดลายผ้า		✓			
3. มีประโยชน์ใช้สอยที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน	✓				
4. ขนาดสัดส่วน รูปแบบ ลวดลายเหมาะสมจากอัตลักษณ์ชุมชน		✓			
5. การดูแลรักษาง่าย และเหมาะสำหรับการนำไปเป็นของที่ระลึก	✓				
6. วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการผลิตมีความเหมาะสม	✓				
7. ความสวยงาม และความทันสมัย	✓				
ค่าความถี่	5	2			
ค่าคะแนน	25	8			
คะแนนรวม	33				
ค่าเฉลี่ย	4.71				

ผลการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องวิธีการดำเนินการวิจัยเริ่มต้น จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยแบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็นเรื่อง ๆ ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ลวดลายและคุณสมบัติ ตลอดจนหลักการออกแบบจากภูมิปัญญา

และอัตลักษณ์ชุมชน นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์ในงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษารูปแบบ ลวดลายการออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกบ้านบึงวาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกลักษณ์ของพื้นที่ และอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อนำเอามาเป็นการพัฒนาลวดลายที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์ ซึ่งพื้นที่ของบ้านบึงวามเป็นพื้นที่ราบสูง มีความอุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้ที่เหมาะกับการนำมาใช้ เช่น ใบสัก ใบมัน ใบมะม่วง ใบเพกา เป็นต้น โดยเป็นการสร้างสรรค์ลวดลายจากลักษณะของใบไม้แต่ละชนิดที่ปรากฏในพื้นที่วางลวดลายตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ให้ลวดลายมีความน่าสนใจ และสะดุดตา

2. ศึกษาการตลาดและอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกบ้านบึงวาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ชุมชนทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการติดต่อประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการ โดยการระบุ

ภาพที่ 3 กระบวนการออกแบบ และวางลวดลายผ้าพันคอ เทคนิค Eco Painting

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยการออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก บ้านบึงวาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูล จากงานวิจัย

กลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค Eco Painting ชุมชนทราบถึงวิธีการใช้สื่อออนไลน์ ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันและสามารถใช้สื่อออนไลน์ เบื้องต้นในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้

3. จัดทำต้นแบบและประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติ บ้านบึงวาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบและการผลิต ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปแบบ โดยแบบที่เหมาะสมกับทักษะ และกระบวนการผลิต รวมไปถึงจนถึงหลักทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ จึงได้รูปแบบการจัดวางแบบ Free From

จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อสอบถามความพึงพอใจจากการใช้งานผลิตภัณฑ์ โดยการให้คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญด้านงานออกแบบ ผู้ผลิต วิทยากร และชุมชนออกมาในเกณฑ์ที่น่าพอใจโดยมีการสรุปและเสนอแนะความเหมาะสมในรูปแบบ Free From โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.71 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ภาพที่ 4 ต้นแบบหัตถกรรมผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก บ้านบึงวาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ให้มีประสิทธิภาพ (ฐิติพันธ์ จันทร์หอม, 2559, 186) ได้ทบทวนวรรณกรรมและลงพื้นที่สำรวจ ชุมชนชาวไทยทรงดำที่มีการผลิตผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ ประเภทต่าง ๆ

โดยผลงานวิจัยการออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก บ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำเอาภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ และเสน่ห์ของพื้นที่ที่มีทั้งแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตให้เป็นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก (ปฐมพงศ์, เจริญ, 2566, 15) ผลงานวิจัยการออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาและผลที่ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบ ลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก บ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกลักษณ์ของพื้นที่ และอัตลักษณ์ชุมชน พื้นที่ของบ้านบัวงามเป็นพื้นที่ราบสูงมีความอุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้ที่เหมาะกับการนำมาใช้ เช่น ใบสัก ใบมัน ใบมะม่วง ใบเพกา เป็นต้น เพื่อนำเอามาเป็นการพัฒนา ลวดลายที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์โดยมีการพัฒนาจากการย้อมสีที่ชุมชนไม่มีการสร้างลวดลาย

2. เพิ่มโอกาสทางการตลาด โดยอาศัยทรัพยากร

และอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก บ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการถ่ายทอดกระบวนการ วิธีการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดได้

- ชุมชนทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการติดต่อ ประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการ โดยการระบุกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค Eco Painting

- ชุมชนได้สร้างแพลตฟอร์มช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

- ชุมชนได้มีการนำเอาทรัพยากรที่โดดเด่นในพื้นที่มาสร้างลวดลายในผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ จึงส่งผลให้มีตัวเลือกของผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น

3. จัดทำต้นแบบและประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติ บ้านกุ่ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีคะแนนการประเมินรูปแบบและการใช้งานต้นแบบหัตถกรรมผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านกุ่ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.71 คะแนน

ภาพที่ 5 กระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะการมัดย้อมด้วยเทคนิค Eco Painting

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผลงานวิจัยการออกแบบ และพัฒนาผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกบ้านบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลาย ที่เกิดจากทรัพยากรในชุมชน ที่ควรมีการสำรวจ และบันทึกการให้สีของใบไม้แต่ละชนิด เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ชุมชนอื่นหรือผู้สนใจสามารถลดขั้นตอนการทดลองสีได้

2. ผลงานพัฒนารูปแบบ ลวดลาย หัตถกรรมผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติในขั้นตอนต่อไปควรมีการเพิ่มทักษะการแปรรูป จากผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บ เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย และยังคงมีความปราณีตมากที่สุดตามความเหมาะสมของช่างชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติพันธ์ จันทร์หอม. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. *Journal of the Association of Researchers*, 21 (1), 118-192.
- ปทุมพงศ์ เสวตศิริ และ เจษฎา สายสุข . (2566). การวิจัยพัฒนารูปแบบลวดลายหัตถกรรมผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติบ้านกุ่ม อำเภอโขงเจียมจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อเป็นของที่ระลึก. *วารสารศรีวนาลัย*, 13 (2), 15-25.
- ศศิธร วิศพันธุ์. (2562). การพัฒนารูปแบบกระเป๋าผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าบ้านสะพานพลา ตำบลสะทอน อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 10 (1), 159-168.

3. การประยุกต์งานวิจัยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาแยกออกเป็นประเด็นหลักในการออกแบบ รูปแบบ ลวดลาย ในการพัฒนาผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติเพื่อเป็นของที่ระลึกดังนี้

- การศึกษาภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่นเพื่อทราบถึงรูปแบบ และลวดลายที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นนั้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในงานออกแบบ
- การศึกษาภูมิปัญญาเกี่ยวกับความรู้หัตถกรรมผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติในเชิงข้อมูลเชิงลึกทั้งทฤษฎีองค์ความรู้ด้านเนื้อหา และการปฏิบัติ
- นำข้อมูลในการศึกษาเชิงลึกมาต่อยอดในการออกแบบรูปแบบ ลวดลาย โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่จากชุมชน เพื่อให้เกิดรูปแบบ ลวดลายใหม่ ๆ เพื่อใช้ในชุมชน
- การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของกลุ่มผู้บริโภคของที่ระลึกที่มาจากอัตลักษณ์ และภูมิปัญญา
- การศึกษาปัจจัยจากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบของที่ระลึก โดยอาศัยการสำรวจจากกลุ่มผู้บริโภคเพื่อทราบถึงรสนิยม และผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน

แนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศนในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัท ถ่ายทำภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

A STUDY OF GUIDELINES FOR DEVELOPING A VIDEO A VIDEO PRODUCTION PROCESS IN A NEW NORMAL LIFE SITUATION OF A FILM PRODUCTION COMPANY IN BANGKOK

อมรเทพ สกุนา

อาจารย์ประจำสาขานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Amornthep Skuna

Lecturer Communication Arts. Faculty of Management Science. Chandrakasem Rajabhat University.

*Corresponding author e-mail: amp.skuna@gmail.com

Receive : June 28, 2024

Revised: September 2, 2024

Accepted: September 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา โอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากนโยบายในการดำเนินงานภายในกองถ่ายงานวิดีโอทัศน 2) ศึกษาผลกระทบของนโยบายของรัฐในการจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศนและธุรกิจกองถ่ายภาพยนตร์ 3) กระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศน และ 4) เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศนในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจัดการภายในกองถ่ายวิดีโอทัศนในกลุ่มงานสื่อในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน ด้วยแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายที่ภาครัฐประกาศเพื่อควบคุมการดำเนินงานของกองถ่ายที่ผ่านมา นั้นไม่สอดคล้องกับมาตรการและรูปแบบการทำงานของกองถ่าย ซึ่งนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาไม่ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่กองถ่ายอย่างชัดเจน นโยบายควบคุมของภาครัฐมีปัญหาเรื่องการสื่อสารและประสานงานระหว่างคนในกองถ่าย และลูกค้า ส่งงาน แก้ไขงาน การประสานงานที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการนัดสถานที่เพื่อประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน กลายเป็นต้องทำการนัดประชุมผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งแต่ละบุคคลที่เข้าร่วมการสนทนา จะอยู่คนละสถานที่และพูดคุยผ่านสื่อออนไลน์ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ของแต่ละบุคคลเท่านั้น ส่งผลให้การอธิบายรายละเอียดงานที่ต้องประชุมต้องใช้เวลาในการรอสัญญาณหรืออธิบายรายละเอียดงานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศนในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่มีความซับซ้อน มีขั้นตอนการทำงานมากขึ้น ต้องมีการวางแผนการทำงาน ให้เข้มงวดสอดคล้องกับเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด แนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศน ภาครัฐควรปรับปรุง เรื่องกระบวนการและขั้นตอนการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการขออนุญาตดำเนินการถ่ายทำของกองถ่ายให้เร็วมากขึ้น รวมถึงควรให้ความสำคัญกับคนทำงานสายภาพยนตร์ให้เป็นอาชีพที่ชัดเจนและมีมาตรการดูแลเยียวยา จะช่วยลดความเดือดร้อนให้คนทำงานในสายอาชีพนี้ และควรกำหนดมาตรการให้ชัดเจนและประกาศมาตรการให้รวดเร็วทันเหตุการณ์

คำสำคัญ: กระบวนการถ่ายทำวิดีโอ บริบทถ่ายทำภาพยนตร์ วิถีชีวิตปกติใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study problems, opportunities, and obstacles arising from operating policies within video production sets, 2) to study the impact of government policies on managing the COVID-19 pandemic situation on the video production process and film production business, 3) to study the video filming process, and 4) to propose guidelines for developing the video filming process in the New Normal situation for film production companies in Bangkok. This qualitative research collected information from 25 key informants with positions related to administrative operations within video production groups in Bangkok using in-depth interviews and content analysis.

The results of the study found that the policies announced by the government to control the operations of film sets in the past were not consistent with the measures and work styles of the film sets. Previous government policies did not clearly define operational guidelines for film crews. The government's control policy created problems in the communication and coordination among people on the set and customers, in sending and editing work, in coordination that requires changing the format from setting up a location to having a meeting to exchange ideas with each other. It became necessary to schedule a meeting via online channels, where each person participating in the conversation would be in a different location and talk via online media through his/her computer screen only. As a result, explaining details of work that required a meeting took time to wait for signals or to explain work details more clearly. The process of filming a video in the New Normal situation was more complicated and had more work steps. Work must be planned strictly according to the limited time available. As for a guideline for developing the video production process, the government sector should improve the process and coordination procedures between government agencies in order to speed up the request for permission to proceed with filming on production sets. Film workers should be given importance as a clear career path, and measures should be provided and clearly defined to help reduce suffering for people working in this profession in a timely manner.

Keywords: video filming process, filming context, New Normal lifestyle

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อธุรกิจและความบันเทิงทำให้ธุรกิจสื่อไม่สามารถดำเนินการได้อย่างปกติเนื่องมาจากผลกระทบจากมาตรการของรัฐที่ประกาศในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 สำหรับประเทศไทยนั้น ในช่วงแรกรัฐบาลออกประกาศห้ามให้ประชาชนออกนอกที่พักอาศัยในยามวิกาลห้ามชุมนุมสังสรรค์ ห้ามจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก หลีกเลี่ยงการสัมผัส ตา จมูก ปาก ต้องสวมหน้ากากอนามัย อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังจำกัดจำนวนคนในกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก โดยเฉพาะการออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 27) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 12 กรกฎาคม 2564 ที่บังคับให้มีบุคคลในกองถ่ายได้ไม่เกิน 5 คน และขอผ่อนผันเป็น 20 คนได้ แต่ต้องทำเอกสารขออนุมัติเป็นกรณีพิเศษเท่านั้น โดยกำหนดครอบคลุมทั่วประเทศ ถือเป็นมาตรการที่มีความเข้มงวดและส่งผลกระทบต่อธุรกิจสื่อเป็นอย่างมาก (ไตรรัตน์ วิริยะศิริกุล, 2564, 21)

สภาพของการดำเนินงานกองถ่ายจริงจะมีขนาดที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉลี่ยจะมีขนาดอยู่ที่ประมาณ 20 คนขึ้นไป สำหรับกองถ่ายในกลุ่มงานละคร ภาพยนตร์ โฆษณา หรือประมาณ 10 คน สำหรับกองถ่ายรายการในรูปแบบรายงานข่าว ไลฟ์สตรีม ที่มีการแบ่งพื้นที่สำหรับถ่ายทำ กับพื้นที่เตรียมการถ่ายทำ ซึ่งทำให้ต้องมีการจัดทำเอกสารขออนุญาตทุกครั้ง เนื่องจากมีจำนวนเกิน 5 คน การดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้การเตรียมการวางแผนการดำเนินงานมีความไม่แน่นอน เนื่องจากมีขั้นตอนของการขออนุมัติในการดำเนินการถ่ายทำ การกำหนดมาตรการต่าง ๆ และการประเมินระยะเวลาการดำเนินงานที่นานขึ้น ซึ่งทำให้ต้นทุนสูงขึ้น และยังคงต้องเตรียมแผนสำรอง กรณีอนุมัติไม่ผ่าน หรืออนุมัติ แต่ได้จำนวนไม่ถึงแผนที่วางเอาไว้ (กองกิจการ

ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ต่างประเทศ, 2563, 15) ทำให้ไม่สามารถออกกองถ่ายและทำงานได้ ผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว ไม่ใช่เพียงแค่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการถ่ายทำกองถ่ายเท่านั้น หากแต่ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ทำงานในสายอาชีพนี้ด้วย จากการศึกษาผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในสายอาชีพสื่อ และความบันเทิง พบว่า ในบางสายงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้เช่นเดิม ทำให้ไม่มีรายได้จำเป็นต้องปรับตัวไปทำอาชีพอื่น บางสายงานได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อการนำเสนอผลงาน เป็นการสร้างรายได้เพื่อการดำรงชีวิตต่อไป โดยประชาชนในสายอาชีพสื่อและความบันเทิงมีความเห็นตรงกันว่ามาตรการของรัฐที่ได้ประกาศออกมานั้นไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งผู้กำหนดมาตรการของรัฐไม่ได้มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจคนทำงานในสายอาชีพนี้ ถือว่าได้รับผลกระทบต่อมาตรการของรัฐอย่างมาก

ในบทความนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการทำงานภายในกองถ่ายนำมาวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทำวีดิทัศน์ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 และการประกาศใช้มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกองถ่าย ทั้งที่ออกโดยกองถ่ายและจากหน่วยงานภาครัฐร่วมด้วย เพื่อทำการวิเคราะห์ผลกระทบจากการประกาศใช้มาตรการของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานของกองถ่ายโดยมุ่งเน้นการจัดการในสถานการณ์ควบคุมที่ผู้อยู่ในสายงานต้องมีการปรับตัวและเรียนรู้ที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านกองถ่ายหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์เมื่อต้องเผชิญกับมาตรการของรัฐ โดยทำให้ผลประโยชน์ของบริษัทหรือการดำเนินงานต่าง ๆ สามารถเดินต่อไปได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แนวทางการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการวางรากฐานสำคัญในการศึกษาและการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา โอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากมาตรการของรัฐในการดำเนินงานภายในกองถ่ายงานวีดิทัศน์ในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่

2. เพื่อศึกษาผลกระทบของมาตรการของรัฐในการจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 ที่ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทำวีดิทัศน์และธุรกิจกองถ่ายภาพยนตร์

3. เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทำวีดิทัศน์ในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่

4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวีดิทัศน์ในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาและเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจสื่อและภาพยนตร์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสายงานสื่อและภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,424 บริษัท ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับสายงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสื่อและภาพยนตร์ประกอบด้วย 17 สายอาชีพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างสายงานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำสื่อวีดิทัศน์โดยใช้การคัดเลือกตัวแทนแต่ละตำแหน่งงานเพื่อเป็นตัวอย่างในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลประกอบการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ

- 1) ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย เจ้าของบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์/กองถ่าย ผู้จัดการรายการโทรทัศน์/กองถ่าย ผู้จัดการสถานที่ถ่ายทำ จำนวน 8 คน
- 2) ฝ่ายถ่ายทำ ประกอบด้วย ผู้กำกับ/ผู้ช่วยผู้กำกับ ผู้เขียนบท จำนวน 9 คน และ 3) ฝ่ายถ่ายภาพ ประกอบด้วย ช่างภาพรายการโทรทัศน์/กองถ่าย คนติดต่อหาละคร/รายการโทรทัศน์ จำนวน 8 คน

ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้จะประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ ผู้มีตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ด้านการบริหารจัดการภายในกองถ่ายวีดิทัศน์ในกลุ่มงานสื่อในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น กองถ่ายละคร กองถ่ายภาพยนตร์ กองถ่ายโฆษณา และงานกองถ่ายอื่น ๆ โดยกำหนดให้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานในกองถ่ายไม่ต่ำกว่า 5 ปีขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวีดิทัศน์ในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อและภาพยนตร์ กระบวนการถ่ายทำสื่อวีดิทัศน์ และมาตรการของรัฐที่ประกาศใช้เพื่อป้องกันการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์

3. ประสานงานกลุ่มตัวอย่างแต่ละสายอาชีพเพื่อติดต่อนัดหมายเข้าสัมภาษณ์ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 จึงพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านช่องทาง Zoom meeting

4. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามวันเวลานัดหมาย และบันทึกวิธีดำเนินการสนทนา

5. ถอดประเด็นการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้วิเคราะห์ผลการศึกษา

6. วิเคราะห์ผลการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการของรัฐในการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับกองถ่ายทำวีดิทัศน์ในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ (New normal)

ผลการวิจัย

ในปี 2562 ทั่วโลกต่างพบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 ต่อมาตั้งชื่อเรียกว่า “โควิด-2019” ทุกประเทศมีการวางแผนรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด สำหรับประเทศไทยนั้นรัฐบาลประกาศมาตรการเตรียมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อทุกสายอาชีพ สำหรับสายอาชีพภาพยนตร์กองถ่ายเช่นกัน มาตรการของรัฐทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงานภายในกองถ่ายงานวิดิทัศน์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการสื่อสารและประสานงานระหว่างคนในกองถ่ายและลูกค้า ส่งงาน แก้งาน ต้องประสานงาน ติดต่อกับลูกค้า ใช้เวลานานมากขึ้น เนื่องจากมาตรการของรัฐให้งดการพบปะพูดคุย จึงต้องใช้การประชุมออนไลน์เข้ามาทดแทนการประชุมที่สำนักงานโดยการสื่อสารจะต้องอาศัยสัญญาณอินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมกลาง หากสัญญาณไม่เสถียรจะทำให้การสื่อสารไม่ชัดเจนเกิดอุปสรรคในการประชุม และการสื่อสาร และต้องใช้เวลาในการรอสัญญาณหรืออธิบายรายละเอียดงานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ต้องเตรียมอุปกรณ์ในการนำเสนองานให้พร้อม และเหมาะสมกับรูปแบบการประชุมออนไลน์ ซึ่งการนำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ตส่งงานคุณภาพ สีแสง ของงานที่ต้องการนำเสนอไม่ตรงกัน ส่งผลต่อการส่งงาน เนื่องจากการทำงานสายกองถ่ายจะต้องมีการปรับแก้ไขไฟล์ภาพ วิดีโอที่มีไฟล์ขนาดใหญ่ ต้องใช้โปรแกรมเฉพาะพิเศษสำหรับการนำเสนอ และใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตคุณภาพสูง ทั้งของผู้ส่งงานและผู้รับงานเพื่อให้ได้คุณภาพงานที่ตรงกัน สามารถอธิบายงานให้สอดคล้อง และแก้งานได้ตรงตามความต้องการของลูกค้า

ในช่วงหนึ่งของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 ดังกล่าว รัฐบาลได้ประกาศห้ามเดินทางออกนอกที่พำนักอาศัย ให้ทำงานที่บ้านทุกสายงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสายงานภาพยนตร์อย่างยิ่ง เนื่องจาก

ลักษณะงานของกองถ่ายจะต้องทำงานเป็นทีม ใช้คนจำนวนมากในการถ่ายทำ เมื่อไม่สามารถออกนอกที่พำนักอาศัยได้ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมของกองถ่ายได้เช่นกัน ถึงแม้ในเวลาต่อมารัฐบาลจะมีการผ่อนปรนความเข้มงวดของมาตรการให้สามารถทำกิจกรรมนอกที่พำนักอาศัยได้ แต่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมมาตรการของรัฐที่จำกัดการรวมพลจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเปิดกองถ่ายและถ่ายทำได้ ทำให้ทีมงานและคนที่เกี่ยวข้องขาดรายได้ ทำให้ต้องหยุดพักงาน ส่งผลให้ขาดรายได้ในห้วงระยะเวลาดังกล่าว ต้องเปลี่ยนไปทำงานอื่น อีกทั้งความไม่ชัดเจนของมาตรการภาครัฐในช่วงแรกทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถเปิดกองถ่ายให้ถ่ายทำได้ เนื่องจากต้องรอประกาศมาตรการของรัฐให้ชัดเจนก่อน เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงในการเปิดกองถ่าย และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างทีมงานในวันนั้น ๆ เกิดความกดดันการทำงานมากขึ้น เนื่องจากมีจำนวนคนทำงาน และเวลาที่จำกัด เนื่องจากมาตรการภาครัฐที่มีการจำกัด เวลาการทำงาน จำกัดจำนวนคนเข้ากองถ่าย ทำให้ต้องปรับจำนวนทีมงานแต่ละตำแหน่งลดลงจากเดิม ที่บางตำแหน่งต้องใช้คนทำงาน 1-3 คน จึงปรับลดให้เหลือเพียง 1 คน เพื่อให้ได้คนทำงานตำแหน่งอื่น ๆ เข้ามาร่วมในกองถ่าย ส่งผลให้คนทำงานในตำแหน่งดังกล่าว เกิดความเครียด กดดันการทำงาน เพื่อให้ได้ตามประสิทธิภาพและคุณภาพงานตามที่ต้องการ จึงต้องทำงานหนักมากขึ้น

การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-2019 รัฐบาลกำหนดให้ทุกหน่วยงานทุกกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มคนและการทำงานนอกสำนักงานจะต้องทำหนังสือชี้แจงเป็นทางการเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิจารณาอนุญาตก่อนทำกิจกรรมทุกครั้ง มาตรการของรัฐทำให้เพิ่มกระบวนการดำเนินงานและขั้นตอนการถ่ายทำมากขึ้น โดยมาตรการของรัฐกำหนดให้ก่อนออกกองถ่ายต้องขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ด้วยการส่งเอกสารที่สำนักงาน และต้องสำรองเวลา

ในการพิจารณาอนุญาตจากหน่วยงานต่าง ๆ แต่ละหน่วยงาน มีกระบวนการทำงานและเวลาไม่เท่ากัน ทำให้ต้องเสียเวลาในการออกกองถ่าย และบางครั้งไม่ได้รับอนุญาตให้ออกกองถ่ายได้

การออกกองถ่ายในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารและทีมงานออกกองถ่ายอย่างมาก เนื่องจากจะต้องบริหารจัดการทั้งจำนวนคน เวลาถ่ายทำการนัดหมาย งบประมาณ การบริหารจัดการดังกล่าวจะช่วยให้กิจการกองถ่ายสามารถรักษาผลประโยชน์ของตนเองไว้ได้ ซึ่งหากมองย้อนกลับไปที่เทียบเคียงช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 มีทั้งผลกระทบทางลบและทางบวกสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นแก่คนทำงานในสายอาชีพนี้ โดยพบว่า เมื่อสถานการณ์บีบบังคับให้ต้องทำงานในรูปแบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทำให้คนทำงานในสายอาชีพนี้ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานและนำเสนอผลงานผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ในช่วงแรกการปรับตัวอาจส่งผลต่อรายได้ที่ลดลงแต่เมื่อมีการสร้างโอกาส ด้วยการหาช่องทางออนไลน์มาช่วยในการทำงานจึงทำให้สร้างอาชีพใหม่เกิดขึ้นได้

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศนในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในสายงานภาพยนตร์พบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศนเห็นควรว่าภาครัฐควรปรับปรุงเรื่องกระบวนการและขั้นตอนการประสานงานขออนุญาตให้มีขั้นตอนที่รวดเร็วสามารถทำงานออนไลน์ได้ เนื่องจากการถ่ายทำของกองถ่ายต้องขออนุญาตจากหน่วยงานในพื้นที่ก่อนเข้าพื้นที่ ซึ่งต้องส่งหนังสือต่อหน่วยงานรัฐ หากมีขั้นตอนการส่งเอกสารและติดตามเอกสารออนไลน์ จะช่วยประหยัดเวลาในการดำเนินงานและการประสานงานกับหน่วยงานลดลงได้ ทำให้ขั้นตอนการขออนุญาตรวดเร็วมากขึ้น รัฐบาลควรมีมาตรการ

เยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบในสายอาชีพภาพยนตร์ เนื่องจากคนที่ทำงานในสายภาพยนตร์ ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพอิสระ ไม่มีสังกัด ไม่มีประกันสังคม หรือจัดได้ว่าเป็นอาชีพรับจ้าง ดังนั้นจึงไม่ได้รับการเยียวยาจากทางภาครัฐ ซึ่งหากภาครัฐจำแนกและให้ความสำคัญกับคนทำงานสายภาพยนตร์ให้เป็นอาชีพที่ชัดเจน และมีมาตรการดูแลเยียวยาจะช่วยลดความเดือดร้อนให้คนทำงานในสายอาชีพนี้ได้มากขึ้น ซึ่งมาตรการควรสอดคล้องกับรูปแบบการทำงานของสายงานภาพยนตร์ มาตรการที่กำหนดขึ้นมานั้นควรมีความสอดคล้องกับรูปแบบการทำงานของกองถ่าย เช่น กองถ่ายต้องมีการถ่ายทำทั้งตอนกลางวันและกลางคืน ดังนั้น จะต้องมีการดูแลความปลอดภัยทั้งกลางวันและกลางคืนให้สอดคล้องกับการทำงานของสายงานนี้ และควรกำหนดมาตรการให้ชัดเจน และประกาศมาตรการให้รวดเร็วทันกาล เนื่องจากมาตรการของภาครัฐที่กำหนดควรเป็นประกาศเฉพาะแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสายงานภาพยนตร์โดยตรง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำมาตราการของรัฐไปบังคับใช้งานการทำงาน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

มาตรการของรัฐประกาศเพื่อควบคุมการดำเนินงานของกองถ่ายที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานภายในกองถ่ายงานวิดีโอทัศนในสถานการณ์ วิถีชีวิตปกติใหม่ (New normal) ซึ่งมาตรการภาครัฐนั้นไม่สอดคล้องกับของมาตรการและรูปแบบการทำงานของกองถ่าย มาตรการของรัฐมีการประกาศจำกัดจำนวนคนในการออกกองถ่าย และกำหนดเวลาในการทำงานให้คนในกองถ่าย นอกจากนั้นมาตรการภาครัฐเป็นการเพิ่มภาระในการทำงานให้แก่กองถ่าย โดยมาตรการภาครัฐกำหนดให้มีการตรวจร่างกายและการคัดกรองผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนก่อนเริ่มกิจกรรมทุกครั้ง การทำงานถ่ายทำติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน ทำให้กองถ่ายต้องเสียค่าใช้จ่าย

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 จำนวนมาก อีกทั้งในช่วงแรกอุปกรณ์ในการตรวจคัดกรองมีราคาสูง และหาอุปกรณ์ในการตรวจยาก บางครั้งต้องประสานงาน ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มาช่วยตรวจและ คัดกรองเชื้อโรคให้แก่ทีมงานที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย อีกทั้งมาตรการของภาครัฐยังมีความไม่ชัดเจนของ มาตรการที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่กองถ่าย มาตรการของรัฐกำหนดให้มีการขออนุญาตก่อนการถ่ายทำ และออกกองถ่าย แต่ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าจะต้อง ดำเนินการขออนุญาตต่อหน่วยงานใดบ้าง ในบางครั้ง การขออนุญาตจากหลายหน่วยงานในพื้นที่ บางหน่วยงาน อนุญาตให้ถ่ายทำ แต่บางหน่วยงานไม่อนุญาตให้ถ่ายทำ ความคิดเห็นไม่ตรงกันทำให้กองถ่ายไม่สามารถ เลือกปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และผู้กำหนดมาตรการของรัฐขาดความรู้ความเข้าใจ ในรูปแบบการทำงานของกองถ่าย มาตรการของรัฐ กำหนดให้การทำงานของกองถ่ายต้องดำเนินการในช่วงเวลา ที่กำหนด ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้จริง ซึ่งจาก การปฏิบัติงานจริงของกองถ่ายนั้นจะมีจำนวนพนักงาน มากกว่า 10 คน เพราะต้องใช้ทีมงานในการทำงาน ในตำแหน่งต่าง ๆ และต้องมีทีมงานนักแสดงทีมถ่ายภาพ ทีมตัดต่อ ทีมสถานที่ ประสานงาน เป็นต้น รวมจำนวน ทีมงานในกองถ่ายไม่ต่ำกว่า 50 คน สำหรับกองถ่าย มาตรฐานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สราวุธ อ้อสูงเนิน (2558) กล่าวว่า ในการถ่ายทำ ภาพยนตร์แต่ละครั้งจะประกอบไปด้วยทีมงาน ได้แก่ ผู้แสดง ทีมงาน และอุปกรณ์ในการถ่ายทำซึ่งจะมี ปริมาณแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับขนาดของกองถ่าย และความยืดหยุ่นในการกำหนดปริมาณ ทีมงานและ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการทำงานโดย โสภณัฐ จาบทอง (2562) กล่าวว่า ในการออกกองถ่ายจะประกอบด้วย ทีมวางแผน ทีมเตรียมการผลิต ทีมถ่ายทำ และ ทีมหลังผลิต สอดคล้องกับการสำรวจรูปแบบการทำงาน กองถ่ายหนัง Hollywood ในช่วง COVID-19 พบว่า ในกองถ่ายภาพยนตร์จะมีจำนวนทีมงานหลักสิบ

ถึงหลักร้อยและต้องทำงานกันยาวนานหลายชั่วโมง ซึ่งบางครั้งอาจจะใช้เวลานานถึง 12 ชั่วโมงก็มี (Kid Creative Thailand, 2565, 3)

ปัญหาหลักในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในแต่ละ ขั้นตอนการถ่ายทำทั้งก่อน ระหว่าง และหลังถ่ายทำ (Pre-Pro-Post) ในช่วงการปรับตัวตามมาตรการ ของรัฐ พบว่า การสื่อสารและประสานงานระหว่าง คนในกองถ่ายและลูกค้า การคุยงาน ส่งงาน แก้ไขงาน ต้องประสานงานติดต่อพูดคุยกันใช้เวลานานมากขึ้น เนื่องจากมาตรการของรัฐให้งดการพบปะพูดคุย จึงต้องใช้การประชุมออนไลน์เข้ามาทดแทนการประชุม ที่สำนักงาน โดยการสื่อสารจะต้องอาศัยสัญญาณ อินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมกลาง หากสัญญาณไม่เสถียร จะทำให้การสื่อสารไม่ชัดเจน เกิดอุปสรรคในการประชุม และการสื่อสารและต้องใช้เวลาในการรอสัญญาณหรือ อธิบายรายละเอียดงานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ต้องเตรียม อุปกรณ์ในการนำเสนองานให้พร้อมและเหมาะสม กับรูปแบบการประชุมออนไลน์ ทำให้เกิดปัญหา ในการดำเนินงานในขั้นตอนการส่งงานคุณภาพ สี แสง ของงานที่ต้องการนำเสนอไม่ตรงกัน ส่งผลต่อการส่งงาน เนื่องจากการทำงานสายกองถ่ายจะต้องมีการปรับแก้ไข ไฟล์ภาพ วิดีโอที่มีไฟล์ขนาดใหญ่ ต้องใช้โปรแกรม เฉพาะพิเศษสำหรับการนำเสนอ และใช้สัญญาณ อินเทอร์เน็ตคุณภาพสูง ทั้งของผู้ส่งงานและผู้รับงาน เพื่อให้ได้คุณภาพงานที่ตรงกัน และสามารถอธิบายงาน ให้สอดคล้อง แก้ไขงานได้ตรงตามความต้องการ ของลูกค้า ก่อให้เกิดความกดดันการทำงานมากขึ้น เพื่อให้ได้คนทำงานตำแหน่งอื่น ๆ เข้ามาร่วมในกองถ่าย ส่งผลให้คนทำงานในตำแหน่งดังกล่าวเกิดความเครียด กดดันการทำงานให้ได้ตามประสิทธิภาพ และคุณภาพ งานตามที่และต้องการต้องทำงานหนักมากขึ้น จากการศึกษาการทำงานในกองถ่ายในประเทศ สหราชอาณาจักรอังกฤษนั้น คณะกรรมการภาพยนตร์ อังกฤษ (British Film Commission) (DEADLINE, 2020) ได้แจกแจงรายละเอียดไว้ในหลายกิจกรรม

ของการถ่ายทำ ประกอบด้วยการเตรียมกองถ่าย สถานที่ อุปกรณ์ประกอบฉาก เมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาด โควิด-2019 ทีมงานกองถ่ายจะต้องเตรียมอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ อุปกรณ์ตรวจคัดกรองโรค อุปกรณ์ทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เป็นต้น ทำให้เพิ่มกระบวนการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภณัฐ จาบทอง (2562) กล่าวว่า ในการถ่ายทำภาพยนตร์แต่ละครั้งจะมีขั้นตอนที่ทีมงานต้องเตรียมความพร้อมหลายขั้นตอน เมื่อรัฐบาลประกาศใช้มาตรการป้องกันควบคุมโรคส่งผลให้ทีมงานกองถ่ายมีภาระงานเพิ่มขึ้นและเป็นปัญหาในการเตรียมอุปกรณ์เพื่อให้คนในกองถ่ายสามารถปฏิบัติตามมาตรการรัฐได้สอดคล้องกับการศึกษาของ Parsoya and Perweij (2021) กล่าวว่า การปฏิบัติตามมาตรการภาครัฐนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นสิ่งที่กองถ่ายต้องปฏิบัติ ถึงแม้จะเป็นการเพิ่มกระบวนการทำงานให้แก่ทีมงานก็ตาม มาตรการของรัฐที่มีต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็มีความสำคัญ โดยภาครัฐสามารถสนับสนุนกระบวนการทำงาน และการคัดกรองไปจนถึงการควบคุมการแพร่ระบาด ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศน์ว่าต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานหรือเปลี่ยนงานใหม่เพื่อหารายได้มาทดแทนรายได้เดิม ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากมาตรการของรัฐได้จำกัดจำนวนคนทำงาน จำกัดเวลา ทำให้ไม่สามารถเปิดกองถ่ายได้ และต้องหยุดการทำงานไปช่วงหนึ่ง และคนที่ทำงานในสายงานกองถ่ายส่วนใหญ่เป็นอาชีพอิสระ เมื่อหยุดงานขาดอาชีพไม่มีรายได้ จึงมีการเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเพื่อสร้างรายได้จากอาชีพใหม่ เช่น การเขียนบทออนไลน์การทำงานประเภทอื่น ๆ และนำงานที่เคยเคยไว้กลับมาเริ่มงานอีกครั้ง กระบวนการทำงานซับซ้อนมีขั้นตอนการทำงานมากขึ้น กระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศน์จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยทำงานได้เมื่อประสานงานกับสถานที่เรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาด

โควิด-2019 ที่ผ่านมาจะต้องทำการขออนุญาตเข้าพื้นที่และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานก่อนที่จะสามารถเริ่มงานได้ และต้องมีกระบวนการตรวจ ATK คัดกรองก่อนเริ่มงาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำงานเพิ่มมากขึ้น กระบวนการทำงานเปลี่ยนแปลงไปมาก ต้องเปลี่ยนจากการทำงานในสำนักงานและนอกสำนักงาน เปลี่ยนเป็นการทำงานออนไลน์ การส่งงานและประสานงานต่าง ๆ ต้องปรับมาอยู่ในรูปแบบออนไลน์ ทั้งการประชุมงาน การส่งงาน การคุยรายละเอียด แก้งาน จะต้องอยู่ในรูปแบบออนไลน์ทั้งหมด ต้องมีการวางแผนการทำงานให้เข้มงวดสอดคล้องกับเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด และกระบวนการทำงาน ยังสามารถดำเนินการเหมือนเดิมได้บางประการ ภายหลังการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ดังกล่าว ก่อนที่ภาครัฐจะประกาศมาตรการทำงานของสายงานยังสามารถทำงานปกติได้อยู่ จากนั้นเมื่อมีประกาศมาตรการภาครัฐส่งผลให้ต้องหยุดการทำงานเพื่อรอฟังมาตรการและแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อไม่ให้งานขัดต่อกฎหมายที่รัฐกำหนด สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ส่งผลต่อกองถ่ายภาพยนตร์อย่างมาก เนื่องจากการทำงานในกองถ่ายภาพยนตร์ต้องประกอบไปด้วยบุคลากรจำนวนมาก นอกจากจะต้องจัดการภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้เชื่อมโยงกันในทุกตำแหน่ง เมื่อเกิดปัญหาร่วมกันควรหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม กองถ่ายควรมีการวางแผนถ่ายทำภาพยนตร์อย่างรัดกุม ถึงแม้ในบางครั้งอาจเกิดปัญหาจากปัจจัยภายนอกที่ต้องเตรียมรับมือและเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปกติอันส่งผลต่อการทำงานในกองถ่ายภาพยนตร์เกิดขึ้น หน่วยงาน ทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนทำงานด้านภาพยนตร์ และหน่วยงานรัฐบาล ในภาคการปกครองและบริหารประเทศจำเป็นต้องออกแบบมาตรการเพื่อให้กิจการด้านการถ่ายทำภาพยนตร์สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างปลอดภัย (มน วนเวฬุสิต, 2566, 139)

แนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทำวิดีโอทัศน์ เห็นควรว่าภาครัฐควรปรับปรุงเรื่องกระบวนการ และขั้นตอนการประสานงานการขออนุญาตให้มีขั้นตอน ที่รวดเร็วสามารถทำงานออนไลน์ได้ เนื่องจากการถ่ายทำ ของกองถ่ายต้องขออนุญาตจากหน่วยงานในพื้นที่ ก่อนเข้าพื้นที่ ซึ่งต้องส่งหนังสือต่อหน่วยงานรัฐ หากมี ขั้นตอนการส่งเอกสารและติดตามเอกสารออนไลน์ จะช่วยประหยัดเวลาในการดำเนินงาน และการประสาน งานกับหน่วยงานลดลงได้ ทำให้ขั้นตอนการขออนุญาต รวดเร็วมากขึ้นรัฐควรมีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับ ผลกระทบในสายอาชีพภาพยนตร์ เนื่องจากคนที่ทำงาน ในสายภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพอิสระไม่มีสังกัด ไม่มีประกันสังคม หรือจัดได้ว่าเป็นอาชีพรับจ้าง ดังนั้น จึงไม่ได้รับการเยียวยาจากทางภาครัฐ ซึ่งหากภาครัฐ จำแนกและให้ความสำคัญกับคนทำงานสายภาพยนตร์ ให้เป็นอาชีพที่ชัดเจนและมีมาตรการดูแลเยียวยา จะช่วยลดความเดือดร้อนให้คนทำงานในสายอาชีพนี้ ได้มากขึ้น อีกทั้งมาตรการที่กำหนดขึ้นมานั้น ควรมี ความสอดคล้องกับรูปแบบการทำงานของกองถ่าย เช่น กองถ่ายต้องมีการถ่ายทำทั้งตอนกลางวันและกลางคืน ในส่วนของแนวปฏิบัติในการทำงานหน้ากองถ่ายก็มี การจัดการแบ่งนักแสดงและทีมงาน ด้วยระบบหมายเลข เพื่อให้แต่ละแผนกได้ทำงานแบบแยกออกจากกัน นอกจากนี้ยังแนะนำให้ทีมผู้สร้างภาพยนตร์เตรียมงาน ล่วงหน้านานกว่าปกติ เพื่อให้แผนกต่าง ๆ ได้ทำงาน ตามลำดับ อาทิ แผนกตกแต่งฉาก และแผนกจัดไฟ รวมถึงทำความสะอาดอุปกรณ์ที่มีการใช้งานร่วมกัน มีการกำหนดข้อแนะนำให้สวมชุดป้องกันเชื้อหรือ ชุดพีพีอี (PPE) เพื่อจัดเตรียมพื้นที่ทำงานและจัดสรร อุปกรณ์ให้เฉพาะนักแสดงและควรจัดหาอุปกรณ์ ที่ใช้แล้วทิ้งมาไว้ให้บริการ กองถ่ายจะต้องมีมาตรการ ดูแลความปลอดภัยของนักแสดงทั้งกลางวันและ กลางคืนให้สอดคล้องกับการทำงานของสายงานนี้ และควรกำหนดมาตรการให้ชัดเจนและประกาศ มาตรการให้รวดเร็วทันกาล เนื่องจากมาตรการ

ของภาครัฐที่กำหนดควรเป็นประกาศเฉพาะแนวทาง ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องแยกต่างสายงาน เช่น งานสายภาพยนตร์ กองถ่าย ที่มีความเฉพาะในรูปแบบการทำงาน ดังนั้น จึงควรมีมาตรการเฉพาะการทำงานกองถ่ายที่กำหนด แนวทางปฏิบัติให้ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ Eldemm et al., 2022 กล่าวว่า สถานการณ์ การแพร่ระบาดโควิด-2019 ทำให้อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ มีกระบวนการปรับการดำเนินงานใหม่ ต้องคำนึงถึง การลดจำนวนการแพร่ระบาดโควิด-2019 และยังคง ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในธุรกิจได้เช่นเดิม ซึ่งอาจนำ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการธุรกิจให้ดำเนินต่อไป ยกตัวอย่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ที่ปรับลดจำนวนคน ในการถ่ายทำที่เป็นกองถ่ายขนาดใหญ่ให้มีขนาดเล็กลง แต่ยังคงทำการถ่ายทำและสร้างผลงานได้ จากนั้น นำเสนอผลงานผ่านช่องทางการสตรีมมิ่ง (Streaming) เพื่อให้สามารถนำเสนอผลงานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และยังคงมีรายได้อีกหนึ่งช่องทางให้แก่ธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. จากการดำเนินงานและการกำหนดมาตรการ ของรัฐในการดำเนินงานสำหรับกองถ่ายของภาครัฐ ที่ผ่านมานั้น ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกองถ่ายเห็นว่า มาตรการดังกล่าวนี้มีความไม่ชัดเจนในการประกาศใช้ โดยไม่ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนสำหรับกองถ่าย อย่างชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนการประสานงาน เพื่อขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่รับเรื่อง ช่องทางการรับเอกสาร และระยะเวลาดำเนินการอนุมัติที่ชัดเจน ส่งผลให้ ผู้ประกอบการกองถ่ายไม่สามารถวางแผนการทำงาน ในการออกกองถ่ายได้ ดังนั้น ภาครัฐควรแก้ไข กระบวนการขออนุญาตและการจัดทำเอกสารสำหรับ ออกกองถ่าย โดยควรจัดทำประกาศแนวทางปฏิบัติ สำหรับกิจการกองถ่ายในการดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด โควิด-2019 หรือ

สถานการณ์ฉุกเฉินอื่น ๆ และระบุวิธีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนพร้อมทั้งระบุหน่วยงานที่รับเรื่องให้ชัดเจน จัดทำแผนผังขั้นตอนการดำเนินงานกระบวนการขออนุญาตถ่ายทำวีดิทัศน์ และประกาศใช้ให้เป็นมาตรฐานให้ทุกหน่วยงานรับทราบและนำไปปฏิบัติใช้

2. การประสานงานและการจัดทำเอกสารในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ที่ผ่านมานั้นถือเป็นบทเรียนสำคัญที่หน่วยงานราชการต้องนำมาปรับปรุงรูปแบบการทำงานขององค์กรอย่างเร่งด่วน ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีมีความทันสมัยมากขึ้นรูปแบบการทำเอกสารสามารถ ทำได้ทั้งระบบออฟไลน์และออนไลน์ ดังนั้นหน่วยงานราชการควรมีการจัดทำระบบการจัดส่งเอกสารและการประสานงานสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การทำงานของบุคคลในสายอาชีพผลิตภาพยนตร์ สื่อ วีดิทัศน์ โทรทัศน์ ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพอิสระ เนื่องจากพนักงานในสายงานนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่มีอิสระทางความคิดสามารถทำงานได้หลากหลายบริษัท ทำงานได้หลายประเภท เช่น เขียนบท ถ่ายภาพ กำกับการแสดง เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความสามารถในการทำงานได้หลายตำแหน่งจึงไม่สะดวกที่จะสังกัด ในบริษัทใดบริษัทหนึ่งที่ชัดเจนถึงแม้ว่าการทำงานในสายงานนี้จะได้รับค่าตอบแทนจำนวนมาก จากงานหลาย ๆ ประเภทที่แตกต่างกัน แต่ก็ยังถือว่าบุคลากรในสายอาชีพนี้ไม่มีความมั่นคงทางการเงิน เมื่อเกิดการชะลอการทำงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้บุคลากรประสบกับปัญหาฝืดเคืองทางการเงินมากขึ้น ดังนั้น รัฐบาลควรมีกองทุนสำรองเพื่อให้ความช่วยเหลือในระหว่างเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

ที่ไม่คาดคิด เพื่อให้หน่วยงานเอกชนและผู้ประกอบการได้รับความช่วยเหลือเยียวยาผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อไม่ให้ประชาชนได้รับผลกระทบมากเกินไปที่จะรับไหวและผู้ประกอบการต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายแต่เพียงผู้เดียว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เหตุการณ์สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-2019 ที่เกิดขึ้นนี้ถือได้ว่าเป็นบทเรียนทางสังคมที่ทำให้รัฐบาลและประชาชนทุกคนเกิดบทเรียนในการดำรงชีวิตของตนเองมากยิ่งขึ้น สำหรับพนักงานในสายอาชีพภาพยนตร์เป็นอีกหนึ่งสายงานที่ได้รับผลกระทบด้านการเงินและการดำรงชีวิตเป็นอย่างมากซึ่งหากในอนาคตเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินใกล้เคียงเช่นนี้พนักงานในสายอาชีพภาพยนตร์จะต้องมีแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น ควรมีการศึกษาแนวทางในการจัดการรูปแบบการทำงานของพนักงานในสายอาชีพภาพยนตร์ การจัดการธุรกิจภาพยนตร์ และอาชีพอิสระ เพื่อเป็นแนวทางให้พนักงานสามารถนำไปใช้วางแผนการดำรงชีวิตของตนเอง

2. กระบวนการดำเนินงานด้านเอกสาร การขออนุญาต การทำเอกสาร การประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าทำให้เห็นถึงประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานราชการระหว่างหน่วยงาน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษา รูปแบบ และแนวทางการจัดระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ และศึกษาแนวทางการประสานงานกับหน่วยงานราชการของประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและปรับปรุงรูปแบบการทำงานของหน่วยงานราชการให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). **บทวิเคราะห์ธุรกิจ ประจำเดือนมิถุนายน 2564 (ธุรกิจโฆษณา)**. ค้นเมื่อ ตุลาคม 4, 2567, จาก https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2564/T26/T26_202106.pdf.
- กองกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์ต่างประเทศ. (2563). **สถิติการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย**. กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ณิชาปวีณ์ กกกำแหง และ เบญญาทิพย์ ลอโรจน์วงศ์. (2564). **ภาพรวมสถานการณ์อุตสาหกรรมสื่อ ปี 2563 และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในปี 2564**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและวิชาการกระจายเสียงและโทรทัศน์.
- ไตรรัตน์ วิริยะศิริกุล. (2564). **แนวปฏิบัติในการดำเนินการขอถ่ายทำรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และวีดิทัศน์เพิ่มเติม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- บริษัท เติมโก้ จำกัด (มหาชน). (2563). **คู่มือการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2564). **PwC คาดปี'64 อุตสาหกรรมสื่อ-บันเทิงไทย เสีย 5.5 แสนล้าน**. ค้นเมื่อ ตุลาคม 4, 2567, <https://www.prachachat.net/marketing/news-603003>.
- พัฒนา ฉินนะโส. (2560). **การศึกษา การถ่ายภาพยนตร์แบบข้ามเส้น 180 องศา กรณีศึกษา : ภาพยนตร์โฆษณา รณรงค์ป้องกันโรคออฟฟิศซินโดรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มน วนเวฬุสิต. (2566). **การบริหารจัดการกองถ่ายภาพยนตร์ในสถานการณ์ไม่ปกติ: กรณีศึกษาสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19**. วารสารดนตรีและการแสดง, 9 (2), 139-153.
- สราวุธ อ้อสูงเนิน. (2558). **การพัฒนาภาพยนตร์สั้นเรื่อง inbox**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โสภณัฐ จาบทอง. (2562). **การสร้างสรรครายการออนไลน์และกลยุทธ์การสื่อสารของรายการตามใจตุ๊ด**. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2548). **ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 13)**. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- สำนักเลขาธิการกรม. (2564). **องค์ความรู้ เรื่อง หลักการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์**. กลุ่มงานประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการกรม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- เอกชัย ตรีทอง และอภิชาติ ประสิทธิ์สม. (2561). **การประเมินความเสี่ยงในการดำเนินงานโครงการก่อสร้างภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร**. วิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต, 8 (2), 227-248.
- Parsoya, S. and Perwej, A. (2021). THE IMPACTS OF COVID-19 PANDEMIC ON BUSINESSES AND ECONOMIES: GLOBAL PERSPECTIVES, *Journal of International Business and Economy*, 22 (1),-126
- Wideman M. (2010). *Risks in Political Projects :The New Scottish Parliament Building Case Study*. AEW Services, Vancouver, BC.

SNG: รูปแบบอวตารความปรกติเชื่อมต่อธรรมาภิบาลท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

SNG: THE NEXT NORMAL AVATAR MODEL LED LOCAL GOVERNANCE FOR LIVING WITH CORONAVIRUS DISEASE 2019 (COVID-19) OF COMMUNITIES IN PRAWET DISTRICT AREA BANGKOK METROPOLITAN

ชยุต ภาวนันท์กุล*

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Shayut Pavapanunkul

College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: shayut.pa@ssru.ac.th

Receive : April 24, 2024

Revised: June 19, 2024

Accepted: August 08, 2024

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ผลของ 4 โครงการวิจัยย่อยสร้าง SNG: รูปแบบอวตารความปรกติเชื่อมต่อธรรมาภิบาลท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร และ 2) สร้างรูปแบบอวตารความประพฤติดีไปเชื่อมต่อธรรมาภิบาลท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ด้วยการประสานสัมพันธ์หลากหลายวิธีการวิจัย เช่น การวิจัยผลานวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่ ผลการวิจัยที่ได้ข้างต้นนำไปใช้สร้าง SNG (Sunandha Governance Model) ธรรมาภิบาลสุนันทารูปแบบอวตารความปรกติดีไปเชื่อมต่อธรรมาภิบาลท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ภูมิปัญญาการพัฒนามาบนพื้นฐานการเทียบเคียงทักษะระดับโลกของเคียวเซรา (Coursera) 2) DIY (การทำด้วยตนเอง) ปรับใช้กับภูมิคุ้มกันตนเองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา รัฐบาลนวัตกรรมและธรรมาภิบาลท้องถิ่น รวมถึงแถลงการณ์สุขภาพของสภาร่วมภาคพื้นยุโรปตามคณะกรรมการการสภาร่วมยุโรป การวิจัยครั้งต่อไปเป็นการอ้างอิงถึงการร่วมสร้างสรรค์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2568) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (พ.ศ. 2560-2569) และการนำแผนที่ทักษะของเคียวเซราระดับโลกมาประเมินรูปแบบยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์

คำสำคัญ: SNG รูปแบบอวตารความปรกติดีไป DIY ธรรมาภิบาลนวัตกรรมภาครัฐ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์พระราชา

ABSTRACT

This research project aims 1) to analyze the results of four sub-projects to create SNG: The next normal avatar model connecting local governance for living with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) of communities in Prawet District Area Bangkok Metropolitan, and 2) to create the next normal avatar model connecting local governance for living with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) of communities in Prawet District Area Bangkok Metropolitan. The study employs several research methods such as mixed-method research, in-dept interviews, the Grounded Delphi method, etc. The results will be used to create SNG (Sunandha Governance Model) as the Next Normal avatar model connecting local governance for living with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) of communities in Prawet District Area Bangkok Metropolitan consisting of 1) strategy and stratagem of wisdom development based on Global Coursera in skill benchmarking, 2) DIY (Do-It-Yourself) applied to self-immunity of sufficiency economy philosophy and King Rama IX's wisdom related to the European Commission's Manifesto for a European Health Union. Ultimately, further research will include the co-creation of the 20-year National Strategic Plan, the 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021), Thailand Medical Hub Strategy (2017-2026) and Global Coursera in skill mapping for the model assessment related to strategy and stratagem.

Keywords: SNG: The Next Normal Avatar Model, DIY: Governance in the Public Sector Innovation, Global Coursera in Skill Mapping

บทนำ

แนวคิดที่กำลังมีอิทธิพลภายหลังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มระบาดน้อยลงจึงเกิดแนวคิดที่จะอยู่ร่วมกับโรคดังกล่าว ตามแนวคิดของสภาร่วมภาคพื้นยุโรปและเชื่อมต่อการสร้างธรรมาภิบาลท้องถิ่นอีกด้วย (The European Institute of Health and Sustainable Development, 2020) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้พื้นที่การศึกษา คือ เขตประเวศ ด้วยเหตุผลเขตประเวศ เป็นเขตหนึ่งใน 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร เป็นเขตศูนย์ชุมชนเมือง แหล่งงานและการบริการเพื่อรองรับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตการปกครองเขตประเวศใหม่ โดยรวมพื้นที่แขวงสะพานสูง (เขตบึงกุ่ม) กับหมู่ที่ 1-12 แขวงประเวศ พื้นที่เขตประเวศทางเหนือของถนนคูขนานมอเตอร์เวย์ด้านซ้ายไปจัดตั้งเป็นเขตสะพานสูง ดังนั้นจึงเหลือ

หน่วยปกครองย่อย 3 แขวง ได้แก่ เขตประเวศ พื้นที่ 22.805 ตร.กม. จำนวนประชากร 87,676 ต่อความหนาแน่น 3,844.60 เขตหนองบอน พื้นที่ 14.513 ตร.กม. ความหนาแน่น 2,854.61 และแขวงดอกไม้ พื้นที่ 15,172 ต่อจำนวนประชากร 52,716 และความหนาแน่นประชากร 3,474.56 โดยรวมพื้นที่ทั้งหมด 3 แขวง 52,490 ต่อจำนวนประชากร 181,821 ต่อความหนาแน่นประชากร 3,463.26 นอกจากนี้จากการมีการเชื่อมต่อกับถนนมอเตอร์เวย์ กาญจนภิเษก ศรีนครินทร์ พัฒนาการ อ่อนนุช อดมสุข เฉลิมพระเกียรติ ร.9 และทางหลวงแผ่นดินมอเตอร์เวย์ซ้ายขวา และคูขนานกาญจนภิเษกด้านนอก ถนนสุขาภิบาล 2 รามคำแหง 2 เป็นต้น ทางน้ำก็มีคลองประเวศบุรีรมย์ จึงทำให้เป็นที่สนใจอย่างมาก ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการต้องระงับการแพร่ระบาด

(สำนักบริหารการทะเบียน, 2564) และในช่วงระยะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ในปี พ.ศ. 2564 เดือนกุมภาพันธ์เขตประเวศเป็นเขตที่ไม่พบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 เป็นเวลา 14 วัน ในพื้นที่ทั้งที่เป็นเขตประชากรหนาแน่น (MRG Online, 2564)

นอกจากนี้ย้อนหลังไปเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ลงพื้นที่ ณ ชุมชนเฟื่องฟ้า ถนนเฉลิมพระเกียรติ ซอย 39 แขวงหนองบอน เขตประเวศ เป็นชุมชนที่ไม่ได้จดทะเบียนกับกรุงเทพมหานคร พบปะเยี่ยมให้กำลังใจและช่วยเหลือหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน แต่กลับมีธรรมาภิบาลท้องถิ่นที่ดี ที่เกี่ยวข้องกับการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เห็นได้จากการยอมรับในการคุมเข้ม ในการคัดกรองและป้องกันอย่างต่อเนื่อง ก่อนรับบริการและมีการปรับภูมิทัศน์พัฒนาพื้นที่ พร้อมทั้งกำจัดวัชพืชทางสาธารณะ จัดเก็บขยะกล่องโฟมที่มีผู้ลักลอบทิ้งในชุมชน เช่น ถนนคู่ขนานกาญจนาภิเษก เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและเกิดความสะอาดไม่เป็นแหล่งทางการติดเชื้อโรคระบาดเข้ามาในพื้นที่

จากผลการวิจัยของ 4 โครงการย่อย ยังจะเห็นได้ว่าธรรมาภิบาลท้องถิ่น ทั้งในส่วนการจัดการสาธารณะที่ต้องการเสริมสร้างความสร้างสรรค์และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แสดงการพัฒนาศักยภาพสำคัญให้กับเรื่องดังกล่าวนี้ ตลอดจนนำไปเป็นต้นแบบเพื่อใช้ประโยชน์แก่เขตอื่นได้ด้วย

ดังนั้น ผลการวิจัยของโครงการนี้ซึ่งเป็นชุดโครงการวิจัย บูรณาการจากผลการวิจัย 4 โครงการวิจัยย่อย สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งทางองค์ความรู้ใหม่ทั้งได้แนวคิดอวตาร คือ ชีวิตที่สองของ 4 ผลวิจัยจาก 4 โครงการวิจัยย่อย เป็นชีวิตที่หนึ่ง ตามแนวคิดการจัดการสาธารณสร้างสรรค์ และเกิดชีวิตที่สองหรืออวตารเป็นธรรมาภิบาลท้องถิ่นระบบสุขภาพตามแนวคิดสภาร่วมยุโรป และนำร่องสู่ธรรมาภิบาล

ดังกล่าว ที่ผู้วิจัยให้ชื่อว่า SNG หรือธรรมาภิบาลสุนันทา (SNG : Sunandha Governance Model) (Arakji and Lang, 2008, 207-218)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จากผลการวิจัยของ 4 โครงการย่อย เป็นปัจจัยรากฐานธรรมาภิบาลท้องถิ่น เพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อสร้างรูปแบบที่จะมีศักยภาพตอบโจทย์ธรรมาภิบาลท้องถิ่นกับการจัดการสาธารณสุขสร้างสรรค์ เพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการรวบรวมผลการวิจัย 4 โครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ คือ โครงการวิจัยย่อยที่ 4, 3 และ 2 บูรณาการเป็นข้อมูลเพื่อใช้ทำการวิจัยในโครงการวิจัยย่อยที่ 1 ซึ่งใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่ (Grounded Theory Delphi Technique) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน จาก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารในเขตประเวศ กลุ่มพยาบาลด้านหน้า และกลุ่มประชาชน นักการเมือง เมื่อได้ผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลและตรวจสอบสามเส้า ลงฉันทามติสุดท้ายจากจำนวน 17 ท่าน ของทั้ง 4 โครงการวิจัยย่อย ถอดบทเรียนสร้างเป็นรูปแบบ Best practice ของชุดโครงการวิจัยนี้ โดยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2564 ถึง 31 สิงหาคม 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

ชุดโครงการวิจัยนี้รวบรวมข้อมูลจากผลการวิจัยดังนี้ โครงการย่อยที่ 4 เป็นฐานรากที่ใช้การวิจัย

ผลงานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ นำมาพัฒนาย่นข้อมูลกับโครงการวิจัยย่อยที่ 3 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบ SWOT Analysis, TOWS Matrix นำมาช้ข้อมูลกับโครงการวิจัยย่อยที่ 2 ที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากนั้นนำผลการวิจัยจาก 3 โครงการวิจัยย่อยรวบรวมเป็นข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยโครงการย่อยที่ 1 ทำการวิจัยเชิงคุณภาพแบบอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย แนวทฤษฎีตามพื้นที่ จำนวน 2 รอบ ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง ในรอบที่ 1 พัฒนาเป็นแบบสอบถาม ในรอบที่ 2 เพื่อด้นทามติใช้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ตามเกณฑ์ของ Macmillan (1971) Ivey and Ivey (2008) และ Becker, Huselid, Ulrich and Brockbank (2015) โดยโครงการ วิจัยย่อยที่ 1 เป็นโครงการวิจัยย่อยหลักปรับใช้กับ DIY Do It Yourself ตามแนวคิดแถลงการณ์สุขภาพของสภาร่วมภาคพื้นยุโรป และปรับใช้กับ 3 ผลการวิจัยจาก 3 โครงการวิจัยย่อย ที่มีหลักคิด คือ ประชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาเข้าใจ เข้าถึง พัฒนากับทักษะของ Coursera Skills Benchmarking ที่ยอมรับกันระดับโลก แม้แต่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศไทย ได้นำมาเผยแพร่จากการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 วิธิดำเนินการวิจัยนี้เพื่อบ่งบรลั้วตุประสงค์ที่ 1

ยิ่งไปกว่านั้น เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ 2 ผู้วิจัยสรุปผลของงานวิจัยนี้ภายหลังอภิปรายผลเป็นผลสุดท้ายของชุดโครงการวิจัยนี้ คือ รูปแบบยุทธศาสตร์ SNG ของงานวิจัยนี้ให้เป็นรูปธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้จริงอีกด้วย โดยพิจารณาความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) และการวางมาตรการสมรรถนะด้วย Skill Mapping อีกด้วย

ทั้งหมดนี้ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน จากเทคนิคเดลฟาย

แนวทฤษฎีตามพื้นที่พิจารณาให้ฉ้นทามติผลการวิจัย อภิปรายผล และรูปแบบ Best practice โดยชุดโครงการวิจัยนี้ดำเนินการต่อเนื่องหลังจากได้ผลการวิจัยโครงการย่อยที่ 1 แล้วทันที

ผลการวิจัย

พิจารณาจากโครงการวิจัยย่อยที่ 4, 3 และ 2 นำร่องสู่โครงการวิจัยย่อยที่ 1 และส่งผลการวิจัยจากโครงการวิจัยย่อยที่ 1 สู่ชุดโครงการวิจัย ปรากฎดังนี้

โครงการวิจัยย่อยที่ 4 ปัญหา ผลกระทบและการปรับตัวเพื่อยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานครเป็นงานวิจัยวางฐานรากเพื่อย่นข้อมูลด้วย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพยาบาลวิชาชีพ ตัวแทนนักการเมือง และกลุ่มประชาชนผู้นำชุมชนเขตประเวศ

ผลจากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดได้ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพจิตจากการทำงานไม่ได้ ตกงานกะทันหัน เงินออมน้อยลงรายจ่ายเพิ่มขึ้น เป็นต้น

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาที่ได้ก็ไม่ต่างกับการวิจัยเชิงปริมาณ แต่มีข้อเรียกร้องที่น่าสนใจ คือ ต้องการให้ภาครัฐระดับเขตเสริมสร้างสุขภาพประชาชน พร้อมช่วยเหลือให้ทันท่วงทีกรณีต้องนำส่งโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการรักษาต่อไป และควรเข้ามาพูดคุยกับครอบครัวผู้สูญเสียเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิต

โครงการวิจัยย่อยที่ 3 การพัฒนาภูมิปัญญาเพื่อยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร สามารถเป็นหลักในการส่งต่อบูรณาการเป็นหลัก ให้โครงการวิจัยย่อยที่ 1 และสามารถย่นข้อมูลได้กับโครงการวิจัยย่อยที่ 4 ได้อย่างดี จากการวิจัย

เชิงคุณภาพแบบวิเคราะห์ปัจจัยและจัดลำดับความสำคัญ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกตลอดจนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์เชิงรุก การพัฒนาภูมิคุ้มกันและเชิงรับ (SO, WO, ST, WT, Strategy) ปรับใช้กับการจัดการ สาธารณสร้างสรรค์และสาธารณสุขตามแนวคิดของ ชวนะ ภวกันันท์ (2555, 1-20) (Hood, 1991, 3-19; Pollitt and Bouckaert, 2004; Li, Young and Tang, 2012, 367-385; Ferlie, 2018; Hallin, Fredriksson, Altman and Zhou, 2016, 33-43; Dietz and Kleinlogel, 2014, 461-472; Harter, Schmidt, Agrawal and Plowman, 2013; Pierre, Sanchez, Maria, Valerio, Rajadel, 2014; Shivhare, 2014)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมของการพัฒนา ภูมิปัญญาเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ต้องมีการเรียนรู้ทางการยอมรับการปกป้องตนเองของ ประชาชนทั่วไป (รวมถึงสถานที่ทำงาน สถานประกอบการ) กลุ่มเสี่ยง ประชาชนระดับฐานราก และเจ้าหน้าที่พนักงาน ให้พัฒนาภูมิปัญญาวิถีชีวิตปกติใหม่เตรียมเข้าสู่วิถีชีวิต ถัดไป (Next normal) เพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ซึ่งขณะทำการวิจัยเรื่องนี้ราวประมาณ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ได้มีการประกาศให้เป็น โรคเฝ้าระวังเหมือนไข้หวัดใหญ่

นอกจากนี้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงทางสายกลาง ที่สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง รวมทั้งเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ของศาสตร์พระราชา ได้เป็นอย่างดี

โครงการวิจัยย่อยที่ 2 ธรรมนูญบาลการจัดการ สร้างสรรค์ทางสาธารณสุขเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป้าหมายเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันทางสาธารณสุข ทั้งภาครัฐชุมชนและประชาชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จำนวน 20 คน จากกลุ่มข้าราชการ ผู้บริหารระดับสูง ระดับเขตในพื้นที่เขตประเวศ นักการเมือง แพทย์ พยาบาลด้านหน้า ผู้นำชุมชน ผลการวิจัยพบว่าการปรับใช้ Integrated care ขององค์การอนามัยโลก ภาคพื้นยุโรป (Who Regional European, 2016) สามารถนำมาพิจารณาการดูแลเชิงบูรณาการการจัดการ สาธารณสร้างสรรค์ ด้านสาธารณสุขตามโครงการวิจัย ย่อยที่ 3 ซึ่งยังส่งอิทธิพลต่อกระบวนการดูแลตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (Steiner, 1965; Bowden, 1979, 287-308; Woodman, Sawyer and Griffin, 1993, 293-321; Porter, 2019; Bloch and Bugge, 2013, 133-145; Nelson and Winter, 1977, 36-76; Dunleavy, Margetts, Bastow and Tinkler, 2006; Osborne, 2010; Docherty, 2017, 719-724; Helliwell, Huang, Grover and Wang, 2014) อีกทั้งส่งผลกระทบหรือต่อเนื่องจากความปกติใหม่ (New normal) ความปกติถัดไป (Next normal) (ประยุกต์จาก OECD, 2014; Gault, 2017; Pavapanunkul and Mahittichatkul, 2018, 43-57; Amabile, Conti, Coon, Lazenby and Herron, 1996; 1154-1184; Bloch and Bugge, 2013, 133-145)

โครงการวิจัยย่อยที่ 1 DIY ธรรมนูญบาลนวัตกรรม ภาครัฐเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชน ในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร (มีชื่อเต็มว่า Do It Yourself Democracy) ผลการวิจัยตามเทคนิค เดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่ จากฉันทามติของกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ตามเกณฑ์ Macmillan (1971) และ Ivey and Ivey (2008) และผู้ให้ข้อมูล สำคัญ 3 กลุ่ม จากผู้บริหารในเขตประเวศ พยาบาล ด้านหน้า และกลุ่มประชาชน นักการเมือง เป็นต้น ตามแนวคิดของความร่วมมือระหว่างคณะบัญชางาน ของเครือข่ายการสื่อสารสาธารณะเนื้อหาและเทคโนโลยี (Directorate-General for Communications

Networks, Content and Technology: DGCNECT) European Commission, Brussel, Belgium สร้างแนวคิดการเป็นหุ้นส่วนระหว่างประชาชนในฐานะพลเมืองกับรัฐบาลร่วมกันสร้างรัฐ สร้างประเทศสามารถปรับใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาเพื่อสร้างธรรมาภิบาลนวัตกรรมภาครัฐ คือ Coursera Skill Benchmarking ที่พัฒนาเป็นรูปธรรมจากการดูแลเชิงบูรณาการได้ใน 2 มิติ คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงยุทธศาสตร์ และเชิงผลลัพธ์ ฟังพาสาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพื่อการจัดการธรรมาภิบาลท้องถิ่น ในการจัดการสวัสดิการอยู่ดีมีสุขของ Helliwell, Huang, Grover and Wang (2014) ด้วยแนวคิดชีวิตที่ 1 ต้นกำเนิดแนวคิดและนำไปต่อยอดกับงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1 นี้ เปรียบเทียบหรือชีวิตที่ 2 เป็นอวตาร ธรรมาภิบาลท้องถิ่น เพื่อสร้างชุมชนสุขภาพอยู่ดีมีสุข ซึ่งปรับใช้เรียกชื่อรูปแบบของ DIY ใหม่กว่า DIY (Do It Yourself Governance) และนำไปอภิปรายผลเพื่อสร้างรูปแบบ Best practice กับชุดโครงการวิจัยรวมทั้งการตรวจสอบสามเส้าของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน จากโครงการย่อยที่ 1 ตามแนวคิดของ Robert B. Textor (1979, 1980) ที่ผู้เชี่ยวชาญต้องเต็มใจให้ข้อมูล จึงต้องตรวจทุกขั้นตอนตามการวิจัยนั้น ๆ เพื่อให้ได้ความจริง ความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ หลังจากนั้นก็จะสังเคราะห์ออกมาเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในรอบที่ 2 เพื่อจัดลำดับความสำคัญในสิ่งที่ทำการศึกษาด้วยสถิติเชิงพรรณนา มัธยมศึกษา และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) การสรุปค้นหามาจากผู้เชี่ยวชาญตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพแบบระดมสมองเพื่อถอดบทเรียนเป็นรูปแบบ “แบบอย่างที่ดี” (Best practice) คือ SNG (Sunandha Governance Model) : รูปแบบอวตารความปรกติเชื่อมต่อธรรมาภิบาลท้องถิ่น เพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลจากการใช้ผลการวิจัยทั้ง 3 โครงการวิจัยย่อยมาบูรณาการกับโครงการวิจัยย่อยที่ 1 DIY (Do It Yourself) รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาเพื่ออวตารธรรมาภิบาลท้องถิ่น สร้างชุมชนสุขภาพอยู่ดีมีสุขในการอยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พิจารณาให้สมบูรณ์กับการสังเคราะห์รูปแบบเชิง Best practice (Best practice model) ประยุกต์รวม 4 โครงการวิจัยย่อย จะได้รูปแบบ Best practice ตามกระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบตามแนวคิดของ Scriven (1973), Steiner (1988), Patton (1986) Joint Committee on Standards for Educational Evaluations (1994) และแนวคิดอวตารจาก Castronova (2003) Arakji and Lang (2008, 207-218) Halfhill (1996), Ben Mimoun, Poncin and Garnier (2012, 605-612) Lemoine and Notebaert (2011), Viot and Bressolles (2012, 45-56), Pavapanunkul and Mahittichatkul (2023, Chapter 4) รูปแบบ Best practice model ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์พระราชมามาใช้ 1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์พระราชาเชิงยุทธศาสตร์ด้วยการนำ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ปรับใช้ กับ DIY เพื่อนำไปใช้ประโยชน์จริงทางอรรถประโยชน์ (Utility) ในการนำร่องสู่ Best practice

จากการอภิปรายผลข้างต้น ได้รูปแบบ Best practice สุดท้าย คือ SNG ที่ผู้วิจัยให้ชื่อว่า Sunandha Governance Model ก็คือของชุดโครงการวิจัยนำมาพิจารณากับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางนานาชาติ (พ.ศ. 2560-2569) และวางมาตรการสมรรถนะด้วย Skill mapping ได้รูปแบบ SNG ของชุดโครงการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

**SNG (Sunandha Governance Model) : รูปแบบอวตารความปรกติเชื่อมต่อการจัดการสาธารณสุขสร้างสรรค์ทางธรรมาภิบาล
ท้องถิ่นสาธารณสุขเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))
ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร**

อวตารการจัดการสาธารณสุขสร้างสรรค์ทางธรรมาภิบาลท้องถิ่นสาธารณสุข

6. การสร้างสมดุล 3 ด้าน ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง คือ การเอาใจใส่ให้สวัสดิการเด็กสตรีมีครรภ์ผู้ทุพพลภาพ คนจรจัด เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุทุกชั้นวัย แนวคิดของชราธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชนส่งเสริมมาตรการเฝ้าระวังยา 7. การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประชาชนกับภาครัฐ	(5.4) การรักษาผู้มีบุตรยาก (5.5) Lasik (5.6) การเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ (5.7) การดูแลผู้สูงอายุ (5.8) การรองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (5.9) Anti-aging 4. ศูนย์กลางบริการแพทย์แผนไทยและทางเลือก 4.1 จัดบริการในโรงพยาบาลเฉพาะทางแพทย์แผนไทย คลินิกแพทย์แผนไทย 4.2 จัดบริการในโรงพยาบาลเฉพาะทางแพทย์ทางเลือก คลินิกแพทย์ทางเลือก 5. ศูนย์กลางบริการห้องปฏิบัติการ 5.1 บริการห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ตามมาตรฐานระดับประเทศ เพื่อสนับสนุนการวินิจฉัยโรค การติดตาม การรักษา งานวิจัยและงานด้านระบาดวิทยา โดยใช้เทคโนโลยีระดับสูง 5.2 บริการห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานสากลสำหรับให้บริการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง (Specimen) รวมทั้งการรับรองคุณภาพวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทย 5.3 บริการห้องปฏิบัติการทางทันตกรรมแบบครบวงจร 5.4 บริการห้องปฏิบัติการที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของยา 6. ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์ (Product Hub) 6.1 ยาปัจจุบัน 6.2 ยาสมุนไพรไทย 6.3 เครื่องสำอาง 6.4 อาหารเพื่อเสริมสุขภาพ 6.5 เครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์
---	---

มาตรการสมรรถนะด้วย Coursera Skill Benchmarking Map เพื่อประเมินระดับสมรรถนะของรูปแบบยุทธศาสตร์ SNG เพื่อดำเนินกลยุทธ์ พิจารณาทักษะ 4 ระดับ

จาก 3 เส้นทางแนวคิดของรูปแบบข้างต้น นำไปสู่การได้รูปแบบมาตรการสมรรถนะด้วย Coursera Skill Benchmarking Map เพื่อประเมินสมรรถนะของรูปแบบยุทธศาสตร์ข้างต้นในระดับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 SNG (Sunandha Governance Model): รูปแบบอวตารความปรกติเชื่อมต่อการจัดการสาธารณสุขสร้างสรรค์ทางธรรมชาติท้องถิ่นสาธารณสุขเพื่ออยู่ร่วมกับโรค COVID-19 ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงมาตรการสมรรถนะเชื่อมต่อ 3 เส้นทางแนวคิดด้วย Coursera Skill Benchmarking Map เพื่อประเมินระดับสมรรถนะของรูปแบบยุทธศาสตร์ SNG เพื่อดำเนินกลยุทธ์ พิจารณาทักษะ 4 ระดับ

ระดับคะแนน	ทักษะ 4 ระดับ	ตัวชี้วัด
4	1. ระดับผู้เชี่ยวชาญ	1. เต็มไปด้วยประสบการณ์และความสามารถ 2. สามารถช่วยงานอื่นได้นอกจากที่ตนเองถนัด 3. ทำงานได้ด้วยตนเอง 4. สาธิตวิธีการสร้างความสามารถตัวเอง ชี้แนะฝึกอบรมผู้อื่นได้ 5. แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ทันทั่วทั้งที่มีคุณภาพ
3	2. ระดับความสามารถมาก	1. มีความสามารถและประสบการณ์ 2. ทำงานได้อย่างอิสระ รับความช่วยเหลือน้อย 3. เป็นผู้เชี่ยวชาญบางเรื่อง
2	3. ระดับนักสาธิต	1. มีความสามารถในระดับต้น 2. ประสบการณ์ตรงน้อย 3. ขอความช่วยเหลือบ้าง
1	4. ระดับพื้นฐาน	1. มีความจำกัดทั้งความรู้และความสามารถ 2. วิเคราะห์งานไม่ค่อยได้ 3. ต้องการความช่วยเหลือมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์

จากประเด็นข้อค้นพบจากผลการวิจัยจนถึงการอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ก็คือ การนำผลการวิจัยนี้ไปบูรณาการกับการวิจัยในประเด็น ซึ่งควรจะเป็นเชิงแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการกับการสร้างคุณค่าใหม่สาธารณะ New public value เพื่อการจัดการสวัสดิการธรรมาภิบาลท้องถิ่นทางสาธารณสุข โดยผู้ใช้ประโยชน์คือ พื้นที่เขตประเทศ โดยสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวคิดของธรรมาภิบาลท้องถิ่นมาพิจารณาในการสร้างชุมชนอยู่ดีมีสุข และทางธรรมาภิบาลสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการยอมรับนโยบายภาครัฐพร้อมปฏิบัติ

ตามให้ความร่วมมือทั้งสาธารณสุขและนักรการเมืองท้องถิ่นให้เห็นคุณค่าของธรรมาภิบาลท้องถิ่นทางสาธารณสุข

2.2 ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จของวิสัยทัศน์ในการปรับใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาของผู้นำแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกซึ่งแตกต่างกันสังเกตได้จากสถานที่ตั้ง งบประมาณตลอดจนความร่วมมือของการเมืองท้องถิ่น และการแก้ไขข้อขัดแย้งกับการสร้างสรรค์การบริหารชุมชนรวมถึงการขยายเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนความเกี่ยวข้องกับปัจจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ที่จะทำการวิจัยเพื่อสร้างขีดความสามารถการแข่งขันและประเมิน Coursera Skill Benchmarking

2.3 ควรศึกษาเจาะลึกทางการบริหารจัดการ
สวัสดิการแห่งรัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สนองแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ ด้วยหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง และหรือศาสตร์พระราชา เพื่อรับ

กับการอยู่ร่วมกับโรคโควิด 19 ส่งเสริมการศึกษา
ความผูกพันและเข้ามีส่วนร่วมชุมชนของสาธารณชน
ทุกภาคส่วนในชุมชน หรือเป็นหุ้นส่วนกับรัฐ

เอกสารอ้างอิง

- ชวนะ ภาวนันท์. (2555). การจัดการมหาชนสร้างสรรค์สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์: ทักษะการคิดใหม่เพื่อการศึกษา
ยุคประเทศไทยสร้างสรรค์. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลรัตนโกสินทร์, 2 (2), 1-20.
- สำนักบริหารการทะเบียน. (2564). จำนวนประชากรและบ้าน. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ค้นเมื่อ
มกราคม 1, 2565, จาก <https://www.bora.dopa.go.th/index.php/th/>.
- MRG Online. (2564). เปิดชื่อ 18 เขต กทม. ปิดชื่อโควิด-19 มาแล้ว 14 วัน. ค้นเมื่อ มกราคม 1, 2565,
จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9640000011581>.
- Amabile, T. M., Conti, R., Coon, H., Lazenby, J., and Herron, M. (1996). Assessing the work
environment for creativity. *Academy of Management Journal*, 39 (5), 1154-1184.
- Arakji, R. Y., and Lang, K. R. (2008). Avatar business value analysis: A method for the evaluation
of business value creation in virtual commerce. *Journal of Electronic Commerce
Research*, 9 (3), 207-218.
- Becker, B. E., Huselid, M. A., Ulrich, D., and Brockbank, W. (2015). *Human Resources Management
Success*. The Ulrich Collection. Massachusetts: Harvard Business Review Press.
- Ben Mimoun, M. S., Poncin, I., and Garnier, M. (2012). Case study: Embodied virtual agents:
An analysis on reasons for failure. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 19 (6),
605-612.
- Bloch, C., and Bugge, M. (2013). Public sector innovation-from theory to measurement.
Structural Change and Economic Dynamics, Elsevier, 27 (C), 133-145.
- Bowden, P. (1979). Structure and creativity: A civil service hypothesis. *Public Administration*,
57 (3), 287-308.
- Castronova, E. (2003). *Theory of the avatar*. CESifo Working Paper Series 863, Category 2:
Public Choice. CESifo.
- Dietz, J., and Kleinlogel, E. (2014). Wage cuts and managers' empathy: How a positive emotion can
contribute to positive organizational ethics in difficult times. *Journal of Business Ethics*,
119 (4), 461-472. DOI: 10.1007/s10551-013-1836-6.
- Docherty, C. (2017). Perspectives on design thinking for social innovation. *The Design Journal*,
20 (6), 719-724.

- Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S., and Tinkler, J. (2006). **Digital era governance: IT corporations, the state, and e-government**. New York: Oxford University Press.
- Ferlie, E. (2018). **The new public management and public management studies**. New York: Oxford University Press.
- Gault, F. (2017). **Measuring public-sector innovation and social progress**. Washington, D. C.: National Academy of Science.
- Halfhill, T. R. (1996). **Agents and avatars**. California: Byte.
- Hallin, J., Fredriksson, E., Altman, R., and Zhou, S. (2016). Developing a human centered business index-leading with purpose, empathy, systems-approach and resilience in ‘business beyond sustainability’. **European Public & Social Innovation Review**, 1 (1), 33-43. DOI: <https://doi.org/10.31637/epsir.16-1.3>.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L., Agrawal, S., and Plowman, S. K. (2013). **The relationship between engagement at work and organizational outcomes**. Washington, D.C.: Gallup, Inc.
- Helliwell, J. F., Huang, H., Grover, S., and Wang, S. (2014). **Good governance and national well-being: What are the linkages?** OECD Working Papers on Public Governance, No. 25 OECD Publishing. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5jxv9f651hvj-en>.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? **Public Administration**, 69 (1), 3-19.
- Ivey, A. E., and Ivey, M. B. (2008). **Essentials of intentional interviewing: Counselling in a multicultural world**. Boston: Thomson Brooks/Cole.
- Joint Committee on Standards for Educational Evaluations. (1994). **The program evaluation standards: how to assess evaluations of educational programs**. California: Sage.
- Lemoine, J.-F., and Notebaert, J.-F. (2011). Agent virtuel et confiance des internautes vis-à-vis d’un site web. **Décisions Marketing**, 61. DOI:10.7193/DM.061.47.53.
- Li, J., Young, M. N., and Tang, G. (2012). The development of entrepreneurship in Chinese communities: An organizational symbiosis perspective. **Asia Pacific Journal of Management**, 2 (2012), 367-385.
- Macmillan, T. T. (1971). **The Delphi technique**. Washington, D.C.: ERIC Clearinghouse.
- Macmillan, T. T. (1971). **The Delphi technique**. Paper Presented at The Annual Meeting of The California Junior. College Association Commission on Research and Development (3 May 1971), Monterrey, California.
- Nelson, R. R., and Winter, S. G. (1977). In search of useful theory of innovation. **ScienceDirect**, 6 (1), 36-76.

- OECD. (2014). **Recommendation of the Council on Digital Government Strategies**. Adopted by the OECD Council on 15 July 2014: Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from <https://www.oecd.org/gov/digital-government/Recommendation-digital-government-strategies.pdf>.
- OECD. (2014). **Tourism and Creative Economy: OECD Studies on Tourism**. OECD Publishing. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1787/9789264207875-en>.
- Osborne, S. P. (2010). **The new public governance**. London: Routledge.
- Patton, M. Q. (1986). **Utilization-focused evaluation** (2nd ed.). California: Sage Publications.
- Pavapanunkul, S., and Mahittichatkul, N. (2018). Currently, labelled innovation model of public sector innovation and the public design thinking process and rooted in innovating public administration. **Asian Administration and Management Review**, 1 (1), 43-57.
- Pavapanunkul, S., Mahittichatkul, N., Jermstittiparsert, K., and Gohwong, S. (2023). **Governmental power market-ing in the VU-CHAOS world**. Pennsylvania: IGI Global.
- Pierre, G., Sanchez, P., Maria, L., Valerio, A., and Rajadel, T. (2014). **STEP skills measurement surveys: Innovative tools for assessing skills**. Social Protection and Labor Discussion Paper, No. 1421. Washington, DC.: World Bank Group. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/19985> License: CC BY 3.0 IGO.
- Pollitt, C., and Bouckaert, G. (2004). **Public management reform: A comparative analysis**. Oxford: Oxford University Press.
- Porter, M. E. (2019). **The strategy to transform health care and role of outcome**. Paris, France: OECD Policy Forum People at the Center: The Future of Health.
- Scriven, M. (1973). Goal-free Evaluation. In E. R. Hoise (Ed.). **School evaluation: Politics and process (319-328)**. California: McCutchan Publishing Corporation.
- Shivhare, N. (2014). **Human capital management**. Slide Share for BVM Collage of Management Education. Neerav Shivhare & Company. Retrieved January 1, 2023, from <https://www.slideshare.net/neeravshivhare/5-hrm-human-capital-management>.
- Steiner, G. A. (1965). **The creative organization**. London: The University of Chicago Press.
- Steiner, E. (1988). **Methodology of theory building**. Sydney: Educology Research Associate.
- Textor, R. B. (1979). **Guide to Ethnographic Future Research, MIMEO, October**. The Federal Data Strategy. 2020 Action Plan. Includes a Series of Pilot Project. The Federal Data Strategy Team. Retrieved January 1, 2023, from <https://strategy.data.gov/contact/>.
- Textor, R. B. (1980). **A Handbook on Ethnographic Futures Research** (3rd ed). California: Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University.

- The European Institute of Health and Sustainable Development: EIHSd. (2020). **Manifesto for a European Health Union**. Retrieved January 1, 2023, from <https://eihsd.eu/manifesto-for-a-european-health-union/>.
- Viot, C., and Bressolles, G. (2012). Intelligent virtual agents: What are the advantages for customer relationship? **Décisions Marketing**, 65 (January-March), 45-56.
- Woodman, R. W., Sawyer, J. E., and Griffin, R. W. (1993). Toward a theory of organizational creativity. **Academy of Management Review**, 18, 293-321.

การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน

AWARENESS OF SPORTS SUSTAINABILITY

อานันท์ วันลา¹⁾ และ ชนายนันต์ สมาหิโต²⁾

¹⁾คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,

²⁾คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,

Arnon Wanla¹⁾ and Chananan Samahito²⁾

¹⁾Faculty of Education. Kanchanaburi Rajabhat University,

²⁾Business School. King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

*Corresponding author e-mail: arnon@kru.ac.th

Receive : July 3, 2024

Revised: October 17, 2024

Accepted: November 05, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬา กับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติและศึกษาการรับรู้กีฬาด้วยความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบเชิงพรรณนา (descriptive research) จัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เทคนิคการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความมั่นคงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.762

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า รูปแบบของการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์และเป้าหมายการสร้างการรับรู้กีฬา กับความยั่งยืน (Situation analysis and needs assessment : Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กีฬาด้วยความยั่งยืน (Create and Development Activities Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กีฬาด้วยความยั่งยืน (Create motivation for Learning : Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้กีฬาด้วยความยั่งยืน (Sports Sustainability Activity) ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุง และการพัฒนา (Evaluation Improvement and Development)

ผลการศึกษาการรับรู้ด้านกีฬาด้วยความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 มีการรับรู้ด้านกีฬาด้วยความยั่งยืนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 37.77 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม การสร้างการรับรู้กีฬาด้วยความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ มีการรับรู้ในระดับที่สูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.38 อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ยังต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายพื้นที่และประชากรให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กีฬา ความยั่งยืน การจัดการแข่งขัน

ABSTRACT

The objective of this research is to create a model for building awareness of sports and sustainability in the 39th Thailand National Youth Games and to study the perception of sports and sustainability among participants within the games. This qualitative research is a descriptive one. The data were collected and analyzed by group discussion techniques and questionnaires. A quality of the research instrument was examined by the index of items objectives congruence (IOC) from 5 experts. The reliability value of the entire questionnaire was 0.762.

The results of the study illustrate the model of 5 steps for creating awareness of sports and sustainability in Thailand National Youth Games including 1. Situation analysis and needs assessment: awareness of sports and sustainability; 2. Create and develop activities to create awareness of sports sustainability; 3. Create motivation in learning about sports sustainability; 4. Provide sports sustainability activities; and 5. Evaluate learning outcomes and development.

The result demonstrates that the participants had a low level of awareness in sports and sustainability (at 37.77%). Nevertheless, their level of awareness was increased to 79.38% after they had attended the sports sustainability activities. The result of this study is useful for the improvement of National youth games in Thailand which needed to be continuously studied and broadened to more population.

Keywords: Sports, Sustainability, Competition

บทนำ

ความยั่งยืนเป็นหนึ่งในประเด็นเร่งด่วนที่สุดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคนี้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นความท้าทายทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของสังคมซึ่งกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน แนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้เป็นที่สนใจของสังคมและชุมชนมานานกว่า 200 ปี (Goldsmith, 1972) ความยั่งยืนถูกนำมาใช้ครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งมีมิติกว้างขวางไม่เพียงแต่เรื่องของสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ผู้คนส่วนใหญ่มักเข้าใจผิดว่าความยั่งยืนคือ ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว ความยั่งยืนครอบคลุมขอบเขตบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจซึ่งมีประเด็นสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ หรือความไม่เป็นธรรมทางสังคม ปัญหาเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่อผู้คนทั่วโลก

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจหรือความไม่เป็นธรรมทางสังคม ปัญหาเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่อผู้คนทั่วโลกตลอดเวลาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าผู้คนมีความสนใจในเรื่องความยั่งยืนมากขึ้นเกิดความคาดหวัง จากผู้คนมากมายว่าสถาบันธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐจะมีความรับผิดชอบต่อพวกเขาเพิ่มขึ้น รวมถึงกิจกรรมด้านการกีฬาที่มีผู้มีส่วนร่วมอยู่ทั่วโลก

ความยั่งยืนเป็นหนึ่งในภารกิจที่จำเป็นและมีความท้าทายอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะกับการกีฬาซึ่งเชื่อมโยงไปยังความยั่งยืนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ความไม่เป็นธรรมทางสังคมทั้งหมดกำลังส่งผลกระทบต่อสังคมโลกซึ่งสร้างความกังวล ต่อด้านการจัดการกีฬา การจัดการแข่งขันกีฬาที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อเยาวชนและคนรุ่นใหม่

กีฬาเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีความพิเศษที่สามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนจำนวนมากทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ องค์การกีฬาระดับโลกอย่างคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติจึงตระหนักและเชื่อว่ายุทธศาสตร์โอลิมปิกมีทั้งหน้าที่และการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างเข้มแข็งทั่วโลก ด้วยความยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของเรา: “สร้างโลกที่ดีกว่าด้วยกีฬา” (International Olympic Committee, 2018) โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นรากฐานสำคัญของสังคมในอนาคต การเผยแพร่ความรู้ในเรื่องกีฬากับความยั่งยืนจึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เยาวชนสามารถสัมผัสกับคุณค่าของสิ่งแวดล้อม สังคมและการแข่งขันกีฬาที่มีความยั่งยืน การให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกีฬากับความยั่งยืน โดยใช้กิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมการกีฬาศิลปะและวัฒนธรรม และการสร้างทัศนคติที่ดีนั้นสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่เยาวชนทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะปฏิบัติที่เหมาะสม การเรียนรู้ปรากฏภายในร่างกายอย่างถาวร ไม่ใช่เฉพาะแต่สมองเท่านั้น ทักษะร่างกายและการเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหวส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาจริยศึกษาและพลศึกษา (International Olympic Committee, 2018) การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านการกีฬา คณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติให้ความสำคัญอย่างยิ่งที่ผลักดันให้ยุทธศาสตร์โอลิมปิก โดยเฉพาะการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ซึ่งจะต้องเป็นการจัดการแข่งขันที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่มีการสร้างสนามกีฬาเพิ่มเติม ลดการใช้สิ่งทำให้เกิดขยะจำนวนมาก สร้างความยั่งยืนโดย ปลุกจิตสำนึกของผู้เข้าร่วมและผู้ชมการแข่งขันทั่วโลก โดยในปัจจุบัน เมืองเจ้าภาพส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์โอลิมปิกว่าด้วยการจัดการแข่งขันอย่างยั่งยืน ทำให้กีฬาโอลิมปิกเกมส์สามารถสร้างความยั่งยืน มั่นคงในทุกมิติตามวาระของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ

“ความยั่งยืนทางการกีฬา” เป็นแนวคิดในการสร้างความสมดุลทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจกับการกีฬาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในทางปฏิบัติการพัฒนาอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมองค์กรว่าจะตระหนักและนำมาปฏิบัติอย่างไร อย่างไรก็ตามทางยุทธศาสตร์เชื่อว่าองค์กรสามารถเริ่ม และบรรลุถึงเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้หากบูรณาการหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการปฏิบัติงานเข้าด้วยกัน การกีฬาแห่งประเทศไทยหรือ กกท. เป็นองค์กรสำคัญด้านการกีฬาของประเทศไทยที่มีวิสัยทัศน์ “พัฒนาการกีฬาให้ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ และบริหารจัดการองค์กรอย่างมีมาตรฐาน เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสังคมให้กับประเทศอย่างยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับพลวัตโลกด้านการกีฬาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักการสำคัญ คือ การตระหนักถึงความท้าทายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อทุกคน

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์โอลิมปิก เพราะเป็นสมาชิกของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามนโยบายวาระโอลิมปิก อีกทั้งการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ตลอดจนมหกรรมกีฬานานาชาติและการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติด้วย ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นอย่างยิ่งในการเผยแพร่หลักการสำคัญของการกีฬากับความยั่งยืนไปยังนักเรียน นักศึกษา นักกีฬา และเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนักกีฬาระดับเยาวชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแข่งขันระดับชาติ ด้วยเหตุนี้สถาบันวิทยาการโอลิมปิกไทยและคณะทำงานจึงได้สนใจในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน” เพื่อสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนเพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการส่งเสริมให้กับเยาวชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ
2. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตเชิงเนื้อหา คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎี 2 เรื่อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องความยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ 17 เป้าหมาย และการศึกษาด้านการจัดการแข่งขันอย่างยั่งยืนของ International Olympic Committee “IOC Sustainability Strategy” ในวาระโอลิมปิก (Olympic Agenda +5) โดยมีประเด็นความยั่งยืนใน 5 พื้นฐานหลัก ดังนี้ 1) โครงสร้างพื้นฐาน และพื้นที่ธรรมชาติ 2) การจัดหาและการจัดการทรัพยากร 3) การเคลื่อนย้ายและการเดินทาง 4) แรงงาน และ 5) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ขอบเขตเชิงประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key Informant) ในการสนทนากลุ่ม (focus group Discussion) จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการกีฬา จำนวน 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬากับความยั่งยืน จำนวน 4 ท่าน ผู้บริหารหน่วยงานด้านการกีฬา จำนวน 4 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการแข่งขันกีฬาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ส่วนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถาม (questionnaire) ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 39 ได้แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน คณะกรรมการจัดการแข่งขันที่เข้าร่วมกิจกรรม

การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในระหว่างการแข่งขัน โดยมีเกณฑ์พิจารณาเลือกจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันเท่านั้น

ขอบเขตเชิงพื้นที่ สนามกีฬา ที่พัก ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ และศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เรื่องกีฬากับความยั่งยืน (sports sustainability) และแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบกิจกรรม การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างการรับรู้ในด้านกีฬากับความยั่งยืนโดยใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสนทนากลุ่ม (focus group Discussion) สำหรับการเก็บข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นำมาสังเคราะห์และสร้างเป็นรูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 4 นำรูปแบบไปดำเนินการกิจกรรม
สร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการกิจกรรมการสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ได้แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน คณะกรรมการจัดการแข่งขัน อาสาสมัคร ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ 21-30 มีนาคม 2567

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการรับรู้ค่านิยม
โอลิมปิกและกีฬาเกี่ยวกับความยั่งยืน ในขั้นตอนนี้ คือการประเมินผลการจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) สำหรับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ “การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน” ในพื้นที่บริเวณสนามแข่งขันและที่พักในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้เครื่องบันทึกและการจดประเด็นสาระสำคัญในการสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการกีฬา จำนวน 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬาเกี่ยวกับความยั่งยืน จำนวน 4 ท่าน ผู้บริหารหน่วยงานด้านการกีฬา จำนวน 4 ท่าน

ส่วนที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่าน (questionnaire) เพื่อสอบถามในประเด็นการรับรู้ เรื่อง กีฬาเกี่ยวกับความยั่งยืนของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 237 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วนได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลจากสนทนากลุ่ม (focus group) ใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content Analysis) หลังจากนั้นสังเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (questionnaire) ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนของผู้ที่มีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 โดยเก็บข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน

รูปแบบการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน โดยนำเอาผลการสนทนากลุ่ม (focus group) มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสังเคราะห์เรียบเรียงขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ โดยมีผลการวิเคราะห์รูปแบบของการสร้างการรับรู้ในด้านกีฬาเกี่ยวกับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับประเทศประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์และเป้าหมาย
การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน (Situation analysis and needs assessment : Awareness of Sports Sustainability) ในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ในเรื่องของการรับรู้ด้านการสร้างความยั่งยืนกับการกีฬาว่าอยู่ในระดับใด

หลังจากนั้นก็วิเคราะห์ว่าที่ผ่านมามีองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมในการสร้างความตระหนัก และให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้มากน้อยแค่ไหน หลังจากนั้นก็กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมคือใคร จำนวน อายุ สถานะ และที่สำคัญที่สุดคือ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการสร้างการรับรู้เรื่องกีฬากับความยั่งยืนในแต่ละกิจกรรมและวิธีการหรือลักษณะของกิจกรรมว่าแบบใดที่จะสามารถสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน (Create and Development Activities Awareness of Sports Sustainability) ในขั้นตอนนี้เป็นส่วนในการออกแบบกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายหลังจากที่วิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาแล้ว โดยจะต้องออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละสถานการณ์ เช่น สถานที่ กลุ่มเป้าหมาย อายุ ความรู้ เป็นต้น และต้องออกแบบการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมและความสะดวกในการดำเนินการด้วย ตลอดจนช่วงเวลาที่เหมาะสม เนื่องด้วยในการแข่งขันนั้นมีความหลากหลาย ตลอดจนการจัดการแข่งขันที่กระจายตัวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ก็ส่งผลในการสร้างการรับรู้เช่นกัน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน (Create motivation for Learning : Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่สำคัญและมักถูกกละเลยคือการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ กิจกรรมในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องเข้ามาสัมผัสเรียนรู้

ผ่านการลงมือทำ เพราะจะสามารถสร้างการเรียนรู้ และการจดจำได้ดี การหาวิธีการเพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายเข้ามาศึกษาเรียนรู้จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีกิจกรรมที่ดึงดูดให้ผู้เข้าร่วมการแข่งขันหรือกลุ่มเป้าหมายเข้ามาร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน (Sports Sustainability Activity) การดำเนินกิจกรรมการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนเป็นกระบวนการสำคัญในการนำข้อมูลทั้งหมดที่ออกแบบไว้มาปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องรวดเร็ว คุ่มค่า ด้วยสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมายในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกันจึงต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และต้องบริหารทรัพยากรบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุง และการพัฒนา (Evaluation Improvement and Development) กระบวนการนี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาให้กิจกรรมการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนได้รับการพัฒนา การประเมินผลต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมในแต่ละครั้ง การวัดและประเมินผลในแต่ละครั้งอาจจะมี ความแตกต่างกันตามบริบทและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน การมีเครื่องมือที่หลากหลายจะส่งผลต่อการประเมิน และพัฒนากิจกรรม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการรับรู้ด้านกีฬาเกี่ยวกับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

ตารางที่ 1 การรับรู้กีฬากับความยั่งยืน ก่อน และหลังเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน (N = 237)

ลำดับ	การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืน	ค่าร้อยละ (ก่อน)	ค่าร้อยละ (หลัง)
1	รับรู้เป้าหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติกีฬากับความยั่งยืน	31.26	78.10
2	ความรู้ในด้านหลัก “3R”	24.65	89.64
3	การตระหนักถึงการปฏิบัติตัวในการแข่งขันกีฬาเพื่อความยั่งยืน	53.30	84.40
4	รับรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมกับการจัดการแข่งขันกีฬา	27.40	68.15
5	ความรู้ในด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่	61.20	83.00
6	รับรู้ถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกับความยั่งยืน	39.22	75.40
7	ความรู้ในด้าน SDG หรือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	29.35	73.90
8	การตระหนักถึงความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ	41.25	84.30
9	การรับรู้ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน	32.30	77.60

การศึกษาการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 37.77 มีการรับรู้เป้าหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติกีฬากับความยั่งยืนในภาพรวม ร้อยละ 31.22 โดยมีการรับรู้ตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้ในด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 61.20 การตระหนักถึงการปฏิบัติตัวในการแข่งขันกีฬาเพื่อความยั่งยืน ร้อยละ 53.30 การตระหนักถึงความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ร้อยละ 41.25 รับรู้ถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกับความยั่งยืน ร้อยละ 39.22 การรับรู้ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 32.30 ความรู้ในด้าน SDG หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 29.35 รับรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมกับการจัดการแข่งขันกีฬา ร้อยละ 27.40 ความรู้ในด้านหลัก “3R” ร้อยละ 24.65 ตามลำดับ

หลังจากที่ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ได้ร่วมกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนแล้วปรากฏถึงการรับรู้ที่เพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยถึง ร้อยละ 79.38 โดยภาพรวมมีการรับรู้เป้าหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ กีฬากับความยั่งยืน ร้อยละ 78.10 ซึ่งมีลำดับการรับรู้ในด้านกีฬากับความยั่งยืนตามลำดับดังต่อไปนี้ หลัก “3R” ร้อยละ 89.64 การตระหนักถึงการปฏิบัติตัวในการแข่งขันกีฬาเพื่อความยั่งยืน ร้อยละ 84.40 การตระหนักถึงความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ร้อยละ 84.30 ความรู้ในด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 83.00 การรับรู้ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 77.60 รับรู้ถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกับความยั่งยืน ร้อยละ 75.40 ความรู้ในด้าน SDG หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 73.90 และการรับรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมกับการจัดการแข่งขันกีฬา ร้อยละ 68.15 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง”การสร้างการรับรู้กีฬา
กับความยั่งยืน” สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น
2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬา

กับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ และส่วนที่ 2
การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วม
ในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 โดยมี
รายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ

รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน
ในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน
ซึ่งเป็นกระบวนการสำหรับการสร้างการรับรู้
ด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืน
ในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้
ผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบมาใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่
ผู้มีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี
รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์และเป้าหมาย
การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน (Situation
analysis and needs : Awareness of Sports
Sustainability) สอดคล้องกับ Samantha et al.,
(2022, 147) ด้านซ้ายกล่าวว่า การรับรู้สถานการณ์
เป็นส่วนสำคัญของประสิทธิภาพ ที่ประสบความสำเร็จ
ทักษะการรับรู้ที่เชื่อมโยงกับการประเมินสถานการณ์

และการรับรู้ถึงสถานการณ์เป็นส่วนสำคัญของการ
ประสบความสำเร็จในกีฬาเช่น พลังใจ มุมมอง
ความคาดหวัง และการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กีฬา
กับความยั่งยืน (Create and Development Activities
Awareness of Sports Sustainability) เป็นขั้นตอน
การออกแบบและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถ
สร้างการรับรู้ด้านความยั่งยืนได้

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กีฬา
กับความยั่งยืน (Create motivation for Learning :
Awareness of Sports Sustainability) กิจกรรมที่ส่งเสริม
ความยั่งยืนจะต้องมีความน่าสนใจสามารถสร้างการมี
ส่วนร่วมได้ สอดคล้องกับ Jagemann (2023), 147
column ที่กล่าวว่า การส่งเสริมความยั่งยืนกับกีฬา
ก็จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาแบบการกีฬาที่สอดคล้อง
กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้โครงสร้างพื้นฐาน

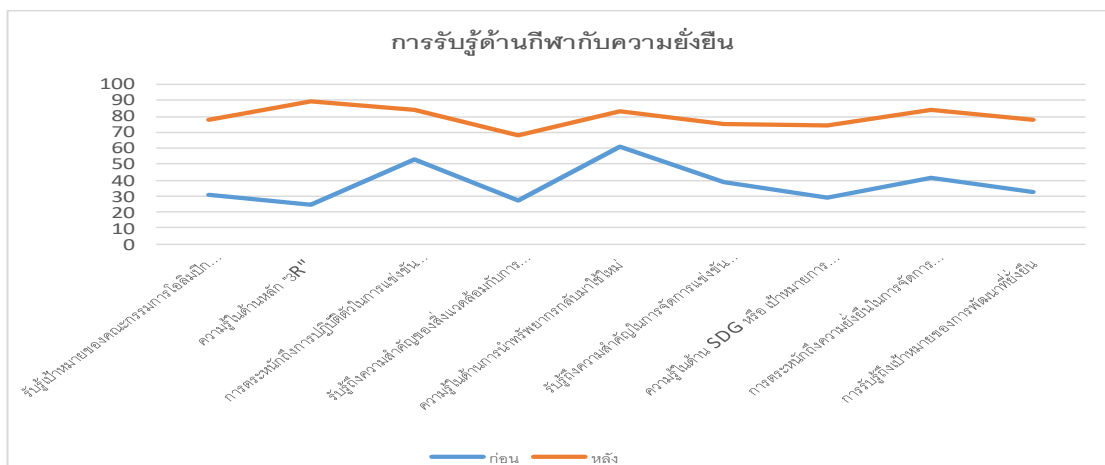
ที่เกี่ยวข้องกับกีฬามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ลดความเสียหายต่อพื้นที่เปราะบางรักษาความปลอดภัย และปรับปรุงโอกาสในการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายภายนอก โดยยังสามารถมอบคุณค่าความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานให้กับผู้ที่เล่นกีฬาได้

ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน (Sports Sustainability Activity) ในขั้นตอนนี้เป็นส่วนที่จะต้องดำเนินกิจกรรมที่สามารถให้ความรู้และการตระหนักถึงความสำคัญของความยั่งยืนกับกีฬาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความหลากหลายถึง 17 ประเด็น ซึ่งการสร้างการรับรู้จะต้องจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ อย่างลงตัว สอดคล้องกับ Ulloa-Hernandez et al., (2023) กล่าวว่า กีฬาและความยั่งยืนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกีฬากับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นประเด็นที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น ความเท่าเทียม ความรับผิดชอบ ต่อสังคมขององค์กรกีฬา

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุง และการพัฒนา (Evaluation Improvement and Development) ขั้นตอนนี้เป็นส่วนใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ ไปใช้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต สอดคล้อง

กับ dayoun and Sungjoo (2023) กล่าวว่า ตั้งแต่ปี 1992 ชุมชนกีฬานานาชาติเริ่มให้ความสำคัญกับปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกีฬาอย่างจริงจัง และ IOC, FIFA และ Greenpeace ได้ร่วมกันกำหนดทิศทางของการอยู่ร่วมกันระหว่างกีฬาและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าองค์กรกีฬานานาชาติเหล่านี้จะกำหนดและเสริมสร้างนโยบายกับสถาบันต่าง ๆ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม แต่การจัดงานกีฬามะกะฮ์อีเวนต์ ก็ยังต้องทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เว้นแต่จะเปลี่ยนกรอบแนวคิดของงานกีฬามะกะฮ์อีเวนต์ เป็นการแข่งขันในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแนวโน้มนวัตกรรมของความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในกีฬาแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าจากการลดการใช้ทรัพยากร การรีไซเคิลทรัพยากร ไปจนถึงการนำเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกด้านกีฬาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้ได้มากที่สุด โดยไม่สร้างความเสียหาย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เรื่องนี้ได้เปลี่ยนไปสู่การก่อสร้างโดยใช้วัสดุประเภทใหม่ ๆ และการผลิตและใช้แหล่งพลังงานใหม่ ๆ มากขึ้น

ส่วนที่ 2 การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

แผนภูมิที่ 1 การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำร่องสำหรับการสร้างการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนให้กับผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในพื้นที่จัดการแข่งขัน โดยยังมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ในการจัดกิจกรรมซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ โดยประเทศไทยมีรูปแบบการจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติ เช่น การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ การแข่งขันกีฬาแห่งชาติ เป็นต้น โดยไม่ได้จัดการแข่งขันในพื้นที่เดียวกันทั้งหมดเหมือนกับการแข่งขันในมหกรรมกีฬานานาชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบการสร้าง

การรับรู้กีฬา กับความยั่งยืนที่ได้จากการวิเคราะห์นำมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม นำมาสู่การวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติกับความยั่งยืนต่อไป หลังจากนั้นนำผลการวิจัยมานำเสนอ (Implementation) เพื่อเป็นการประเมินรูปแบบอย่างไรก็ดีรูปแบบการส่งเสริมการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนนี้สามารถนำไปใช้ในการสร้างการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ต้องนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและขยายกลุ่มเป้าหมาย และประชากรให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Dayoun, L. and Sungjoo, P., (2023). A Study of Measures for Sustainable Sport. **Sustainability**, MDPI, 15 (17), 1-13.
- Goldsmith, E., (2009). **Blueprint for Survival A Penguin special** Goldsmith, Edward, 1928-Signet books. Houghton Mifflin, 1972. Cornell University.
- International Olympic Committee. (2018). **Sustainability Essentials**. A Series of Practical Guides for The Olympic Movement.
- International Olympic Committee. (2024). **IOC Sustainability Strategy**. Retrieved January 10, 2024, from <https://olympics.com/ioc/sustainability>.
- Jagemann, H. (2003). **Sports and the environment: Ways towards achieving the sustainable development of sport**. Paper presented at the Conference by the 4th Pierre de Coubertin School Forum Arenzano (MUVITA).
- Samantha H., David Crundall, Harriet S., and Andrew M., (2022). Situation Awareness In sports: A scoping review. **Journal of the European Federation of Sport Psychology (FEPSAC)**, (59), 1-11.
- Ulloa-Hernández, M., Farías-Torbidoin, E. and Seguí-Urbaneja, J. (2023). Sporting events and sustainability. A systematic Review (1964-2020). **Apunts Educación Física y Deportes**, 153, 101-113. [https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.\(2023/3\).153.09](https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.(2023/3).153.09).

ข้อกำหนดการเขียนต้นฉบับใน “วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี”

คำแนะนำการเขียนต้นฉบับ

“วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” กำหนดออกเป็น ราย 6 เดือน (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความทางวิชาการ ได้แก่ บทความวิจัย (research article) บทความวิชาการปริทรรศน์ (review article) บทความวิจัยสื่อสารอย่างสั้น (short communication) และบทความวิชาการ ให้แก่ครู อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และแนวคิดระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจ

ผลงานทางวิชาการจะต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น

กำหนดการรับพิจารณาบทความ

- กำหนดระยะเวลาส่งต้นฉบับ
 - ฉบับที่ 1 ส่งบทความระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน
 - ฉบับที่ 2 ส่งบทความระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน
- บทความ เปิดรับจากบุคคลภายใน และบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี บทความละ 3,500 บาท
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จะรับพิจารณาบทความต่อเมื่อผู้สมัครได้ชำระค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการฯ ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้วเท่านั้น
- ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาบทความแล้ว แต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ เงินค่าธรรมเนียมในการสมัครลงวารสารวิชาการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จะไม่คืนให้แก่ผู้สมัคร

หมายเหตุ การโอนเงิน ให้โอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขากาญจนบุรี ชื่อบัญชี “วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” เลขที่ 713-0-63225-9 พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินไปยัง สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 70 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 71190 หรือทางโทรสารหมายเลข 0 3453 4030 และโทรสอบถามที่หมายเลข 0 3453 4030

การเตรียมต้นฉบับ (ท่านสามารถดาวน์โหลดรูปแบบการเขียนบทความได้ที่ www.kru.ac.th/journal/)

มหาวิทยาลัยได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความที่จะลงวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด A4 จำนวนไม่เกิน 10 หน้า
2. กรอบของข้อความหน้ากระดาษ ระยะของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนดดังนี้
 - ระยะขอบบน 1.25 นิ้ว , ระยะขอบล่าง 1.0 นิ้ว
 - ระยะขอบซ้าย 1.25 นิ้ว , ระยะขอบขวา 1.0 นิ้ว
3. การใช้แบบตัวอักษรและการจัดหน้า มีรายละเอียดดังนี้
 - 3.1 ตัวอักษรใช้แบบ TH Sarabun PSK เท่านั้นตลอดทั้งบทความ
 - 3.2 หมายเลขหน้า อยู่ด้านขวาล่าง
 - 3.3 การย่อหน้า ส่วนปก (บทคัดย่อ, Abstract) ย่อ 7 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 8 ส่วนเนื้อหา ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5
4. รายละเอียดต่าง ๆ ของบทความกำหนดดังนี้
 - 4.1 ชื่อเรื่อง (Title)
 - ภาษาไทย กำหนดขีดขอบซ้าย ขนาด 18 พอยต์, ตัวหนา
 - ภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่) กำหนดขีดขอบซ้าย ขนาด 18 พอยต์, ตัวหนา
 - 4.2 ชื่อผู้พิมพ์ (Author)
 - ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดขีดขอบซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา
 - ชื่อหน่วยงานของผู้พิมพ์ทุกลำดับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดขีดขอบซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา

เช่น นักศึกษาระดับ.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....หรือ

อาจารย์.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....
 - 4.3 บทคัดย่อ (Abstract)
 - 1) บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดวางไว้ขีดซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา
 - 2) เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.50 นิ้ว ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา และบรรทัดต่อไปกำหนดขีดซ้าย
 - 4.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 14 พอยต์, ตัวหนา ขีดขอบซ้าย เลือกใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับบทความ

5. เนื้อหา

5.1 รายงานการวิจัย ส่วนของเนื้อหาทั้งหมด ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) บทนำ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) ขอบเขตของการวิจัย
- 4) วิธีดำเนินการวิจัย
 - การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) ผลการวิจัย
- 6) สรุปและอภิปรายผล
- 7) ข้อเสนอแนะ
- 8) เอกสารอ้างอิง

5.2 บทความวิชาการ ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) บทนำ
- 2) สารประเด็นต่าง ๆ
- 3) สรุปผลและอภิปรายผล
- 4) เอกสารอ้างอิง

ชื่อหัวข้อ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา

ส่วนของเนื้อความ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา แบ่งเป็น 2 คอลัมน์ (ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.75 ซม. หรือ 0.3 นิ้ว)

6. ภาพประกอบ เช่น ภาพถ่าย แผนภูมิ ตารางภาพจะต้องชัดเจน (ถ้าเป็นตารางใหญ่พิมพ์แบบเต็มขอบ) แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่อง ภาพถ่ายควรเป็นภาพขาว - ดำ มีคำอธิบายภาพประกอบ

7. เอกสารอ้างอิง/References

เรียงลำดับชื่อผู้แต่งจาก ก-ฮ ตามลำดับ (ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทย) แล้วตามด้วยนามสกุลผู้แต่งจาก A-Z (ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ)

หมายเหตุ นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือวารสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจากประธานหรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การส่งต้นฉบับ

โปรดสมัครส่งบทความเพื่อการพิจารณาลงตีพิมพ์เผยแพร่ใน “วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” ในระบบ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/KRUjournal/index> พร้อมทั้งจัดส่งสำเนาไฟล์ต้นฉบับแนบมา 1 ชุด และใบสำคัญการโอนเงินค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการ ส่งมาตามที่อยู่ด้านล่างนี้

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

เลขที่ 70 หมู่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง

จังหวัดกาญจนบุรี 71190

(โทรศัพท์ 034 534 030, 0-3453-4059-60 ต่อ 211, 213 โทรสาร 034 534 030)

ออนไลน์: <https://journal.kru.ac.th/>

อีเมล: krujournal@hotmail.com

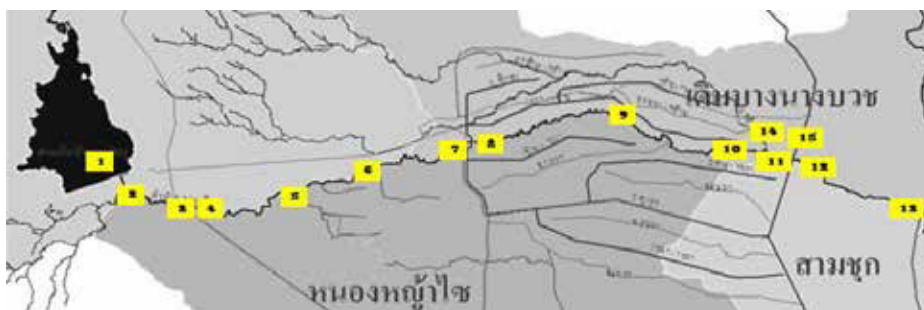
ผลงานของท่านจะได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิตรงในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน หากบทความที่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่เป็นเอกฉันท์ ฝ่ายจัดทำวารสารจะดำเนินการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ถ้ามีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขกองบรรณาธิการจะแจ้งให้ท่านทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เมื่อผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วบทความจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากกองบรรณาธิการแล้วเท่านั้นจึงจะนำมาตีพิมพ์ในวารสาร หลังการจัดพิมพ์แล้วเสร็จ ท่านจะได้รับวารสารจำนวน 1 ฉบับ

[illegible]

บทนำ

[illegible]

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

[illegible]

ภาพที่ 1 แสดงจุดเก็บตัวอย่างน้ำของลำห้วยกระเสียว

ตารางที่ 1 แสดงตำแหน่งและลักษณะจุดเก็บตัวอย่าง

ที่	ชื่อ จุดเก็บ	พิกัดจุดเก็บตัวอย่าง		ลักษณะบริเวณ
		ละติจูด	ลองจิจูด	

เอกสารอ้างอิง

กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กฎ ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 29, 2553, จาก http://www.reo05monre.com/.../water_quality_standard_narmpiwdin.htm

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2537). กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาสื่อ กองส่งเสริมและเผยแพร่.

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว. (2555). ฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบชลประทาน. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 11, 2555, จาก <http://www.Krasaew.co.th>.

American Public Health Association, American Water Works Association, & Water Environment Federation. (2005). **Standard methods for the examination of water and wastewater (21st ed.)**. American Public Health Association. Washington.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำปี

1	ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ ศิริวรรณ	ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อยพระนครศรีอยุธยา
2	รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์	แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3	รองศาสตราจารย์ ดร.พินดา	จงสุขสมสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
4	รองศาสตราจารย์ ดร.วณิ	ชัยวัฒน์สิน	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
5	รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรนภา	พรหมมา	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
6	รองศาสตราจารย์ ดร.พิวัตร	มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
7	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา	จิตต์จรัส	มหาวิทยาลัยศิลปากร
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาราวรรณ	ญาณะนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังรอง	งามศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตกาล	ชาร์ลีย์ ทปภูผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวภาพร	โพคัยสวรรค	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร	ถาวรธิดาสน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม-ชัยนาท
13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี	ทองคำพานิช	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา	พัตตะ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
15	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา	เรืองมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยัน	สมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ	คังคะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกายกาวิล	ศรีจินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิราวัฒน์	ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล	แอ่มหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
21	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ	วรรณธัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
22	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์	เล็กสุมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
23	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล	ชูเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
24	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ รต. ดร.นพรัตน์ ไชยชนะ		มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
25	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพัชร	กอประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
26	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรณัฐ	ไคนันภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
27	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัสทยา	ชุ่มบุญชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
28	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพเยาว์	โตศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
29	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย	พิลิก	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
30	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล	พิชญ์ไพบุลย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
31	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชีรศักดิ์	ลีละพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
32	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โชคดี	นพวรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
33	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนิสา	โพธิ์พรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

34	ดร.สีตางค์	เจริญวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
35	ดร.รัชดาภรณ์	บุญทรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
36	ดร.รดี	ธนรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
37	ดร.เกสร	ปิยะวิบูล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

ความเป็นมา

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นวารสารทางวิชาการ เริ่มออกฉบับแรก เมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยอยู่ในความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย ต่อมาปี พ.ศ. 2556 ได้โอนมาให้สถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจนกระทั่งวารสารมีอายุครบ 3 ปี จึงส่งเข้ารับประเมินคุณภาพวารสารวิชาการ รอบที่ 3 (พ.ศ. 2558-2562) ผลการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้รับการรับรองคุณภาพจัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre (TCI)) ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 ได้รับการรับรองคุณภาพจัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นระยะเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี 2563-2567

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการนำผลการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศ
2. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมบทความทางวิชาการที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ทางวิชาการระหว่างคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป

นโยบาย

บทความที่เสนอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความที่มีคุณค่าทางวิชาการเป็นบทความที่เสนอถึงความคิดหรือหลักการใหม่ที่เป็นไปได้และมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ หรือเป็นบทความทางวิชาการที่น่าสนใจ มีประโยชน์ต่อคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป โดยผู้เขียนเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียง

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ และทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สถานที่ติดต่อ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
70 ม. 4 ถ.กาญจนบุรี-ไทรโยค ต.หนองบัว อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71190
โทรศัพท์ 0-3453-4030, 0-3453-4059-60 ต่อ 211, 213 โทรสาร 0-3453-4030
สมัครออนไลน์ที่ <http://kru.ac.th/journal/>

บทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

จัดพิมพ์โดย บริษัท กิจการพิมพ์ จำกัด ที่อยู่ 83/73 หมู่ 3 ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000
โทรศัพท์ 08-1354-6545, 038 274 991

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567 ISSN 2286-7589 (Print), ISSN 2985-2994(Online)

บทความวิชาการ

ทิศทางการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐไทยและการบริการสาธารณะสมัยใหม่.....	3
จิรัชญา ไทยสยาม ขนัญนันท์ ถิ่นเดิม พรรณนภา ปิตะนิละผิน กฤษฏา ประยูรไทย วัชรินทร์ ชุ่มแสง และ โชติ บัณฑิต	
นโยบายและมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กจากการเผาไร่อ้อย : กรณีศึกษา	
เขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี.....	16
พวงรัตน์ เชื้อรบ ชาญสัพพัชรกุล เนตร ทอมี และ สุธารัตน์ โคตรวงศ์	
แนวความคิดการมุ่งเน้นการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจ: กรณีศึกษา	
บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน).....	28
ปวีณา นิลพงษ์	

บทความวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ.....	38
สุภา จิรพัฒนานนท์	
พฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Y ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ใช้นักแสดงซีรี่ย์สวยเป็นพรีเซนเตอร์.....	51
นฤตม ต่อเทียนชัย โสภิตา วระนิล วชิรา กลมทุกสิ่ง และ กุติชนก รุ่งเรืองไมตรี	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชารายงานทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงินของนักศึกษา สาขาการบัญชี	
ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	61
อรทัยภักดิ์ ท้ามา อารยา เจริญพร อรอนงค์ จิระกุล และ สมาน สืบนุช	
ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดฐานสมรรถนะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนา	
นักศึกษาทุนในโครงการครูรัก(ษ์) ถิ่น.....	71
สายหยุด ภูปุย และ วรณัฐ นิลเขต	
ผลของการฝึกสมาธิแบบเคลื่อนไหวที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และการวาดรูปลายกระหนกในนักศึกษา	
วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี.....	82
กิตติศักดิ์ เมธะปิ่น	
การพัฒนาแอปพลิเคชันธนาคารโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการทำงานในยุคดิจิทัล.....	93
ศุภโชค อ่อนแห้ว นิรุจน์ จรเจริญ มาลินี คำเครือ ณรงค์ พันธุ์คง วิยะดา พลชัย และ พิศาล คงเอียด	
การออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิค ECO PAINTING เพื่อเป็นของฝาก	
ของที่ระลึก บ้านบัวงาม อำเภอเคออุดม จังหวัดอุบลราชธานี.....	107
ปฐมพงศ์ เสวตศิริ และ เจษฎา สายสุข	
แนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดทำวิทยุทัศน์ในสถานการณ์วิถีชีวิตปกติใหม่ของบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์	
ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	116
อมรเทพ สุกุณา	
SNG: รูปแบบอวตารความปรารถนาเชื่อมต่อดิจิทัลท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	
(Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ของชุมชนในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.....	127
ชยุต ภวานันท์กุล	
การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน.....	140
อานนท์ วันลา และ ชนายนันต์ สมานทิโด	